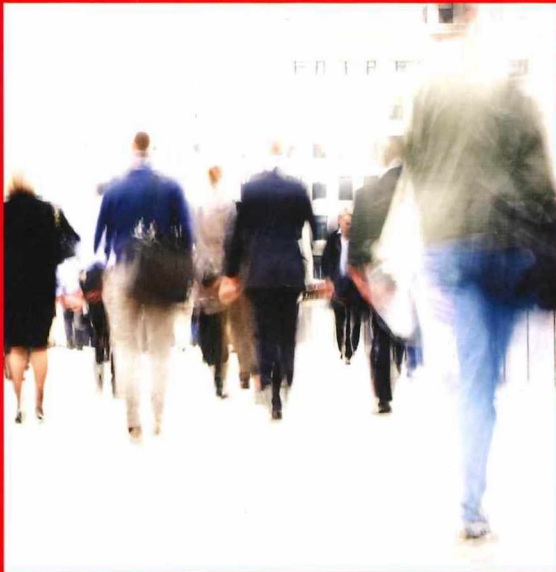

**ONDERZOEK
IN STATISTIEK**
GRONINGEN

Statistisch Jaarboek 2010

De staat van Groningen in grafiek en getal

Gemeente
Groningen

Statistisch Jaarboek 2010

Gemeente Groningen

Groningen, november 2010

Statistisch Jaarboek 2010

Uitvoering

Onderzoek en Statistiek Groningen

Redactie

Age Stinissen en Tinus Snijders

Foto's/Illustraties

HS 2: Ab Deisz

HS 4: GGD Groningen

HS 12: Milieudienst

Begrippenlijst: O&S Groningen

Overige hoofdstukken: Willem Hartholt

Ontwerp

Onderzoek en Statistiek Groningen / Jan Udema

Druk

Zodiak, grafische bedrijven

Onderzoek en Statistiek Groningen, november 2010

Onderzoek en Statistiek Groningen heeft als kernactiviteiten instrument ontwikkeling voor en uitvoering van beleidsgericht onderzoek, het toegankelijk maken van grote hoeveelheden data uit verschillende bronnen, gegevensanalyse, projectevaluatie en dienstverlening bij overheidsmarketing.

ISBN 978-90-809862-6-8

VOORWOORD

Hoe veel inwoners heeft de stad exact? Hoeveel van hen zijn mannen en vrouwen? Hoe zit het met de groei van het aantal woningen? Hoe veel studenten zijn er nu eigenlijk? Hoe veel toeschouwers heeft FC Groningen? Allemaal vragen waarop in dit Statistisch Jaarboek antwoord wordt gegeven.

Het Statistisch Jaarboek van de gemeente Groningen is in de eerst plaats een vraagbaak voor wie snel een antwoord wil op zijn vragen. Daarnaast is het jaarboek is ook de thermometer van de stad. Om goed onderbouwde beslissingen te kunnen nemen is het hebben van goede en betrouwbare statistische informatie zeer belangrijk. Daarom maakt Onderzoek en Statistiek Groningen jaarlijks dit statistisch jaarboek.

Bij het kiezen van de onderwerpen van het boek is zo veel mogelijk rekening gehouden met de informatiebehoefte van bestuurders en beleidsmakers. Maar zeker ook van burgers, studenten, bedrijven en instellingen. Ieder hoofdstuk wordt voorafgegaan door een korte inleiding die ons helpt de cijfers beter te interpreteren en te begrijpen.

Lezend in dit Statistisch Jaarboek komt u te weten dat de gemeente Groningen qua bevolkingssamenstelling een uitzondering vormt in Nederland. Nergens anders in Nederland zijn zo veel alleenstaanden en zo weinig gezinnen met kinderen als hier in Groningen. Ook telt Groningen veel hoog opgeleiden en weinig laag opgeleiden. En, net als in de rest van de Noordelijke regio, zijn er hier weinig niet- westerse allochtonen.

Nog een paar grepen uit de grote hoeveelheid harde feiten en leuke weetjes: de gewenste woningbouwproductie is de laatste twee jaar gehaald. Steeds meer mensen maken gebruik van de P+R terreinen in de stad. Het aantal toeristische overnachtingen blijft groeien, evenals het aantal binnenstadsbezoekers. En Groningen is de vijfde bioscoopstad van Nederland, boven Utrecht en Tilburg.

Door de crisis is de werkloosheid opgelopen. Vergelijken we Groningen met andere grote en middelgrote gemeenten, dan neemt Groningen qua werkloosheidspercentage een middenpositie in.

Ik houd hier op met citeren uit het Jaarboek. Het kost me moeite, gezien de schat aan gegevens. De cijfers in het Statistisch Jaarboek helpen ons de ontwikkelingen in onze stad beter te begrijpen. Trends komen in beeld en helpen ons de juiste richting voor de toekomst te bepalen.

Voor iedereen die geïnteresseerd is in Groningen, is het Statistisch Jaarboek een onuitputtelijke, niet te missen bron. Ik wens u heel veel leesplezier.

dr. J.P. (Peter) Rehwinkel,
Burgemeester van Groningen.

Uitgave: gemeente Groningen

Samenstelling en lay-out:

Onderzoek en Statistiek Groningen
Bezoekadres : Eendrachtskade 2
9726 CW Groningen
Postadres : Postbus 1125
9701 BC Groningen

Voor meer informatie:

A. Stinissen
Telefoon : (050) 367 54 62
Fax : (050) 367 56 33
E-mail : info@os.groningen.nl

Verklaring van de tekens

. = gegevens ontbreken
* = voorlopig cijfer
- = nihil
0 (0,0) = het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank) = een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
< = minder dan, respectievelijk kleiner dan
> = meer dan, respectievelijk groter dan
<= = minder dan, respectievelijk kleiner dan of gelijk aan
>= = meer dan, respectievelijk groter dan of gelijk aan
2007-2008 = 2007 tot en met 2008
'07-'08 = boekjaar, schooljaar, enz. beginnend in 2007 en eindigend in 2008

Als het totaal niet overeenstemt met de som van de getallen, is dit het gevolg van afrondingen. De gegevens zijn altijd zo recent mogelijk, voor de samenstelling zijn wij echter afhankelijk van de beschikbaarheid.

Kopieën mogen met bronvermelding voor eigen gebruik gemaakt worden.

Leeswijzer

De inhoudsopgave voorin geeft u een indruk van de verschillende onderwerpen die aan de orde komen.

De onderwerpen worden in de regel als volgt behandeld. De tabellen op de linkerpagina geven het totaalbeeld. Op de rechterpagina staan ontwikkelingen in de vorm van grafieken weergegeven en indien relevant wordt er een geografische verdeling naar GSB-wijk (zie voor de indeling het wijkkaartje achter in het boek) of een vergelijking met andere gemeenten of de regio Groningen-Assen gemaakt. Aan het begin van elk hoofdstuk staat een korte beschrijving van de inhoud.

INHOUDSOPGAVE

	Inleiding	-vi-
1	Bodemgebruik	-1-
2	Bevolking	-7-
3	Woonruimte	-27-
4	Volksgesondheid	-47-
5	Werkgelegenheid en economie	-55-
6	Werkloosheid	-71-
7	Sociale zorg, inkomen en lasten	-79-
8	Onderwijs	-93-
9	Zorg en welzijn	-105-
10	Cultuur, sport en vrije tijd	-115-
11	Verkeer en vervoer	-127-
12	Duurzaamheid en milieu	-141-
13	Openbare veiligheid	-153-
14	Leefbaarheid	-163-
15	Concerncijfers, bestuur en burgercontacten	-171-
	Lijst van afkortingen	-187-
	Begrippenlijst	-189-
	Bronnen	-203-
	Kaartbijlage	-205-

INLEIDING

Het Statistisch Jaarboek wordt voor de gemeente Groningen sinds 1997 uitgegeven. De start van het jaarboek vond plaats in het kader van het Grote Steden Beleid.

Het Statistisch Jaarboek is een uitgave van Onderzoek en Statistiek Groningen.

Het boek is gebaseerd op verzamelde gegevens uit basisregistraties en op gegevens die aangeleverd zijn door de Bestuursdienst, de Dienst Informatie en Administratie, de Milieudienst, de dienst Onderwijs, Cultuur, Sport en Welzijn, de dienst Sociale Zaken en Werk, de Hulpverleningsdienst en de dienst Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken. Ook zijn veel gegevens afkomstig van niet gemeentelijke instellingen, bijvoorbeeld de provincie, onderwijsinstellingen, theaters, maatschappelijke instellingen en ziekenhuizen. Om een vergelijking van Groningen met andere gemeenten en de regio Groningen-Assen mogelijk te maken is veel gebruik gemaakt van centrale bronnen, onder anderen het CBS en de Meetlat, een Benchmark van alle gemeenten met 50.000 of meer inwoners, een product van de Vereniging voor Statistiek en Onderzoek. Achter in het boek staat een complete lijst van bronnen.

Aan het begin van elk hoofdstuk wordt een korte analyse van de inhoud weergegeven. Het boek is ook op internet te bereiken via de website van de gemeente Groningen: www.groningen.nl/statistiek, 'de stad in cijfers'.

De relatie van het Statistisch Jaarboek tot Gronometer en de Stadsmonitor

Omwille van de leesbaarheid en de toegankelijkheid wordt niet alle informatie gedetailleerd in het Jaarboek behandeld. Gegevens over een bepaalde buurt of wijk van de gemeente Groningen kunnen opgevraagd worden bij Bureau Onderzoek en Statistiek (zie bladzijde iv). Een groot deel van deze gegevens kunnen echter ook gehaald worden uit Gronometer. **Gronometer** is het digitale gebiedsinformatiesysteem van de gemeente Groningen. Gronometer verschaft informatie op diverse geografische niveaus binnen de gemeente (stedelijk, per wijk en per buurt) en verschillende jaren. In Gronometer staan dan ook niet alle onderwerpen die in dit jaarboek staan. De presentatie van de gewenste gegevens is bij Gronometer mogelijk in tabellen, grafieken en thematische kaarten. Deze kunnen naar eigen documenten geëxporteerd worden.

Gronometer evenals het jaarboek op internet bereikbaar via www.groningen.nl/statistiek, 'de stad in cijfers'

Naast het Statistisch Jaarboek en Gronometer is er de **Stadsmonitor**. De Stadsmonitor geeft informatie over de kerndoelen uit de Stadsvisie (Groningen, sterke stad, actieve stad). De monitor is voor zover mogelijk geënt op de doelen uit het collegeprogramma. Deze ambities zijn: Groningen als sociale stad, betrokken stad, duurzame stad, sterke stad en kennisstad.

Hiertoe zijn de kerndoelen uitgewerkt naar meetbare (prestatie)doelen. Deze worden door middel van strategische indicatoren in de tijd gevolgd. Het is een coproductie van een aantal gemeentelijke diensten.

In principe zijn de strategische indicatoren uit de Stadsmonitor afkomstig uit dezelfde bronnen als de gegevens in het Statistisch Jaarboek en Gronometer. De informatie in de Stadsmonitor is echter beperkter van opzet en kan gezien worden als een selectie van gegevens uit de andere 2 documenten. Meer informatie over de indicatoren uit de Stadsmonitor is te vinden in dit jaarboek, als het stedelijke cijfers of vergelijkingen met andere gemeenten betreft, en in Gronometer als het gegevens over buurten of wijken betreft.

Op de volgende 2 bladzijden is in een schema weergegeven waar de informatie van de doelen uit de Stadsmonitor in het Statistisch Jaarboek staan (tabelnummer).

	Ontwikkelingen opgenomen in de Stadsmonitor	SJB Tabelnummer
Groei en Transformatie	Totaal aantal inwoners	2.1
	Het aantal studenten RUG en Hanzehogeschool	8.7
	Ontwikkeling leefbaarheid	-
	Toekomstverwachting van de leefbaarheid	14.1
Werk en vestigingsklimaat	Werkgelegenheid totaal	5.1
	Werkgelegenheid bij sectoren die in de belangstelling staan	5.7
	Startende ondernemers	5.5.a
	Vacatures ingediend bij het UWV	6.2
	Niet Werkende Werkzoekenden	6.1.1
	Aantal bijstandsgerechtigden	7.1.1
	Ontwikkeling van de inkomens	7.4
	Binnenstadsbezoek gemeente	5.12.1
Ontwikkeling kantorenmarkt en bedrijventerreinen	5.10	
Verkeer en vervoer	Ontwikkeling van het autoverkeer	11.8
	Ontwikkeling van het fietsverkeer	11.8.1
	Ontwikkeling van het aantal vervoerde passagiers per bus	11.3/6
Leefomgeving	Schoon en heel: het percentage waarnemingen dat voldoet aan de norm	12.10.1
	Aantal aangiften mishandeling en geweld	13.4
	Aantal aangiften inbraak uit woning	13.4
Woonklimaat en cultuurhistorie	Gebouwde en gesloopte woningen	3.6.1/3.8
	Ontwikkeling van het aantal woonruimten	3.1.1
	Slaagkans op het vinden van een sociale huurwoning	3.10.1
Duurzame ontwikkeling	Gescheiden ingezameld huishoudelijk afval	12.1.b
	Woningen met gevelbelasting als gevolg van wegverkeerslawaaï	12.6
	CO2 uitstoot	12.3.3
	Uitstoot stikstofdioxide gemeentelijke wegen	12.5.a
Gezondheid	Roken naar leeftijd	4.4
	Overgewicht naar leeftijd	4.5
	Alcoholconsumptie naar leeftijd	4.4
Welzijn en zorg	Sociale samenhang	14.1.a
	Daklozen en gebruik daklozenvoorzieningen	9.4
Onderwijs en jeugd	Vroegtijdig schoolverlaters	8.4.1
	CITO scores	8.2
Sport en cultuur	Lidmaatschap van sportverenigingen onder de jeugd	10.9.a
	Bezoekers aan gemeentelijke zwembaden en de ijsbaan	10.9
	Bezoekers aan topsportwedstrijden	10.9.4
	Bezoekers Schouwburg, Oosterpoort en Martiniplaza	10.5
	Leden en uitleningen bij openbare bibliotheken	10.1.1
Integratie	Ontwikkeling percentage allochtone en autochtone NWW'ers	6.1.6
	Etniciteit binnen de bevolking	2.12.1

HOOFDSTUK 1

BODEMGEBRUIK

Het nieuwe bedrijventerrein Westpoort ten westen van Hoogkerk, het terrein is met een afslag direct aangesloten aan de A7.

Meer dan 10 meter hoogteverschil

Groningen is ontstaan op het meest noordelijke deel van de Hondsrug. Dit is een hoger gelegen gebied aan weerszijden begrensd door lager gelegen moerassige gebieden met daarin twee rivieren, de Hunze en de Drentse Aa. Het hoogste natuurlijke punt ligt dan ook op deze Hondsrug, 3 kilometer ten zuiden van het centrum in de wijk (het oude dorp) Helpman en meet 8,9 meter boven NAP. In het centrum is de Donkersgang (+8,6) het hoogste punt. Het laagste punt van de gemeente ligt aan de gemeentegrens van Slochteren, 2,9 meter onder NAP. Het hoogste niet- natuurlijke punt is de Kardingerberg, deze is 32 meter hoog.

Een leefgebied van bijna 85 vierkante kilometer

De gemeente Groningen heeft een oppervlakte van 8.369 hectare. In 1969 is de huidige gemeente gevormd door het samengaan met de gemeenten Noorddijk (2.437 hectare) en Hoogkerk (1.921 hectare). Ook hebben er in 1969 grenswijzigingen plaatsgevonden met de gemeenten Bedum, Haren en Adorp. De laatste uitbreiding was op 1 januari 1999. Door een grenswijziging met de gemeente Tynaarlo is het oppervlak toen met 95 hectare toegenomen. Met een inwonertal van 184.213 per 1 januari 2009 is de bevolkingsdichtheid in Groningen 2.201 inwoners per km². In Nederland is deze 398 inwoners per km². In vergelijking met andere grote en middelgrote gemeenten neemt de gemeente qua bevolkingsdichtheid een middenpositie in.

Meer wonen en meer water

Om de drie jaar wordt door het CBS een meting gedaan van het bodemgebruik per gemeente. De nieuwste meting is van 2006. Sinds 1979 is het aandeel agrarisch gebied kleiner geworden. Er heeft een functie verschuiving plaatsgevonden van agrarisch naar natuur- en recreatiegebieden en naar bebouwd gebied. Sinds 2003 is het areaal bebouwd gebied groter dan het areaal agrarisch gebied. Relatief de grootste groei heeft de afgelopen jaren echter plaatsgevonden bij het water. De hoeveelheid binnenwater is tussen 1979 en 2006 gegroeid van 287 naar 543 hectare, bijna een verdubbeling. Veel van dit water heeft een recreatieve bestemming. Voorbeelden zijn de Kardingerplas in het noordoosten en de recreatieplas bij Hoogkerk. In het zuiden grenst de stad aan het Hoornsemeer, dat verbonden is met het Paterswoldsemeer. Het deel van dit meer op het grondgebied van de gemeente Groningen, het Hoornsemeer, is voor een deel gegraven en in 1982 in gebruik genomen als recreatiemeer.

Ruim 700 kilometer weg in beheer gemeente

Naast wegen en fietspaden in beheer van de gemeente, ruim 700 kilometer, is er nog 44 kilometer weg in beheer bij provincie en rijk. Dit betreft de ringwegen en de doorgaande wegen

buiten de bebouwde kom. Bij het meten van de weglengten is alles enkel geteld, zowel wegen met gescheiden rijbanen als fietsstroken aan weerszijden van een weg.

Toekomstige ontwikkelingen

Een aantal projecten zal tot majeure wijziging in het grondgebruik leiden. Uitbreidingen voor wonen en bedrijven gaan verder ten koste van agrarisch terrein. De ontwikkelingen die grotere oppervlakten beslaan zijn in het Noordwesten het plan Reitdiep. Naast een woonfunctie is hier een jachthaven verrezen en is er detailhandel gekomen. Ook in het noordwesten zal tussen de buurten de Held en Gravenburg nog de woonwijk de Held 3 verrijzen. In het westen is begonnen met de ontwikkeling van bedrijvenpark Westpoort. Ten oosten van de stad bij Engelbert, wordt samen met de gemeente Slochteren, het project Meerstad gerealiseerd.

Binnen het bebouwde gebied is op het terrein waar vroeger de Hunzencentrale stond het Europapark in ontwikkeling. Hier is de Euroborg, het nieuwe voetbalstadion van FC Groningen, gerealiseerd. Ook zijn en worden er onder meer woningen, kantoren, (waaronder de dienst Sociale Zaken en Werk van de gemeente Groningen), onderwijsinstellingen en een treinstation gevestigd. Andere ontwikkelingen binnen de bebouwde stad zijn woningbouw op het voormalige gasfabriekterrein, ontwikkelingen op het bodenterrein van onder meer het UMCG, ontwikkeling van de Eemskanaalzone en realisatie van een parkeergarage en kantoren aan het begin van het Damsterdiep. Een aantal bedrijventerreinen zal worden opgeknapt of gedeeltelijk omgevormd tot woongebied. Voorbeeld is het Oosterhamriktracé waar ook woningen zullen worden gerealiseerd.

Door de sluiting van de suikerfabriek gelegen aan de Westelijke ringweg zal er op termijn 124 hectare grond beschikbaar komen voor andere gebruiksmogelijkheden.

Inhoud

1.1	Algemene gegevens.....	4
1.2	Bodemgebruik in hectare.....	4
1.3	Lengte van het wegennet naar doel van de weg in kilometers	4
1.1.a	Bodemgebruik, 1979 en 2006 vergeleken.....	5
1.1.b	Landschap en grondgebruik in en om de gemeente Groningen.....	5

1. BODEMGEBRUIK

1.1 Algemene gegevens

			2009
Ligging	Grote Markt		6o 34' 03,4 OL en 53o 13' 06,9 NB
Hoogste punt	Helper Esweg		+ 8,9m boven NAP
Laagste punt	Weiland ten oosten van Engelbert aan de gemeentegrens		- 2,9m onder NAP
Percentage van de bodem beneden 0 N.A.P.			44%

Bron: RO/EZ

1.2 Bodemgebruik in hectare

gebruik	1979	1996	2003	2006
bebouwd gebied				
woongebied	1.550	1.846	1.927	1.934
bedrijventerreinen	654	717	754	791
sociaal-culturele voorzieningen	173	208	236	255
overige openbare voorzieningen	84	62	72	74
wonen – werken gemengd ¹⁾	132	-	-	-
totaal bebouwd gebied	2.593	2.834	2.989	3.055
bouwterreinen	203	207	295	265
agrarisch gebied	4.201	3.369	2.903	2.888
natuur/recreatie				0
sportterreinen	189	174	176	189
volkstuinten	51	53	69	67
parken en plantsoenen	145	365	385	408
verblijfsrecreatie	18	8	9	9
dienstverlenende sector	81	17	48	46
bos/natuurlijk terrein	6	259	300	282
totaal natuur/recreatie	490	876	985	1.001
infrastructuur				
spoorwegen	76	69	68	66
wegen	318	409	411	411
totaal infrastructuur	394	478	479	476
overige gronden				
stortplaatsen/wrakkenopslag	-	48	82	77
begraafplaatsen	74	61	72	62
overig	7	10	0	0
totaal overige gronden	81	119	154	139
water	287	394	563	543
totaal oppervlak ²⁾	8.249	8.277	8.369	8.369

Bron: CBS

1) Vervallen met ingang van 1989

2) Per 1-1-1999 is door een grenswijziging met de gemeente Tynaarlo het oppervlak toegenomen met 95 ha

1.3 Lengte van het wegennet naar doel van de weg in kilometers

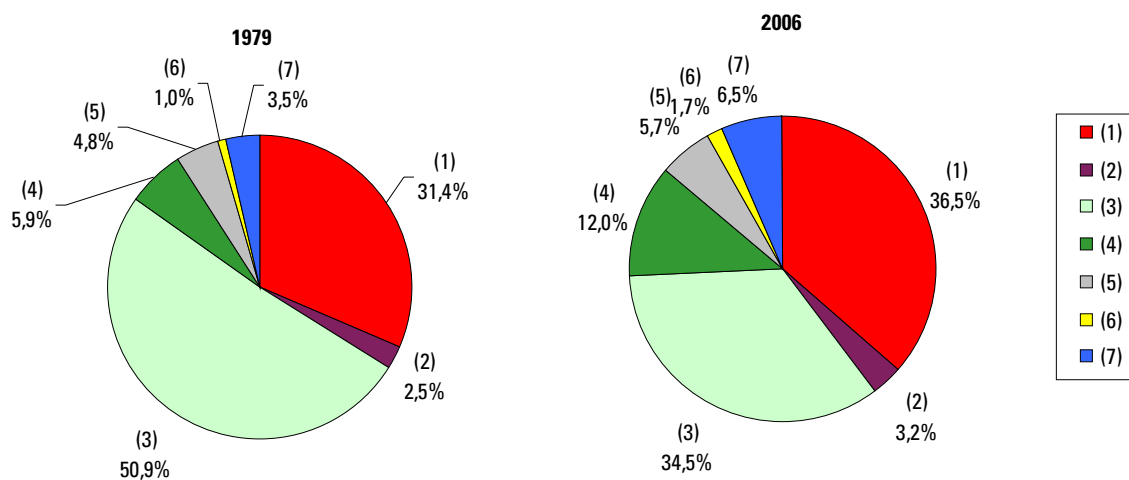
doel van de weg	2007	2009
wegen, in beheer bij provincie en rijk ¹⁾	44	44
buurtontsluitingswegen en buitenwegen	179	210
woonstraten	366	362
totaal rijwegen	589	616
fietspaden en -stroken	142,5	.

Bron: RO/EZ

1) Betreft de ringwegen, A7, A28, N361, N46, N360 en N355

1 BODEMGEBRUIK

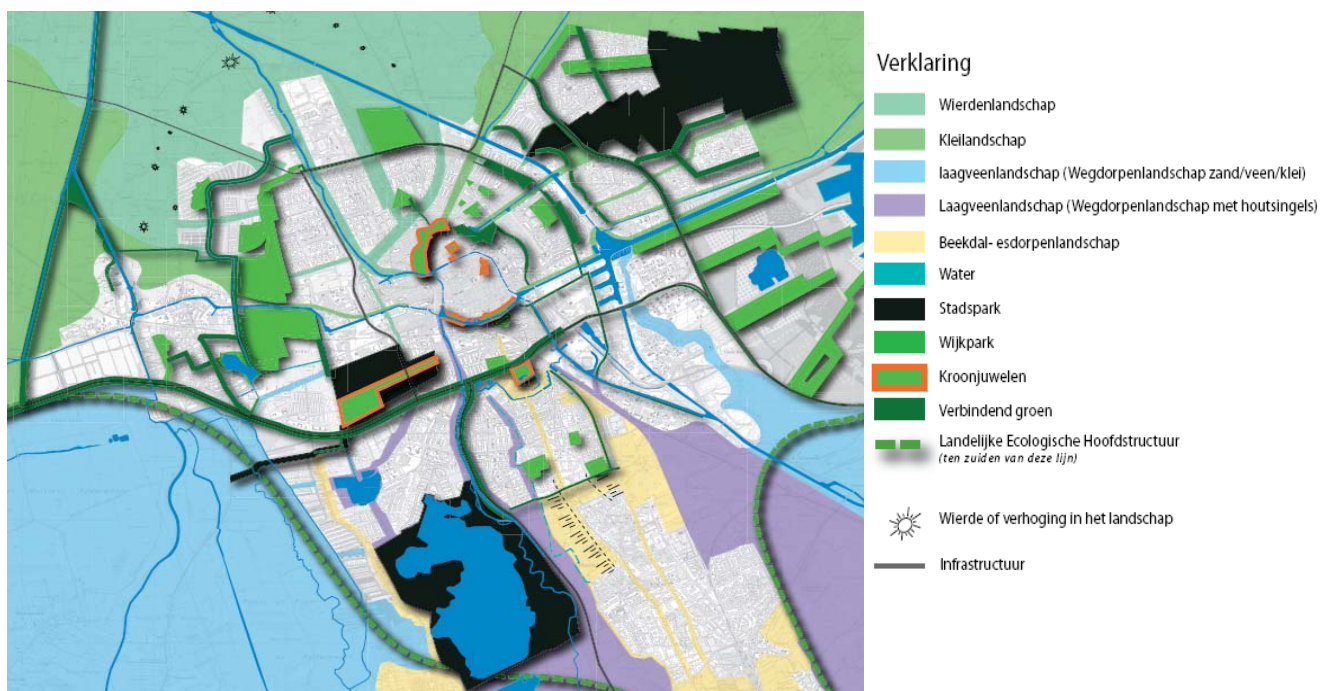
1.1.a Bodemgebruik, 1979 en 2006 vergeleken

- 1: bebouwd gebied, + 462 ha
- 2: bouwterreinen, + 62ha
- 3: agrarisch gebied, - 1.313 ha
- 4: natuur/recreatie, + 511 ha
- 5: infrastructuur, + 82 ha
- 6: overige gronden, + 58 ha
- 7: water, + 256 ha

Bron: CBS

1.1.b Landschap en grondgebruik in en om de gemeente Groningen

Bron: RO/EZ

1. BODEMGEBRUIK

HOOFDSTUK 2

BEVOLKING

Sneeuwpret op de Kardingenberg.

Groningen 8^e gemeente van Nederland

De gemeente Groningen telde op 1 januari 2010 187.197 inwoners. Hiermee is Groningen de 8^e stad van Nederland. De afgelopen 5 jaar kwamen er per jaar gemiddeld 1.300 inwoners bij. Deze groei komt zowel door natuurlijke aanwas als migratie. De natuurlijke aanwas (geboorte min sterfte), schommelt de laatste jaren rond de 600 personen. Het migratiesaldo (vestiging min vertrek) schommelde tussen de 250 en 1.200 personen per jaar maar is de laatste jaren flink toegenomen. In 2009 bedroeg het positieve saldo bijna 2.400. De groei in Groningen is relatief groter dan in Nederland als geheel over de afgelopen 5 jaar, dit komt door een groeiend aantal studenten.

NB: Het CBS heeft het bevolkingsaantal voor 1 januari 2010 vastgesteld op 187.298. Het verschil berust op een verschillende wijze van verwerken van mutaties.

Steeds meer studenten

Groningen is een studentenstad. In de gemeente wonen naar verhouding veel mensen in de leeftijdsgroep van 20-24 jaar; studenten en pas afgestudeerden. Van deze groep wonen in Groningen zelfs meer dan twee maal zo veel mensen als gemiddeld over heel Nederland. En het aantal groeit sterk. In de bevolkingspiramide is duidelijk de babyboom generatie van na de tweede wereldoorlog (nu ruim 60 jaar geleden), terug te vinden.

Bevolkingsgroei in de nieuwbouw

Naast groei door studenten vindt de groei van de bevolking ook plaats in de nieuwbouwlocaties aan de rand van de stad. De grootste groei zien we al een aantal jaren in aan de westelijke rand van de stad in het gebied Gravenburg/Reitdiep. Het doel van de gemeente om mensen te stimuleren in het Centrum te wonen werpt al een aantal jaren zijn vruchten af, in de periode 2008-2010 was er een groei van 641 personen. We zien overigens groei in bijna alle wijken, ook in de meeste stadsvenieuwingswijken vindt inmiddels weer groei plaats. In deze wijken en buurten zijn de afgelopen jaren veel woningen gereed gekomen. Door gezinsverdunding is er afname geweest in Beijum en Lewenborg. Zie ook de kaartjes achter in het boek voor de locatie van de buurten en wijken.

Veel alleenstaanden verhuizen naar de stad

Al jaren migreren alleenstaanden, vooral in de studentenleeftijden, naar de stad en vertrekken er gezinnen. De instroom van alleenstaanden is groter dan het vertrek van gezinnen. Het migratiesaldo van alleenstaanden is met alle gebieden in noord en oost Nederland en met het buitenland positief. Alleen met het westen van het land is deze negatief, maar in 2009 minder negatief als in de jaren er voor. Uit deze gebieden komen weinig studenten in Groningen wonen terwijl er wel alleenstaanden naar toe

trekken, bijvoorbeeld omdat ze er werk hebben gevonden.

Het doel van de gemeente is om vooral ook gezinnen met kinderen aan de stad te binden. Nu is het nog zo dat gezinnen de stad verlaten. Vooral met de regio is er een negatief migratiesaldo van gezinnen. Dit negatieve saldo is de laatste jaren wel kleiner geworden. Een deel komt doordat de gemeente Tynaarlo aan de rand van de stad de nieuwbouwwijk Ter Borch aan het ontwikkelen is. Met het buitenland is het saldo van gezinnen de laatste twee jaar positief.

Relatief weinig allochtonen

Groningen kent relatief weinig allochtonen. Vooral weinig niet-westerse allochtonen, het percentage ligt met 9,9% van de bevolking onder het landelijke gemiddelde van 11%. In de grote steden in het westen van het land ligt dit percentage ruim boven de 30%.

Het meest vertegenwoordigd zijn mensen uit Duitsland, uit voormalig Nieuwguinea en Nederlands-Indië, uit Indonesië, uit Suriname en de Nederlandse Antillen. Groepen die snel groeien komen uit China en uit landen van de Europese Unie, dit betreft vooral studenten.

De stad kent extremen

Qua gezinssamenstelling is Groningen een uitzondering in Nederland. Geen enkele andere grote of middelgrote gemeente kent naar verhouding zo veel alleenstaanden en zo weinig gezinnen met kinderen als Groningen. Ook qua opleidingsniveau vormt de bevolking een uitzondering. We kennen veel mensen met een hoog opleidingsniveau, 46% is hoger opgeleid. Dit is in de meeste universiteitssteden het geval. Het aantal laag opgeleiden is juist erg laag. Bij het aandeel middelbaar opgeleiden scoort de gemeente in de middenmoot.

De toekomst

In de stadsvisie is als ambitie opgenomen om in 2010 183.000 inwoners te hebben, een aantal wat met ruim 4.000 overschreden is. Volgens de bevolkingsprognose zal de bevolking in 2025 205.300 personen bedragen.

De groene en de grijze druk, respectievelijk het aantal 0 t/m 19 jarigen en 65 plussers ten opzichte van de 'productieve leeftijdsgroep' (20 t/m 64 jaar), zal in Groningen lager blijven dan in Nederland als geheel. De groene druk neemt wel licht toe, dit komt door de toename van de 18 en 19 jarigen. De grijze druk neemt in Groningen af terwijl die landelijk toeneemt. In 2011 wanneer de babyboomgeneratie 65 wordt, zal die in Groningen ook toenemen.

Inhoud

2.1	Bevolking naar leeftijdsgroep op 1 januari	10
2.2.1	Bevolking naar geslacht en burgerlijke staat op 1 januari	10
2.2.2	Aantal huwelijken, geregistreerd partnerschappen en (echt)scheidingen.....	10
2.3	Natuurlijk verloop van de bevolking.....	10
2.1.a	Bevolkingspiramide Groningen en Nederland op 1 januari 2010	11
2.3.a	Geboorte- en sterftecijfers	11
2.4	Bevolking per GSB wijk op 1 januari	12
2.5	Historische ontwikkeling van de bevolking van 1860 tot heden	12
2.6	Prognose van de bevolking naar leeftijdsgroep op 1 januari	12
2.4.a	Ontwikkeling van de bevolking per GSB wijk, periode	13
2.6.a	Prognose van de groene en de grijze druk tot 2025, Groningen en Nederland	13
2.7.1	Vestiging en vertrek naar regio.....	14
2.7.a	Migratiesaldo van alleenstaanden naar regio.....	15
2.7.b	Migratiesaldo van personen in gezinsverband naar regio.....	15
2.7.2	Vestiging en vertrek naar leeftijd	16
2.7.3	Migratiesaldo per GSB wijk, intern en extern	16
2.7.c	Ontwikkeling van de bevolking in een aantal gemeenten, 2005-2010.....	17
2.7.d	Personen per 1.000 inwoners betrokken bij verhuizingen binnen de GSB wijk, 2009.....	17
2.8.1	Huishoudenssamenstelling per adres op 1 januari ¹⁾	18
2.8.2	Huishoudens met inwonende kinderen op 1 januari ¹⁾	18
2.8.a	Huishoudens met kinderen en eenpersoonshuishoudens in grote en middelgrote gemeenten, 2009.....	19
2.8.b	Huishoudens met kinderen en eenpersoonshuishoudens in de regio, 2009.....	19
2.9	Alleenwonenden naar leeftijd in zelfstandige woningen op 1 januari.....	20
2.10	Procentuele verdeling van de godsdienst van de hoofdkostwinner.....	20
2.11	Procentuele verdeling naar opleidingsniveau van de bevolking van 18 jaar en ouder per GSB wijk	20
2.9.a	Alleenwonenden naar leeftijd in zelfstandige woningen, 1 januari.....	21
2.11.a	Afwijking van het opleidingsniveau van de bevolking van 18 jaar en ouder van het gemiddelde per GSB wijk, 2008....	21
2.12.1	Bevolking naar herkomstland (volgens de CBS methode).....	22
2.12.a	Minderheden per herkomstland, 1 januari 2010, eerste en tweede generatie samen, herkomstlanden met 200 of meer personen	23
2.12.2	Leeftijdverdeling naar herkomst op 1 januari 2009.....	24
2.13	Bevolking naar nationaliteit en geboorteland op 1 januari.....	24
2.12.b	Percentage niet-westerse allochtonen op de totale bevolking per GSB wijk op 1 januari.....	25
2.12.c	Percentage niet-westerse allochtonen van een aantal gemeenten op 1 januari 2009.....	25

2 BEVOLKING

2.1 Bevolking naar leeftijdsgroep op 1 januari

leeftijd								<i>index 2010</i>
	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	<i>2005=100</i>
0-4	8.260	9.084	9.062	8.779	8.669	8.662	8.882	97,8
5-9	7.215	7.520	7.664	7.854	7.811	7.791	7.714	102,6
10-14	6.664	7.120	6.986	6.854	6.913	7.053	7.228	101,5
15-19	11.204	11.415	11.662	12.052	12.457	12.634	12.828	112,4
20-24	25.463	26.946	26.606	27.376	28.245	29.243	30.488	113,1
25-29	19.594	19.608	19.708	19.555	19.250	19.105	19.495	99,4
30-34	15.183	15.453	14.859	14.441	14.021	13.903	13.982	90,5
35-39	13.019	13.097	13.302	13.240	13.027	12.946	12.574	96,0
40-44	11.865	12.013	11.953	11.878	11.791	11.571	11.659	97,1
45-49	10.843	11.400	11.304	11.329	11.253	11.228	11.347	99,5
50-54	9.734	10.548	10.722	10.867	10.881	10.842	10.976	104,1
55-59	6.681	9.429	9.771	9.575	9.680	9.856	10.091	107,0
60-64	5.771	6.281	6.523	7.361	8.002	8.489	8.898	141,7
65-69	5.630	5.324	5.311	5.247	5.335	5.540	5.774	108,5
70-74	5.251	5.013	4.963	4.944	4.822	4.808	4.759	94,9
75-79	4.951	4.273	4.290	4.235	4.293	4.234	4.215	98,6
80-84	3.125	3.528	3.418	3.419	3.324	3.276	3.222	91,3
85 e.o.	2.756	2.695	2.804	2.839	2.965	3.032	3.065	113,7
totaal	173.209	180.747	180.908	181.845	182.739	184.213	187.197	103,6

Bron: DIA

2.2.1 Bevolking naar geslacht en burgerlijke staat op 1 januari

	2000		2005		2009		2010	
	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen
ongetrouwd	53.691	53.691	58.376	53.604	60.662	56.538	62.643	58.429
getrouwd	24.529	24.529	23.610	23.474	22.437	22.290	22.291	22.195
geregistreerd partnerschap	110	110	310	276	462	454	478	476
gescheiden	5.124	5.124	5.268	7.010	5.433	7.256	5.455	7.209
partnerschap ontbonden	1	1	193	176	329	342	311	350
weduwnaar/weduwe	1.750	1.750	1.642	6.800	1.685	6.305	1.619	6.026
achtergebleven partner	1	1	4	4	8	12	8	10
totaal	85.206	85.206	89.403	91.344	91.016	93.197	92.616	94.581

Bron: DIA

2.2.2 Aantal huwelijken, geregistreerd partnerschappen en (echt)scheidingen

							<i>index 2009</i>
	1999	2004	2006	2007	2008	2009	<i>2004=100</i>
huwelijken	703	559	544	517	604	546	97,7
geregistreerd partnerschap	43	123	118	114	76	69	56,1
echtscheidingen	328	250	244	266	265	257	102,8
ontbinding geregistreerd partnerschap	0	42	42	47	21	14	33,3

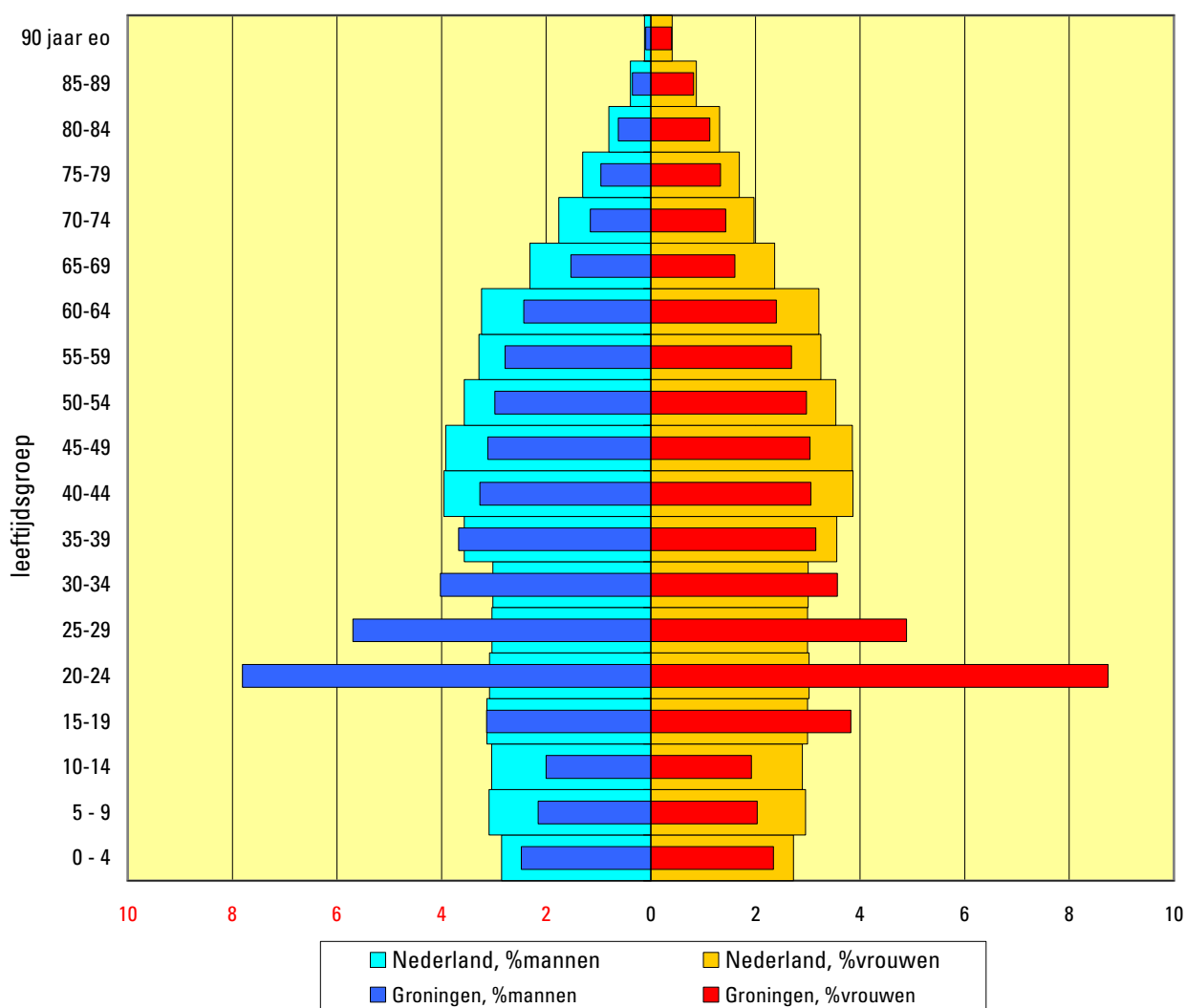
Bron: DIA

2.3 Natuurlijk verloop van de bevolking

							<i>index 2009</i>
	2000	2005	2006	2007	2008	2009	<i>2005=100</i>
geboorten	1.886	2.009	1.939	1.969	2.011	2.076	103,3
sterften	1.491	1.350	1.440	1.307	1.439	1.386	102,7
natuurlijke aanwas	395	659	499	662	572	690	

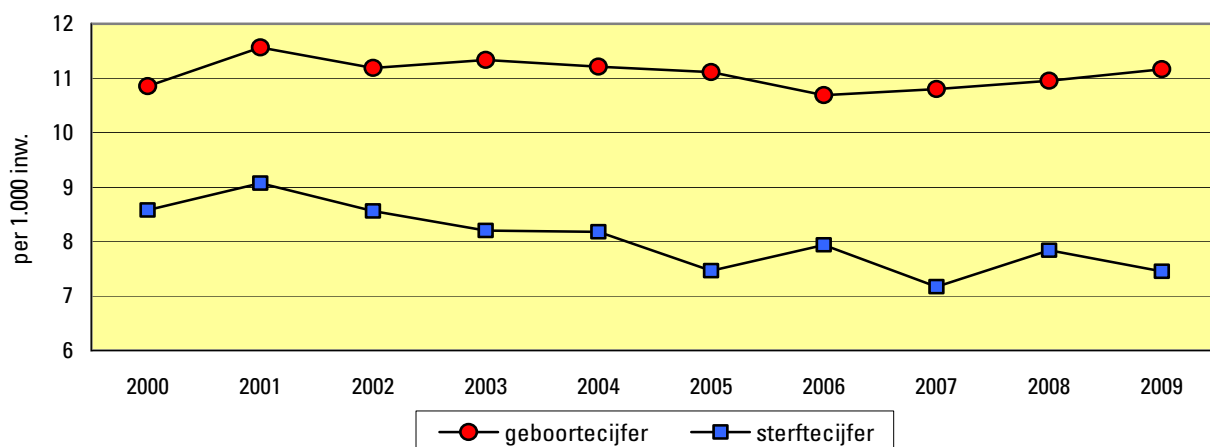
Bron: DIA

2.1.a Bevolkingspiramide Groningen en Nederland op 1 januari 2010

Bronnen: DIA, CBS

2.3.a Geboorte- en sterftcijfers

Bron: DIA

2.4 Bevolking per GSB wijk op 1 januari

GSB wijk	2000	2004	2006	2007	2008	2009	2010
Centrum	14.896	15.718	15.904	16.240	16.551	16.699	17.192
Oranje-/ Schilderswijk	14.090	14.283	14.600	14.619	14.661	14.820	14.981
Oud zuid	15.991	16.630	16.969	17.069	17.121	17.617	17.894
Nieuw zuid corporatief	14.358	14.832	14.710	14.613	14.418	14.360	14.891
Nieuw zuid particulier	13.261	14.653	14.787	14.898	15.191	15.301	15.721
Oosterpark	10.086	10.235	10.445	10.560	10.719	10.702	10.826
Korreweg/ De Hoogte	16.133	15.940	16.566	16.722	16.507	16.580	16.608
Lewenborg	9.747	9.301	8.839	8.742	8.801	8.766	8.775
Beijum	13.831	13.605	13.456	13.351	13.280	13.230	13.240
Nieuw oost	8.088	8.825	8.800	8.741	8.637	8.591	8.748
Paddepoel	16.641	16.642	16.194	16.279	16.251	16.146	16.430
Vinkhuizen	10.618	10.106	10.105	10.124	10.319	10.529	10.467
Nieuw west	5.171	8.355	9.311	9.707	10.335	10.582	10.585
Hoogkerk / De Dorpen	10.298	10.204	10.222	10.180	9.948	10.290	10.080
onbekend							759
totaal	171.232	179.329	180.908	181.845	182.739	184.213	187.197

Bron: DIA

2.5 Historische ontwikkeling van de bevolking van 1860 tot heden

jaar	bevolking	jaar	bevolking	jaar	bevolking
1860	33.857	1940	123.772	1980	161.322
1870	38.897	1945	128.828	1985	168.119
1880	47.160	1950	137.719	1990	167.872
1890 ¹⁾	56.413	1955	142.249	1995	170.658
1900	67.563	1960	146.301	2000 ⁴⁾	173.139
1910	75.341	1965	152.513	2005	180.747
1920 ²⁾	90.778	1970 ³⁾	168.843	2009	184.213
1930	105.147	1975	164.726	2010	187.197

Bron: Gemeente Groningen

1) Toename door grenswijziging op 1 mei 1884 met 66 personen

2) Idem op 24 juni 1911 met 1.067 personen en op 1 december 1914 met 2.203 personen

3) Idem op 1 januari 1969 met 11.159 personen

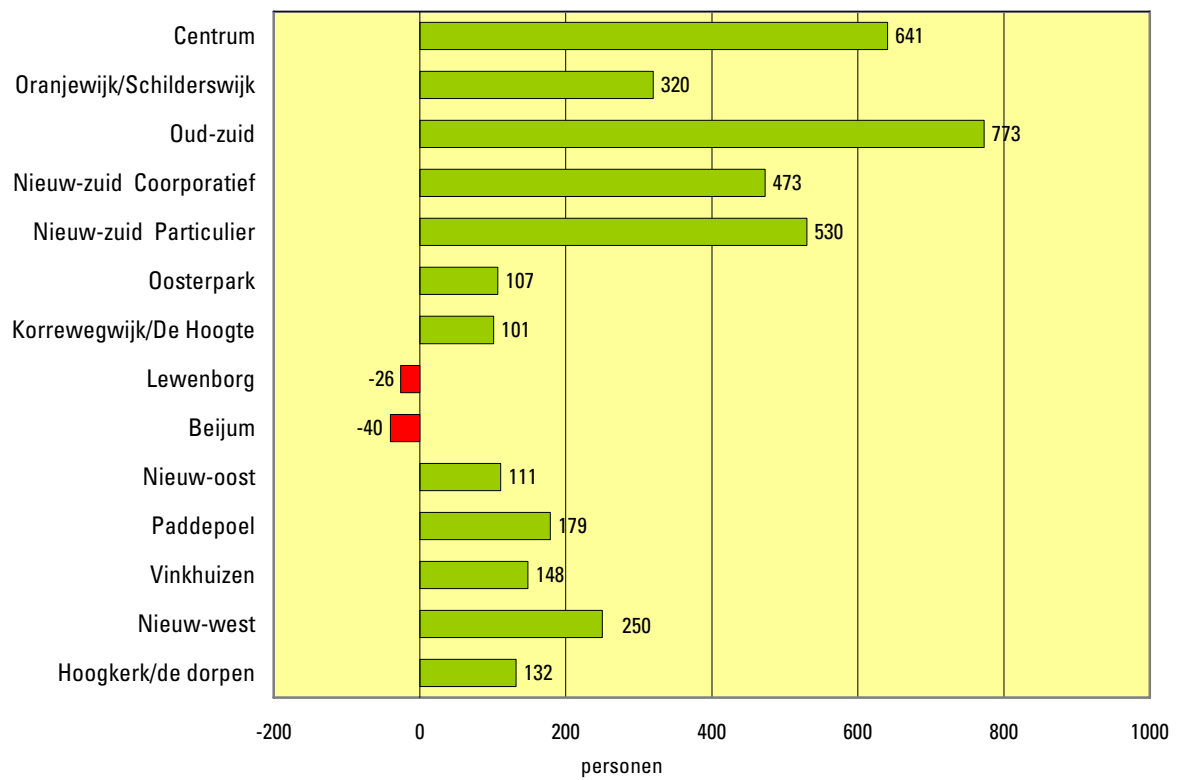
4) Idem op 1 januari 1999 met 85 personen

2.6 Prognose van de bevolking naar leeftijdsgroep op 1 januari

leeftijd	2010	2012	2015	2020	2025
0-4	8.882	8.929	8.973	9.321	9.744
5-14	17.942	15.066	14.999	15.009	15.280
15-24	43.316	44.561	45.739	47.341	48.122
25-34	33.477	34.014	35.134	37.099	38.572
35-49	35.580	35.032	34.265	33.424	33.176
50-64	29.965	30.466	31.038	31.498	31.444
65-74	10.533	11.484	13.252	15.824	16.747
75+	10.502	10.480	10.239	10.406	12.243
totaal	190.197	190.032	193.639	199.922	205.328

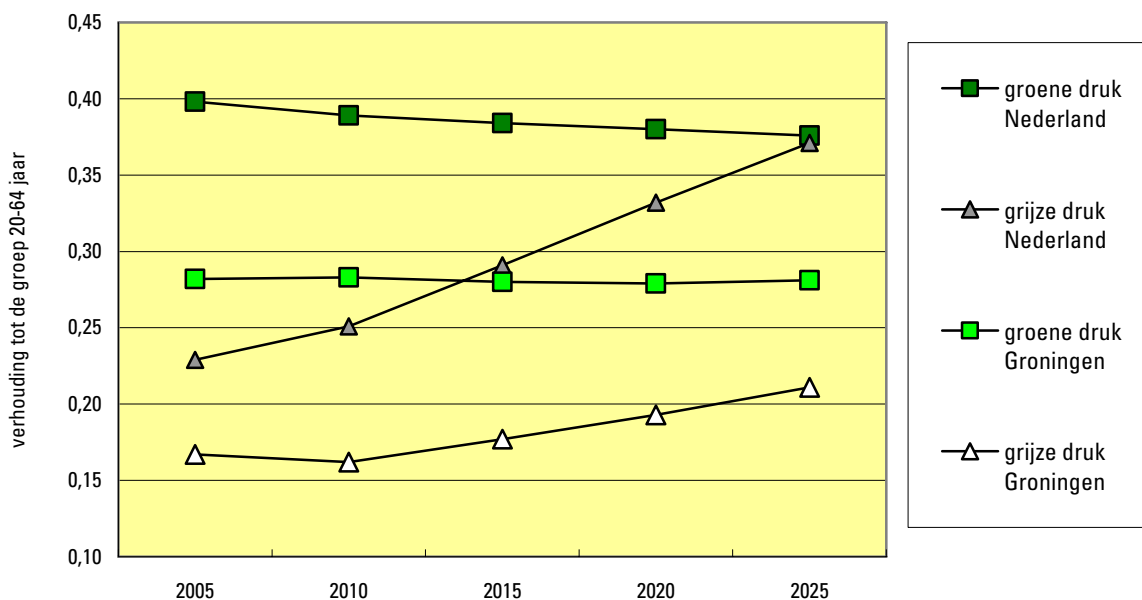
Bron: DIA

2.4.a Ontwikkeling van de bevolking per GSB wijk, periode 2008-2010

Bron: DIA

2.6.a Prognose van de groene en de grijze druk tot 2025, Groningen en Nederland

Bron: DIA, CBS

2 BEVOLKING

2.7.1 Vestiging en vertrek naar regio

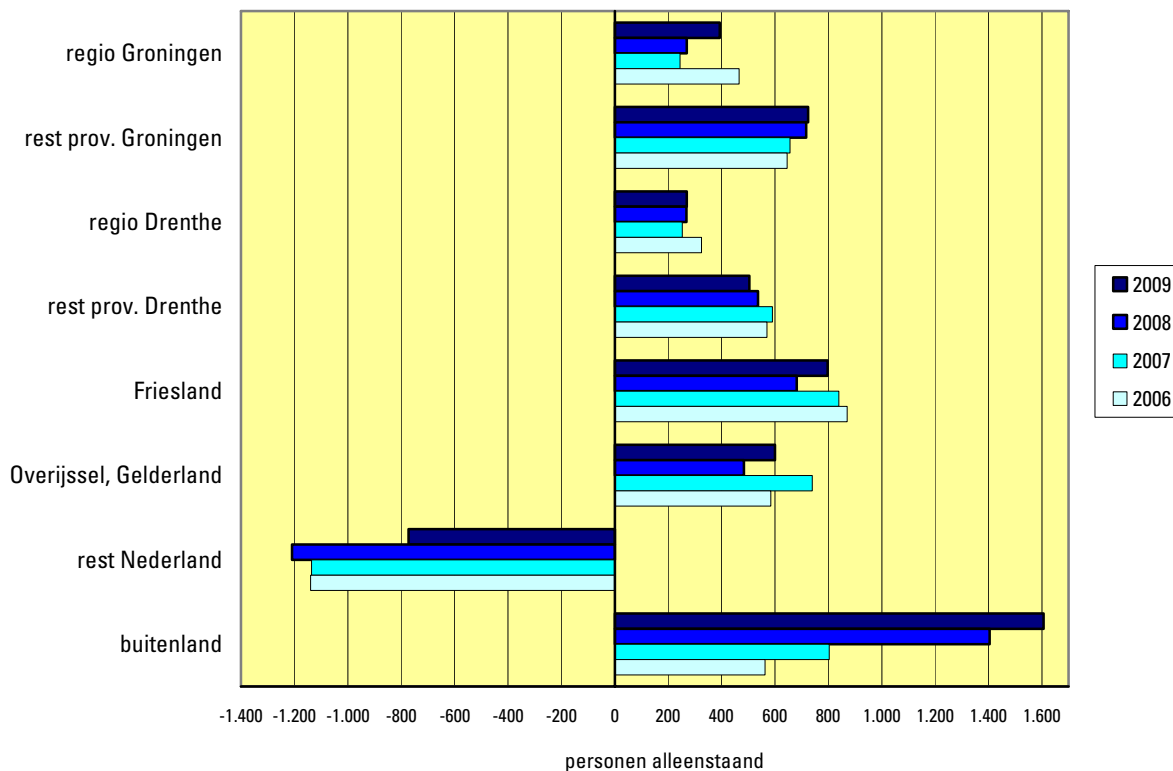
gebied	1999	2005	2006	2007	2008	2009
regio Groningen ¹⁾						
vestiging	1.854	1.953	1.957	1.880	1.944	1.793
vertrek	1.975	2.096	2.161	2.192	2.208	1.773
saldo	-121	-143	-204	-312	-264	20
rest provincie Groningen						
vestiging	1.632	1.440	1.623	1.734	1.752	1.762
vertrek	1.116	1.139	1.092	1.191	1.107	1.019
saldo	516	301	531	543	645	743
regio Noord Drenthe ²⁾						
vestiging	1.110	1.125	1.210	1.307	1.189	1.253
vertrek	1.089	1.315	1.205	1.638	1.357	1.273
saldo	21	-190	5	-331	-168	-20
rest provincie Drenthe						
vestiging	1.165	1.093	1.231	1.282	1.271	1.213
vertrek	593	739	748	764	795	751
saldo	572	354	483	518	476	462
Friesland						
vestiging	1.882	1.852	1.912	1.871	1.841	1.969
vertrek	1.024	1.091	1.137	1.096	1.209	1.223
saldo	858	761	775	775	632	746
Overijssel/Gelderland						
vestiging	2.203	1.987	2.175	2.301	2.211	2.354
vertrek	1.648	1.640	1.723	1.663	1.864	1.828
saldo	555	347	452	638	347	526
rest Nederland						
vestiging	2.528	2.134	2.298	2.494	2.404	2.498
vertrek	4.244	3.664	3.831	3.899	3.865	3.491
saldo	-1.716	-1.530	-1.533	-1.405	-1.461	-993
buitenland						
vestiging	1.744	2.193	2.097	2.369	3.195	3.510
vertrek	866	1.402	1.571	1.569	1.636	1.784
saldo	878	791	526	800	1.559	1.726
ambtshalve/onbekend						
vestiging	316	797	788	856	843	773
vertrek	232	1.953	1.385	1.817	1.438	1.584
saldo	84	-1.156	-597	-961	-595	-811
totaal						
vestiging	14.434	14.574	15.291	16.094	16.650	17.125
vertrek	12.836	15.039	14.853	15.829	15.479	14.726
saldo	1.598	-465	438	265	1.171	2.399

Bron: DIA

1) De gemeenten Bedum, Haren, Hoogezand, Leek, Slochteren, Ten Boer, Winsum en Zuidhorn

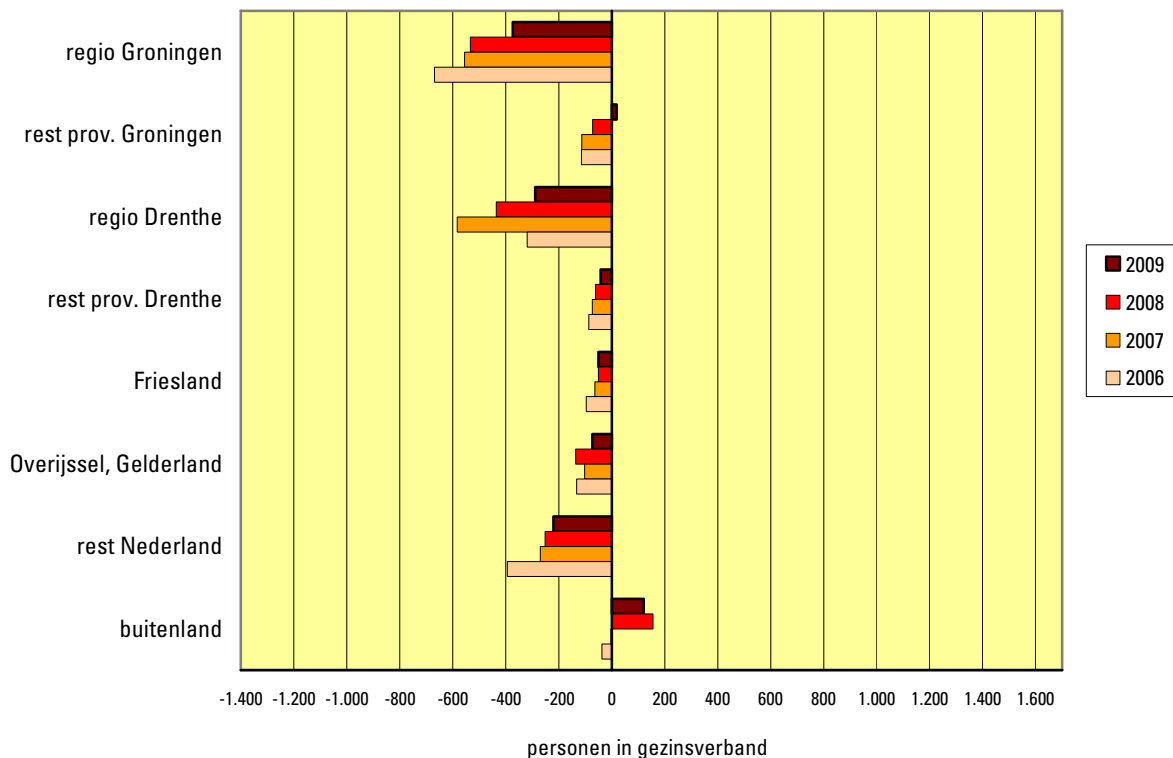
2) De gemeenten Assen, Noordenveld en Tynaarlo

2.7.a Migratiesaldo van alleenstaanden naar regio

Bron: DIA

2.7.b Migratiesaldo van personen in gezinsverband naar regio

Bron: DIA

2.7.2 Vestiging en vertrek naar leeftijd

leeftijd ¹⁾	vestiging			vertrek			migratiesaldo		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
0-4	340	341	391	810	724	711	-470	-383	-320
5-9	218	215	224	391	347	321	-173	-132	-97
10-14	239	262	322	278	244	234	-39	18	88
15-19	5.285	5.326	6.390	1.046	1.079	1.478	4.239	4.247	4.912
20-24	4.803	5.156	4.910	4.428	4.792	5.155	375	364	-245
25-29	1.889	1.958	1.817	3.685	3.450	2.903	-1.796	-1.492	-1.086
30-34	984	989	929	1.869	1.701	1.425	-885	-712	-496
35-39	649	672	577	1.130	1.013	855	-481	-341	-278
40-44	474	420	422	656	576	470	-182	-156	-48
45-49	337	369	344	427	415	339	-90	-46	5
50-54	263	278	266	332	303	249	-69	-25	17
55-59	210	179	177	251	209	178	-41	-30	-1
60-64	123	143	129	175	179	130	-52	-36	-1
65-69	71	86	51	97	88	72	-26	-2	-21
70-74	49	53	37	57	47	41	-8	6	-4
75 e.o.	160	195	139	197	165	165	-37	30	-26
totaal	16.094	16.642	17.125	15.829	15.332	14.726	265	1.310	2.399

Bron: DIA

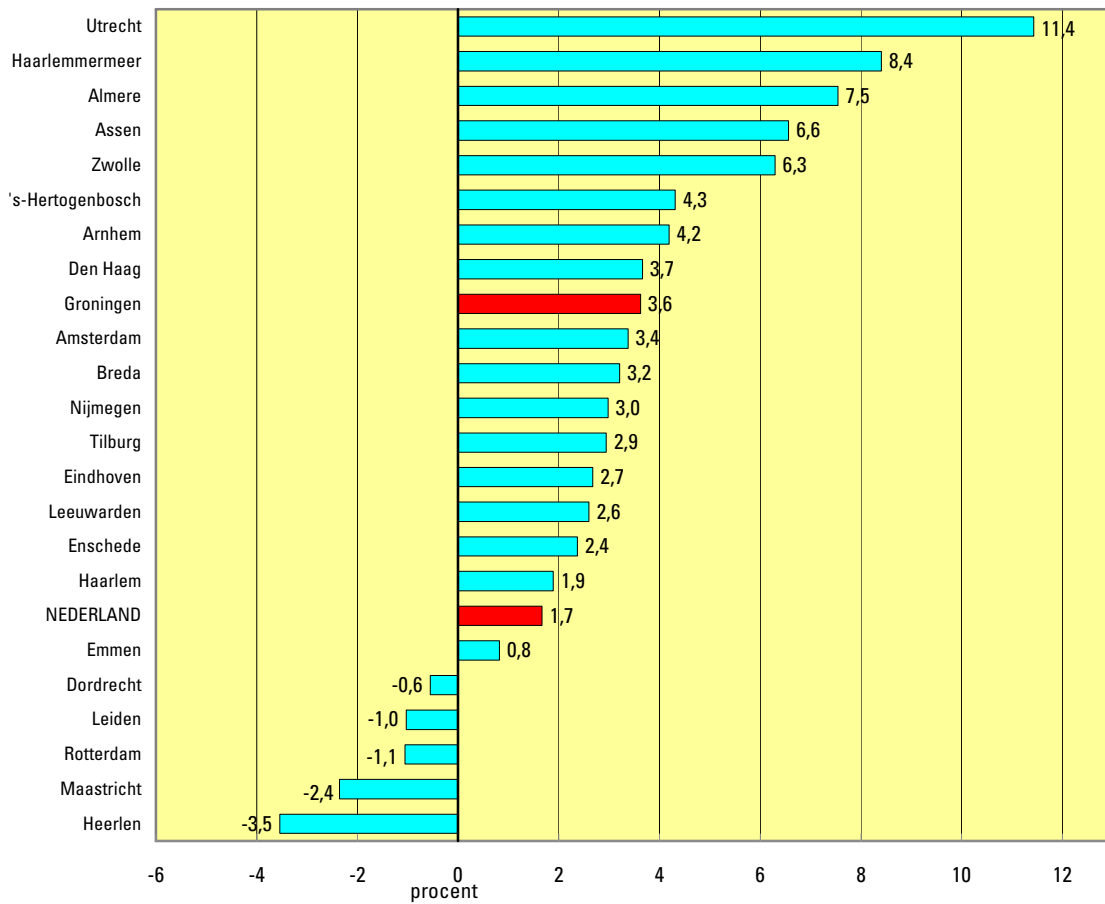
1) Leeftijd bepaald op datum van verhuizing

2.7.3 Migratiesaldo per GSB wijk, intern en extern

gebied	saldo binnengemeentelijk			saldo met buiten de gemeente			totaal saldo		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Centrum	77	149	27	277	233	436	354	382	463
Oranje-/ Schilderswijk	-258	-120	-278	210	240	334	-48	120	56
Oud zuid	-382	-72	-257	372	522	592	-10	450	335
Nieuw zuid corporatief	-148	-84	289	-21	311	150	-169	227	439
Nieuw zuid particulier	382	-12	355	-90	-58	269	292	-70	624
Oosterpark	160	-38	-45	-26	-5	133	134	-43	88
Korreweg/ De Hoogte	-387	-305	-430	84	306	402	-303	1	-28
Lewenborg	73	32	58	-72	-115	-64	1	-83	-6
Beijum	17	-41	-56	-200	-108	-56	-183	-149	-112
Nieuw oost	-39	49	-74	-192	-188	-52	-231	-139	-126
Paddepoel	55	-158	196	42	177	173	97	19	369
Vinkhuizen	142	224	93	49	10	123	191	234	216
Nieuw west	421	179	103	-13	-133	-45	408	46	58
De Dorpen	-73	-5	-5	-94	-31	-3	-167	-36	-8
Hoogkerk	-40	202	24	-61	10	7	-101	212	31
totaal	0	0	0	265	1.171	2.399	265	1.171	2.399

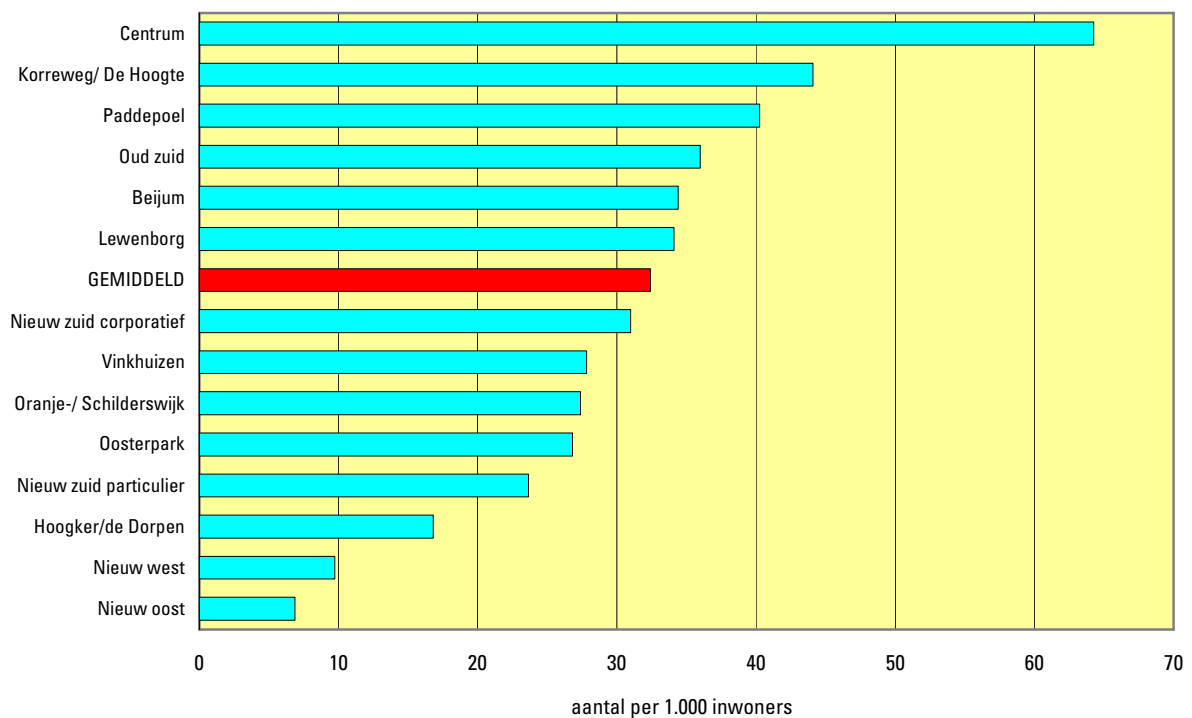
Bron: DIA

2.7.c Ontwikkeling van de bevolking in een aantal gemeenten, 2005-2010

Bron: CBS

2.7.d Personen per 1.000 inwoners betrokken bij verhuizingen binnen de GSB wijk, 2009

Bron: DIA

2.8.1 Huishoudenssamenstelling per adres op 1 januari ¹⁾

type huishouden	1999	2003	2004	2005	2006	2007	2008	<i>index 2008, 2003=100</i>
eenpersoons	37.884	38.220	38.246	38.492	38.534	38.809	39.194	102,5
samenwonend zonder kind(eren)								
gehuwd	12.123	11.837	11.769	11.611	11.414	11.279	11.182	94,5
niet gehuwd	11.321	11.669	11.740	11.743	11.619	11.699	11.529	98,8
samenwonend met kind(eren)								
gehuwd	10.232	9.338	9.532	9.454	9.332	9.078	8.810	94,3
niet gehuwd	2.581	3.559	3.760	4.000	4.252	4.341	4.445	124,9
eenoudergezin	4.811	5.131	5.301	5.407	5.400	5.396	5.521	107,6
overige huishoudens								
met kind(eren)	976	1.292	1.150	1.130	1.097	1.124	1.126	87,2
zonder kind(eren)	4.818	5.356	5.465	5.682	5.779	6.045	6.342	118,4
totaal	84.746	86.402	86.963	87.519	87.427	87.771	88.149	102,0

Bron: DIA

1) Gegevens van 2009 niet beschikbaar

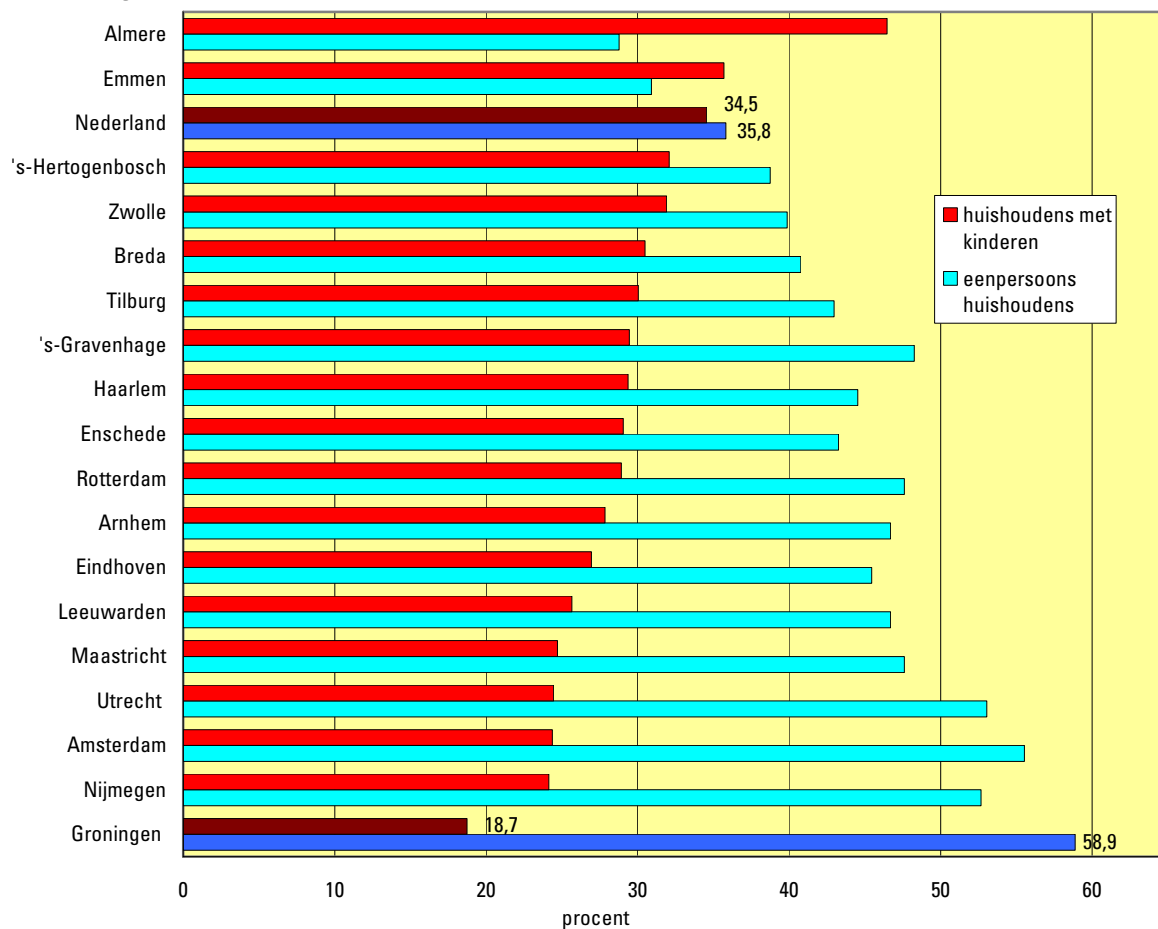
2.8.2 Huishoudens met inwonende kinderen op 1 januari ¹⁾

type huishouden	1998	2003	2004	2005	2006	2007	2008	<i>index 2008 2003=100</i>
paar (gehuwd)								
1 kind	4.142	3.554	3.626	3.586	3.511	3.451	3.357	94,5
2 kinderen	4.653	4.305	4.411	4.405	4.385	4.265	4.132	96,0
3 en meer kinderen	1.660	1.479	1.495	1.463	1.436	1.362	1.321	89,3
totaal	10.455	9.338	9.532	9.454	9.332	9.078	8.810	94,3
paar (niet gehuwd)								
1 kind	1.373	1.951	2.009	2.119	2.254	2.279	2.292	117,5
2 kinderen	774	1.328	1.434	1.567	1.643	1.704	1.767	133,1
3 en meer kinderen	180	280	317	314	355	358	386	137,9
totaal	2.327	3.559	3.760	4.000	4.252	4.341	4.445	124,9
eenoudergezin								
1 kind	2.957	3.206	3.334	3.388	3.388	3.395	3.493	109,0
2 kinderen	1.384	1.474	1.495	1.533	1.557	1.531	1.568	106,4
3 en meer kinderen	433	451	472	486	455	470	460	102,0
totaal	4.774	5.131	5.301	5.407	5.400	5.396	5.521	107,6
overige huishoudens								
1 kind	464	621	508	533	500	505	513	82,6
2 kinderen	322	453	410	395	364	390	390	86,1
3 en meer kinderen	171	218	232	202	233	229	223	102,3
totaal	957	1.292	1.150	1.130	1.097	1.124	1.126	87,2
totaal huishoudens met kinderen								
1 kind	8.936	9.332	9.477	9.626	9.653	9.630	9.655	103,5
2 kinderen	7.133	7.560	7.750	7.900	7.949	7.890	7.857	103,9
3 en meer kinderen	2.444	2.428	2.516	2.465	2.479	2.419	2.390	98,4
totaal	18.513	19.320	19.743	19.991	20.081	19.939	19.902	103,0

Bron: DIA

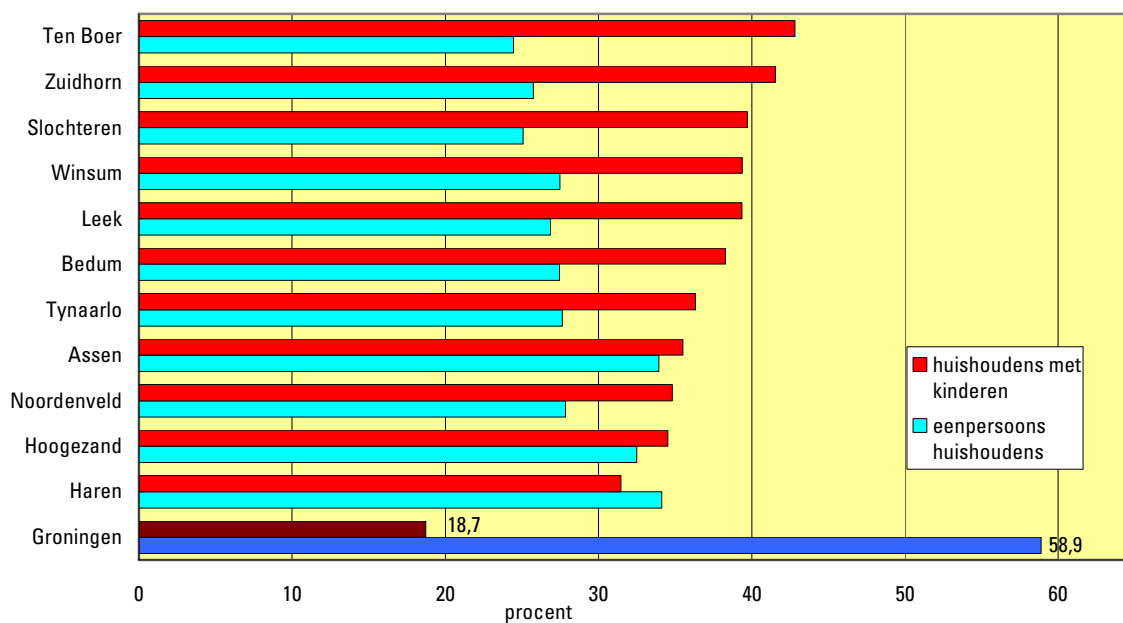
1) Gegevens van 2009 niet beschikbaar

2.8.a Huishoudens met kinderen en eenpersoonshuishoudens in grote en middelgrote gemeenten, 2009

Bron: CBS

2.8.b Huishoudens met kinderen en eenpersoonshuishoudens in de regio, 2009

Bron: CBS

2.9 Alleenwonenden naar leeftijd in zelfstandige woningen op 1 januari

leeftijd	2005	2007	2008	2009	2010	index 2010 2005=100
tot 20 jaar	155	164	178	208	165	106,5
20-29 jaar	6.456	6.326	6.299	6.441	6.560	101,6
30-39 jaar	7.119	7.076	6.971	6.886	6.694	94,0
40-49 jaar	5.426	5.362	5.340	5.331	5.338	98,4
50-59 jaar	5.156	5.335	5.451	5.522	5.643	109,4
60-69 jaar	3.255	3.527	3.773	4.021	4.274	131,3
70-79 jaar	3.418	3.327	3.312	3.258	3.225	94,4
80-84 jaar	1.690	1.662	1.652	1.585	1.552	91,8
ouder dan 85 jaar	1.347	1.380	1.441	1.465	1.515	112,5
totaal ¹⁾	34.022	34.159	34.417	34.717	34.966	102,8

Bron: DIA

1) Onder zelfstandige woningen vallen ook: inleun-, aanleun- en bejaardenwoningen

2.10 Procentuele verdeling van de godsdienst van de hoofdkostwinner

	2008 Groningen	2005 Nederland
Rooms-Katholiek	6,7	28,9
Protestant	27,6	19,8
overige religies	7,2	13,9
geen religie	58,5	37,3

Bron: Expérian

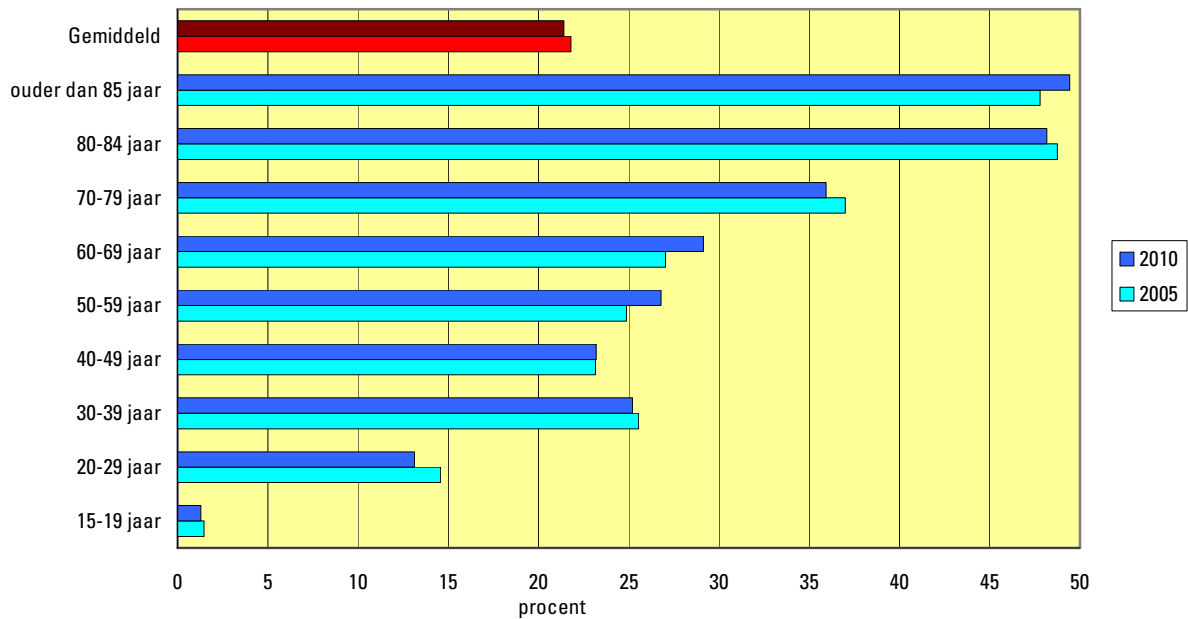
2.11 Procentuele verdeling naar opleidingsniveau van de bevolking van 18 jaar en ouder per GSB wijk

gebied	opleidingsniveau ¹⁾	2000			2008		
		lager	middelbaar	hoger	lager	middelbaar	hoger
Centrum		8	36	56	4	41	55
Oranje-/ Schilderswijk		8	41	51	6	37	57
Oud zuid		18	23	59	11	40	49
Nieuw zuid corporatief		35	33	31	16	38	46
Nieuw zuid particulier		12	34	54	12	24	64
Oosterpark		42	29	30	14	25	61
Korreweg/ De Hoogte		19	46	35	15	38	47
Lewenborg		44	38	18	31	45	25
Beijum		28	41	31	19	41	40
Nieuw oost		32	37	31	17	29	54
Paddepoel		33	43	24	24	39	37
Vinkhuizen		37	42	21	38	42	21
Nieuw west		26	35	38	15	36	49
Hoogkerk/ De Dorpen		46	42	13	37	37	26
Gemeente		26	37	37	17	37	46

Bron: Bureau O&S (L&V)

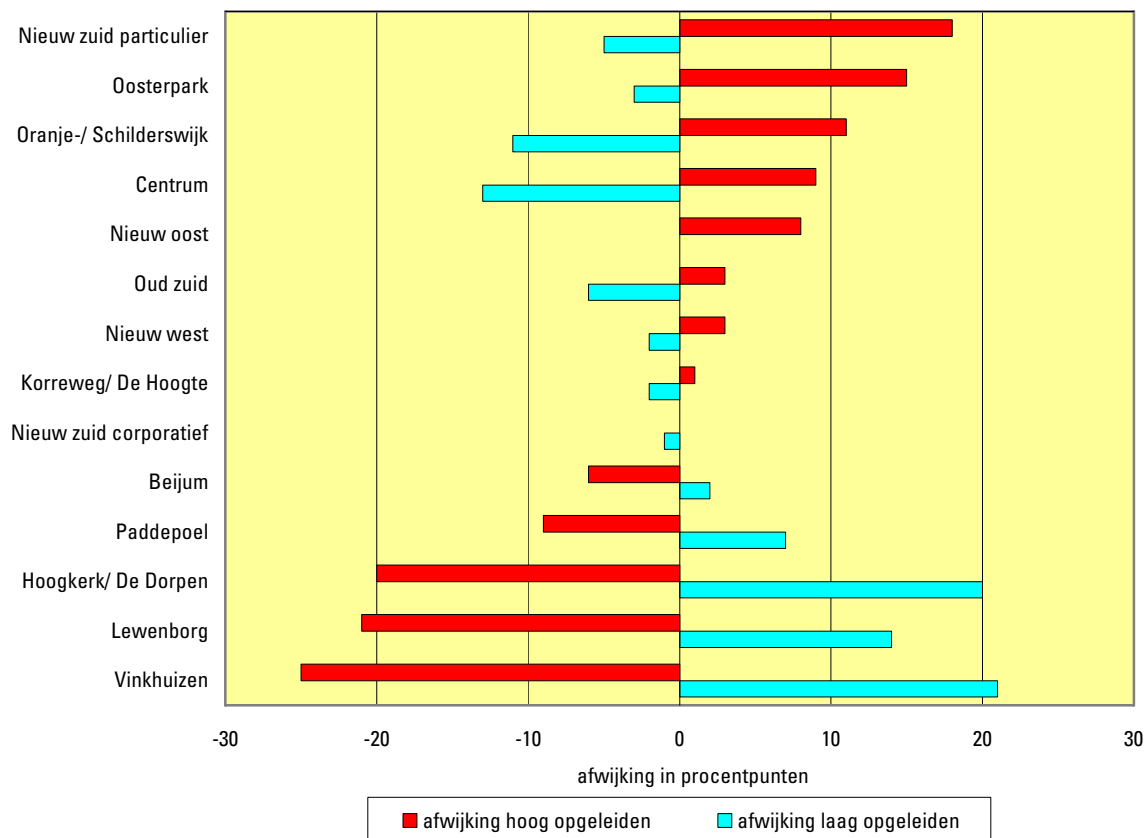
1) Lager = Lager(beroeps)onderwijs, mavo; middelbaar = havo/vwo/mbo; hoger = hbo/wo

2.9.a Alleenwonenden naar leeftijd in zelfstandige woningen, 1 januari

Bron: DIA

2.11.a Afwijking van het opleidingsniveau van de bevolking van 18 jaar en ouder van het gemiddelde per GSB wijk, 2008

Bron: Bureau O&S (L&V)

2.12.1 Bevolking naar herkomstland (volgens de CBS methode)

Land(groep) ¹⁾	2003	2005	2007	2009	2010	index 2010, 2003=100
traditionele doelgroepen excl. Europa						
Turkije	1.004	1.104	1.227	1.312	1.381	137,5
Marokko	914	965	1.015	1.039	1.067	116,7
Tunesië	164	184	200	208	217	132,3
Algerije, Egypte, Libië	291	332	339	351	362	124,4
Aruba, Ned. Antillen	3.112	3.172	3.087	3.240	3.403	109,4
Suriname	3.128	3.179	3.167	3.148	3.183	101,8
Latijns Amerika	947	1.045	1.146	1.242	1.313	138,6
totaal trad. doelgroepen	9.560	9.981	10.181	10.540	10.926	114,3
vluchtelingenlanden						
Afghanistan	239	306	301	341	345	144,4
Irak	636	641	642	667	690	108,5
Iran	671	703	717	768	812	121,0
Vietnam	267	281	301	311	298	111,6
Ethiopië	90	88	98	111	113	125,6
Somalië	308	242	242	248	241	78,2
totaal vluchtelingenlanden	2.211	2.261	2.301	2.446	2.499	113,0
overig niet-westers						
overig Midden-Oosten	504	562	560	625	661	131,2
China incl. Hong Kong	974	1.106	1.173	1.396	1.420	145,8
overig Azië	780	893	1.042	1.206	1.359	174,2
rest Afrika	1.498	1.531	1.461	1.601	1.673	111,7
totaal overig niet-westers	3.756	4.092	4.236	4.828	5.113	136,1
Europa						
Noord mediterrään ²⁾	1.000	1.135	1.140	1.238	1.303	130,3
Midden- en Oost Europa	1.620	1.921	2.231	2.593	2.903	179,2
(Ex)Joegoslavië	841	833	826	901	898	106,8
Scandinavië	398	422	419	435	439	110,3
West Europa	5.564	5.853	6.069	6.487	6.754	121,4
totaal Europa	9.423	10.164	10.685	11.654	12.297	130,5
waarvan huidige Europese Unie	6.956	8.379	8.810	9.565	10.146	145,9
overig westers						
Indonesië	1.924	2.064	2.095	2.105	2.104	109,4
voorm. Ned. Indië en Ned. Nw-Guinea	4.198	4.045	3.845	3.714	3.676	87,6
rest Westers ³⁾	742	786	875	919	995	134,1
totaal rest westers	6.864	6.895	6.815	6.738	6.775	98,7
totaal westers	16.287	17.059	17.500	18.392	19.072	117,1
overig/onbekend	6	9	3	96	15	250,0
totaal niet-Nederland	31.820	33.402	34.221	36.302	37.625	118,2
Nederland	145.478	147.345	147.624	147.911	149.572	102,8
totaal bevolking	177.298	180.747	181.845	184.213	187.197	105,6

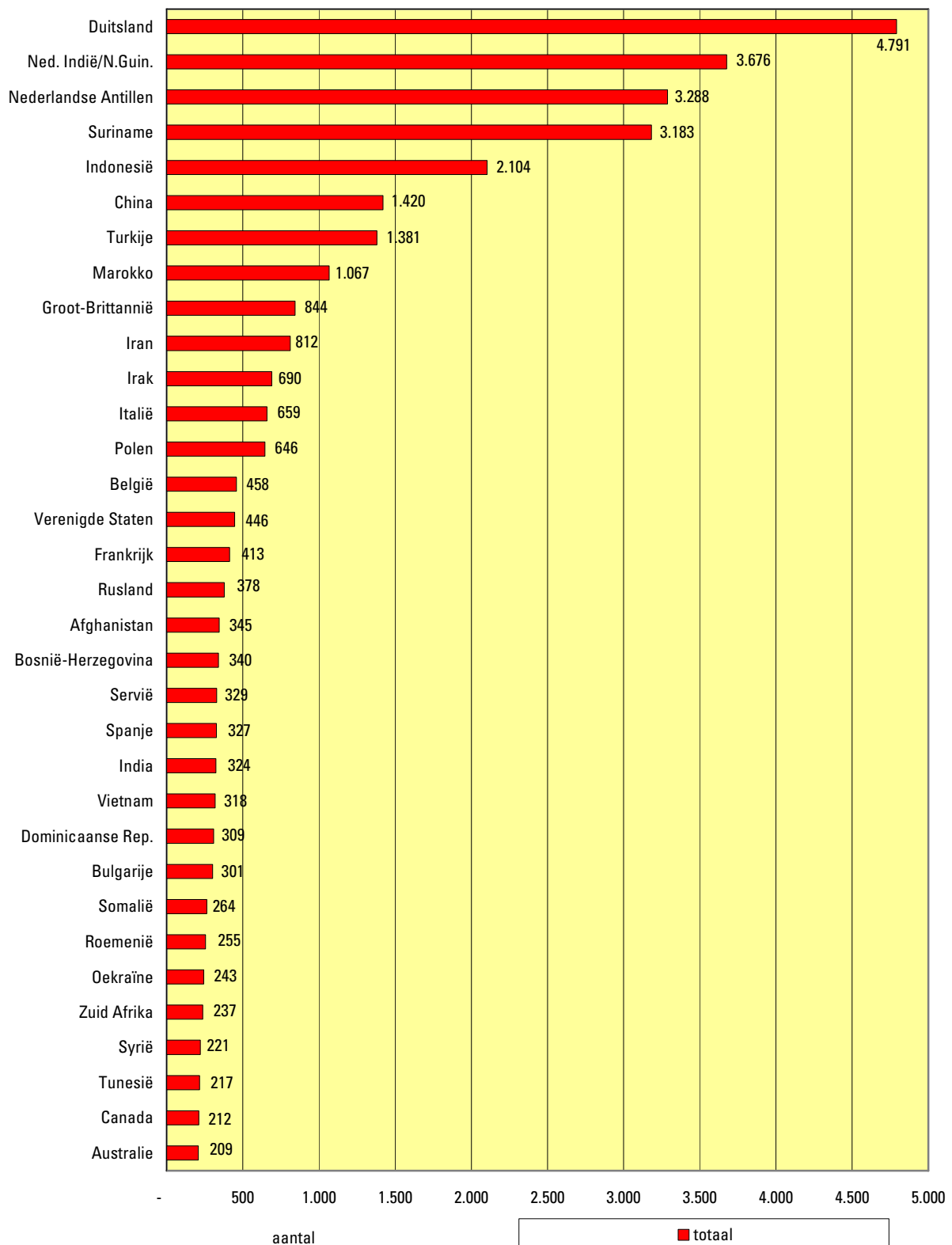
Bron: DIA

1) Bepaald volgens de CBS-methode: Land van persoon waarvoor geldt dat hij/zij zelf buiten Nederland is geboren, of waarvan ten minste één ouder buiten Nederland is geboren. Uitzondering is een in het buitenland geboren persoon uit twee in Nederland geboren ouders, deze heeft als herkomstland Nederland

2) Portugal, Spanje, Italië, Griekenland, Cyprus, Malta

3) Rest Westers: Verenigde Staten, Canada, Japan, Australië, Nieuw Zeeland en Oceanië

2.12.a Minderheden per herkomstland, 1 januari 2010, eerste en tweede generatie samen, herkomstlanden met 200 of meer personen

Bron: DIA

2.12.2 Leeftijdverdeling naar herkomst op 1 januari 2009

		0 - 14 jaar	15 - 29 jaar	30 - 44 jaar	45 - 54 jaar	55 - 64 jaar	65 jaar en ouder	totaal
doelgroepen	abs.	2.511	3.461	2.520	1.170	616	262	10.540
	%	23,8	32,8	23,9	11,1	5,8	2,5	100
vluchtelingenlanden	abs.	571	769	681	283	91	51	2.446
	%	23,3	31,4	27,8	11,6	3,7	2,1	100
overig niet westers	abs.	1.105	2.016	1.129	357	171	48	4.826
	%	22,9	41,8	23,4	7,4	3,5	1,0	100
Europa	abs.	1.380	4.563	2.564	1.097	1.019	1.033	11.656
	%	11,8	39,1	22,0	9,4	8,7	8,9	100
rest westers	abs.	437	2.057	1.629	1.243	836	536	6.738
	%	6,5	30,5	24,2	18,4	12,4	8,0	100
Nederland	abs.	17.498	48.040	29.890	17.917	15.606	18.960	147.911
	%	11,8	32,5	20,2	12,1	10,6	12,8	100
totaal (excl. onbekend)	abs.	23.502	60.906	38.413	22.067	18.339	20.890	184.117
	%	13	33	21	12	12	11	100

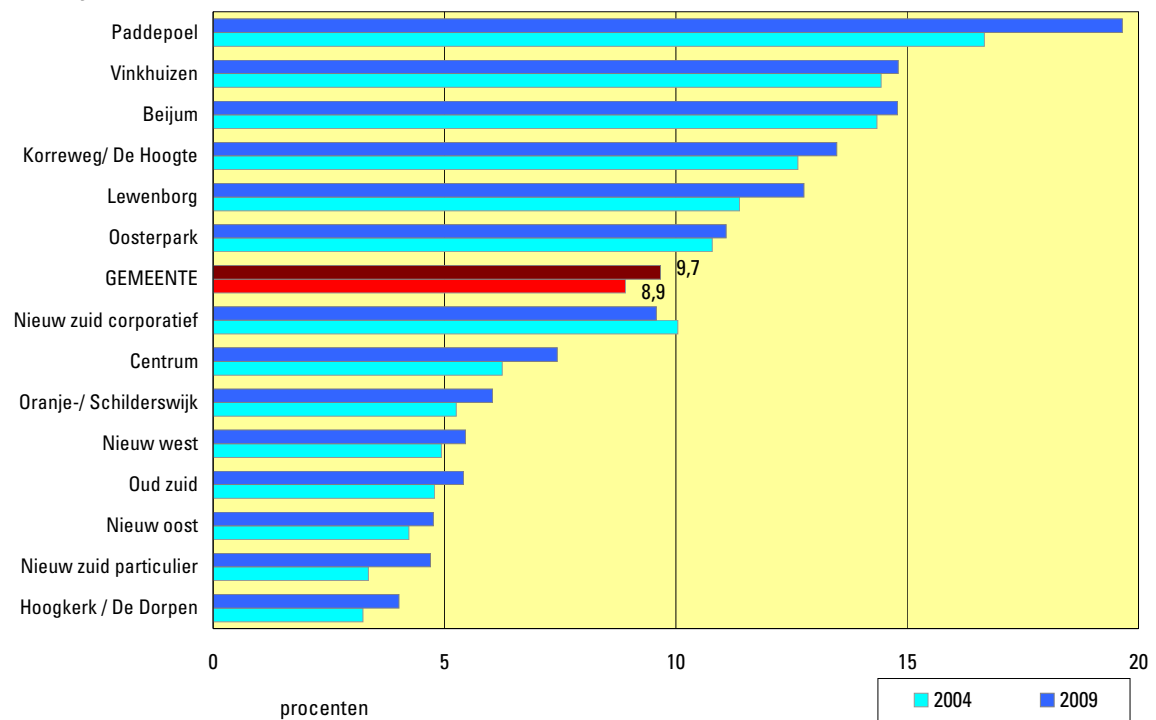
Bron: DIA

2.13 Bevolking naar nationaliteit en geboorteland op 1 januari

geboorteland / nationaliteit		2003	2005	2007	2009	index 2009 2003=100
persoon Nederland	Nederlands	143.440	145.243	145.480	145.714	101,6
	Nederlands + vreemd	287	302	350	372	129,6
	vreemd	39	19	24	21	53,8
	totaal	143.766	145.564	145.854	146.107	101,6
persoon Nederland, moeder niet-Nederland	Nederlands	7.503	7.712	7.724	7.821	104,2
	Nederlands + vreemd	1.665	1.893	2.096	2.457	147,6
	vreemd	331	406	415	419	126,6
	totaal	9.499	10.011	10.235	10.697	112,6
persoon Nederland, vader niet-Nederland	Nederlands	4.088	4.254	4.398	4.519	110,5
	Nederlands + vreemd	1.018	1.127	1.219	1.327	130,4
	vreemd	66	61	49	81	122,7
	totaal	5.172	5.442	5.666	5.927	114,6
persoon niet-Nederland	Nederlands	8.676	8.589	8.311	8.257	95,2
	Nederlands + vreemd	4.114	4.023	4.128	4.990	121,3
	vreemd	6.071	7.118	7.651	8.235	135,6
	totaal	18.861	19.730	20.091	21.482	113,9
totaal	Nederlands	163.707	165.798	165.913	166.311	101,6
	Nederlands + vreemd	7.084	7.345	7.793	9.146	129,1
	vreemd	6.507	7.604	8.139	8.756	134,6
totaal		177.298	180.747	181.846	184.213	103,9

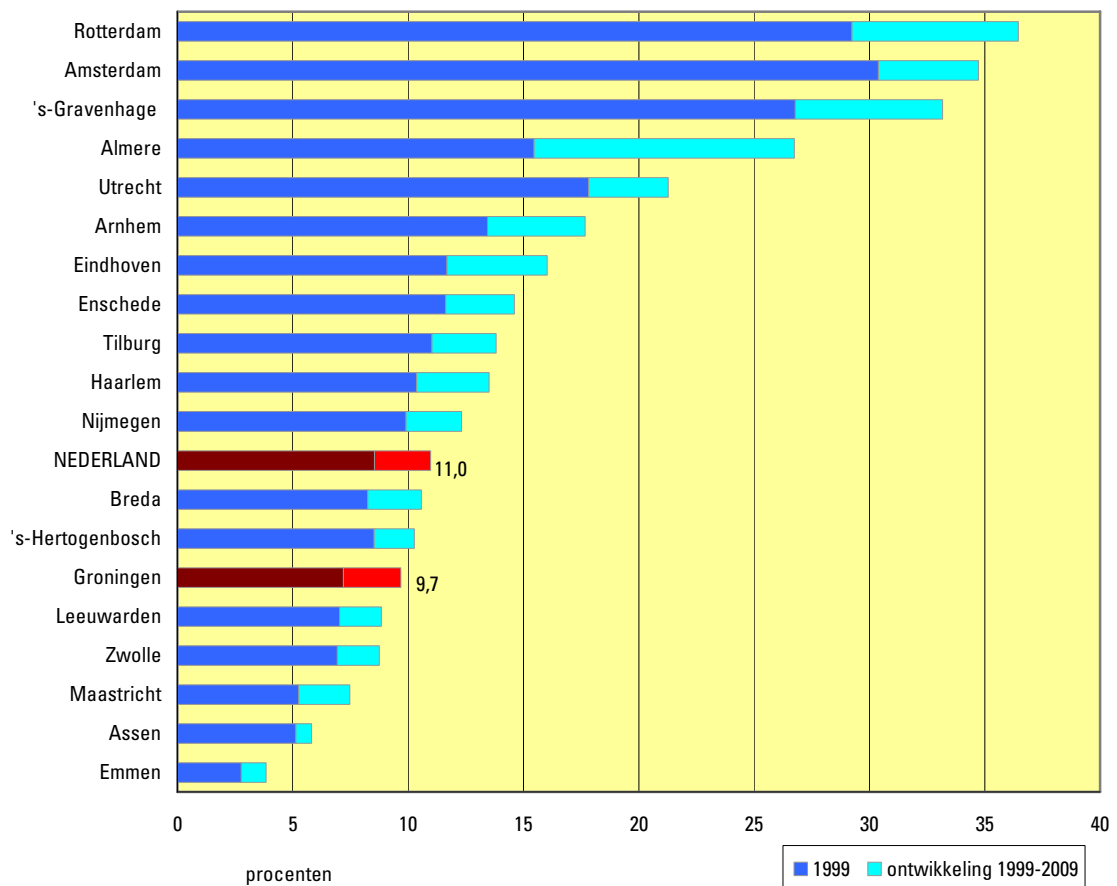
Bron: DIA

2.12.b Percentage niet-westerse allochtonen op de totale bevolking per GSB wijk op 1 januari

Bron: DIA

2.12.c Percentage niet-westerse allochtonen van een aantal gemeenten op 1 januari 2009

Bron: CBS

HOOFDSTUK 3

WOONRUIMTE

Oude en nieuwe woningen in de stadsvernieuwingswijk Paddepoel. Een deel van de oude woningen is vervangen door nieuwbouw.

Wonen naar ieders zin

De centrale ambitie van ons woonbeleid in de komende jaren is om een ieder zoveel mogelijk naar zijn zin te laten wonen. Dit is vastgelegd in de structuurvisie Wonen die begin 2010 is vastgesteld. Daarin staat dat jaarlijks tussen de 950 en 1.350 nieuwe woningen gebouwd dienen te worden om een gezonde woningmarkt te houden. Uiteraard gaat het er vooral om welke segmenten worden toegevoegd aan de stad en welke samenhang er is met de bestaande voorraad en de doorstroming binnen de woningmarkt. In de structuurvisie Kwaliteit van Wonen wordt gefocust op drie doelgroepen: jongeren, gezinnen en ouderen.

Meer laagbouw

De gemeente Groningen kent 84.785 zelfstandige woningen. Van deze woningen zijn 33.485 laagbouw en 51.300 gestapeld. Het aantal laagbouwoningen (grondgebonden) neemt sneller toe dan het aantal gestapelde woningen. Dit komt onder meer door de wijkvernieuwing waarbij voornamelijk portiekwoningen en boven/benedenwoningen óf worden afgebroken en vervangen door laagbouw óf worden samengevoegd. Een tweede reden is dat in de uitbreidingswijken vooral laagbouw gerealiseerd wordt. Daarnaast wordt in de campagne 'Intense Laagbouw' gezocht naar mogelijkheden om laagbouw woningen te bouwen in bestaand stedelijk gebied. Bij de gestapelde bouw neemt alleen het aantal portiekwoningen in de vorm van (luke) appartementen toe. Deze hebben een lift in tegenstelling tot veel van de gesloopte appartementen.

Veel wooneenheden voor studenten

Naast de zelfstandige woningen zijn er de niet-zelfstandige woonruimten, waaronder 20.463 wooneenheden. Deze woonruimten worden veel door studenten bewoond.

Het aantal wooneenheden is sinds 2005 met bijna 4.500 toegenomen. De toename kwam vooral door splitsing van zelfstandige woningen in 4 tot 5 eenheden voor kamerbewoning. Momenteel vindt de manifestatie Bouw Jong plaats, in vier zones wordt gestudeerd op nieuwbouw voor jongeren.

Nieuwe woningen

Doel van de gemeente is om jaarlijks in totaal 1.150 woningen te bouwen. Tot 2007 zijn er gemiddeld een kleine 800 woningen per jaar gebouwd. In 2008 en 2009 was de bouwproductie respectievelijk 1.332 en 1.359 woningen. Hiermee is de gewenste productie gehaald.

Naast de zelfstandige eenheden voor studenten zijn er der laatste drie jaar ook relatief veel sociale huurwoningen gereed gekomen. De overige gebouwde woningen zijn vooral koopwoningen in de hogere prijsklassen. De meeste woningen zijn verzezen in de uitbreidingsgebieden ten westen van de stad.

Binnen de stad wordt onder meer gebouwd in de wijkvernieuwingswijken Paddepoel en de grunobuurt en het gebied Oosterpark/Korreweg (voormalig stadionterrein en Oosterhamrikanaal) en op het Europapark. Ook in het centrum gaat men door met bouwen (Ciboga).

WOZ waarden

Van de zelfstandige woningen had in 2005 77% een WOZ waarde tussen de €50.000,- en €150.000,-. De gemiddelde WOZ waarde van alle woningen in de gemeente bedraagt € 130.000,- inclusief de huurwoningen. Dit terwijl het gemiddelde transactiebedrag waarvoor woningen verkocht zijn voor 2006 uitkomt op € 195.100,-. Dit bedrag is lager dan het landelijke gemiddelde maar het verschil tussen de gemeente Groningen en het land is veel minder groot dan een aantal jaar geleden.

Leegstand

Onder leegstand wordt verstaan: die zelfstandige woningen waar op 1 januari van het betreffende jaar niemand in het bevolkingsregister staat ingeschreven. Alleen de woningen waar minder dan 3 jaar leegstand is worden meegeteld. De leegstand bedraagt 3,9 procent. Leegstand wordt voor een deel veroorzaakt door woningen die op de nominatie staan gesloopt te worden of opgeleverde woningen die nog niet bewoond zijn. Voorbeelden zijn de stadsvernieuwingswijken en buurten de Korrewegwijk, Grunobuurt en Nieuw zuid Corporatief. In het Centrum wordt hoge leegstand onder anderen veroorzaakt door leegstaande woningen boven bedrijven. Dit aantal neemt de laatste jaren af.

Ouderen vinden gemakkelijk een sociale huurwoning

Voor mensen die actief op zoek zijn naar een sociale huurwoning was de slaagkans op een woning in 2009 39%. Dit is een fors grotere kans dan in 2008, toen was de kans 29%. De grootste kans heeft een ouderenhuishouden, bijna 100% in 2009.

Als we kijken naar de gemiddelde tijd dat een koopwoning te koop staat voordat het verkocht wordt, dan is er de laatste tijd een toename te zien. In 2008 was het aantal dagen dat een woning te koop stond voor verkoop gemiddeld 65 dagen terwijl dit gemiddelde in 2010 ruim boven de 100 ligt.

Inhoud

3.1.1	Woonruimtevoorraad op 1 januari	30
3.1.2	Woonruimte voor ouderen en mensen die behoefte hebben aan een vorm van zorg, 1 januari.....	30
3.1.a	Percentage laagbouw ten opzichte van de totale woonruimtevoorraad per buurt, 2010.....	31
3.1.b	Ontwikkelingen woonruimte naar type	31
3.1.3	Zelfstandige woningen verdeeld naar bouwperiode	32
3.1.4	Zelfstandige woonruimte verdeeld naar oppervlakte.....	32
3.2	Eigendomsverhoudingen zelfstandige woningen op 1 januari	32
3.1.c	Percentage zelfstandige woningen groter dan 100m ² per GSB wijk	33
3.2.a	Percentage woningen eigenaar-bewoner per GSB wijk, 2002 en 2007	33
3.4.2	WOZ waarde van zelfstandige woningen per 1 januari, aantallen per categorie	34
3.5.1	Administratieve leegstand van minder dan 3 jaar in zelfstandige woningen, naar woningtype, 1 januari.....	34
3.5.2	Administratieve leegstand van minder dan 3 jaar in zelfstandige woonruimte, naar eigendom op 1 januari	34
3.4.a	Gemiddelde economische waarde van de zelfstandige woningen per GSB wijk, 2005.....	35
3.4.b	Categorie economische waarde van zelfstandige woningen naar eigendom, 2005	35
3.6.1	Opgeleverde woonruimten, nieuwbouw	36
3.6.2	Percentage koopwoningen van het totaal aantal gereed gekomen woningen	36
3.6.3	Opgeleverde woningen in Groningen en in de regio Groningen-Assen.....	36
3.6.4	Gemiddeld transactiebedrag van woningen van eigenaar-bewoners.....	36
3.6.a	Aandeel van koopwoningen ten opzichte van het totaal aantal woningen, Groningen vergeleken, 2003-2008.....	37
3.6.b	Nieuwbouw woningen 2005-2009, aantal per 1.000 woningen aanwezig op 1 jan. 2005, Groningen en de regiogemeenten	37
3.7.1	Toevoeging van woonruimte naar type	38
3.7.2	Toevoeging woonruimte naar reden van toevoeging.....	38
3.7.a	Mate van stedelijkheid: omgevingsadressendichtheid in een aantal gemeenten, 2010.....	39
3.7.b	Nieuwbouw van zelfstandige en niet-zelfstandige woonruimten per GSB wijk, 2005-2009.....	39
3.8.1	Afvoer van woonruimte naar type	40
3.8.2	Afvoer van woonruimte naar reden	40
3.8.a	Ontwikkeling van het aantal zelfstandige en niet-zelfstandige woonruimten	41
3.8.b	Onttrekking/afbraak van zelfstandige en niet- zelfstandige woonruimte per GSB wijk, totaal over de periode 2005-2009.....	41
3.9.1	Aantal bewoners naar type woonruimte op 1 januari	42
3.9.2	Hoofdbewoners van zelfstandige woningen naar herkomstland en eigendom, percentages, 1 januari 2007.....	42
3.9.3	Hoofdbewoners van zelfstandige woningen naar herkomstland en type woning, percentages, 1 januari 2009	42
3.9.a	Gemiddelde bezetting van bewoonde zelfstandige woningen	43
3.9.b	Gemiddelde woningbezetting naar etniciteit van de hoofdbewoner, 1 januari 2009.....	43
3.10.1	Woningzoekenden van huurwoningen in de sociale sector	44
3.10.2	Indicatie van het aantal wachtmaanden bij woningcorporatie Lefier voor het vinden van een studentenkamer.....	44
3.10.3	De gemiddelde verkooptijd van een woning in dagen (mediaan)	44
3.11	Gemiddelde huurverhoging per 1 juli in Groningen en Nederland.....	44
3.12	Oordeel over kwaliteit woning en woonomgeving, percentage bewoners dat het eens is met de stellingen	44
3.10.a	Slaagkans van actief woningzoekenden bij het verkrijgen van een huurwoning in de sociale sector naar type huishouden.....	45
3.12.a	Afwijking van de tevredenheid over de kwaliteit van de woning t.o.v. het gemeentelijk gemiddelde per GSB wijk, 2006 en 2008 in procentpunten	45

3.1.1 Woonruimtevoorraad op 1 januari

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	<i>index 2010 2005=100</i>
zelfstandig (laagbouw)							
vrijstaande woning	2.343	2.338	2.479	2.492	2.575	2.627	112,1
twee onder één kap	2.927	2.967	3.048	3.059	3.071	3.073	105,0
geschakelde woning	1.907	1.914	1.946	2.025	2.024	2.082	109,2
woning in rij	24.361	24.499	24.733	25.048	25.319	25.564	104,9
boerderij	151	149	145	142	140	139	92,1
totaal laagbouw	31.689	31.867	32.351	32.766	33.129	33.485	105,7
zelfstandig (gestapeld)							
woning boven bedrijf	1.045	1.034	1.024	1.009	1.001	995	95,2
boven of benedenwoning	16.338	16.047	15.890	15.680	15.527	15.420	94,4
portiekwoning	24.051	23.834	23.866	24.230	24.597	25.321	105,3
galerijwoning	9.452	9.322	9.295	9.292	9.240	9.226	97,6
duplexwoning	356	352	352	352	338	338	94,9
totaal gestapeld	51.242	50.589	50.427	50.563	50.703	51.300	100,1
totaal zelfstandig	82.931	82.456	82.778	83.329	83.832	84.785	102,2
niet-zelfstandig							
wooneenheden	16.081	16.999	18.434	20.209	20.379	20.463	127,2
overig							
woonwagens	168	168	170	172	173	167	99,4
woonschepen	526	479	479	479	479	479	91,1
diversen w.o. bijz. woongebouwen	707	895	691	693	687	687	97,2
totaal overig	1.401	1.542	1.340	1.344	1.339	1.333	95,1
totaal	100.413	100.997	102.552	104.882	105.550	106.581	106,1
<i>bijzondere woongebouwen</i>	<i>315</i>	<i>315</i>	<i>315</i>	<i>315</i>	<i>315</i>	<i>315</i>	<i>100,0</i>
<i>capaciteit bijz. woongebouwen</i>	<i>3.270</i>	<i>3.270</i>	<i>3.270</i>	<i>3.270</i>	<i>3.270</i>	<i>3.270</i>	<i>100,0</i>

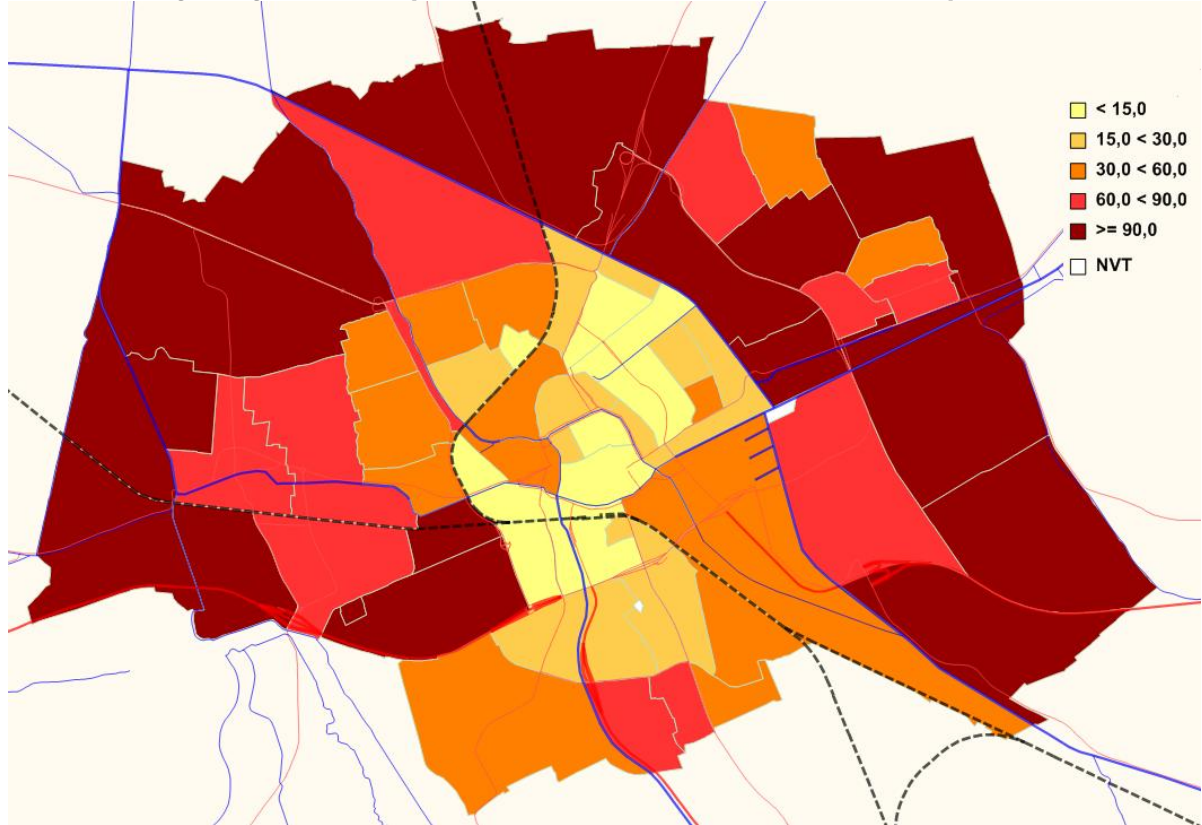
Bron: DIA

3.1.2 Woonruimte voor ouderen en mensen die behoefte hebben aan een vorm van zorg, 1 januari

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
woningen geschikt voor ouderen	7.376	7.322	7.284	7.248	7.206	7.180
ouderenwoningen	3.196	3.139	3.104	3.100	2.981	2.969
inleunwoningen	225	225	225	225	225	225
aanleunwoningen	1.027	1.027	1.027	1.027	1.027	1.027
zorg woonruimten, niet zelfstandig	288	288	288	288	288	288
gehandicapten woonruimten	50	50	50	59	59	59
totaal	12.162	12.051	11.978	11.947	11.786	11.748
verzorgings-verpleeghuizen	18	18	18	18	18	18
capaciteit verzorg-verpleeghuizen	373	373	373	373	373	373

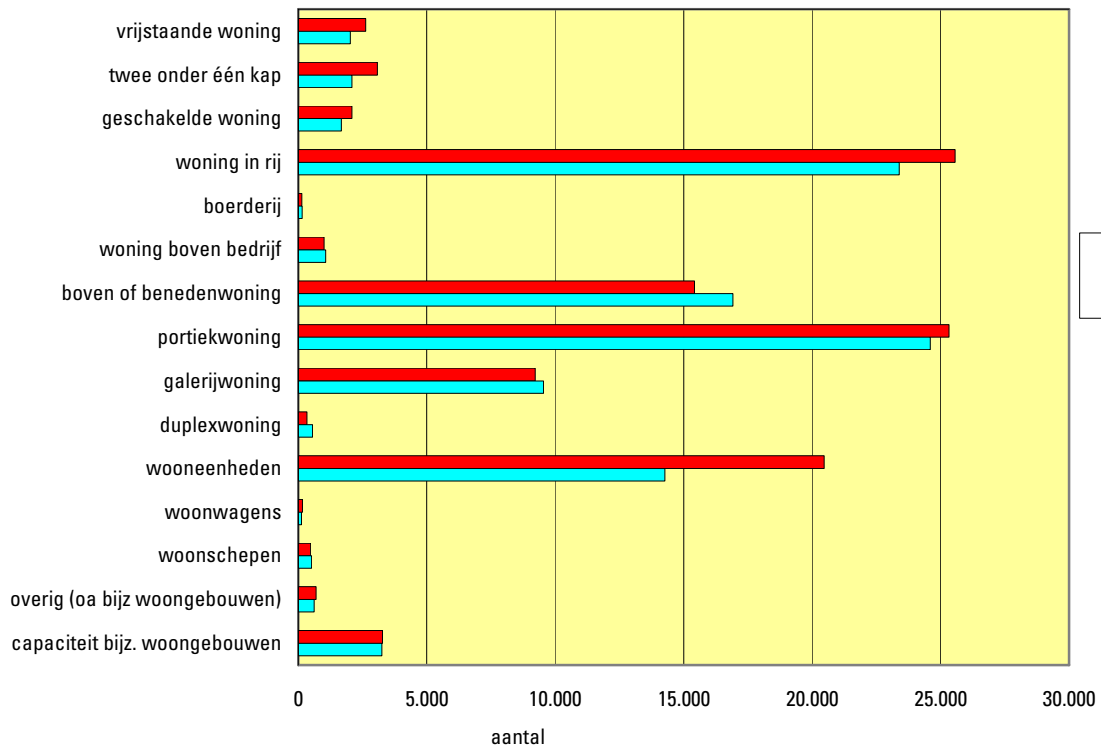
Bron: DIA

3.1.a Percentage laagbouw ten opzicht van de totale woonruimtevoorraad per buurt, 2010

Bron: DIA

3.1.b Ontwikkelingen woonruimte naar type

Bron: DIA

3.1.3 Zelfstandige woningen verdeeld naar bouwperiode

Bouwperiode	2004	2006	2008	2010		landelijk (%) 2009
				absoluut	in %	
voor 1920	9.220	9.104	8.962	8.888	10,5	18,4
1920 - 1944	13.924	13.581	13.011	12.781	15,1	
1945 - 1959	9.586	9.454	9.260	9.092	10,7	10,3
1960 - 1969	12.611	12.296	12.280	11.876	14,0	
1970 - 1979	12.467	12.112	12.078	11.946	14,1	47,9
1980 - 1989	13.269	13.264	13.248	13.237	15,6	
1990 - 1999	8.740	8.736	8.721	8.717	10,3	13,3
2000 - heden	3.120	3.909	5.736	8.221	9,7	10,1
totaal	82.937	82.456	83.296	84.758	100	100

Bron: DIA, CBS

3.1.4 Zelfstandige woonruimte verdeeld naar oppervlakte

m2	2004	2006	2008	2010		index 2009 2003=100
				absoluut	in %	
<= 39	2.092	2.072	2.202	2.312	2,7	110,5
40 - 59	11.201	11.062	10.919	10.742	12,7	95,9
60 - 79	21.447	21.007	20.716	20.529	24,2	95,7
80 - 99	22.144	21.770	21.638	21.644	25,5	97,7
100 - 119	13.278	13.373	13.452	13.780	16,3	103,8
120 - 149	8.151	8.461	8.575	8.635	10,2	105,9
>= 150	4.510	4.700	4.847	5.055	6,0	112,1
oppervlakte onbekend	114	11	980	2.094	2,5	
totaal	82.937	82.456	83.329	84.791	100	102,2

Bron: DIA

3.2 Eigendomsverhoudingen zelfstandige woningen op 1 januari

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	index 2007 2002=100
corporatie	37.355	37.443	36.951	36.539	35.704	35.395	94,8
institutionele belegger	4.358	5.066	4.702	4.384	4.250	4.384	100,6
overig verhuur	7.952	7.772	7.732	7.759	7.781	7.653	96,2
onbekend ¹⁾	964	667	764	744	817	878	91,1
totaal	82.005	82.702	82.937	82.931	82.456	82.778	100,9

Bron: DIA

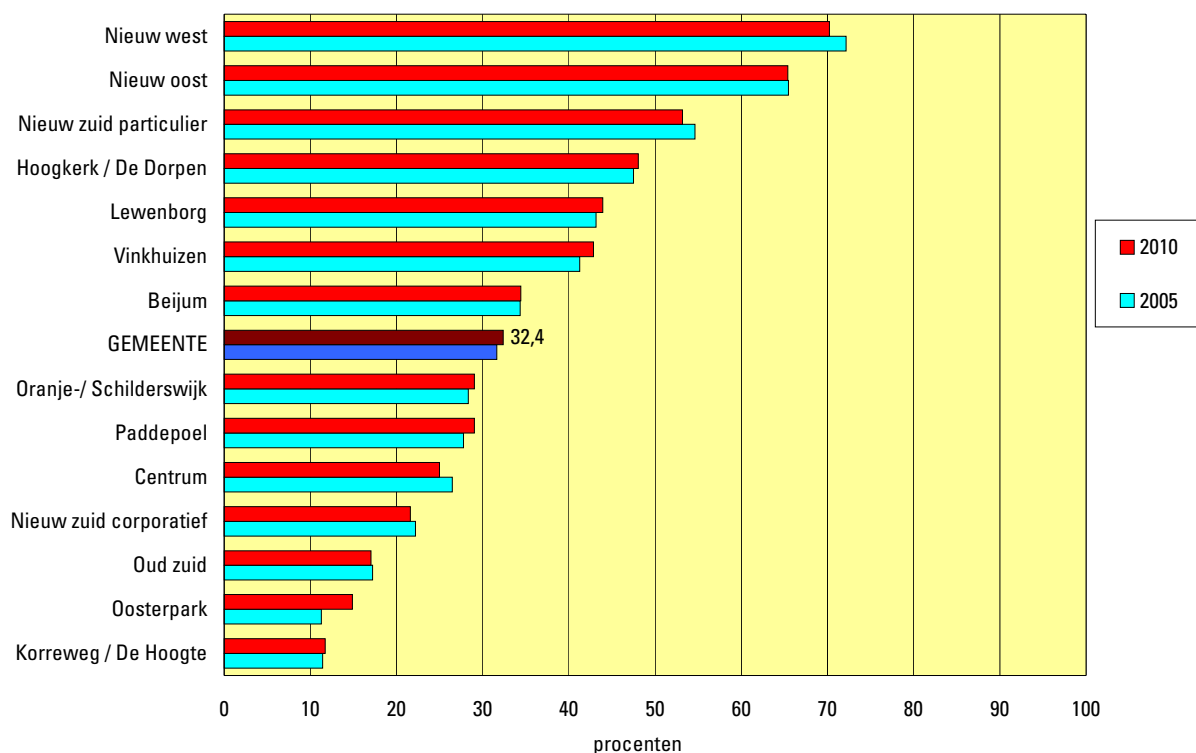
1) Onbekend: te slopen woningen en nieuwbouw waar nog geen eigenaar van bekend is

3.3 Woontijd van de hoofdbewoner in zelfstandige woningen op 1 januari

Woontijd	2005	2006	2007	2008	2009	2010	percentage 2010
1 t/m 4 jaar	27.735	26.805	25.620	24.857	25.274	26.187	32,6
5 t/m 9 jaar	19.151	19.080	19.008	18.288	17.157	16.355	20,4
10 t/m 19 jaar	13.509	14.086	14.719	15.685	16.714	17.298	21,6
20 jaar en langer	10.597	10.716	10.829	10.897	11.036	11.286	14,1
totaal bewoond	79.592	79.056	78.991	79.034	79.429	80.253	100,0

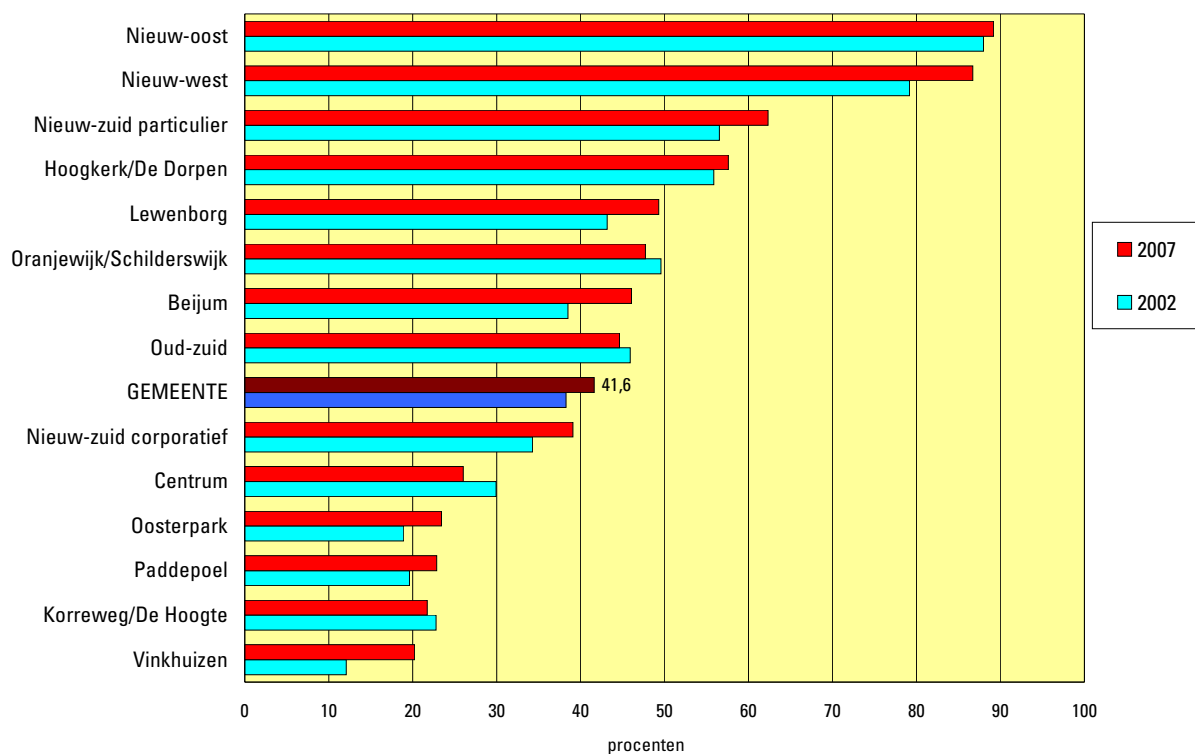
Bron: DIA

3.1.c Percentage zelfstandige woningen groter dan 100m2 per GSB wijk

Bron: DIA

3.2.a Percentage woningen eigenaar-bewoner per GSB wijk, 2002 en 2007

Bron: DIA

3.4.1 Gemiddelde WOZ waarde van woningen

gemiddelde waarde, alle woningen, per 1-1 (€)	2005	2006	2007	2008	2009	index 2009, 2005 = 100
Gemeente Groningen	128.000	129.000	149.000	169.000	177.000	138,3
Provincie Groningen	141.000	141.000	158.000	174.000	180.000	127,7
Nederland	200.000	201.000	217.000	233.000	241.000	120,5

Bron: CBS

3.4.2 WOZ waarde van zelfstandige woningen per 1 januari, aantallen per categorie

	2003	2004	2005 ¹⁾
<50.000€	16.661	16.142	197
50.000-99.999 €	50.781	50.658	32.327
100.000-149.999 €	8.542	9.020	31.906
150.000-199.999 €	3.719	3.922	8.451
>=200.000 €	2.259	2.404	9.293
onbekend	740	791	757
totaal	82.702	82.937	82.931

Bron: DIA

1) In 2004 is er een herwaardering geweest van het gehele woningbestand

3.5.1 Administratieve leegstand van minder dan 3 jaar in zelfstandige woningen, naar woningtype, 1 januari

type woonruimte	2005	2006	2007	2008	2009	2010	index 2010 2005=100
laagbouw							
vrijstaande woning	70	74	84	53	83	63	90,0
twee onder één kap	50	30	56	42	44	50	100,0
geschakelde woning	25	23	31	37	39	38	152,0
woning in rij	483	473	506	584	739	623	129,0
boerderij	12	11	11	8	13	10	83,3
totaal laagbouw	640	611	688	724	918	784	122,5
gestapeld							
woning boven bedrijf	93	92	89	81	74	70	75,3
boven- of benedenwoning	587	598	643	741	692	745	126,9
portiekwoning	650	746	816	1.169	1.186	1.361	209,4
galerijwoning	429	423	445	431	353	308	71,8
duplexwoning	18	27	27	32	10	5	27,8
totaal gestapeld	1.777	1.886	2.020	2.454	2.315	2.489	140,1
laagbouw + gestapeld	2.417	2.497	2.708	3.178	3.233	3.273	135,4

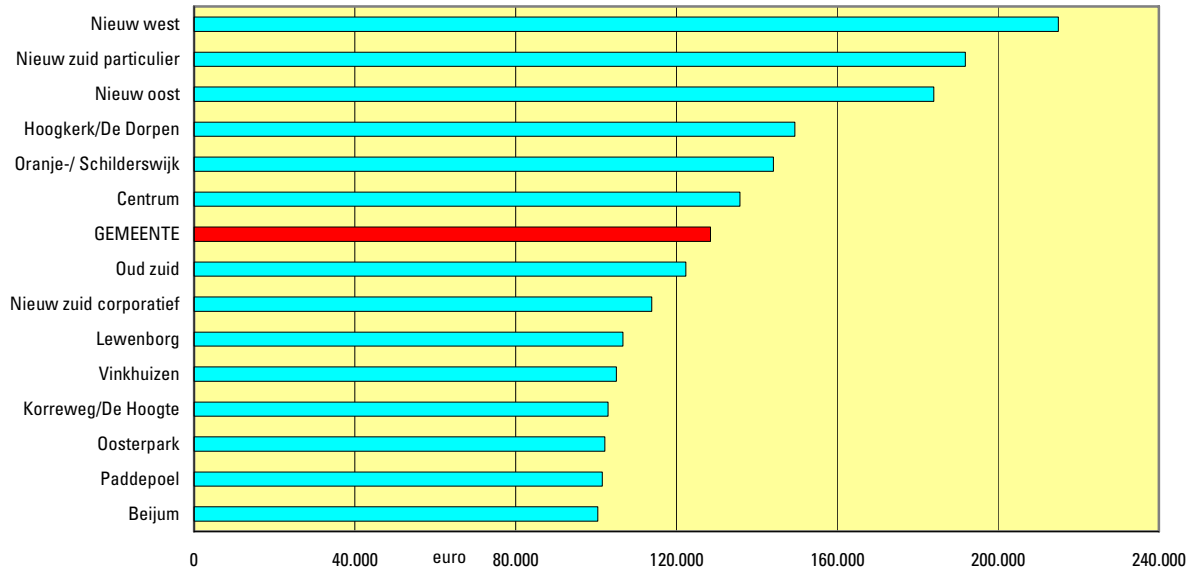
Bron: DIA

3.5.2 Administratieve leegstand van minder dan 3 jaar in zelfstandige woonruimte, naar eigendom op 1 januari

eigendom	2004		2006		2007	
	aantal	perc.	aantal	perc.	aantal	perc.
eigenaar/bewoner	454	1,4	344	1,0	379	1,1
corporatie	958	2,6	940	2,6	1.046	3,0
institutionele belegger	183	3,9	149	3,5	195	4,4
overige verhuur	773	10,0	759	9,8	846	11,1
onbekend	232	30,4	305	37,3	242	27,6
totaal	2.600	3,1	2.497	3,0	2.708	3,3

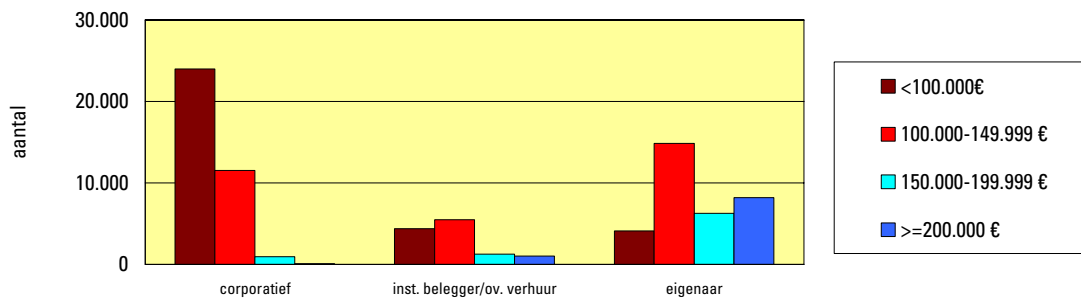
Bron: DIA

3.4.a Gemiddelde economische waarde van de zelfstandige woningen per GSB wijk, 2005

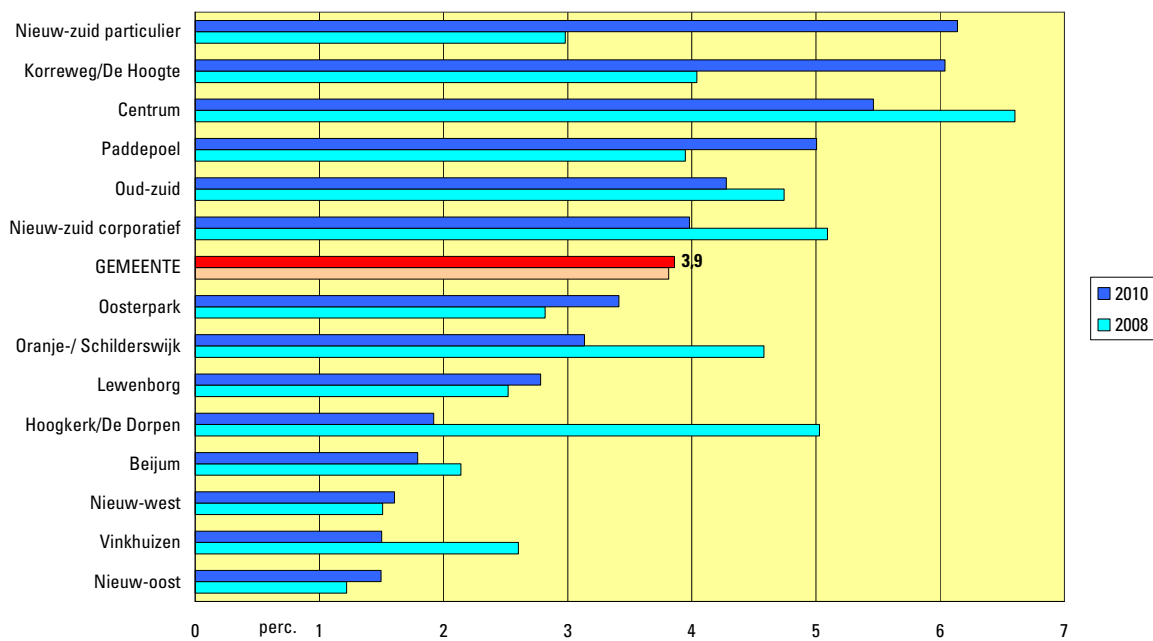
Bron: DIA

3.4.b Categorie economische waarde van zelfstandige woningen naar eigendom, 2005

Bron: DIA

3.5.a Administratieve leegstand tot 3 jaar naar GSB wijk, percentages, 1 januari

Bron: DIA

3.6.1 Opgeleverde woonruimten, nieuwbouw

sector ¹⁾	2005	2006	2007	2008	2009
sociale huursector					
woningen	66	51	149	270	250
eenheden	299	0	139	299	16
marktsector, gesubsidieerd					
sociaal, koop	4	0	46	15	81
huur	0	2	14	31	130
koop	234	226	264	228	341
marktsector, ongesubsidieerd					
huur	0	52	62	51	70
koop	244	241	361	438	471
gestapeld	483	218	553	878	878
grondgebonden	367	354	482	454	481
totaal	847	572	1.035	1.332	1.359

Bron: RO/EZ

1) Sociaal: koop tot €174.000,- en huur tot €368,- per maand

Markt, gesubsidieerd: koop €174.000,- tot €261.000,- en huur van €369,- tot €493,- per maand

Markt, ongesubsidieerd: koop boven €261.000,- en huur boven €493,- per maand

3.6.2 Percentage koopwoningen van het totaal aantal gereed gekomen woningen

	2005	2006	2007	2008	2009
Gemeente Groningen	88,0	81,6	74,9	65,9	65,7
landelijk	74,8	72,1	71,6	69,9	69,3

Bron: ABF(Woningmarktmonitor), RO/EZ

3.6.3 Opgeleverde woningen in Groningen en in de regio Groningen-Assen

regio ¹⁾	2005	2006	2007	2008	2009	voorraad 2010
Gemeente Groningen						
abs	847	572	1.035	1.332	1.359	84.785
in %	38	30	38	44	51	42
Groningen, regio 8						
abs	509	713	607	836	689	58.808
in %	23	38	22	27	26	29
Drenthe, regio 2						
abs	70	20	393	220	225	26.808
in %	3	1	14	7	8	13
Assen						
abs	794	585	703	668	405	29.623
in %	36	31	26	22	15	15
totaal						
abs	2.220	1.890	2.738	3.056	2.678	200.024
in %	101	102	103	103	104	100

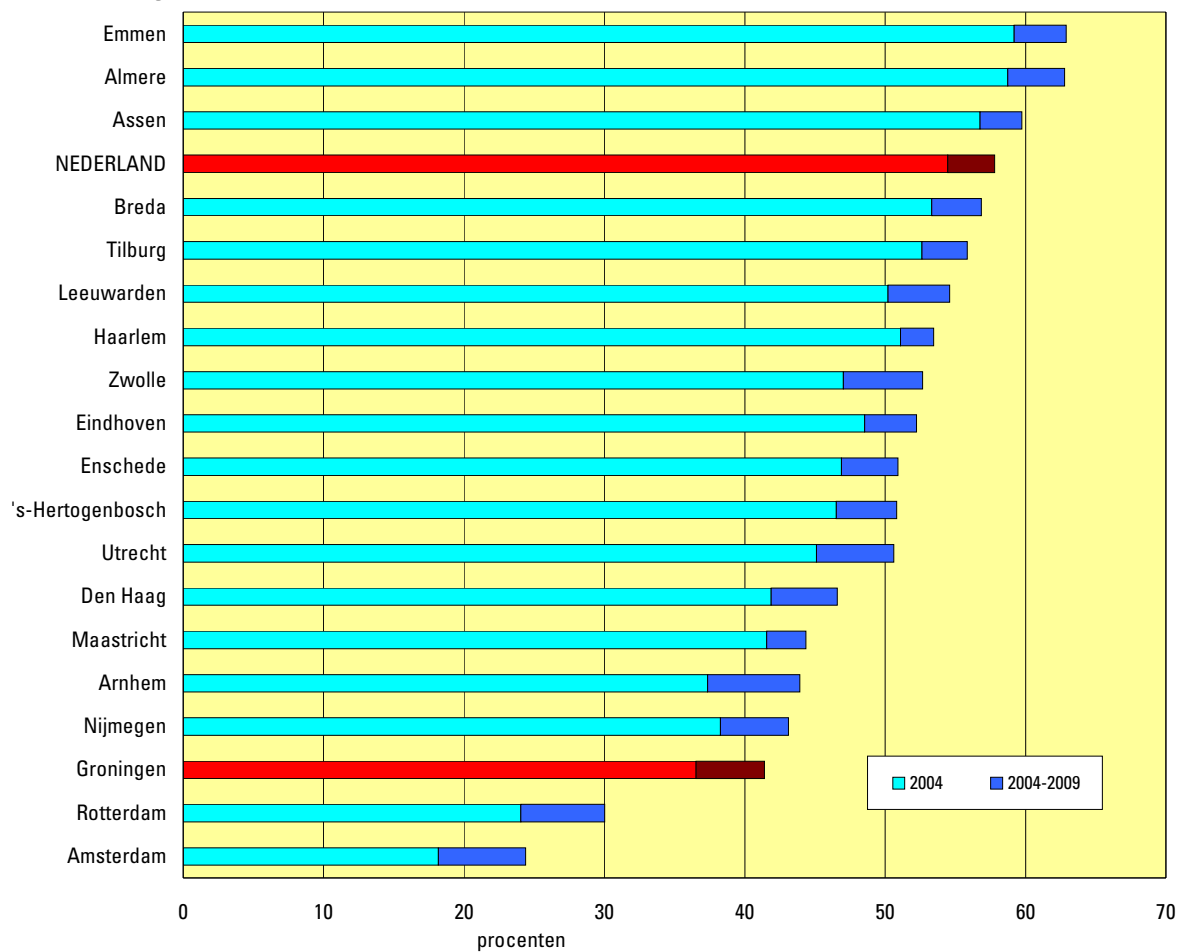
Bron: ABF(Woningmarktmonitor)

3.6.4 Gemiddeld transactiebedrag van woningen van eigenaar-bewoners

	2000	2004	2006	2008	2009	index 2008 2000=100
Groningen	109.800	150.600	179.200	194.000	190.200	173,2
Nederland	187.500	218.000	236.000	252.000	.	

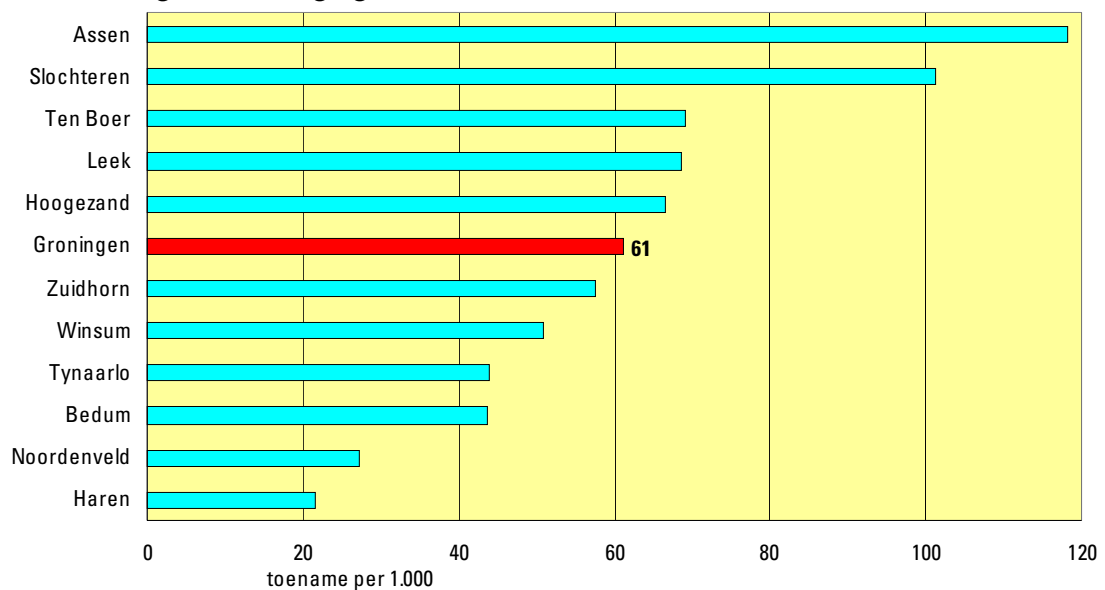
Bron: NVM, RO/EZ

3.6.a Aandeel van koopwoningen ten opzichte van het totaal aantal woningen, Groningen vergeleken, 2003-2008

Bron: ABF(Woningmarktmonitor)

3.6.b Nieuwbouw woningen 2005-2009, aantal per 1.000 woningen aanwezig op 1 jan. 2005, Groningen en de regiogemeenten

Bron: CBS

3.7.1 Toevoeging van woonruimte naar type

type woonruimte	2005	2006	2007	2008	2009
zelfstandig laagbouw					
vrijstaande woning	11	81	29	88	55
twee onder één kap	46	45	9	12	2
geschakelde woning	6	20	79	0	60
woning in rij	104	44	333	371	365
boerderij	0	0	0	0	0
totaal laagbouw	167	190	450	471	482
zelfstandig gestapeld					
woning boven bedrijf	0	2	0	0	0
boven- of benedenwoning	27	89	51	13	5
portiekwoning	51	79	509	567	864
galerijwoning	18	35	0	101	0
duplexwoning	0	0	0	0	0
totaal gestapeld	96	205	560	681	869
totaal zelfstandig	263	395	1.010	1.152	1.351
niet zelfstandig en overig					
wooneenheid	796	1.227	1.485	121	2
overig	351	151	42	2	0
totaal niet-zelfstandig en overig	1.147	1.378	1.527	123	2
totaal toevoer	1.410	1.773	2.537	1.275	1.353

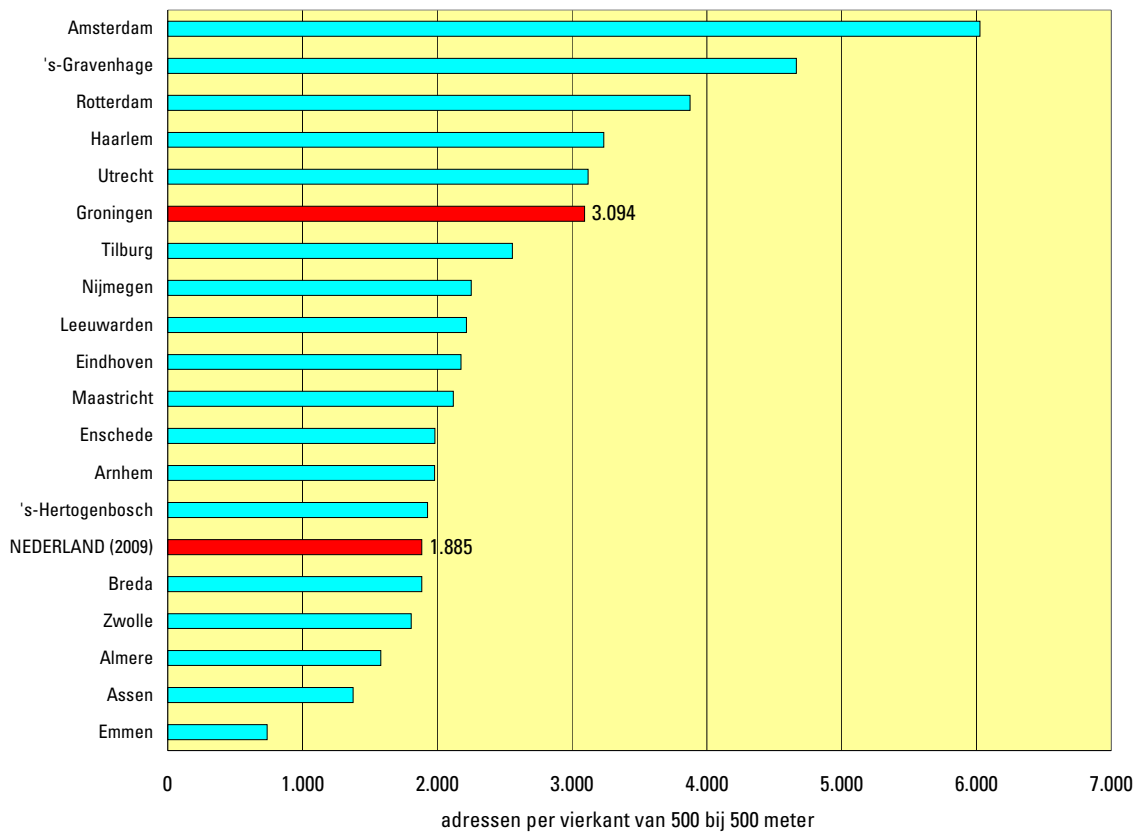
Bron: DIA

3.7.2 Toevoeging woonruimte naar reden van toevoeging

redenen	2005	2006	2007	2008	2009
zelfstandig					
nieuwbouw	160	278	730	1.084	1.275
splitsing	0	0	2	1	7
verbouw	0	107	176	27	69
anders	103	10	102	40	0
totaal zelfstandig	263	395	1.010	1.152	1.351
niet zelfstandig en overig					
nieuwbouw	552	151	174	103	0
splitsing	467	1.034	1.104	7	0
verbouw	111	193	249	12	2
anders	17	0	0	1	0
totaal niet-zelfstandig en overig	1.147	1.378	1.527	123	2
totaal toevoer	1.410	1.773	2.537	1.275	1.353

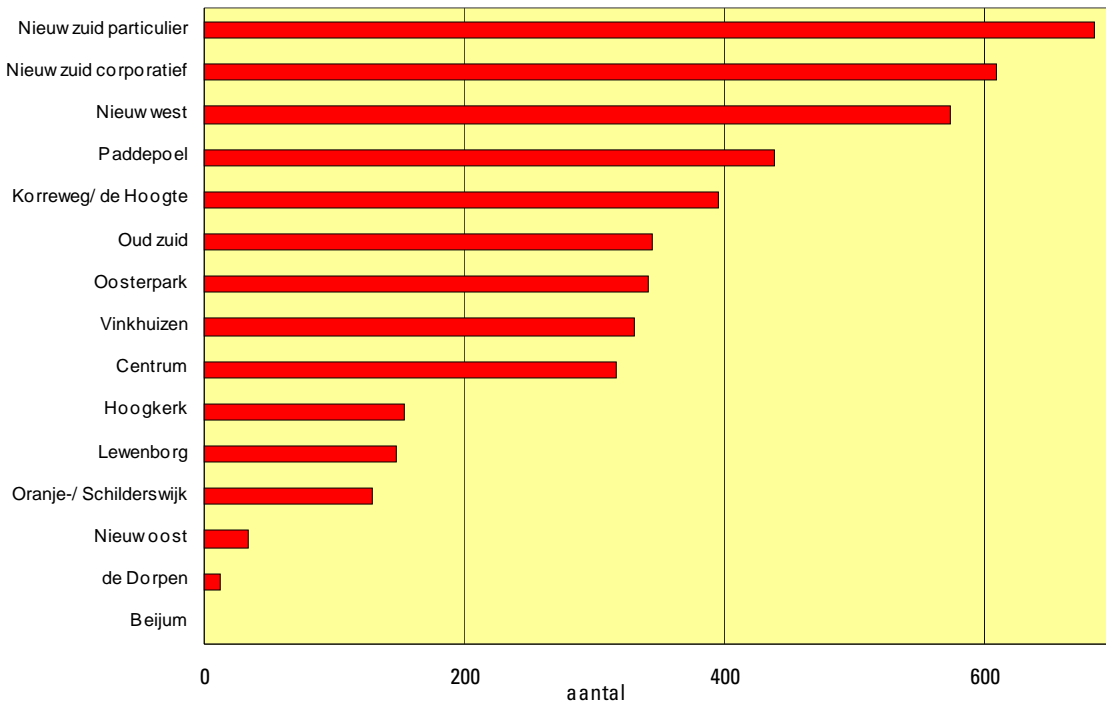
Bron: DIA

3.7.a Mate van stedelijkheid: omgevingsadressendichtheid in een aantal gemeenten, 2010

Bron: CBS

3.7.b Nieuwbouw van zelfstandige en niet-zelfstandige woonruimten per GSB wijk, 2005-2009

Bron: DIA

3.8.1 Afvoer van woonruimte naar type

type woonruimte	2005	2006	2007	2008	2009
zelfstandig (laagbouw)					
vrijstaande woning	17	3	16	5	2
twee onder één kap	6	1	0	0	0
geschakelde woning	1	0	0	1	0
woning in rij	50	4	19	79	76
boerderij	2	3	3	2	1
totaal laagbouw	76	11	38	87	79
zelfstandig (gestapeld)					
woning boven bedrijf	4	2	2	1	1
boven- of benedenwoning	256	136	109	124	82
portiekwoning	234	3	44	174	109
galerijwoning	223	113	0	153	12
duplexwoning	4	0	0	14	0
totaal gestapeld	721	254	155	466	204
totaal zelfstandig	797	265	193	553	283
niet-zelfstandig en overig					
wooneenheid	0	84	11	53	33
overig	64	12	0	1	6
totaal niet-zelfstandig en overig	64	96	11	54	39
totaal afvoer¹⁾	861	361	204	607	322

Bron: DIA

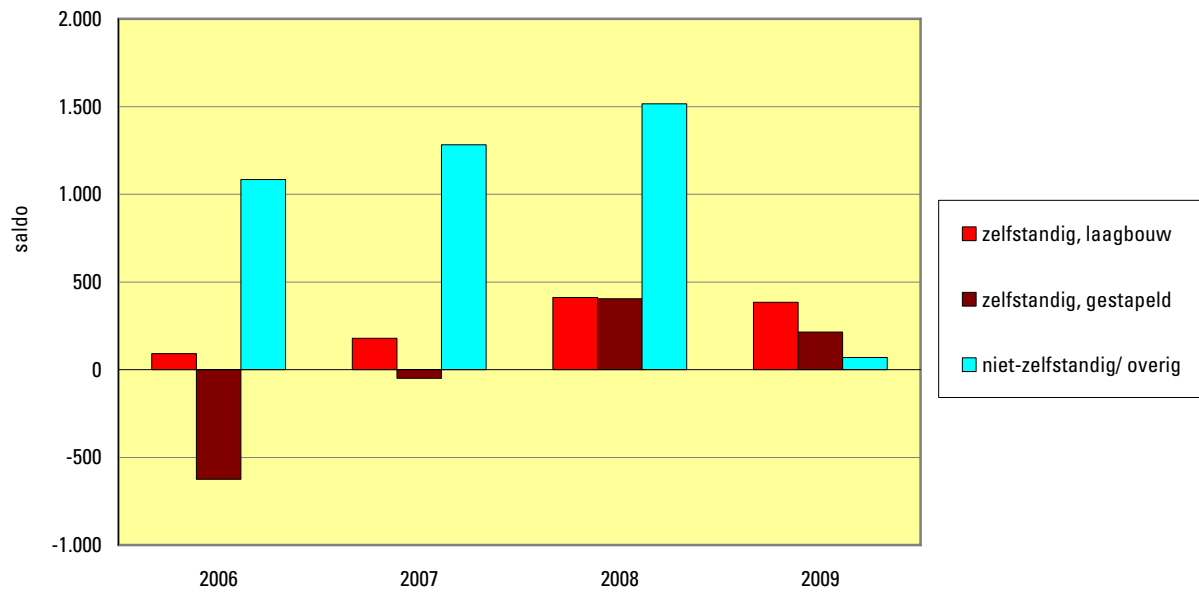
1) exclusief administratieve correcties door omzetting van zelfstandige woningen in wooneenheden

3.8.2 Afvoer van woonruimte naar reden

redenen	2005	2006	2007	2008	2009
zelfstandig					
verbouw, waardoor afname	143	139	25	180	272
buitengebruikstelling	1	0	0	0	0
bestemmingsverandering	20	8	1	1	0
onttrekking/afbraak	632	117	167	372	11
brand en andere rampen	1	0	0	0	0
anders	0	0	0	0	0
totaal zelfstandig	797	264	193	553	283
niet zelfstandig en overig					
verbouw, waardoor afname	0	83	1	44	23
buitengebruikstelling	0	0	0	0	0
bestemmingsverandering	17	0	0	0	0
onttrekking/afbraak	47	1	10	10	16
brand en andere rampen	0	0	0	0	0
anders	0	13	0	0	0
totaal niet zelfstandig en overig	64	97	11	54	39
totaal afvoer	861	361	204	607	322

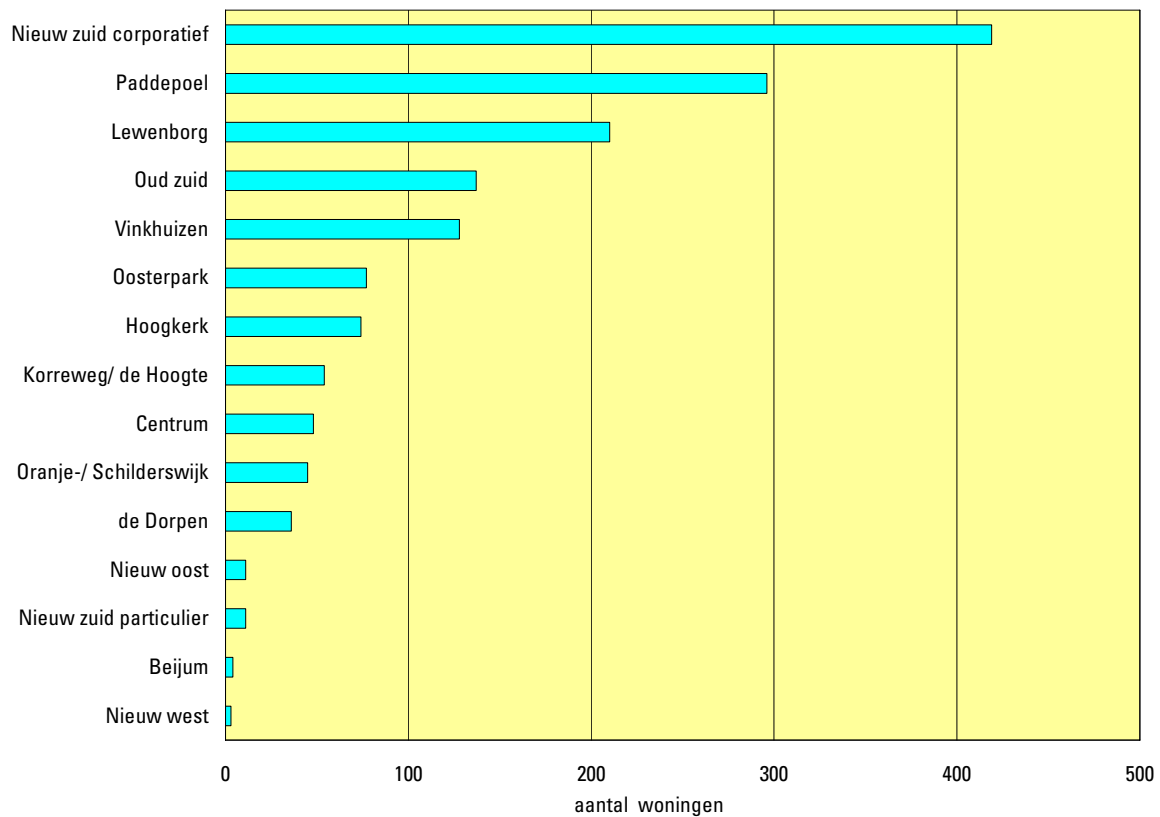
Bron: DIA

3.8.a Ontwikkeling van het aantal zelfstandige en niet-zelfstandige woonruimten

Bron: DIA

3.8.b Onttrekking/afbraak van zelfstandige en niet-zelfstandige woonruimte per GSB wijk, totaal over de periode 2005-2009

Bron: DIA

3.9.1 Aantal bewoners naar type woonruimte op 1 januari

type woonruimte	2005	2006	2007	2008	2009	2010	<i>index 2010 2005=100</i>
zelfstandig (laagbouw)							
vrijstaande woning	6.137	6.109	6.474	6.544	6.754	6.909	112,6
twee onder één kap	8.178	8.357	8.518	8.597	8.625	8.609	105,3
geschakelde woning	5.168	5.198	5.239	5.409	5.431	5.565	107,7
woning in rij	58.994	59.322	59.232	59.494	59.625	60.606	102,7
boerderij	377	374	359	352	323	323	85,7
totaal laagbouw	78.854	79.360	79.822	80.396	80.758	82.012	104,0
zelfstandig (gestapeld)							
woning boven bedrijf	1.815	1.772	1.694	1.709	1.682	1.768	97,4
boven- of benedenwoning	27.240	26.586	25.999	25.387	25.304	25.195	92,5
portiekwoning	37.021	36.588	36.265	35.992	36.385	37.140	100,3
galerijwoning	13.129	12.829	12.759	12.750	12.813	12.889	98,2
duplexwoning	450	446	426	411	410	404	89,8
totaal gestapeld	79.655	78.221	77.143	76.249	76.594	77.396	97,2
totaal zelfstandig	158.509	157.581	156.965	156.645	157.352	159.408	100,6
niet-zelfstandig/anders	22.238	23.327	24.880	26.094	26.861	27.789	125,0
totaal	180.747	180.908	181.845	182.739	184.213	187.197	103,6

Bron: DIA

3.9.2 Hoofdbewoners van zelfstandige woningen naar herkomstland en eigendom, percentages, 1 januari 2007

	corporatie	overig verhuur	eigen	totaal perc.	abs.
Nederland	40,6	13,6	45,5	100	65.077
doelgroepen	69,9	7,0	22,9	100	3.774
vluchtelingenlanden	81,4	5,1	13,4	100	859
overig niet westers	63,6	13,6	22,6	100	1.387
Europa	45,3	19,0	35,2	99	4.354
rest westers	44,9	12,9	41,9	100	3.540
totaal	43,5	13,5	43,0	100	78.770

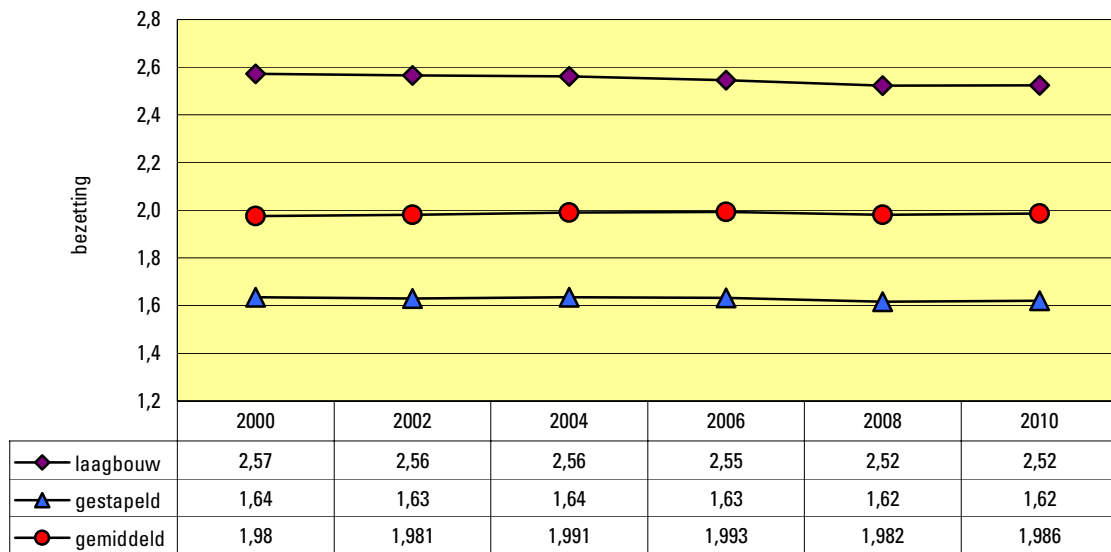
Bron: DIA

3.9.3 Hoofdbewoners van zelfstandige woningen naar herkomstland en type woning, percentages, 1 januari 2009

	laagbouw in rij	overig	gestapeld	totaal perc.	abs.
Nederland	30,8	10,4	58,7	100	64.886
Europa	28,6	6,1	65,3	100	4.512
Overig westers	29,7	6,2	64,1	100	370
Indonesië Ned Indië nw Guinea	37,3	8,6	54,1	100	3.179
Turkije	38,5	4,5	57,0	100	421
Marokko	34,5	3,0	62,5	100	336
Suriname	34,0	6,0	60,0	100	1.336
Aruba, Ned. Antillen	24,2	2,0	73,8	100	1.291
Vluchtelingenlanden	28,1	3,1	68,8	100	905
Overig niet westers	25,6	3,3	71,1	100	2.192
totaal bewoond	24.456	7.565	47.407		79.428

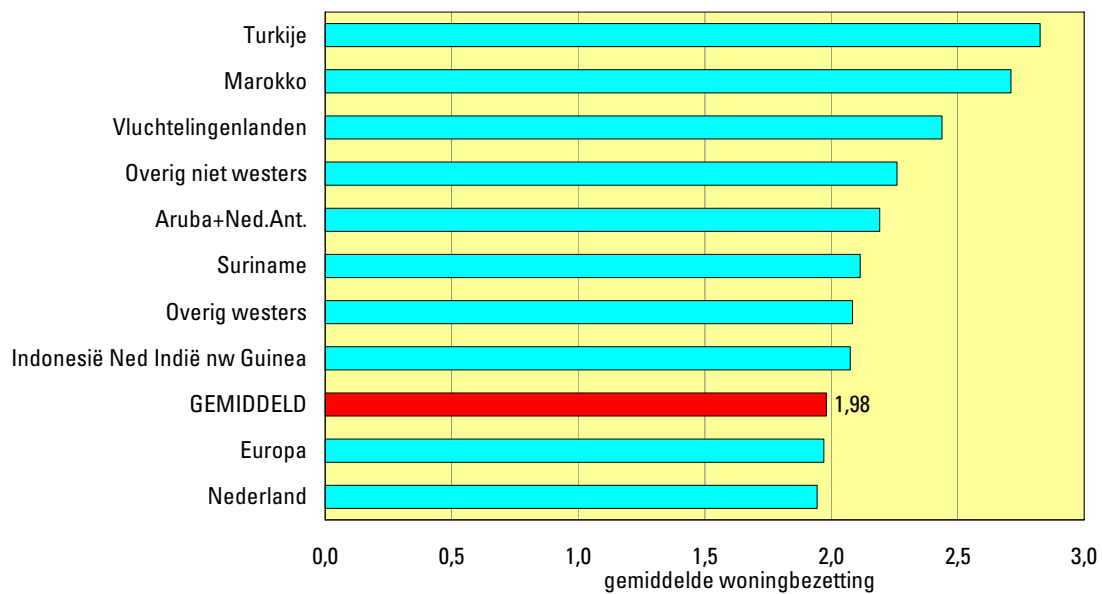
Bron: DIA

3.9.a Gemiddelde bezetting van bewoonde zelfstandige woningen

Bron: DIA

3.9.b Gemiddelde woningbezetting naar etniciteit van de hoofdbewoner, 1 januari 2009

Bron: DIA

3.10.1 Woningzoekenden van huurwoningen in de sociale sector

	2003	2005	2007	2008	2009	<i>index 2009 2003=100</i>
nieuwe inschrijvingen	8.339	11.880	12.395	13.948	13.474	161,6
van een woning voorzien	3.278	2.785	3.309	3.104	3.129	95,5
slaagkans op het vinden van een woning	12,3%	11,5%	13,5%	11,9%	11,4%	92,7
woningzoekenden per 31 dec.	26.487	24.118	24.490	26.061	27.384	103,4
waarvan actief woningzoekenden	.	10.509	10.043	10.710	8.078	

Bron: Woningnet

3.10.2 Indicatie van het aantal wachtmaanden bij woningcorporatie Lefier voor het vinden van een studentenkamer

studiejaar ¹⁾	2005	2006	2007	2008	2009	2010
eerstejaars (buiten centrum)	5-7	5-7	2-6	4-5	4-5	2-3
ouderejaars (centrum)	9-12	9-12	12-18	12-18	12-18	12-18

Bron: Woningcorporatie Lefier

1) Gegevens op basis van wachttijden, Lefier beheert 3.000 kamers

3.10.3 De gemiddelde verkooptijd van een woning in dagen (mediaan)

	2008		2009		2010	
	januari	juli	januari	juli	januari	juli
Verkooptijd in dagen	76	54	101	91	135	101

Bron: NVM

3.11 Gemiddelde huurverhoging per 1 juli in Groningen en Nederland

	2005	2006	2007	2008	2009
Groningen ¹⁾	1,7	2,4	1,1	1,6	2,7
Nederland	1,8	2,7	1,1	1,5	2,4
maximaal toegestaan ²⁾	1,6-2,7	2,5-3,2	1,1	1,6	2,5

Bron: Woningcorporaties

1) Op basis van 30.000 huurwoningen

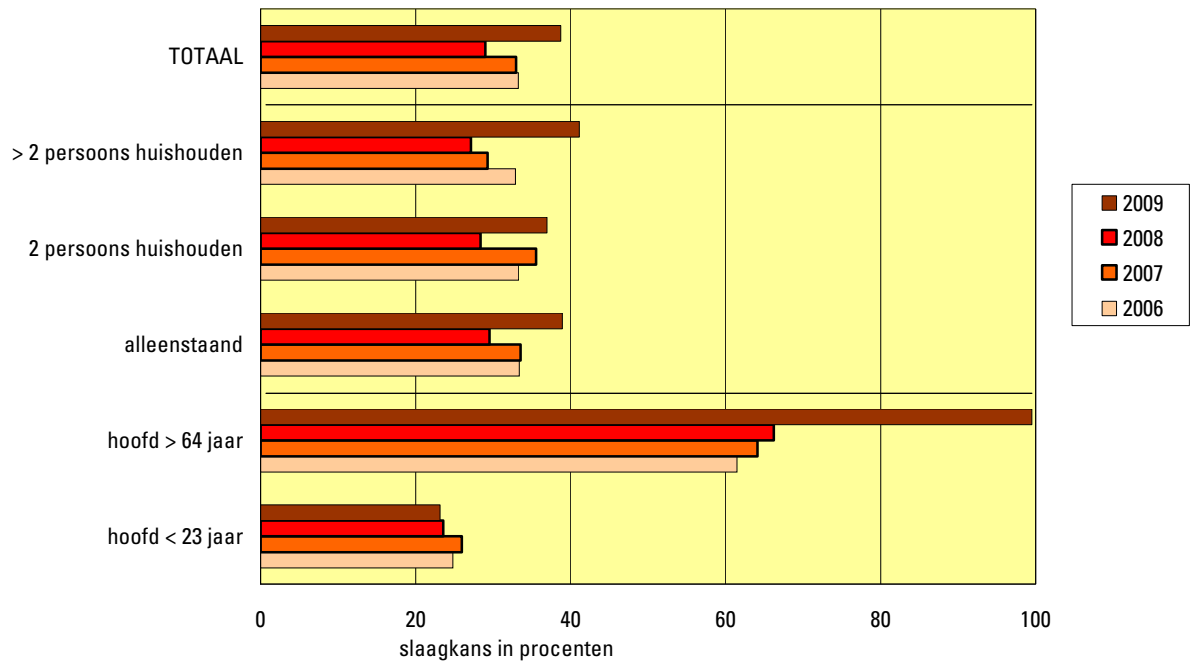
2) De maximaal toegestane verhoging in 2005 en 2006 was voor woningbouwverenigingen lager dan voor overige verhuurders

3.12 Oordeel over kwaliteit woning en woonomgeving, percentage bewoners dat het eens is met de stellingen

		2000	2004	2006	2008		
					gem.	koop	huur
de woning	heeft een geschikte indeling	90	93	92	92	95	88
	is groot genoeg	81	80	82	75	78	71
	is goed onderhouden	87	82	83	75	84	68
	heeft een goede sfeer	94	95	96	93	97	89
kwaliteit woning, samengesteld cijfer		7,4	7,4	7,5	7,5	7,9	7,1
de woonomgeving							
rapportcijfer woonomgeving		7,1	7,3	7,4	7,3	7,5	7,0
de woonomgeving is afgelopen jaar vooruit gegaan		30	40	39	28	27	29
de woonomgeving is afgelopen jaar achteruit gegaan		21	17	18	20	18	28

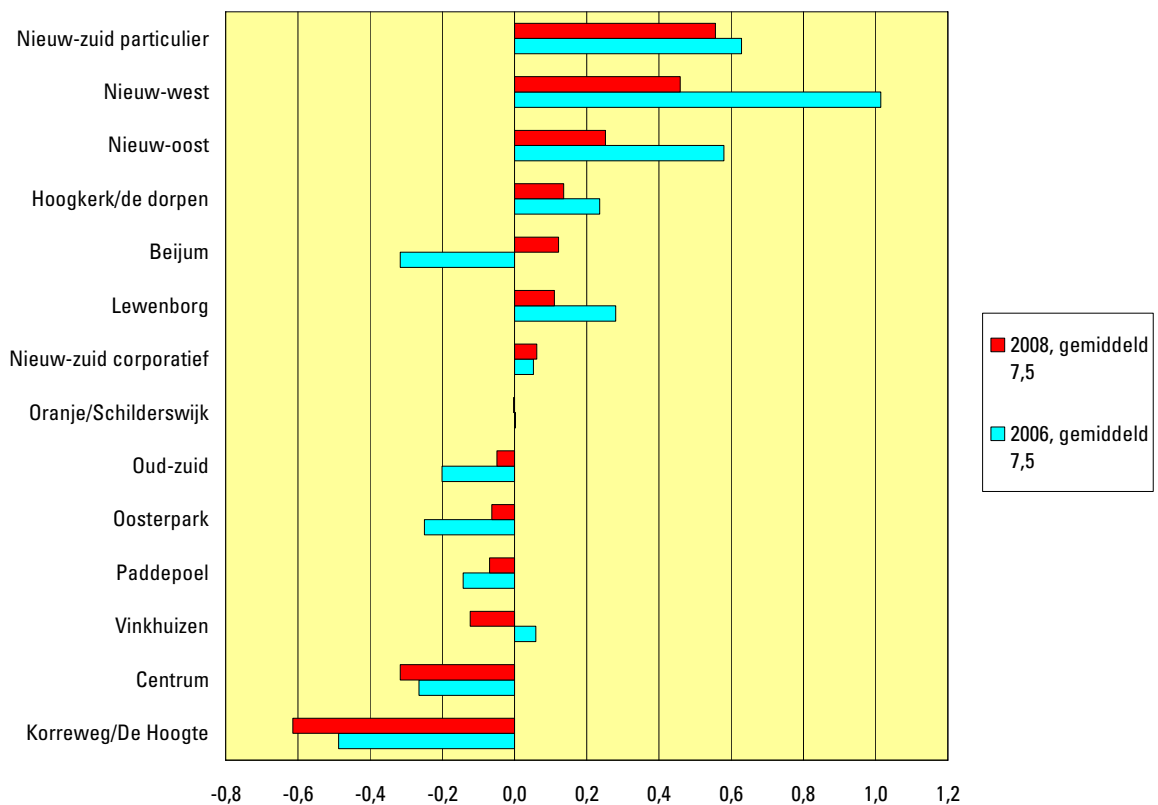
Bron: Bureau O&S (L&V)

3.10.a Slaagkans van actief woningzoekenden bij het verkrijgen van een huurwoning in de sociale sector naar type huishouden

Bron: Woningnet

3.12.a Afwijking van de tevredenheid over de kwaliteit van de woning t.o.v. het gemeentelijk gemiddelde per GSB wijk, 2006 en 2008 in procentpunten

Bron: Bureau O&S (L&V)

HOOFDSTUK 4

VOLKSGEZONDHEID

Ambulances van de GGD.

Toename dagverpleging bij ziekenhuizen

De gemeente Groningen kent twee ziekenhuizen, het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG) en het Martini Ziekenhuis. Beide ziekenhuizen bedienen een groot deel van Noord-oost Nederland. Door de aanwezigheid van deze twee ziekenhuizen is het aantal ziekenhuisbedden per 1.000 inwoners in de gemeente Groningen met 10,5 uitzonderlijk hoog. Van de patiënten in het UMCG komt ruim driekwart van buiten de stad en 12% van buiten Noord-Nederland. Van het Martini Ziekenhuis komt 97% van de patiënten uit de provincies Groningen en Drenthe.

Een opvallende ontwikkeling is de toename van de dagverpleging. Dit komt door voortschrijden in techniek waardoor patiënten niet meer in het ziekenhuis hoeven te overnachten.

Levensduur en doodsoorzaken

De sterftecijfers van de gemeente Groningen wijken af van het landelijke gemiddelde. Dit komt omdat er veel jonge mensen wonen. Na correctie voor leeftijdsopbouw blijkt dat, over de periode 2005-2008, het totale sterftecijfer 6% hoger is vergeleken met Nederland. De gemiddelde levensduur van stadjes bij geboorte is 0,8 jaar korter dan het landelijk gemiddelde. De gemiddelde levensduur van mannen in Groningen was 76,9 jaar (NL 77,9 jaar) en vrouwen 81,6 jaar (NL 82,2). Gemiddeld overlijden er bijna 1.400 Groningers per jaar. De meeste mensen zijn een natuurlijke dood gestorven. Kanker en hart- en vaatziekten zijn de belangrijkste doodsoorzaken. Gemiddeld overleden jaarlijks 416 personen aan kanker en 411 aan hart- en vaatziekten. Bijna 5% van de sterfgevallen was herleidbaar tot een niet-natuurlijke dood zoals (verkeers)ongelukken en zelfdoding. Na correctie voor leeftijdsopbouw blijkt dat er in de stad Groningen significant meer personen overleden aan longkanker, cara en zelfdoding.

Minder stadjes roken

Door de GGD wordt om de vier jaar in de provincie Groningen een enquête gehouden over de gezondheid en leefwijze van de bevolking. Daarnaast wordt éénmaal in de 4 jaar een jeugdgezondheidsenquête georganiseerd bij kinderen. Uit de gezondheidsenquête blijkt dat in 2010 23% van de volwassen inwoners van de stad Groningen rookt. Dit is beduidend minder dan de 28% in 2006. Aangezien roken de belangrijkste oorzaak van ziekte en vermijdbare sterfte is, zal dit op termijn een positieve invloed hebben op de gezondheidstoestand. Van de jongeren van 12 tot en met 15 jaar rookte in 2008 11% iedere dag, bij de groep 16 t/m 18 jaar is dit percentage 17% (en dat is lager dan in 2004).

Zwaar alcoholgebruik jeugd is gedaald maar baart nog steeds zorgen

Ook met betrekking tot alcoholgebruik onder volwassenen zijn de ontwikkelingen gunstig: 14% van de volwassen stadjes gebruikte in 2010 overmatig alcohol. In 2002 was dat 20%. De term 'overmatig alcoholgebruik' betekent gemiddeld meer dan 2 consumpties per dag voor mannen en meer dan 1 consumptie per dag voor vrouwen. Overmatig

alcoholgebruik komt vaker voor bij mannen en bij jonge volwassenen. Bij 12% van de volwassenen was er sprake van zwaar drinken (minstens 1x per week 6 of meer alcoholconsumpties in de voorafgaande maand). Het alcoholgebruik onder de jeugd is nog steeds zorgwekkend. Jongeren die 5 of meer consumpties alcohol per gelegenheid drinken worden ook wel 'binge'-drinker genoemd. Het aantal 'binge'-drinkers is gedaald ten opzichte van 2004. In 2008 was 38% van de jongeren van 12-18 jaar binge-drinker, in 2004 was dat 42%.

Cannabisgebruik daalt bij het ouder worden

In 2008 had van de jongeren 12-17 jaar 17% in de voorafgaande 4 weken cannabis gebruikt. In 2010 heeft van de stadjes van 19-64 jaar een 39% ooit cannabis gebruikt en 6% is recente gebruiker (de afgelopen 4 weken). Het percentage recente cannabisgebruikers is vergelijkbaar met 2006. Recent cannabisgebruik komt het meest voor in de leeftijdsgroep 19-34 jaar (9%).

Minder overgewicht

Overgewicht is een voorspeller van het risico op ziekte en voortijdige sterfte. Het aantal volwassenen met overgewicht in Groningen (in 2010 (35%) is gedaald vergeleken met 2006 (41%). Overgewicht neemt toe met de leeftijd. Van de ouderen (65+) heeft 56% overgewicht. Bij de kinderen nam tot 2008 het percentage met overgewicht toe. In schooljaar 2008-2009 was er een afname van overgewicht bij kinderen van de basisschool. Op 9-jarige leeftijd werd bij 18% van de kinderen overgewicht vastgesteld. Het percentage overgewicht wordt sterk beïnvloed door de jonge bevolkingsopbouw van de stad. De aanwezigheid van veel hoog opgeleide jongeren en een relatief hoog opgeleide beroepsbevolking heeft een gunstige invloed op het percentage overgewicht.

Bewegen lukt maar gezond eten kan veel beter

De Nederlandse norm gezond bewegen betekent voor jongeren minimaal 1 uur per dag matig intensief bewegen. Voor volwassenen is dat een half uur per dag gedurende minimaal 5 dagen per week. In 2010 voldeed 60% van de volwassenen stadjes aan deze norm. Het percentage mensen dat eet volgens de richtlijn gezonde voeding is in 2010 veel lager. Slechts 28% van de volwassenen eet twee stuks fruit per dag (daling t.o.v. 2006). In 2008 at maar 19% van de jongeren van 12-17 jaar 2 stuks fruit per dag. De geadviseerde hoeveelheid groente (200 gram per dag) wordt in 2010 door 33% van de stadjes gehaald. Voldoende ontbijten lukt beter: van de basisschoolleerlingen ontbeet in 2008 94%, van de jeugd van 12-17 jaar 75% en van de volwassenen in 2010 85%.

Afname eenzaamheid

In 2010 was 6% van de stadjes ernstig eenzaam, dit is 2% lager dan in 2006. Het percentage eenzame mensen neemt toe naarmate de leeftijd toe neemt. Ernstige eenzaamheid bij ouderen is in 2010 iets gedaald vergeleken met 2006.

Inhoud

4.1	De Groninger ziekenhuizen	50
4.2	Aantal medische-, tandheelkundige-, paramedische- en verkloskundigen praktijken en het aantal apotheken	50
4.1.a	Herkomst klinische patiënten in het UMCG en het Martiniziekenhuis naar regio in 2009.....	51
4.1.b	Aantal ziekenhuisbedden per 1000 inwoners, Groningen vergeleken, 2008	51
4.4.1	Roken en alcoholgebruik door de jeugd(%).....	52
4.4.2	Roken, alcohol- en cannabisgebruik, personen van 19 jaar en ouder naar geslacht (%)	52
4.5	Overgewicht naar leeftijd, % inwoners te zwaar	52
4.6	De Nederlandse norm gezond bewegen naar leeftijd, % van de bevolking dat aan de norm voldoet.....	52
4.7	Bevolking die eet volgens de richtlijn gezonde voeding (%)	52
4.4.a	Alcoholgebruik door de jeugd: binge drinken de voorgaande 4 weken.....	53
4.4.b	Alcoholgebruik naar leeftijd (%), 2006	53
4.4.c	Cannabisgebruik naar leeftijd (%), 2002 en 2006	53
4.4.d	Overgewicht kinderen gemeente Groningen(%), 2005-2009	53

4 VOLKSGEZONDHEID

4.1 De Groninger ziekenhuizen

		2005	2006	2007	2008	2009
Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG) incl. Revalidatie en Psychiatrie						
<i>klinische gegevens</i>	opnamen	31.458	32.105	32.831	34.411	35.412
	verpleegdagen	318.396	319.790	326.400	329.751	324.954
	gemiddelde verpleegduur (dagen)	10,1	10,0	10,0	9,6	9,2
	bedden	1.339	1.339	1.339	1.339	1.339
	gem. bedbezetting (%)	73	73	74	75	74
	dagverpleging (dagen)	13.952	16.277	20.758	22.638	25.010
<i>poliklinische gegevens</i>	eerste consulten	115.019	117.354	126.334	133.843	138.171
	herhalingsconsulten	302.892	306.471	333.963	360.390	371.696
totaal consulten	totaal consulten	417.911	423.825	460.297	494.233	509.867
Martini Ziekenhuis						
<i>klinische gegevens</i>	opnamen	24.503	24.622	24.932	28.218	30.375
	verpleegdagen	165.111	159.129	149.408	151.638	151.133
	gemiddelde verpleegduur (dagen)	6,7	6,5	6,0	5,4	5,0
	bedden	942	942	942	580	580
	gem. bedbezetting (%)	48	46	43	82	71
	dagverpleging (personen)	20.649	21.605	22.946	21.404	23.745
<i>poliklinische gegevens</i>	eerste consulten	130.160	130.779	130.594	136.333	139.111
	herhalingsconsulten	150.817	151.677	155.563	170.602	163.058
totaal consulten	totaal consulten	280.977	282.456	286.157	306.935	302.169

Bronnen: UMCG, Martini Ziekenhuis

4.2 Aantal medische-, tandheelkundige-, paramedische- en verloskundigen praktijken en het aantal apotheken

soort praktijk	2005	2006	2007	2008	2009	
huisartsen						
	praktijken	59	60	62	63	75
	gevestigde artsen	.	89	86	81	80
tandartsen						
	praktijken	75	77	88	96	108
	artsen	.	85	.	93	127
gezondheidscentra	3	3	3	4	5	
medisch specialisten	23	24	26	26	27	
tandheelkundig specialisten	5	5	4	4	5	
psychiaters en dagbehandeling verslagvings- en geestelijke gezondheidszorg	17	16	18	20	21	
verloskundigen	3	3	4	8	10	
fysiotherapeuten	133	134	132	141	149	
psychotherapeuten en psychologen	109	117	137	166	211	
paramedici, alternatieve genezers	64	79	106	127	172	
apotheken	18	19	20	21	22	

Bron: Bureau O&S (Vestigingenregister), NMT, ELANN

4.3 Overleden personen in de gemeente Groningen naar doodsoorzaak

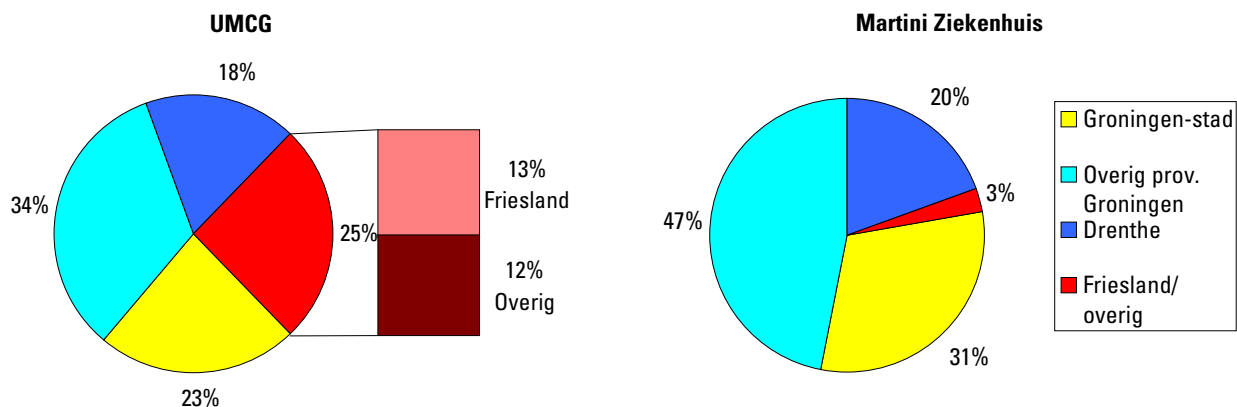
1)	2004	2005	2006	2007	2008	perc.(2005)
ziekten	1.385	1.300	1.365	1.239	1.379	95,9
<i>o.a.</i>						
	<i>nieuwvormingen (kanker)</i>	420	415	410	406	30,6
	<i>hart en vaatziekten</i>	475	420	415	413	31,0
	<i>ziekten van de ademhalingsorganen</i>	165	125	150	115	9,2
	<i>psychische stoornissen</i>	80	85	.	.	6,3
niet natuurlijke doodsoorzaken	80	55	75	72	64	4,1
totaal	1.465	1.355	1.440	1.311	1.443	100

Bron: CBS

1) Voor nadere informatie: Gezondheidsprofiel Groningen 2010, GGD Groningen

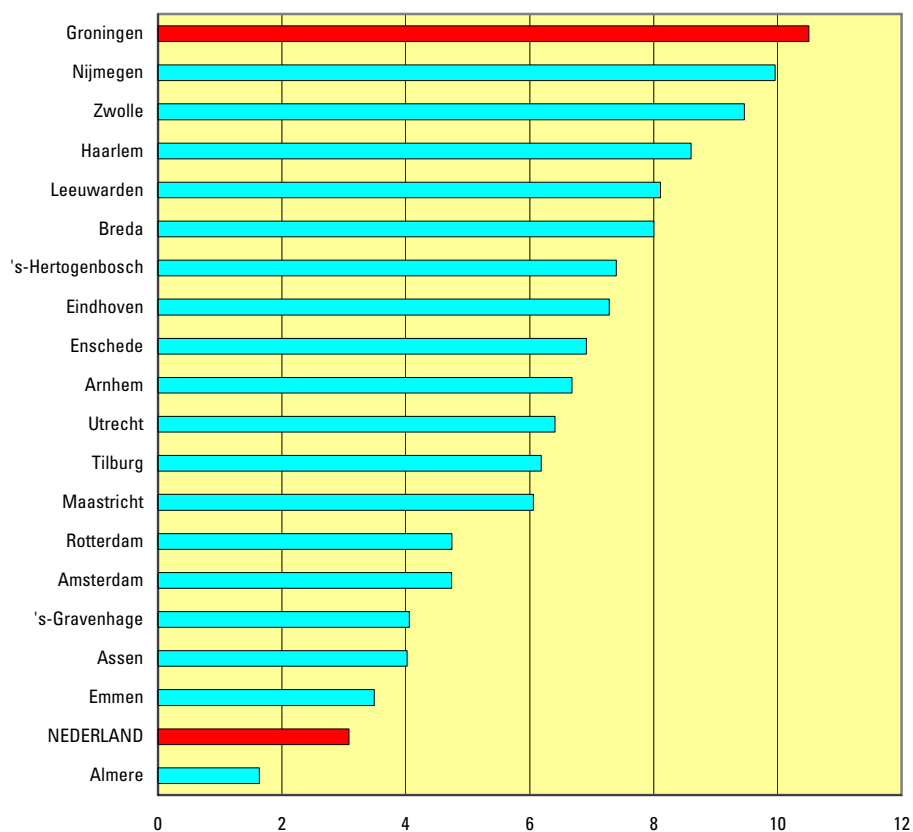
4 VOLKSGEZONDHEID

4.1.a Herkomst klinische patiënten in het UMCG en het Martiniziekenhuis naar regio in 2009

Bronnen: UMCG, Martini Ziekenhuis

4.1.b Aantal ziekenhuisbedden per 1000 inwoners, Groningen vergeleken, 2008

Bron: RIVM

4 VOLKSGEZONDHEID

4.4.1 Roken en alcoholgebruik door de jeugd(%)

	2004			2008		
	niet	soms	dagelijks	niet	soms	dagelijks
12-15 jaar	86	7	7	79	9	12
16-18 jaar	58	14	28	69	14	17
alcoholgebruik de afgelopen 4 weken	% ja			% ja		
12-15 jaar	80			41		
16-18 jaar	92			73		

Bron: HVD/GGD

4.4.2 Roken, alcohol- en cannabisgebruik, personen van 19 jaar en ouder naar geslacht (%)

inwoners die	2002		2006	
	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen
roken	41	32	32	24
overmatig alcohol gebruiken	26	14	18	11
cannabis hebben gebruikt in de voorgaande 4 weken ¹⁾	6	2	9	3

Bron: HVD/GGD

1) Cannabis 19 t/m 64 jaar

4.5 Overgewicht naar leeftijd, % inwoners te zwaar

Leeftijd	1998	2002	2006-2007	2007-2008	2008-2009
3 jaar	.	.	7	8	0
5-6 jaar	.	10	11	14	11
9-10 jaar	.	18	18	19	18
14 jaar	.	.	20	.	.
19-34 jaar	20	23	23	.	.
35-49 jaar	35	39	44	.	.
50-64 jaar	48	47	56	.	.
65 jaar en ouder	51	63	64	.	.
totaal	34	38	41	.	.

Bron: HVD/GGD, Bureau O&S

4.6 De Nederlandse norm gezond bewegen naar leeftijd, % van de bevolking dat aan de norm voldoet

Leeftijdsgroep	1998	2002	2006
19 - 34 jaar	53	53	66
35 - 49 jaar	52	49	70
50 - 64 jaar	52	58	73
65 jaar eo	50	53	58
totaal	52	53	67

Bron: HVD/GGD

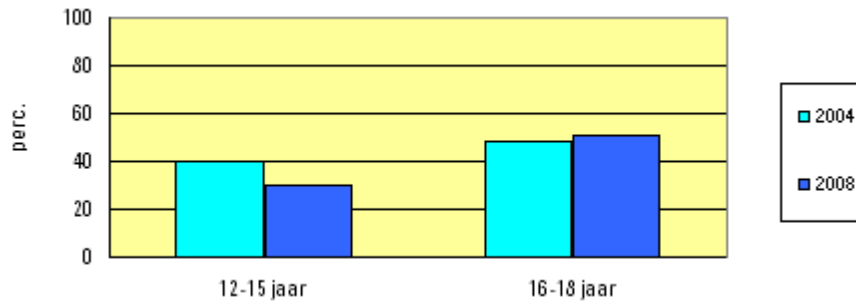
4.7 Bevolking die eet volgens de richtlijn gezonde voeding (%)

	2004		2006	2008	
	basisonderwijs	13-15 jaar	volwassenen	basisonderwijs	12-17 jaar
2 stukken fruit per dag	62	26	33	41	19
dagelijks groente	54	44	29	42	42
5x of vaker per week ontbijt	90	81	84	94	75

Bron: HVD/GGD

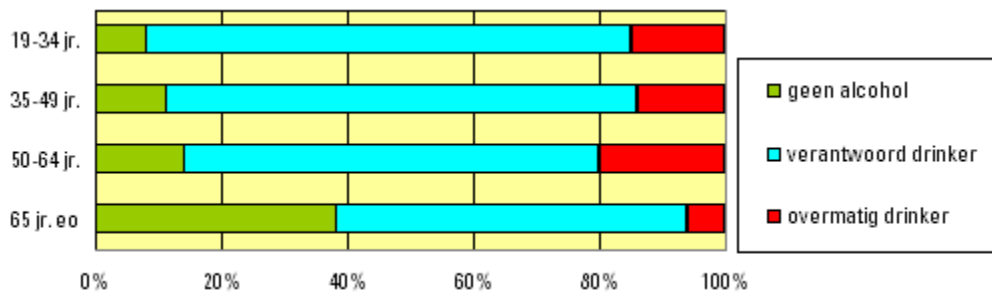
Bron: HVD/GGD, Bureau O&S

4.4.a Alcoholgebruik door de jeugd: binge drinken de voorgaande 4 weken

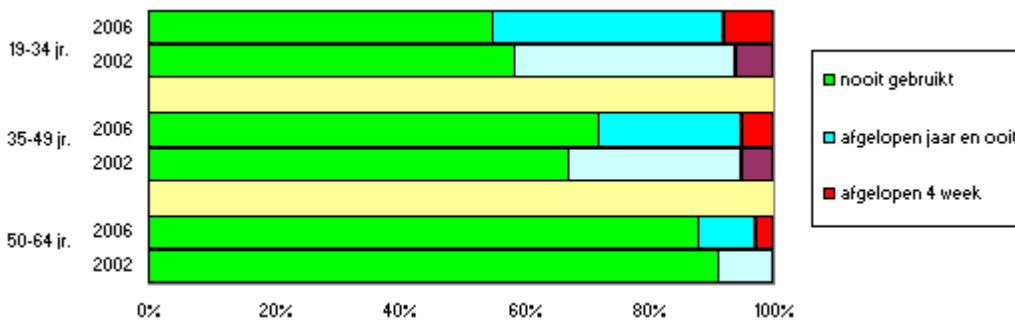
Bron: HVD/GGD

4.4.b Alcoholgebruik naar leeftijd (%), 2006

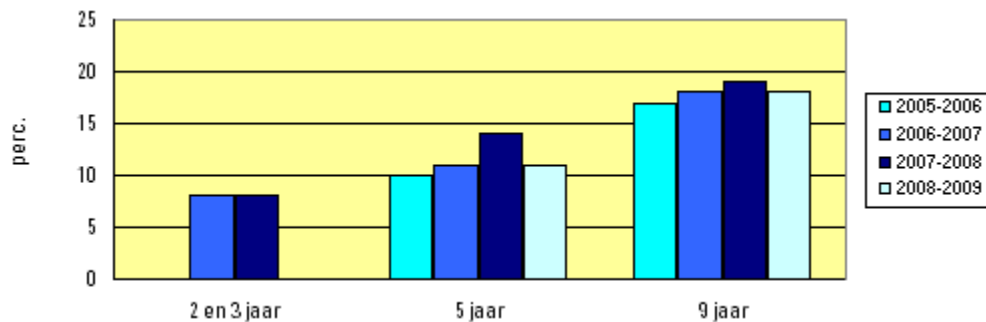
Bron: HVD/GGD, Bureau O&S

4.4.c Cannabisgebruik naar leeftijd (%), 2002 en 2006

Bron: HVD/GGD, Bureau O&S

4.4.d Overgewicht kinderen gemeente Groningen(%), 2005-2009

Bron: HVD/GGD, Bureau O&S

HOOFDSTUK 5

WERKGELEGENHEID EN ECONOMIE

Bedrijvigheid op de Vismarkt. Een plein met markt en winkels aan alle zijden.

Ontwikkeling werkgelegenheid

De werkgelegenheid bedroeg in april 2009 134.207 arbeidsplaatsen, dit is inclusief parttimers en uitzendkrachten. De laatste jaren is de werkgelegenheid in de gemeente Groningen toegenomen. Tussen april 2008 en april 2009 wel minder snel dan het jaar er voor, waarschijnlijk veroorzaakt door de wereldwijde recessie.

Verskil tussen de sectoren

De meeste werkgelegenheid in de gemeente Groningen vinden we in de commerciële en de niet commerciële dienstverlening. Vooral de gezondheidszorg, het onderwijs en de overheid zijn sterk vertegenwoordigd. Bij de meeste sectoren vindt groei van de werkgelegenheid plaats. De grootste groei kent de sector 'overige dienstverlening' veroorzaakt door de call-centers. De handel en horeca zijn ook goed vertegenwoordigd. De horeca niet in de laatste plaats door het grote aantal studenten. Bij de horeca heeft het laatste jaar wel een afname in het personeel plaatsgevonden. Twee andere sectoren waar de werkgelegenheid afneemt zijn 'informatie en communicatie' en de financiële instellingen. Dit komt door concentratie van werkgelegenheid elders in het Noorden.

Groningen is een echte werkstad

Als we Groningen vergelijken met andere grote gemeenten en Nederland als geheel dan is Groningen een werkgemeente, in de gemeente is veel werkgelegenheid geconcentreerd ondermeer door de aanwezigheid van veel dienstverlening en grote werkgevers als UMCG en het hoger onderwijs. Gemiddeld in Nederland is het aantal banen per 1.000 inwoners 487. In Groningen 729, een stuk hoger, en ook hoger dan het gemiddelde van de grote gemeenten. Het hoogste aantal banen per 1.000 inwoners heeft Haarlemmermeer (879), dit komt doordat Schiphol in die gemeente ligt.

Detailhandel in het centrum.

Meer dan de helft van de detailhandels vestigingen (55%) bevindt zich in het centrum (inclusief de Schildersbuurt) van de gemeente. Voor de dagelijkse goederen is dit percentage 40% en voor de niet dagelijkse 59%. Bijna alleen maar in het centrum zitten juweliers en winkels in mode, speelgoed en kunst. Buiten het centrum vinden we veel winkels voor dagelijkse goederen zoals supermarkten, drogisterijen, apotheken en ook de bouwmarkten en benzinstations. Naast de detailhandel in winkel is er ook nog de markt. In het centrum zijn er op dinsdag en zaterdag nog ongeveer 140 marktkramen. Ook het aantal vestigingen 'detailhandel niet in winkel', waaronder verkoop via internet, neemt de laatste jaren fors toe.

Omzetontwikkeling minder gunstig

Vanaf 2008 doet de Kamer van Koophandel elk kwartaal onder bedrijven de Conjunctuurenquête Nederland (COEN) om tot een inschatting te

komen van de regionale economische ontwikkelingen. Deze is in de plaats gekomen van de ERBO enquête. Groot verschil met de ERBO enquête is dat er veel minder bedrijven over minder zaken ondervraagd worden. Ook worden elke keer andere bedrijven gevraagd. De resultaten moeten voor de gemeente Groningen dan ook als een indicatie gezien worden. In de tabel staan de resultaten van het laatste kwartaal van 2008 en 2009. Ten opzichte van 2008 zien en verwachten meer bedrijven een daling van de omzet dan een stijging van de omzet. In Nederland als geheel is men somberder dan in Groningen.

Aanbod kantoorruimte toegenomen

Groningen heeft 931.000 m² kantoorruimte. Hiervan was januari 2010 129.000 m² beschikbaar, dit is 6.000 m² meer dan in januari 2009. Als we het aantal vierkante meters kantooroppervlak per inwoner vergelijken met dat van andere grote en middelgrote gemeenten dan neemt de stad een middenpositie in. De uitgifte was over 2009 met 31.000 m² lager dan de jaren er voor.

Het aantal uitgegeven hectaren bedrijventerrein is de laatste jaren sterk afgenomen, van 20 ha in 2001 tot een dieptepunt van 1 ha in 2009. Dit kwam tot 2008 doordat er bijna geen terrein meer beschikbaar was. In 2009 zal de recessie een grote rol hebben gespeeld. Er is wel een nieuw terrein beschikbaar gekomen: Westpoort. De belangstelling voor kavels op dit terrein is de afgelopen tijd toegenomen.

De binnenstad trekt veel klanten

Sinds 2001 is het bezoek aan de binnenstad fors toegenomen van 575.000 bezoekers per week naar 647.000 in 2009 (32 miljoen per jaar). Hiervan komt meer dan de helft van buiten de gemeente. Landelijk staat de gemeente qua aantal klanten (locale en regionale klanten) op de zesde plaats. Dit is hoger dan in de grotere gemeenten Tilburg en Almere. De vloerproductiviteit, van zowel dagelijkse als niet dagelijkse goederen, is in vergelijking met andere steden erg hoog.

Groningen vergelijkend beoordeeld

Begin 2010 is de benchmark gemeentelijk ondernemersklimaat 2010 beschikbaar gekomen. Groningen heeft hier goed gescoord t.o.v. de meting in 2007. Op alle onderdelen is de gemeente Groningen vooruit gegaan en met een 6,8 zit Groningen precies op het landelijke gemiddelde als het gaat om het algemene oordeel over het ondernemersklimaat.

Internationale congressen

Het aantal meerdaagse internationale congressen in de regio Groningen vertoont een licht stijgende tendens. De economische waarde die deze congressen in 2009 voor de gemeente hadden worden geschat op 19,9 miljoen Euro.

Inhoud

5.1	Kerncijfers van de werkgelegenheid	58
5.2	Arbeidsplaatsen naar arbeidsduur en geslacht op 1 april.....	58
5.3	Vestigingen en arbeidsplaatsen naar grootte van de vestigingen.....	58
5.1.a	Ontwikkeling van het aantal arbeidsplaatsen, Groningen vergeleken.....	59
5.1.b	Arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners, Groningen vergeleken, 2009	59
5.4	Arbeidsplaatsen naar sector en sectie (SBI-'2008) op 1 april	60
5.5	Vestigingen naar sector en sectie (SBI-'2008) op 1 april.....	60
5.4.a	Ontwikkeling van het aantal arbeidsplaatsen van een aantal sectoren, 2003-2009	61
5.5.a	Toegevoegde vestigingen naar branche en bedrijfsgrootte in 2008	61
5.6	Detailhandelsvestigingen in de totale gemeente en in het centrum	62
5.7	Werkgelegenheid en aantal vestigingen in sectoren die in de belangstelling staan.....	62
5.6.a	Aandeel detailhandelsvestigingen in het centrum, per branche, 2009	63
5.7.a	Ontwikkeling van de werkgelegenheid in sectoren die in de belangstelling staan.....	63
5.8	Percentage arbeidskrachten werkend bij vestigingen in de gemeente, wonend buiten de gemeente.....	64
5.9.1	Ontwikkeling van de omzet en de verwachte omzet van bedrijven, gemeente Groningen en Nederland, percentages bedrijven	64
5.9.2	Verwachting van de ontwikkeling van het aantal arbeidsplaatsen en uitzendkrachten in het komende jaar (peildatum 1 april), percentages vestigingen	64
5.10	Opname, aanbod en voorraad van kantoorruimten en bedrijventerreinen	64
5.9.a	Verwachtingen van ondernemers ten aanzien van het economisch klimaat en van de investeringen, gemeente Groningen en Nederland, percentages, laatste kwartaal 2009.....	65
5.10.a	Oppervlakte kantoorruimte per inwoner, Groningen vergeleken, 2009.....	65
5.11.1	Verkoopvloeroppervlak van detailhandelsvestigingen	66
5.11.2	Effectieve vloerproductiviteit Groninger binnenstad en de totale gemeente	66
5.12.1	Aantal bezoekers binnenstad per week van binnen en buiten de gemeente (x1.000).....	66
5.12.2	Kooporiëntatie niet-dagelijkse goederen op de Binnenstad, Paddepoel en overig Groningen	66
5.12.a	Potentiële lokale en regionale klanten van een aantal gemeenten, 2009.....	67
5.12.b	Effectieve vloerproductiviteit dagelijkse en niet-dagelijkse goederen van een aantal binnensteden, 2004-2006.....	67
5.13	De economische vitaliteit (economische groeiprestaties, -specialisaties en vestigingsklimaat) uitgedrukt in een rapportcijfer, Groningen vergeleken	68
5.15	Ontwikkeling internationale, meerdaagse congressen regio Groningen	68
5.13.a	Sociaal economische index, Groningen vergeleken, 2006 en 2008	69

5 WERKGELEGENHEID EN ECONOMIE

5.1 Kerncijfers van de werkgelegenheid

		2005	2006	2007	2008	2009
arbeidsplaatsen vast, (incl. uitgeleende gedetacheerden)	voltijd ¹⁾	98.855	97.861	99.890	103.582	107.788
	deeltijd	21.905	21.845	22.288	22.663	21.287
totaal		120.760	119.706	122.178	126.245	129.075
uitzendkrachten, ingeleend	voltijd ¹⁾	2.738	3.928	4.653	4.525	4.434
	deeltijd	972	1.509	1.591	1.319	698
totaal		3.710	5.437	6.244	5.844	5.132
arbeidsplaatsen totaal		124.470	125.143	128.422	132.089	134.207
groeipercentage		-2,1	0,5	2,6	2,9	1,6
vestigingen		10.444	10.797	11.570	12.472	13.306
groeipercentage		1,8	3,4	7,2	7,8	6,7

Bron: O&S Groningen (Vestigingenregister)

1) 15 uur of meer per week, in 2009 12 uur of meer per week

5.2 Arbeidsplaatsen naar arbeidsduur en geslacht op 1 april

arbeidsduur	geslacht	2007	2008	2009	ontwikkeling 2008-2009	
voltijd					abs	%
	mannen	60.300	61.627	62.705	1.078	1,7
	vrouwen	44.243	46.480	49.517	3.037	6,5
	totaal	104.543	108.107	112.222	4.115	3,8
deeltijd	mannen	10.052	9.879	9.671	-208	-2,1
	vrouwen	13.827	14.103	12.314	-1.789	-12,7
	totaal	23.879	23.982	21.985	-1.997	-8,3
	deeltijd+voltijd	mannen	70.352	71.506	72.376	870
vrouwen		58.070	60.583	61.831	1.248	2,1
totaal		128.422	132.089	134.207	2.118	1,6

Bron: O&S Groningen (Vestigingenregister)

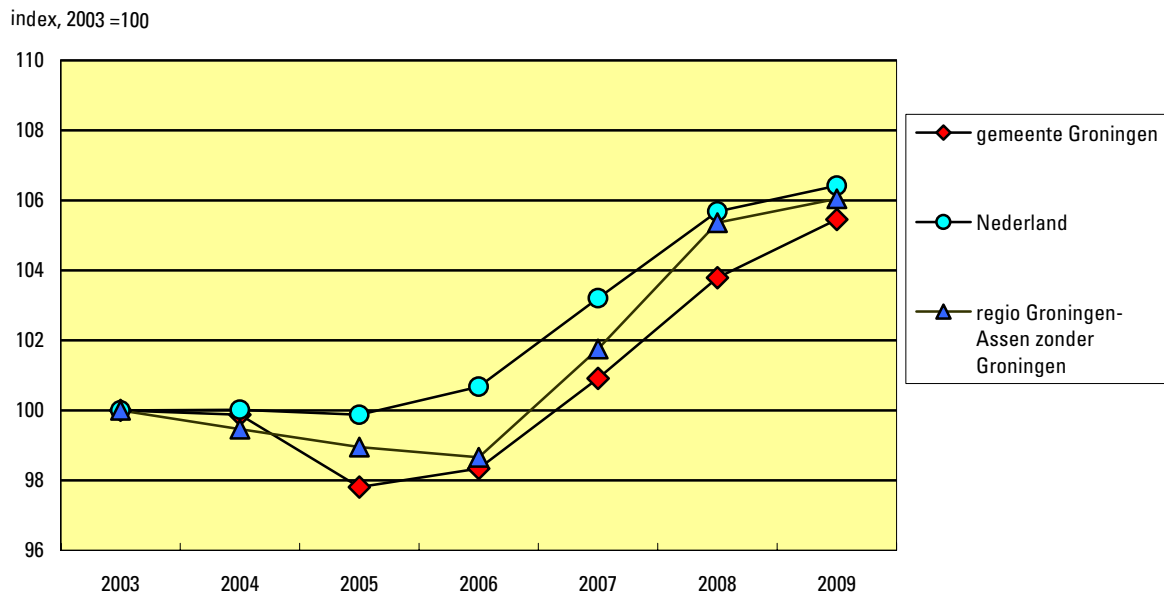
5.3 Vestigingen en arbeidsplaatsen naar grootte van de vestigingen

	klasse ¹⁾	2007		2008		2009	
		abs	%	abs	%	abs	%
vestigingen	zonder	672	5,8	494	4,0	557	4,2
	klein	9.121	78,8	10.174	81,6	10.947	82,3
	middel	1.559	13,5	1.578	12,7	1.569	11,8
	groot	218	1,9	226	1,8	233	1,8
totaal		11.570	100	12.472	100	13.306	100
arbeidsplaatsen	klein	20.216	15,7	21.591	16,3	22.270	16,6
	middel	43.234	33,7	44.028	33,3	42.834	31,9
	groot	64.972	50,6	66.470	50,3	69.104	51,5
totaal		128.422	100	132.089	100	134.208	100

Bron: O&S Groningen (Vestigingenregister)

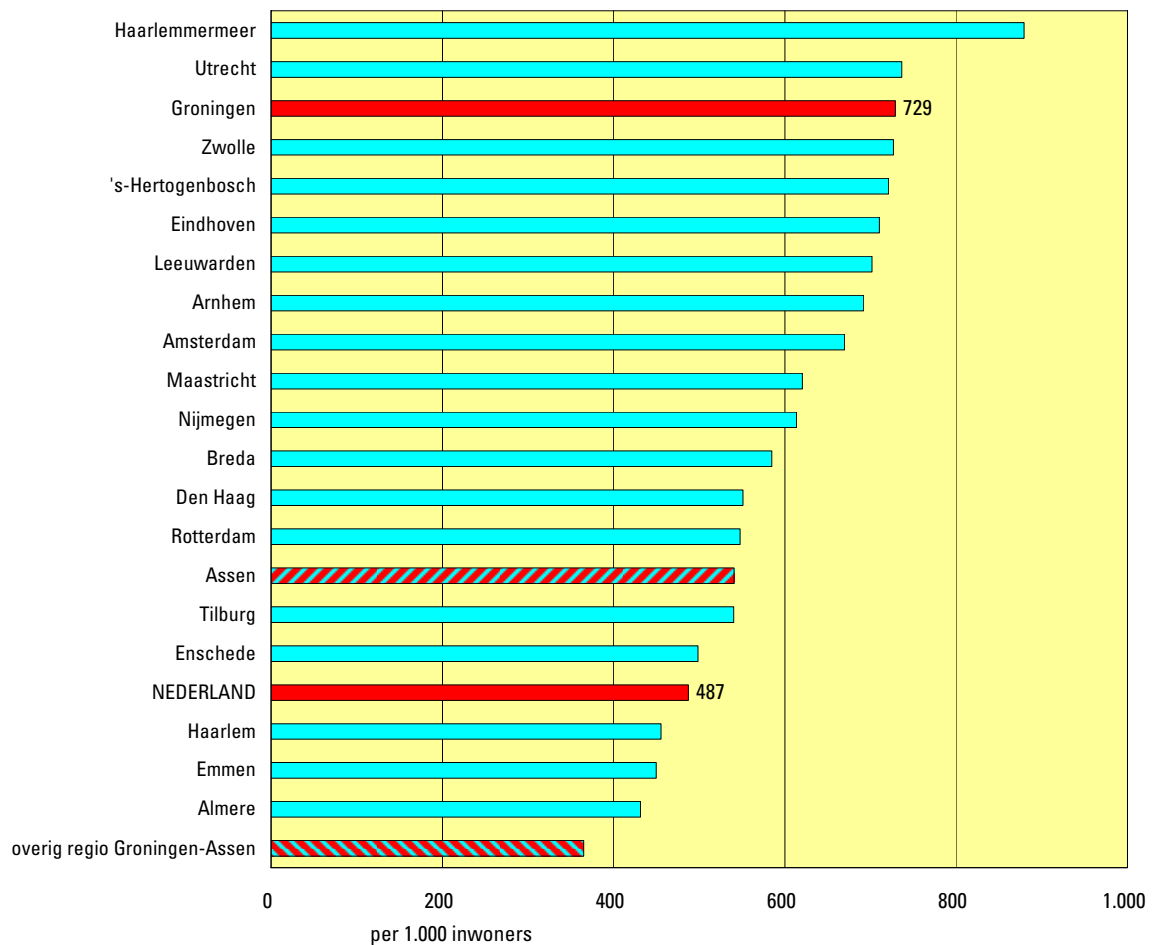
1) klein = 1-9, middel = 10-99, groot = >= 100 werkzame personen

5.1.a Ontwikkeling van het aantal arbeidsplaatsen, Groningen vergeleken

Bron: O&S Groningen (Vestigingenregister), LISA

5.1.b Arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners, Groningen vergeleken, 2009

Bron: LISA

5 WERKGELEGENHEID EN ECONOMIE

5.4 Arbeidsplaatsen naar sector en sectie (SBI-2008) op 1 april

sector	sectie	aantal arbeidsplaatsen			ontwikkeling 2008-2009	
		2007	2008	2009	absoluut	%
	A Landbouw	98	100	103	3	3,0
	C Industrie	7.378	6.959	6.971	12	0,2
	D/E Nutsbedrijven	2.539	2.795	3.065	270	9,7
	F Bouw	5.586	5.976	5.711	-265	-4,4
landbouw, industrie en bouw		15.601	15.830	15.850	20	0,1
	G Handel	16.106	16.294	16.461	167	1,0
	I Horeca	5.436	5.816	5.667	-149	-2,6
handel en horeca		21.542	22.110	22.128	18	0,1
	H Vervoer en opslag	3.558	3.395	3.461	66	1,9
	J Informatie en communicatie	8.377	8.248	7.314	-934	-11,3
	K Financiële instellingen	2.312	1.959	1.968	9	0,5
	L Onroerend goed	1.361	1.408	1.313	-95	-6,7
	M Advisering en onderzoek	8.499	9.663	9.828	165	1,7
	N Overige zakelijke dienstverlening	12.646	12.199	13.503	1.304	10,7
commerciële dienstverlening		36.753	36.872	37.387	515	1,4
	O/T Overheid	11.325	11.724	11.832	108	0,9
	P Onderwijs	12.381	12.871	13.235	364	2,8
	Q Gezondheids- en welzijnszorg	25.816	27.220	27.792	572	2,1
	R Cultuur, sport en recreatie	2.975	3.118	3.191	73	2,3
	S Overige dienstverlening	2.030	2.344	2.792	448	19,1
niet-commerciële dienstverlening		54.527	57.277	58.842	1.565	2,7
totaal		128.423	132.089	134.207	2.118	1,6

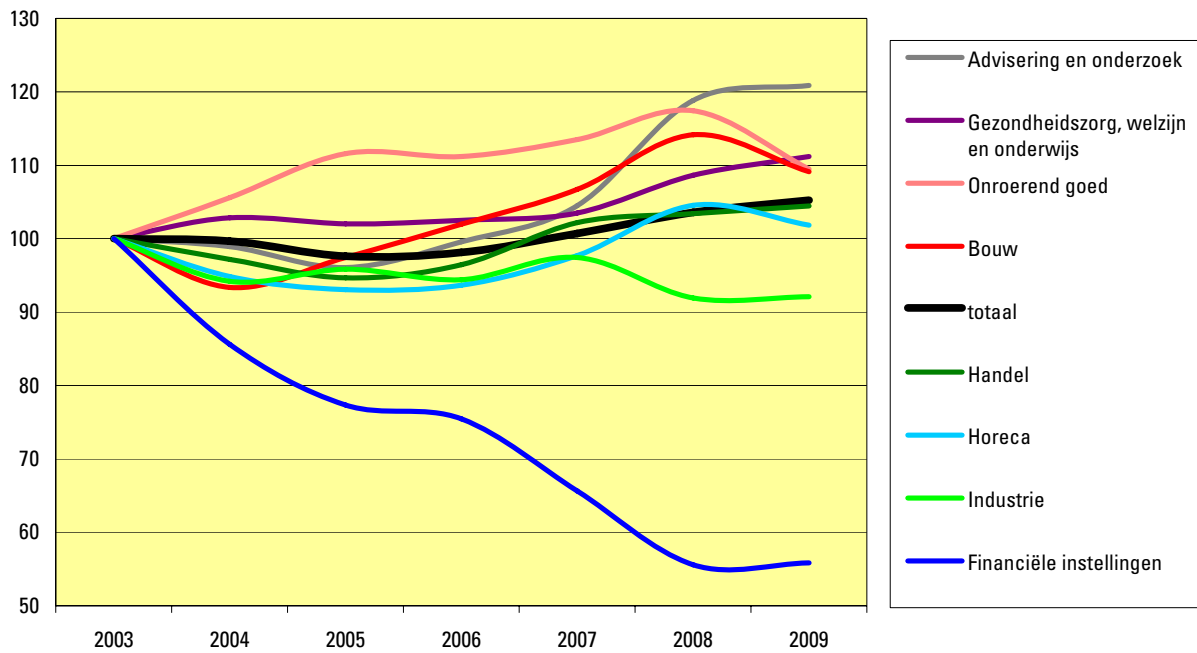
Bron: O&S Groningen (Vestingenregister)

5.5 Vestigingen naar sector en sectie (SBI-2008) op 1 april

sector	sectie	aantal arbeidsplaatsen			ontwikkeling 2008-2009	
		2007	2008	2009	absoluut	%
	A Landbouw	43	48	48	0	0,0
	C Industrie	480	495	497	2	0,4
	D/E Nutsbedrijven	29	28	29	1	3,6
	F Bouw	652	731	770	39	5,3
landbouw, industrie en bouw		1.204	1.302	1.344	42	3,2
	G Handel	2.332	2.426	2.414	-12	-0,5
	I Horeca	722	741	741	0	0,0
handel en horeca		3.054	3.167	3.155	-12	-0,4
	H Vervoer en opslag	256	263	279	16	6,1
	J Informatie en communicatie	832	935	1.035	100	10,7
	K Financiële instellingen	193	191	187	-4	-2,1
	L Onroerend goed	189	203	217	14	6,9
	M Advisering en onderzoek	1.977	2.187	2.472	285	13,0
	N Overige zakelijke dienstverlening	529	569	594	25	4,4
commerciële dienstverlening		3.976	4.348	4.784	436	10,0
	O/T Overheid	84	83	80	-3	-3,6
	P Onderwijs	543	606	643	37	6,1
	Q Gezondheids- en welzijnszorg	1.093	1.209	1.377	168	13,9
	R Cultuur, sport en recreatie	954	1.053	1.183	130	12,3
	S Overige dienstverlening	662	704	739	35	5,0
niet-commerciële dienstverlening		3.336	3.655	4.022	367	10,0
totaal		11.570	12.472	13.305	833	6,7

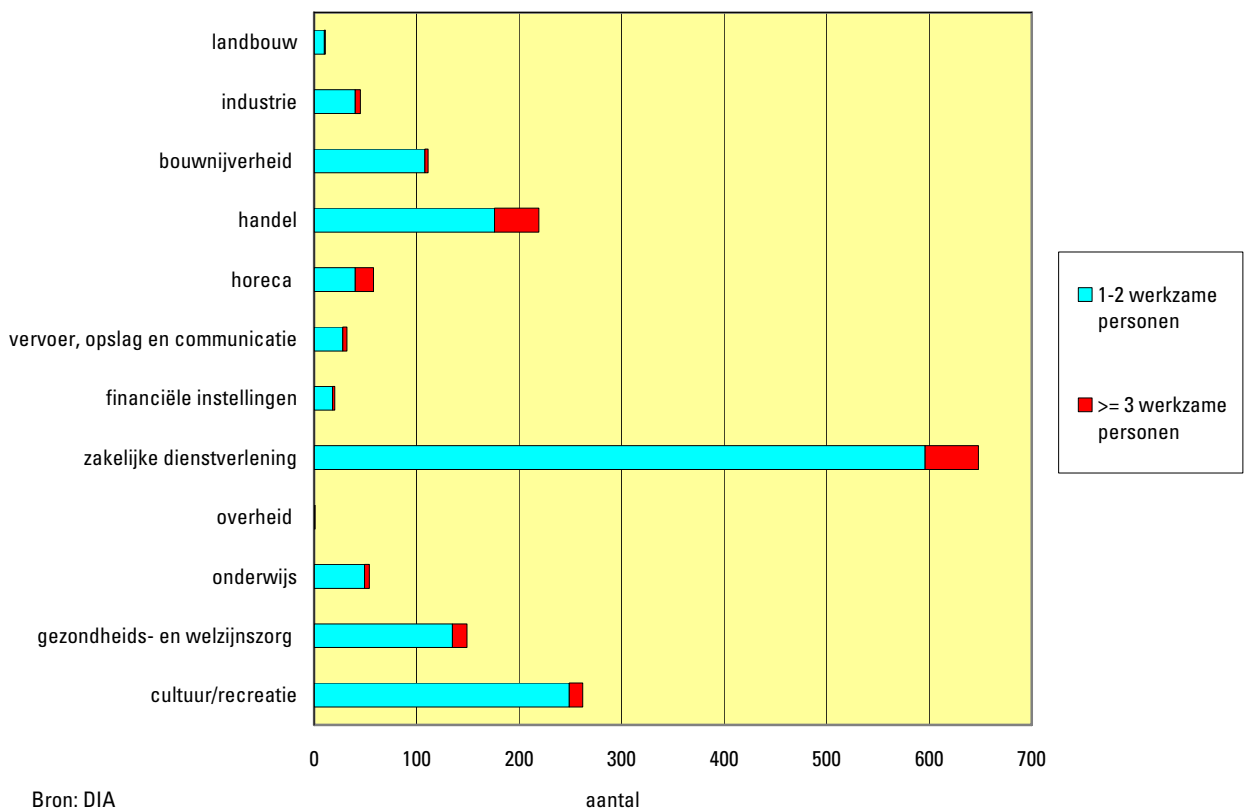
Bron: O&S Groningen (Vestingenregister)

5.4.a Ontwikkeling van het aantal arbeidsplassen van een aantal sectoren, 2003-2009

Bron: O&S Groningen (Vestigingenregister)

5.5.a Toegevoegde vestigingen naar branche en bedrijfsgrootte in 2008

Bron: DIA

Bron: Bureau O&S (Vestigingenregister)

5 WERKGELEGENHEID EN ECONOMIE

5.6 Detailhandelsvestigingen in de totale gemeente en in het centrum

branche	2003	2005	2007	2008	2009	waarvan in centrum ¹⁾
supermarkten	52	51	55	55	53	8
overig voedings en genotmiddelen	173	190	171	168	166	82
persoonlijke verzorging	37	40	42	39	36	13
totaal dagelijkse goederen	262	281	268	262	255	103
warenhuizen e.d.	8	9	10	8	8	4
apotheken, parfumerie	31	33	42	42	41	18
mode, schoeisel en stoffen	265	275	288	287	287	234
meubels etc.	136	126	130	130	128	57
wit- bruingoed,	30	25	27	25	26	14
geluidsdragers	16	15	15	15	15	12
computers	16	18	18	17	18	10
telecommunicatieapparatuur	15	17	22	22	19	15
ijzerwaren, bouwmarkten	66	63	60	64	63	8
(kantoor)boekhandels	47	48	47	45	43	30
fotografie	21	17	11	10	9	4
opticiens	21	21	19	20	21	11
juweliers/uurwerken	29	31	29	29	30	23
fietsen	36	37	39	38	34	11
(water)sport en kamperen	32	32	31	35	36	25
planten/dieren	68	61	63	59	57	11
speelgoed	18	19	15	16	16	13
kunst	25	25	24	23	25	19
tweedeh. artikelen / antiek	75	69	68	67	64	39
overig detailhandel	41	39	34	38	34	26
benzinstations	22	23	23	21	22	1
totaal niet dagelijks	1.018	1.003	1.015	1.011	996	585
totaal	1.280	1.284	1.283	1.273	1.251	688

Bron: O&S Groningen (Vestigingenregister)

1) Het centrum omvat de postcodegebieden 9711, 9712 en 9718 (gedeeltelijk)

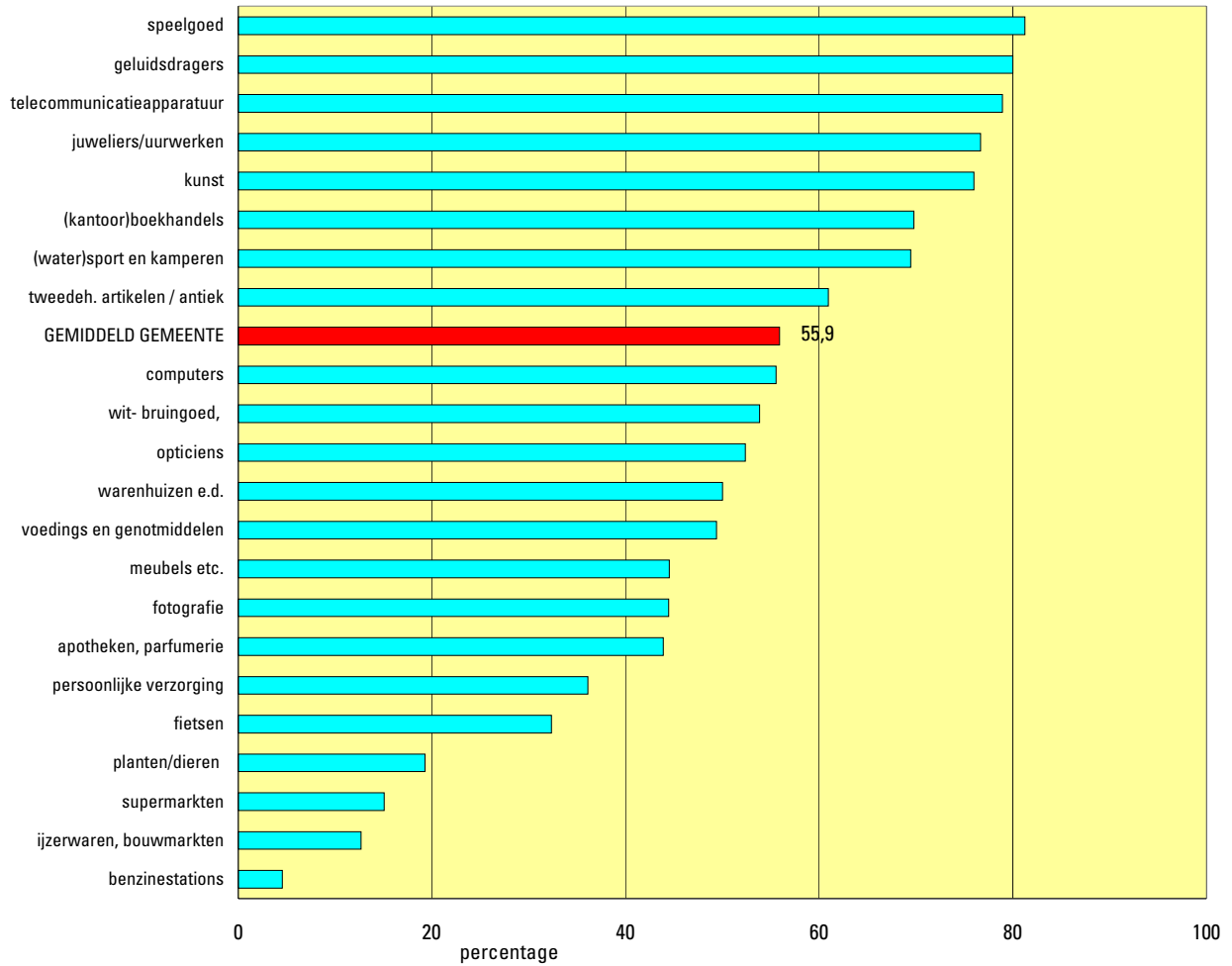
5.7 Werkgelegenheid en aantal vestigingen in sectoren die in de belangstelling staan

	2005	2006	2007	2008	2009	ontwikkeling % 2008-2009
aantal arbeidsplaatsen						
ICT sector	9.436	10.008	10.655	10.041	9.388	-6,5
life sciences	2.485	2.468	2.544	2.673	2.638	-1,3
toerisme/leisure	8.412	8.409	8.724	9.161	9.186	0,3
energie en milieu	2.130	2.279	2.462	2.712	2.942	8,5
totaal	22.463	23.164	24.385	24.587	24.154	-1,8
creatieve sector ¹⁾	5.640	5.786	5.973	6.374	6.554	2,8
aantal vestigingen						
ICT sector	611	667	777	874	949	8,6
Life sciences	109	112	119	115	117	1,7
toerisme/leisure	1.086	1.103	1.120	1.154	1.179	2,2
energie en milieu	39	42	45	44	46	4,5
totaal	1.845	1.924	2.061	2.187	2.291	4,8
creatieve sector ¹⁾	1.535	1.595	1.709	1.861	2.111	

Bron: O&S Groningen (Vestigingenregister)

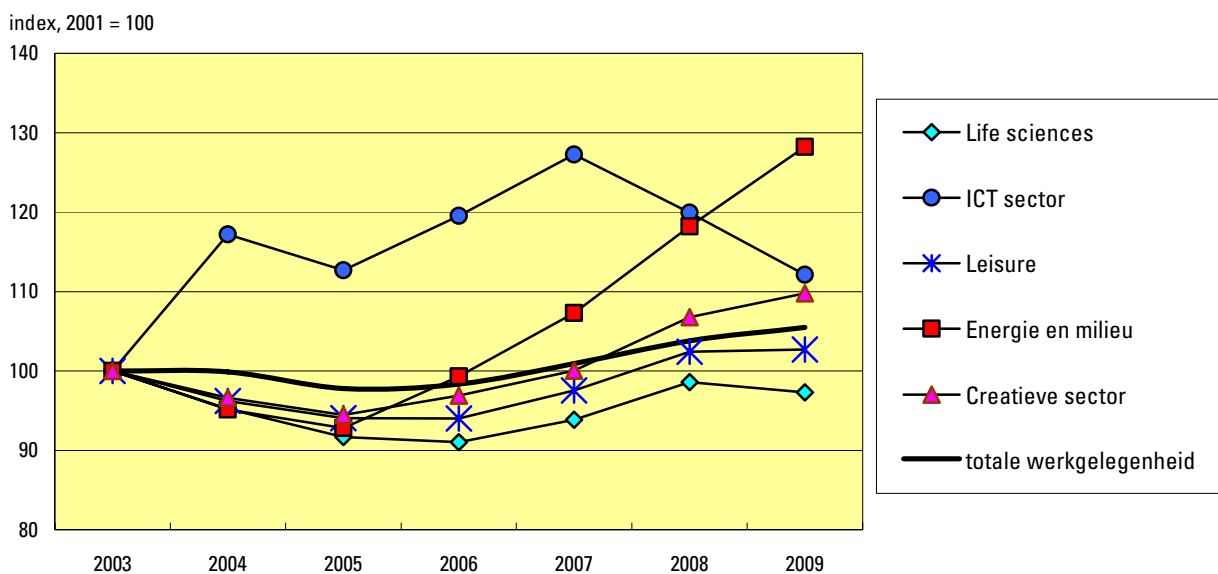
1) De creatieve sector kent ook bedrijven binnen de leisure en ICT

5.6.a Aandeel detailhandelsvestigingen in het centrum, per branche, 2009

Bron: O&S Groningen (Vestigingenregister)

5.7.a Ontwikkeling van de werkgelegenheid in sectoren die in de belangstelling staan

Bron: Bureau O&S (Vestigingenregister)

5.8 Percentage arbeidskrachten werkend bij vestigingen in de gemeente, wonend buiten de gemeente

% per branchegroep	2006	2007	2008	2009
industrie en bouwnijverheid	55	56	56	53
handel en horeca	31	34	33	35
commerciële dienstverlening	52	54	53	54
niet-commerciële dienstverlening	49	50	50	51
gemeente Groningen, vaste krachten	48	49	48	49
uitzendkrachten	36	31	41	46

Bron: O&S Groningen (Vestigingenregister)

5.9.1 Ontwikkeling van de omzet en de verwachte omzet van bedrijven, gemeente Groningen en Nederland, percentages bedrijven

	4e kwartaal 2008		4e kwartaal 2009	
	Groningen	Nederland	Groningen	Nederland
Ontwikkeling van de omzet de afgelopen 3 maand				
gestegen	24	26	21	19
gelijk gebleven	53	49	42	46
gedaald	23	25	37	35
Verwachte ontwikkeling van de omzet de komende 3 maand				
zal stijgen	28	32	33	26
zal gelijk blijven	55	46	42	49
zal dalen	17	22	16	25

Bron: KvK (COEN)

5.9.2 Verwachting van de ontwikkeling van het aantal arbeidsplaatsen en uitzendkrachten in het komende jaar (peildatum 1 april), percentages vestigingen

sectie	2007-2008		2008-2009		2009-2010	
	toe-nemen	af-nemen	toe-nemen	af-nemen	toe-nemen	af-nemen
Industrie en bouwnijverheid	18	3	17	3	7	5
Handel en Horeca	13	3	14	3	8	5
Commerciële dienstverlening	18	2	18	2	9	4
Niet commerciële dienstverlening	10	4	11	4	7	4
totaal	14	3	15	3	8	4
uitzendkrachten	22	22	19	18	11	31

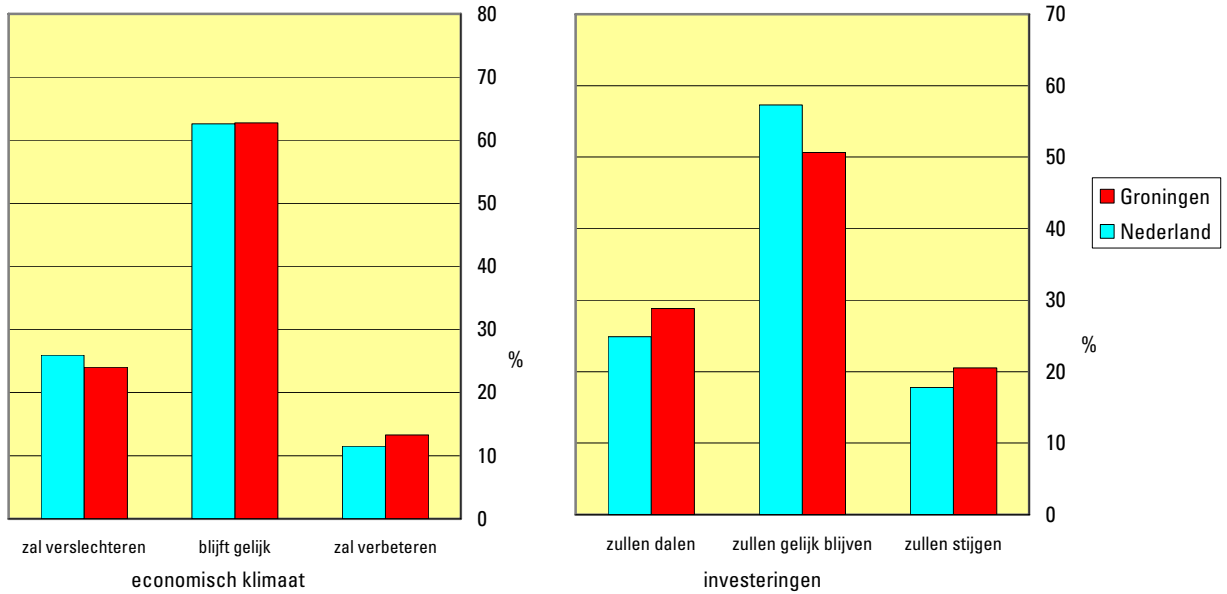
Bron: O&S Groningen (Vestigingenregister)

5.10 Opname, aanbod en voorraad van kantoorruimten en bedrijventerreinen

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
kantoorruimte(m²)						
voorraad per 1 jan.	889.000	900.000	900.000	916.000	918.000	930.850
waarvan aanbod per 1 jan.	127.900	136.000	133.200	110.800	123.000	128.900
opname over het jaar						
opname over het jaar	39.800	30.200	44.400	62.700	31.000	
aantal transacties	54	52	73	68		
uitgeefbaar bedrijventerrein 1 jan	39					
uitgegeven bedrijventerrein (ha)	8,5	7,4	4,7	4,0	1,0	

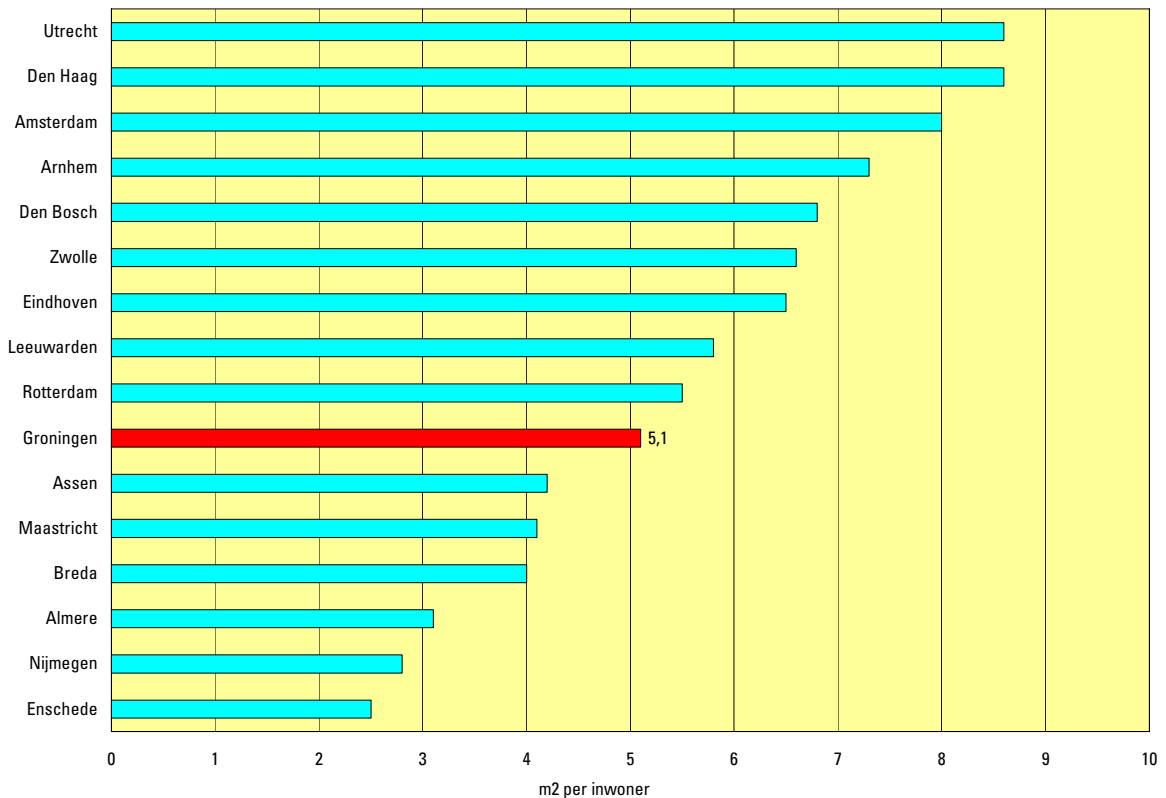
Bron: RO/EZ, DTZ Zadelhoff, Vastgoedrapport Groningen-Assen

5.9.a Verwachtingen van ondernemers ten aanzien van het economisch klimaat en van de investeringen, gemeente Groningen en Nederland, percentages, laatste kwartaal 2009

Bron: KvK

5.10.a Oppervlakte kantoorruimte per inwoner, Groningen vergeleken, 2009

Bron: R.L. Bak

5 WERKGELEGENHEID EN ECONOMIE

5.11.1 Verkoopvloeroppervlak van detailhandelsvestigingen

		1999	2003	2005	2007	2009
Groningen-binnenstad ¹⁾	dagelijkse goederen	9.000	9.300	9.800	10.600	10.700
	niet-dagelijkse goederen	94.100	100.200	105.300	104.500	104.300
totaal binnenstad		103.100	109.500	115.100	115.100	115.000
gehele gemeente	dagelijkse goederen	58.000	59.400	67.600	.	.
	niet-dagelijkse goederen	275.600	301.100	313.400	.	.
totaal gemeente		333.600	360.500	381.000	.	.

Bron: Goudappel Coffeng

1) De binnenstad omvat het gebied binnen de diepen en het Westerhavengebied

5.11.2 Effectieve vloerproductiviteit Groninger binnenstad en de totale gemeente

Effectieve vloerproductiviteit in €/m ² per jaar	1999	2003	2005	2007	2009	Nederland 2005
Binnenstad						
eff. vloerproductiviteit dagelijkse goederen	9.400	16.700	18.900	19.300	19.100	
eff. vloerproductiviteit niet dagelijkse goederen	4.400	7.500	6.300	7.300	7.400	
Gemeente totaal						
eff. vloerproductiviteit dagelijkse goederen	5.700	6.780	6.600	.	.	6.500
eff. vloerproductiviteit niet dagelijkse goederen	2.150	3.000	2.600	.	.	1.800

Bron: Goudappel Coffeng

5.12.1 Aantal bezoekers binnenstad per week van binnen en buiten de gemeente (x1.000)

	2001	2003	2005	2007	2009
van binnen de gemeente	224	263	270	248	252
regionaal	150	115	107	124	175
boven regionaal	207	297	251	248	220
totaal	575	675	627	620	647

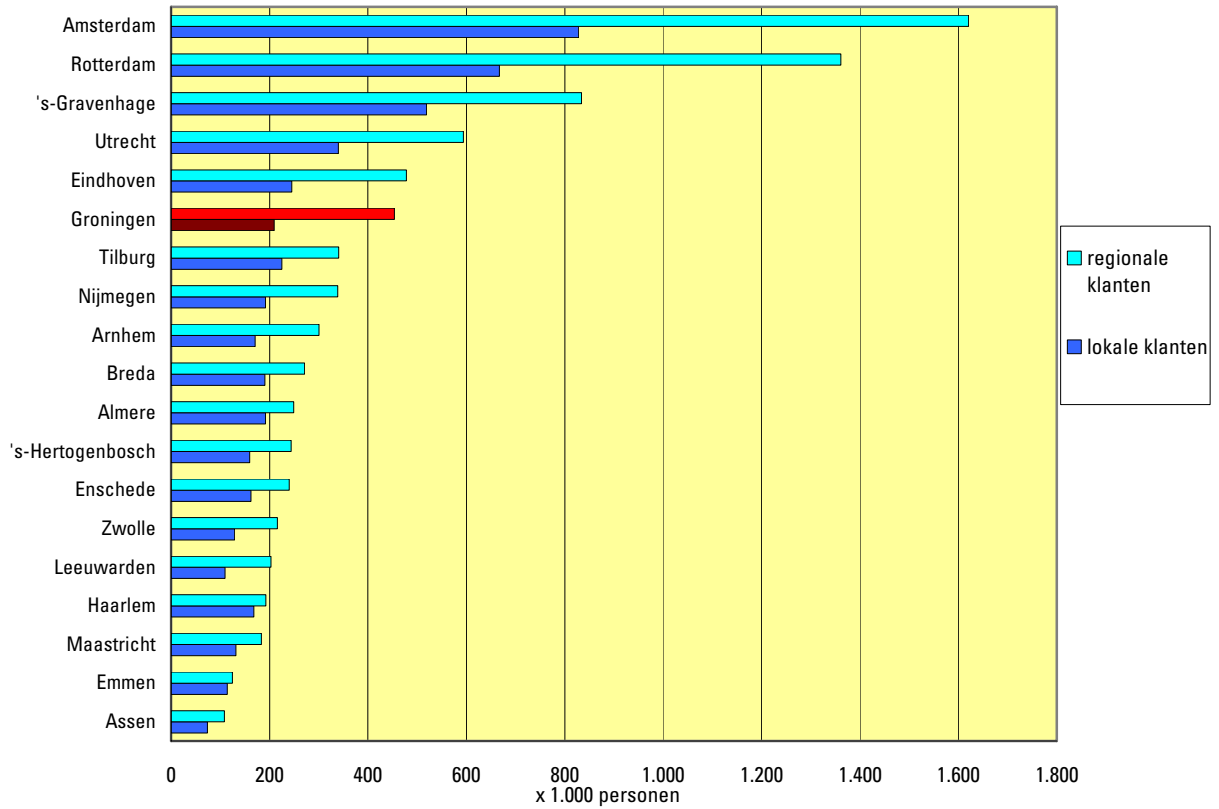
Bron: Goudappel Coffeng

5.12.2 Kooporiëntatie niet-dagelijkse goederen op de Binnenstad, Paddepoel en overig Groningen

van / naar	2002 binnenstad	2005	WC Paddepoel	2005 overig Groningen	totaal Groningen
Groningen	64	66	5	21	92
Ten Boer	42	54	1	5	60
Bedum	47	48	2	6	56
Zuidhorn	52	41	2	2	45
Winsum	40	34	4	6	44
Eelde	33	38	1	4	43
Haren	35	35	0	4	39
Hoogezand	28	25	1	3	29
Peize	25	26	0	3	29
Slochteren	26	24	0	3	27
Zuidlaren	31	24	0	2	26
Grootegeest	22	22	0	2	24
Leek	24	21	0	2	23
Roden	23	18	0	2	20
Vries	20	16	0	1	17
totaal	48	48	3	11	62

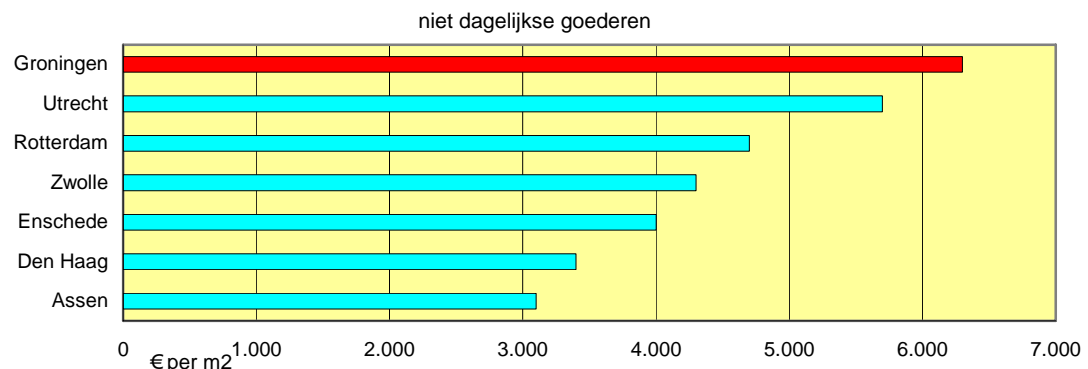
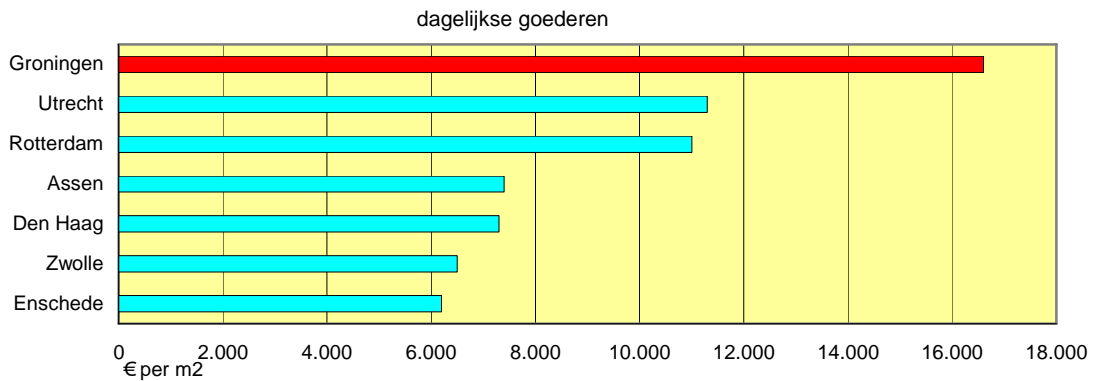
Bron: Goudappel Coffeng

5.12.a Potentiële lokale en regionale klanten van een aantal gemeenten, 2009

Bron: CBS

5.12.b Effectieve vloerproductiviteit dagelijkse en niet-dagelijkse goederen van een aantal binnensteden, 2004-2006

Bron: Goudappel Coffeng

5 WERKGELEGENHEID EN ECONOMIE

5.13 De economische vitaliteit (economische groeiprestaties, -specialisaties en vestigingsklimaat) uitgedrukt in een rapportcijfer, Groningen vergeleken

Gemeente	2003	2005	2007
's-Hertogenbosch	7,75	7,52	7,93
Haarlemmermeer	7,99	8,03	7,91
Zwolle	7,73	7,69	7,73
Maastricht	7,19	6,97	7,69
Utrecht	7,65	7,37	7,66
Eindhoven	7,34	7,48	7,63
Assen	7,26	7,55	7,57
Breda	7,71	7,56	7,56
Almere	7,51	7,30	7,42
Amsterdam	7,43	7,20	7,41
Leeuwarden	7,61	7,47	7,38
Tilburg	7,39	7,30	7,28
Groningen	7,51	7,44	7,24
Rotterdam	7,47	7,33	7,21
Arnhem	7,31	7,18	7,19
Nijmegen	7,12	7,08	7,06
's-Gravenhage	7,34	7,16	7,04
Emmen	6,52	6,88	6,89
Enschede	6,84	6,73	6,68
Haarlem	6,79	6,67	6,57

Bron: Bureau Louter

5.14 Ondernemers over de dienstverlening van gemeenten, Groningen vergeleken

	dienstverlening in het algemeen			nakomen afspraken			snelheid beantwoorden verzoeken		
	2002	2007	2010	2002	2007	2010	2002	2007	2010
's-Hertogenbosch	6,6	6,9	7,0	6,5	6,1	6,5	5,6	5,2	6,1
Zwolle	6,4	7,0	6,9	6,2	6,1	6,5	5,3	5,5	6,4
Breda	6,7	6,9	6,9	6,6	6,3	6,5	5,8	5,7	6,3
Eindhoven	6,6	6,9	6,9	6,1	6,0	6,6	5,2	5,3	6,0
Utrecht	6,3	6,9	6,9	5,5	6,2	6,6	5,0	5,4	6,0
Enschede	6,5	6,9	6,9	5,6	6,8	6,7	4,7	5,8	6,1
Rotterdam	6,6	6,8	6,9	6,3	5,9	6,5	5,3	5,2	6,5
Tilburg	6,7	6,9	6,8	5,8	6,2	6,7	5,4	5,5	6,4
Arnhem	6,4	6,7	6,8	6,5	6,4	6,1	5,6	5,7	5,7
Groningen	6,5	6,7	6,8	6,6	6,3	6,7	5,2	5,7	6,0
Amsterdam	6,1	6,7	6,8	6,0	6,2	6,0	5,1	5,0	5,8
Leeuwarden	6,3	6,5	6,8	6,1	6,4	6,9	5,3	5,5	6,1
Maastricht	6,5	6,8	6,6	6,3	6,1	6,5	5,3	5,6	5,7
Haarlem	6,4	6,7	6,6	6,1	6,2	6,3	5,3	5,5	5,5
's-Gravenhage	6,0	6,5	6,6	6,4	6,0	6,5	5,1	5,1	5,9
Nijmegen	6,2	6,3	6,4	6,0	6,1	6,4	5,0	5,5	5,8
gemiddeld	6,4	6,7	6,8	6,2	6,2	6,4	5,3	5,4	6,0

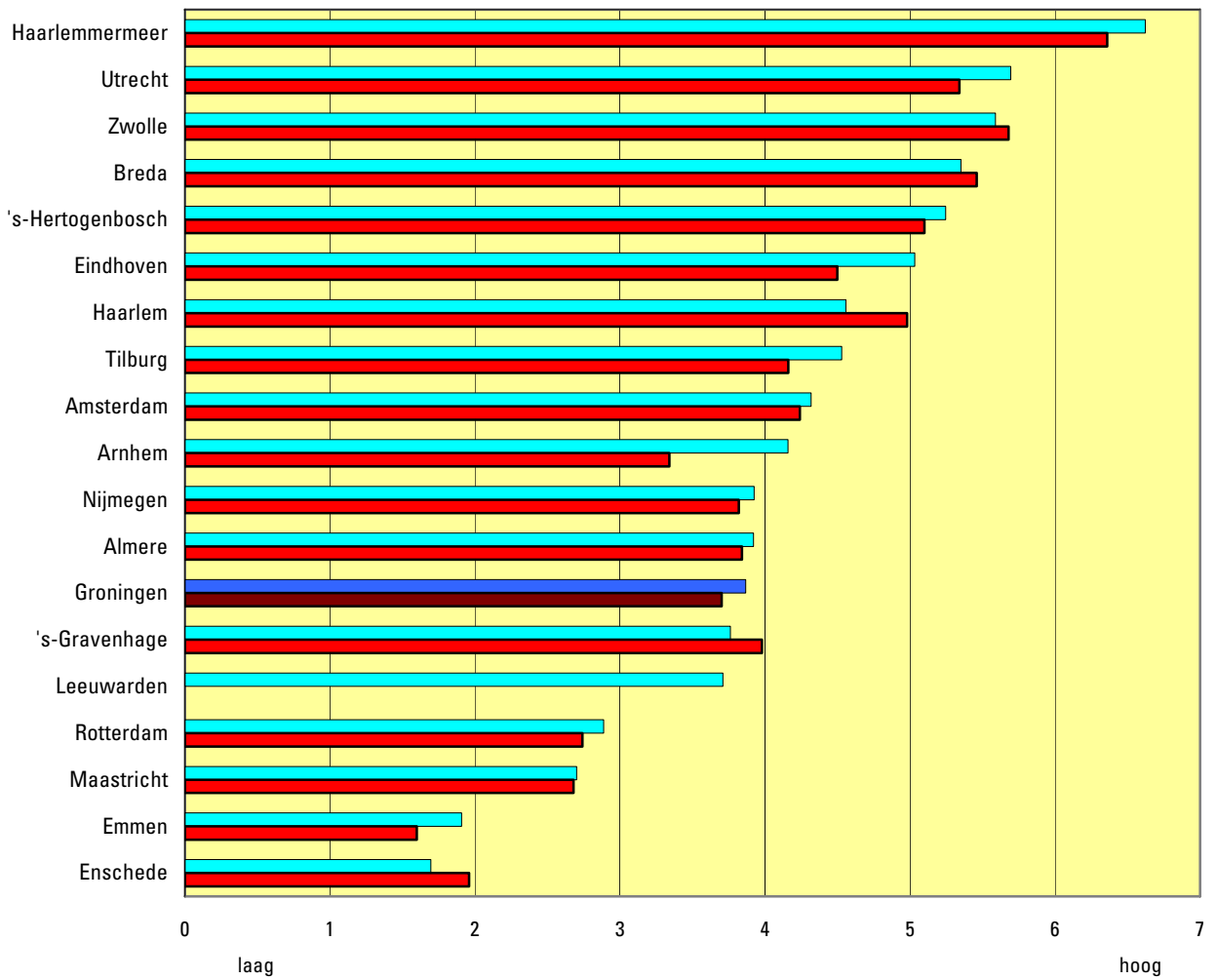
Bron: Ecorys, telefonische enquête onder bedrijven

5.15 Ontwikkeling internationale, meerdaagse congressen regio Groningen

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
aantal congressen	67	64	67	71	69	69
aantal congresdeelnemersdagen	51.590	51.340	52.400	51.490	52.990	51.800
geschatte economische waarde (milj. €)	17,0	17,2	17,6	18,8	19,3	19,1

Bron: Groningen Congres Bureau

5.13.a Sociaal economische index, Groningen vergeleken, 2006 en 2008

Bron: Atlas voor gemeenten

HOOFDSTUK 6

WERKLOOSHEID

Vakatures op het werkplein aan de Eendrachtskade. Het werkplein is een samenwerkingsverband van de gemeentelijke sociale dienst en het UWV werkbedrijf.

Werkloosheid loopt weer op

Op 1 januari 2010 had Groningen 8.454 NWW'ers (Niet Werkende Werkzoekenden), 9,3 procent van de beroepsbevolking. Daarmee zit de gemeente weer op het niveau van 1 januari 2008. In 2009 was het aantal NWW'ers kleiner. Door de crisis is de werkloosheid opgelopen. Vergelijken we de gemeente met andere grote en middelgrote gemeenten, dan neemt Groningen een middenpositie in. De werkloosheid is wel hoger dan het landelijke gemiddelde maar dat is in de meeste grote en middelgrote gemeenten het geval.

Werkloosheid naar leeftijd en geslacht

Er zijn meer mannen dan vrouwen werkloos, 56,6% van de werklozen is man. Ook de toename van de werkloosheid was het laatste jaar groter bij de mannen dan bij de vrouwen. De beroepsbevolking (alle mensen van 15 tot en met 64 jaar die minstens 12 uur per week werken of naar werk op zoek zijn) omvat echter ook meer mannen dan vrouwen. In de leeftijdsgroepen 30 tot en met 49 jaar is de werkloosheid het hoogste. De toename is echter het sterkst in de leeftijdsgroep 24 tot en met 29 jaar. Dit zijn afgestudeerden die nog geen werk hebben en in de stad blijven hangen.

Stijging onder laag opgeleiden

Ruim eenderde (36%) van de werklozen heeft mbo/havo of vwo als opleiding genoten. Dit is al jaren de grootste groep. De hbo/universitair geschoolden omvat 24% van de groep, iets meer dan voorgaand jaar. Bij de laag opgeleiden is het aandeel het laatste jaar sterk afgenomen.

Etniciteit

Voor de bepaling van de etniciteit is gekeken naar het herkomstland (zie CBS methode). Van de 8.454 NWW'ers behoren er 3.010 tot een etnische minderheid, dit is ruim een derde van alle NWW'ers. Het percentage allochtonen in Groningen is echter minder dan 20 procent. De werkloosheid onder allochtonen is dus hoger dan gemiddeld. Dit geldt vooral voor de niet westerse allochtonen. De toename van de werkloosheid onder de allochtonen was echter veel minder dan onder autochtonen. Van de niet westerse groepen Turken, Marokkanen en Surinamers is de werkloosheid het afgelopen jaar zelfs helemaal niet toegenomen.

Aantal vacatures afgenomen

In 2009 waren er ruim 2.400 vacatures bij de vestigingen in de gemeente Groningen. Een afname van ruim 800 ten opzichte van een jaar eerder.

Vrijwilligerswerk

Door de vrijwilligerszaak (voorheen Stiel) wordt bemiddeld voor vrijwilligerswerk. De vrijwilligerszaak is een maatschappelijke organisatie voor mensen met achterstanden op het gebied van wonen en werken. Deze

achterstanden worden verkleind door middel van sociale activering, opbouwwerk, re-integratie en het ondersteunen van vrijwilligerswerk.

In 2009 zijn er door 272 organisaties 420 vacatures voor vrijwilligerswerk gemeld. Dit is een lichte stijging ten opzichte van het jaar er voor.

De gegevens betreffen alleen vacatures voor vrijwilligerswerk die worden aangemeld bij de vrijwilligerszaak. Veel vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld bij verenigingen en kerken, wordt door de organisatie zelf geregeld.

Gemeentebeleid: alle stadjes actief

Het streven van de gemeente is om alle mensen die langs de zijlijn staan, waaronder werklozen, actief bij de maatschappij te betrekken: Het motto van de dienst Sociale Zaken en Werk is dan ook: 'Alle Stadjes actief'. Dit ondermeer door mensen in te zetten op gesubsidieerde maatschappelijke functies als cirsteward, begeleiding van allochtone werkzoekenden en door schuldhulpverlening.

Inhoud

6.1.1	Beroepsbevolking en niet werkende werkzoekenden (NWW'ers) op 1 januari.....	74
6.1.2	NWW'ers naar geslacht op 1 januari	74
6.1.3	NWW'ers naar leeftijdsgroep op 1 januari	74
6.1.4	NWW'ers naar opleidingsniveau op 1 januari	74
6.1.5	NWW'ers naar duur werkloosheid op 1 januari	74
6.1.a	NWW'ers naar fase (%), 1 januari 2004 en 2009.....	75
6.1.b	NWW'ers per GSB wijk: aantal per 1.000 inwoners, 1 januari 2010.....	75
6.1.6.1	Allochtone NWW'ers op 1 januari.....	76
6.1.6.2	NWW'ers naar herkomstgebied op 1 januari (%).....	76
6.2	Vacatures en vacaturegraad per bedrijfstak, peildatum 1 april	76
6.3	Vacatures vrijwilligersvacaturebank	76
6.1.c	Ontwikkeling NWW'ers in Groningen, de regio en Nederland	77
6.1.d	NWW'ers op 1 januari, Groningen vergeleken (%).....	77

6.1.1 Beroepsbevolking en niet werkende werkzoekenden (NWW'ers) op 1 januari

categorie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	<i>index 2010, 2005=100</i>
beroepsbevolking	85.100	85.000	87.700	90.400	91.300	91.300	107,3
aantal NWW'ers	12.371	11.948	10.264	8.422	7.717	8.454	68,3
NWW'ers in % v.d. beroepsbevolking	14,5	14,1	11,7	9,3	8,5	9,3	

Bron: CBS, UWV werkbedrijf

6.1.2 NWW'ers naar geslacht op 1 januari

geslacht	2005	2006	2007	2008	2009	2010
man, abs.	7.041	6.489	5.531	4.523	4.180	4.782
vrouw, abs.	5.330	5.457	4.732	3.899	3.537	3.672
man, perc.	56,9	54,3	53,9	53,7	54,2	56,6
vrouw, perc.	43,1	45,7	46,1	46,3	45,8	43,4

Bron: UWV werkbedrijf

6.1.3 NWW'ers naar leeftijdsgroep op 1 januari

leeftijdsgroep	2005	2006	2007	2008	2009	2010	<i>ontwikkeling 2009-2010 (%)</i>
15-22 jaar	935	716	478	290	278	365	31,3
23-29 jaar	2.408	2.249	1.467	1.042	978	1.371	40,2
30-39 jaar	3.511	3.418	2.821	2.114	1.855	2.126	14,6
40-49 jaar	3.009	3.028	2.843	2.376	2.159	2.191	1,5
50-59 jaar	2.136	2.179	2.246	2.151	1.979	1.924	-2,8
>=60 jaar	372	358	409	449	468	477	1,9
totaal	12.371	11.948	10.264	8.422	7.717	8.454	9,6

Bron: UWV werkbedrijf

6.1.4 NWW'ers naar opleidingsniveau op 1 januari (%)

opleidingsniveau	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Basisonderwijs	8,8	8,6	15,3	16,2	18,6	15,9
VMBO/MAVO	24,8	25,0	40,3	27,5	26,5	24,1
MBO/HAVO/VWO	35,9	38,0	28,8	33,8	32,9	36,1
HBO	16,9	16,5	9,9	13,2	13,5	15,0
WO	13,7	11,9	5,8	9,4	8,5	8,9
totaal	100	100	100	100	100	100

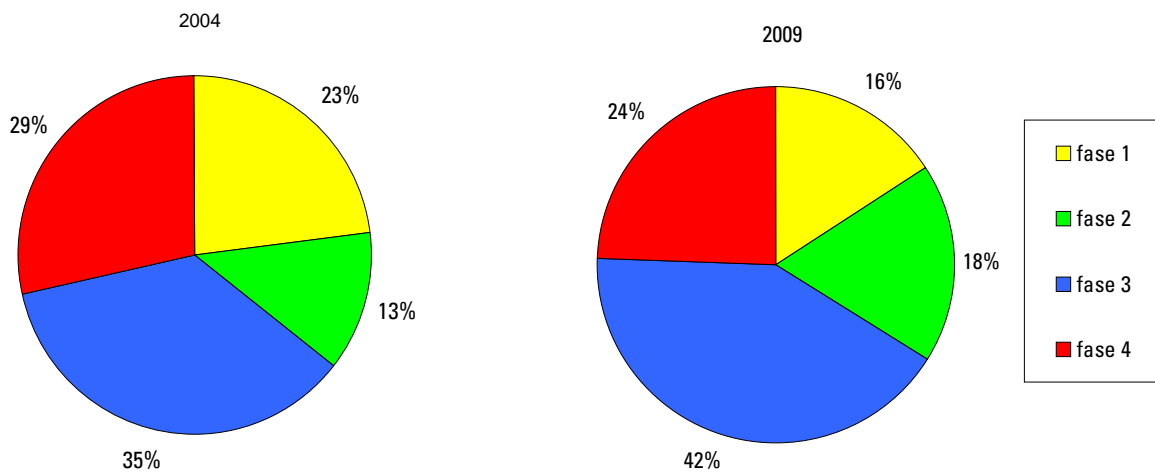
Bron: UWV werkbedrijf

6.1.5 NWW'ers naar duur werkloosheid op 1 januari

inschrijvingsduur	2005	2006	2007	2008	2009	2010
tot 1 jaar	5.425	4.872	3.445	2.660	2.988	4.036
1 tot 3 jaar	3.751	3.956	3.365	2.252	1.597	1.782
3 jaar en langer	3.195	3.120	3.454	3.518	3.132	2.636
totaal	12.371	11.948	10.264	8.430	7.717	8.454

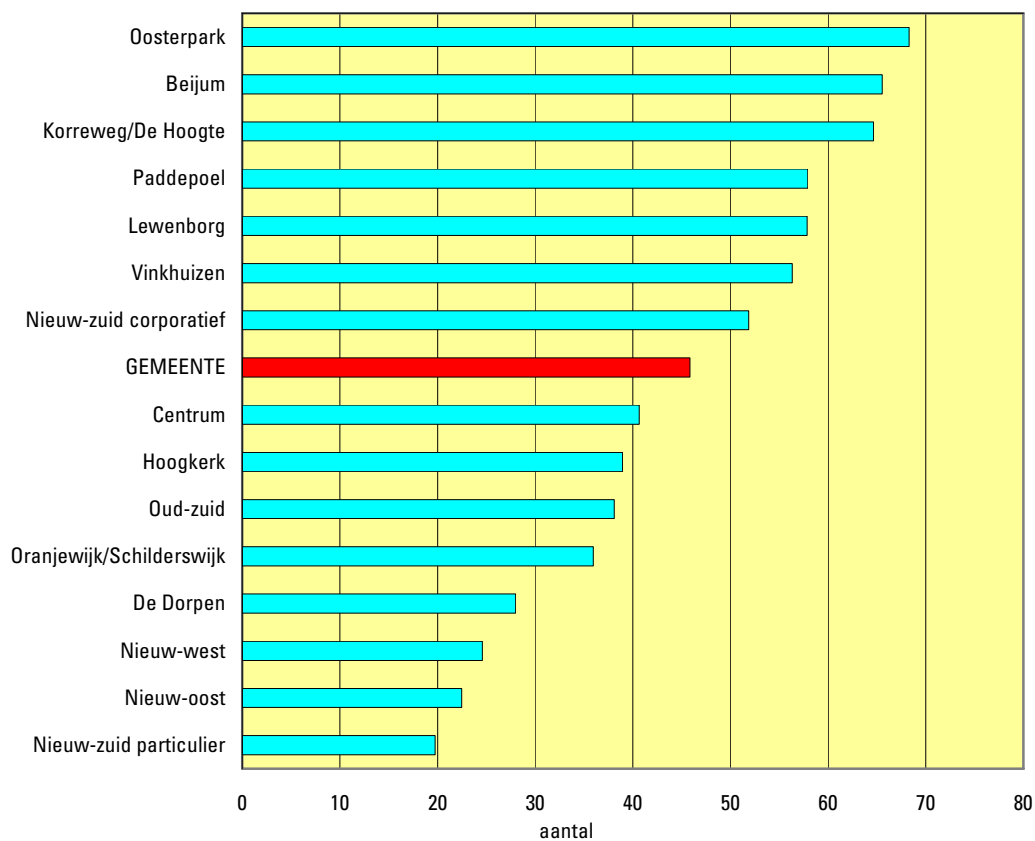
Bron: UWV werkbedrijf

6.1.a NWW'ers naar fase (%), 1 januari 2004 en 2009

Bron: UWV werkbedrijf

6.1.b NWW'ers per GSB wijk: aantal per 1.000 inwoners, 1 januari 2010

Bron: UWV werkbedrijf

6.1.6.1 Allochtone NWW'ers op 1 januari

		2004	2006	2007	2008	2009	2010
absoluut	korter dan 1 jaar	2.017	1.486	1.039	967	1.160	1.285
	1 tot 3 jaar	1.038	1.330	1.172	798	643	774
	3 jaar en langer	942	983	1.108	1.185	1.088	951
totaal		3.997	3.799	3.319	2.950	2.891	3.010
in procenten	korter dan 1 jaar	50,5	39,1	31,3	32,8	40,1	42,7
	1 tot 3 jaar	26,0	35,0	35,3	27,1	22,2	25,7
	3 jaar en langer	23,6	25,9	33,4	40,2	37,6	31,6
totaal allochtonen		100	100	100	100	100	100

Bron: UWV werkbedrijf

6.1.6.2 NWW'ers naar herkomstgebied op 1 januari (%)

herkomstgebied	2004	2006	2008	2009	2010	ontw. 2009-2010
Nederlands	8.530	8.149	5.477	4.826	5.444	12,8
Turkije	139	151	113	119	108	-9,2
Marokko	139	169	122	122	121	-0,8
Suriname	427	376	291	283	259	-8,5
Aruba/Nederlandse Antillen	600	552	389	352	375	6,5
Overig niet-westers	1.162	1.152	1.060	1.122	1.134	1,1
westers	1.459	1.366	948	881	1.006	14,2
totaal aantal	12.456	11.915	8.400	7.705	8.447	9,6

Bron: UWV werkbedrijf

6.2 Vacatures en vacaturegraad per bedrijfstak, peildatum 1 april

	2008		2009	
	aantal	vacature graad	aantal	vacature graad
Landbouw	14	5,3	3	3,4
Industrie/Nutsbedrijven	230	2,3	137	1,6
Bouw	300	4,9	119	2,2
Handel en Horeca	686	3,1	656	3,0
Zakelijke dienstverlening	1.375	4,4	744	2,4
Overheid en onderwijs	271	1,1	216	0,9
Gezondheid en welzijn	477	1,7	322	1,2
Overige niet-commerciële dienstverlening	117	2,0	243	4,1
totaal	3.232	2,8	2.440	1,9
uitleenbedrijven	3.195	73,8	833	22,7

Bron: O&S Groningen (Vestigingenregister)

6.3 Vacatures vrijwilligersvacaturebank

	2005	2006	2007	2008	2009
aantal gemelde vacatures	992	1.062	1.130	342	420
aantal organisaties met vacatures	368	382	285	230	272

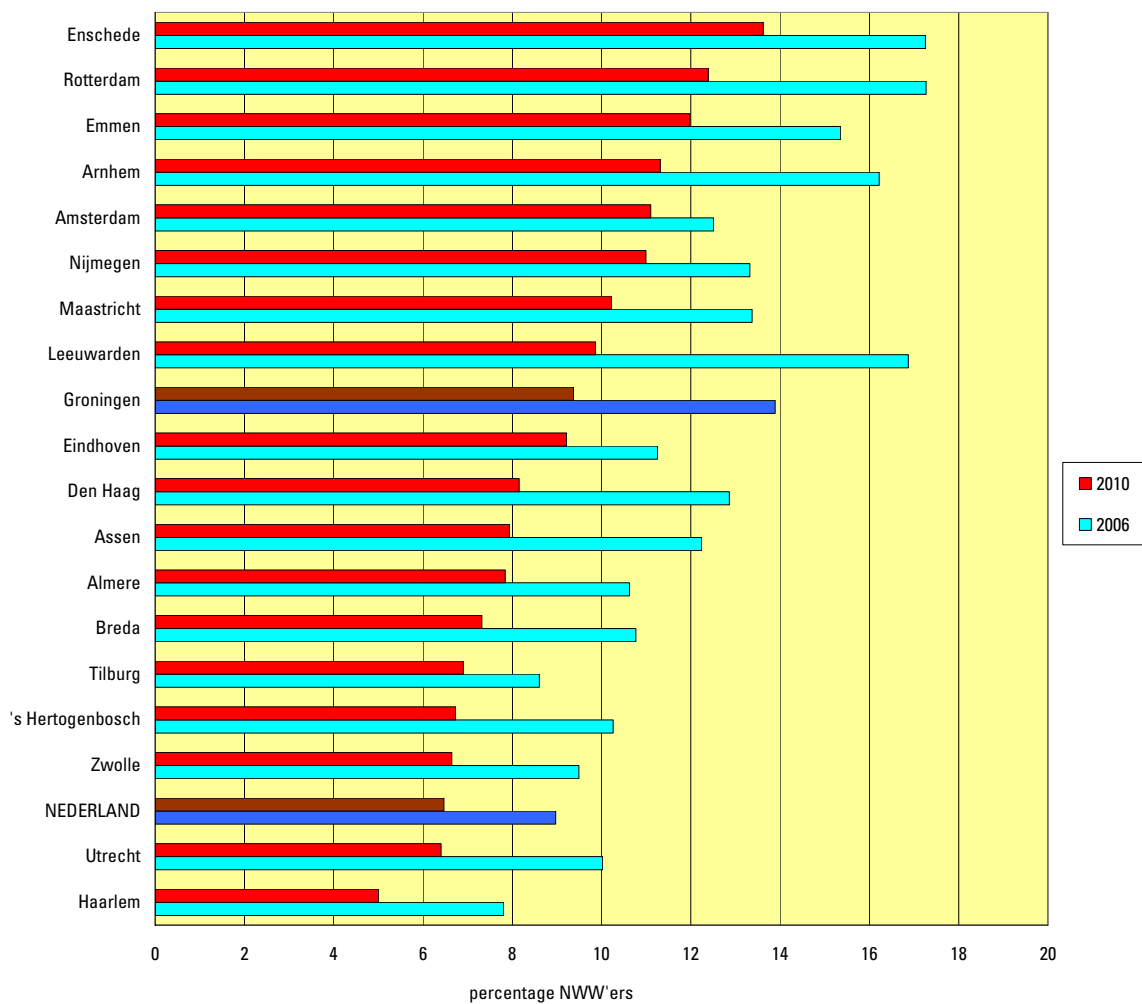
Bron: De Vrijwilligerszaak

6.1.c Ontwikkeling NWW'ers in Groningen, de regio en Nederland

Bron: UWV werkbedrijf

6.1.d NWW'ers op 1 januari, Groningen vergeleken (%)

Bron: UWV werkbedrijf

HOOFDSTUK 7

SOCIALE ZORG, INKOMEN EN LASTEN

Oude en nieuw kantoorpanden op de Kempkensberg. In het nieuwe pand zullen de DUO IB-groep en de belastingdienst gehuisvest worden. De oude kantoorreus zullen worden afgebroken. Op de voorgrond het tijdelijke station Groningen Europapark, in 2012 zal dit station vervangen worden door een permanent station.

Aantal bijstandsgerechtigden stabiel

Het aantal uitkeringsgerechtigden krachtens de Wet Werk en Bijstand (WWB) nam tot december 2008 af en is sindsdien stabiel gebleven. Het aantal was per 1 april 2010 was met 7.858 nog wel lager dan in april 2008 (toen 7.994). De daling van de jaren er voor is daarmee tot stilstand gekomen. Er is wel verschil tussen kortdurig en langdurig in de bijstand: het aantal bijstandsgerechtigden dat meer dan drie jaar in de bijstand zit is afgenomen en het aantal dat korter in de bijstand zit is toegenomen.

De meest voorkomende redenen waarom mensen uitstromen uit de uitkering zijn uitstroom naar regulier werk en verhuizing naar buiten de gemeente Groningen

Aantal mensen in de Wajong neemt toe, WAO wordt WIA

Het aantal uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid neemt na een afname weer toe. Binnen de diverse soorten arbeidsongeschiktheids uitkeringen zijn de ontwikkelingen wel verschillend. Bij de WAO is er een afname en het aantal personen met een Wajong uitkering of een WIA uitkering is toegenomen. Het aantal uitkeringen Wajong zal bij ongewijzigd beleid voorlopig blijven toenemen omdat de uitstroom wegens het bereiken van de 65^e jarige leeftijd pas na 2020 substantieel wordt. Bovendien neemt de instroom toe.

In 2006 is de WAO vervangen door de WIA waardoor er in de WAO geen nieuwe instroom meer is, per ultimo 2009 zaten er in Groningen 724 mensen in de WIA, een toename van ruim 200 ten opzichte van het jaar er voor.

Inkomensgegevens: algemeen

Door het CBS wordt jaarlijks het gemiddelde inkomen van de Nederlandse bevolking onderzocht. De resultaten worden bekend gemaakt in het regionale inkomensonderzoek (RIO). De inkomensgegevens worden weergegeven van drie groepen: Alle inwoners (individueel), alleen inwoners met een heel jaar inkomen en huishoudens. Het huishoudinkomen bestaat uit de som van de inkomens van de afzonderlijke leden van een huishouden. Bij de berekeningen worden de studenten- en institutionele huishoudens buiten beschouwing gelaten.

Inkomensgegevens: Groningen vergeleken

De koopkracht geeft informatie over het gemiddelde inkomen van de bevolking. De koopkracht van de meeste grote en middelgrote gemeenten ligt onder het landelijke gemiddelde (gemiddeld 94,7 tegen 100 landelijk). De koopkracht van de gemeente Groningen ligt met 88,8 hier nog weer onder.

Grote verschillen per wijk

Het percentage huishoudens in de laagste of hoogste inkomensklasse is een indicator voor de verdeling van de inkomens in de wijk. Wijken met veel huishoudens in de laagste inkomensgroepen zijn de Indischebuurt, de Hoogte, Bloemenbuurt, Oosterparkbuurt en Beijum oost.

Buurten met veel huishoudens in de hogere inkomensklassen zijn de nieuwbouwgebieden aan de rand van de stad en buurten in het uiterste zuiden van de stad.

De Stadspas is er vooral voor de minima

Om ondersteuning aan lagere inkomensgroepen te geven geeft de gemeente de Stadspas uit. De pas kan door iedereen worden gekocht, maar vindt vooral aftrek bij minima. Minima betalen een gereduceerd tarief. Er zijn in 2010 in totaal 10.850 passen verkocht waarvan 8.446 door minima. Na een afname is het aantal verkochte stadspassen sinds 2008 weer toegenomen. Nieuw in 2009 was het gezinspakket, dit zijn passen die tegen een gereduceerd tarief voor gezinsleden van een pashouder kunnen worden gekocht.

Aanmeldingen bij de GKB nemen toe

Het aantal meldingen voor lening en of schuldenaanpak bij de Groningse Krediet Bank (GKB) neemt na een afname vanaf eind 2008 weer toe. In 2009 waren dat er gemiddeld 195 per maand tegen gemiddeld 153 per maand in 2007.

Woonlasten Groningen aan de hoge kant

De woonlasten bestaan uit de OZB (de Onroerende Zaak Belasting), rioolrechten en afvalstoffenheffing. De OZB is afhankelijk van de waarde van de woning en wordt alleen door de eigenaren van woonruimten betaald, sinds 2006 niet meer door huurders.

Voor alle gemeenten is uitgezocht wat de gemiddelde woonlasten per jaar zijn. Als eenheid is het Meerpersoonshuishouden gekozen. Ten opzichte van de meeste grote en middelgrote gemeenten is een Gronings huishouden met een bedrag van € 698, - per jaar relatief duur uit. Het gemiddelde van de grote en middelgrote gemeenten is € 636, -.

Inhoud

7.1.1	Uitkeringen Wet Werk en Bijstand (WWB) naar uitkeringssoort van personen tot 65 jaar 1 april.....	82
7.1.2	Opleidingsniveau van bijstandsgerechtigden, 1 januari	82
7.1.3	Uitstroom WWB naar soort uitstroom	82
7.2	Aantal lopende uitkeringen WW per 31 december	82
7.1.a	Uitkeringen Wet Werk en Bijstand per GSB wijk, percentage van de huishoudens, 2005 en 2010	83
7.1.a	Uitkeringen Wet Werk en Bijstand per GSB wijk, percentage van de huishoudens, 2005 en 2010	83
7.2.a	WW uitkeringen per 100 inwoners van 15 tot 65 jaar, Groningen vergeleken, ultimo 2007- ultimo 2009	83
7.3.1	Uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid per 31 december	84
7.3.2	Percentage uitkeringsgerechtigden wegens arbeidsongeschiktheid naar leeftijd en geslacht per 31 december	84
7.3.3	Procentuele verdeling uitkeringsgerechtigden wegens arbeidsongeschiktheid naar klasse per 31 december	84
7.3.a	Percentage uitkeringsgerechtigden wegens arbeidsongeschiktheid naar geslacht en totaal	85
7.3.b	Procentuele verdeling van het aantal uitkeringsgerechtigden arbeidsongeschiktheid naar leeftijd, Groningen en Nederland.....	85
7.3.c	Het aantal uitkeringsgerechtigden WAO en Wajong vergeleken	85
7.4.1	Gemiddeld inkomen per inwoner en besteedbaar inkomen per huishouden, 2007 en de	86
	rangnummers van het inkomen per inwoner, Groningen vergeleken.....	86
7.4.2	Besteedbare inkomens per inwoner en huishouden, 2006 en de rangnummers van het inkomen per inwoner, Groningen en de regiogemeenten	86
7.4.a	De koopkrachtindex in 2000 en 2007, Groningen vergeleken.....	87
7.4.b	Inkomensverdeling van inwoners met een heel jaar inkomen en huishoudens in 20% groepen van de inkomensverdeling in Nederland, Groningen vergeleken met Nederland, 2007	87
7.4.3	Gemiddeld besteedbaar inkomen per inwoner en huishouden per GSB wijk, 2007	88
7.4.4	Gemiddeld besteedbaar huishoudensinkomen naar belangrijkste bron van inkomen, 2007	88
7.4.5	Gemiddeld besteedbaar inkomen van inwoners met een heel jaar inkomen naar etniciteit, 2007	88
7.4.6	Armoede, het percentage huishoudens in de laagste inkomensgroep (10% groep) en percentage sociale minima	88
7.4.c	Percentage huishoudens met inkomens in de laagste 20% klasse per wijk.....	89
7.4.d	Percentage huishoudens met inkomens in de hoogste 20% klasse per wijk.....	89
7.5	Verkochte stadspassen naar tariefgroep.....	90
7.6	Aanmeldingen voor leningen/schuldensanering bij de Frontoffice Groningse Kredietbank	90
7.7	Gemeentelijke belastingen in Euro's per jaar	90
7.8	Nieuw ingeschreven woninghypotheken, aantal en gemiddeld bedrag.....	90
7.6.a	Aanmeldingen voor leningen/schuldensanering bij de Frontoffice Groningse Kredietbank	91
7.7.a	Woonlasten door gemeentelijke tarieven van een aantal gemeenten in Euro's per jaar per huishouden, 2005-2010.....	91

7 SOCIALE ZORG, INKOMEN EN LASTEN

7.1.1 Uitkeringen Wet Werk en Bijstand (WWB) naar uitkeringssoort van personen tot 65 jaar 1 april

uitkering ¹⁾	inschrijfduur	2006	2007	2008	2009	2010
WWB	< 3 jaar	3.996	3.287	2.931	2.943	3.901
	>=3 jaar	5.158	5.199	4.958	4.800	3.823
	totaal	9.154	8.486	7.889	7.743	7.724
IOAW/Z	totaal	117	94	100	113	132
ROA	totaal	43	36	5	4	2
totaal		9.314	8.616	7.994	7.860	7.858

Bron: SOZAWE

1) WWB

Wet Werk en Bijstand

IOAW/Z

Inkomensondersteuning Oudere Arbeidsongeschikten (Werklozen en Zelfstandigen)

ROA

Regeling Opvang Asielzoekers

7.1.2 Opleidingsniveau van bijstandsgerechtigden, 1 januari

soort onderwijs	2006	2007	2008	2009	2010	index 2010 (2006=100)
Geen basisonderwijs	818	746	671	619	575	70,3
Basisonderwijs	1.005	995	907	900	866	86,2
LBO/MAVO	2.935	2.739	2.538	2.273	2.112	72,0
MBO/HAVO/VWO	2.219	2.000	1.753	1.588	1.549	69,8
HBO	800	702	616	561	525	65,6
WO	526	400	333	310	292	55,5
Onbekend/nvt	1.014	1.073	1.154	1.402	1.805	178,0
totaal	9.317	8.655	7.972	7.653	7.724	82,9

Bron: SOZAWE

7.1.3 Uitstroom WWB naar soort uitstroom

uitstroom naar	2006	2007	2008	2009
regulier werk	1.342	1.040	830	1.064
gesubsidieerd werk	116	365	302	0
inkomen als zelfstandige/ander inkomen	67	60	47	48
verhuizing naar buiten de gemeente	399	339	325	333
partner/aangaan relatie	124	140	119	97
aanvang studie	151	101	120	121
uitkering arbeidongeschiktheid/werkloosheid	123	125	110	87
overig en geen gegevens	857	724	744	605
Beëindigingsbesluiten totaal	3.179	2.894	2.597	2.355

Bron: SOZAWE

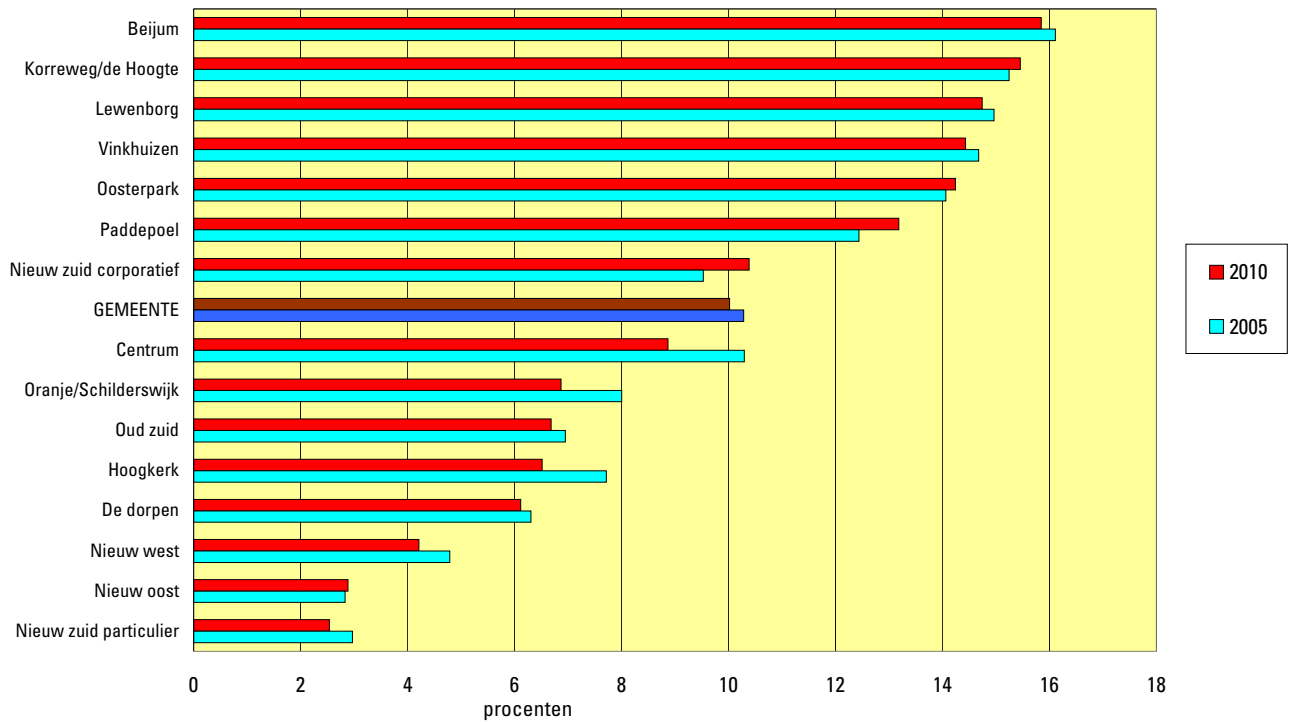
7.2 Aantal lopende uitkeringen WW per 31 december

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	index 2009 2004=100
Groningen	4.515	4.185	3.235	2.398	2.246	3.329	49,7
waarvan % mannen	58	57	56	55	55	62	94,2
% vrouwen	42	43	44	45	45	39	108,0
Provincie Groningen	14.641	13.256	10.978	8.422	7.931	12.073	54,2
Nederland	319.517	304.673	245.238	188.981	170.854	305.210	53,5

Bron: UWV

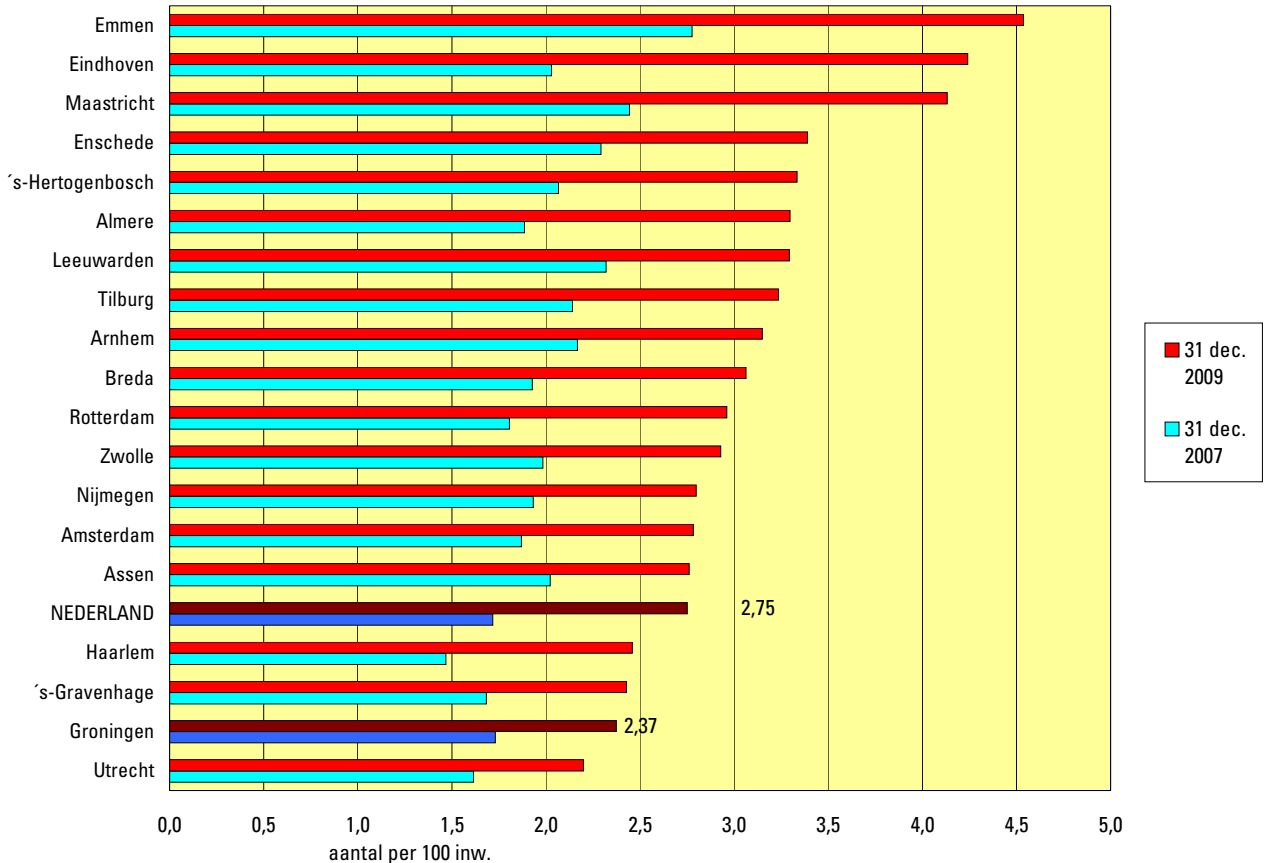
7 SOCIALE ZORG, INKOMEN EN LASTEN

7.1.a Uitkeringen Wet Werk en Bijstand per GSB wijk, percentage van de huishoudens, 2005 en 2010

Bron: SOZAWE

7.2.a WW uitkeringen per 100 inwoners van 15 tot 65 jaar, Groningen vergeleken, ultimo 2007- ultimo 2009

Bron: UWV

7 SOCIALE ZORG, INKOMEN EN LASTEN

7.3.1 Uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid per 31 december

soort uitkering ¹⁾	duur uitkering	2005	2006	2007	2008	2009
WAO	tot 5 jaar	1.443	934	627	363	139
	vanaf 5 jaar	4.456	4.392	4.405	4.353	4.386
	totaal	5.899	5.326	5.032	4.716	4.525
WAZ	tot 5 jaar	82	54	45	23	6
	vanaf 5 jaar	217	218	199	199	203
	totaal	299	272	244	222	209
Wajong	tot 5 jaar	603	673	812	1.016	1.066
	vanaf 5 jaar	1.645	1.652	1.727	1.868	2.023
	totaal	2.248	2.325	2.539	2.884	3.089
WIA	totaal		165	331	517	724
totaal	tot 5 jaar	2.128	1.826	1.815	1.919	1.935
	vanaf 5 jaar	6.318	6.262	6.331	6.420	6.612
totaal		8.446	8.088	8.146	8.339	8.547

Bron: UWW

WAO = wet arbeidsongeschiktheidsverzekering (m.i.v. ultimo 2005 WIA)

WAZ = wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen

Wajong = wet arbeidsongeschiktheidsverzekering voor jonggehandicapten

WIA = Wet werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen

7.3.2 Percentage uitkeringsgerechtigden wegens arbeidsongeschiktheid naar leeftijd en geslacht per 31 december

	2005	2006	2007	2008	2009
leeftijdsgroep in jaren					
15 - 24	1,5	1,5	1,7	2,0	2,0
25 - 34	2,8	2,8	2,9	3,1	3,4
35 - 44	5,9	5,1	5,1	5,4	5,6
45 - 54	10,6	9,7	9,4	9,2	9,0
55 - 64	19,0	18,3	17,8	17,0	16,8
geslacht					
man	6,4	6,1	6,1	6,2	6,1
vrouw	6,0	5,7	5,7	5,7	5,9
totaal	6,2	5,9	5,9	6,0	6,0

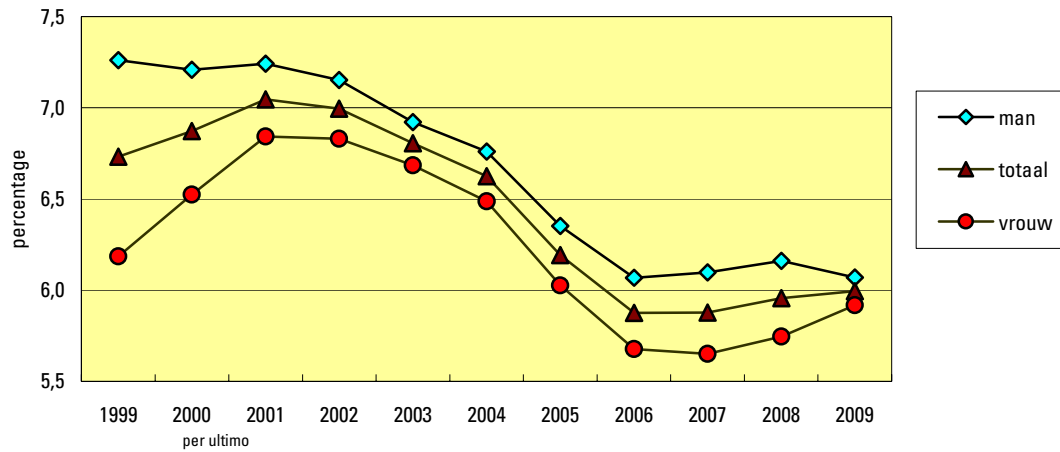
Bron: UWW

7.3.3 Procentuele verdeling uitkeringsgerechtigden wegens arbeidsongeschiktheid naar klasse per 31 december

arbeidsongeschiktheidsklasse	2005	2006	2007	2008	2009
< 80% arbeidsongeschikt	23,3	22,0	20,2	19,0	18,4
80-100% arbeidsongeschikt	76,7	78,0	79,8	81,0	81,6
totaal absoluut	8.446	8.088	8.146	8.187	8.305

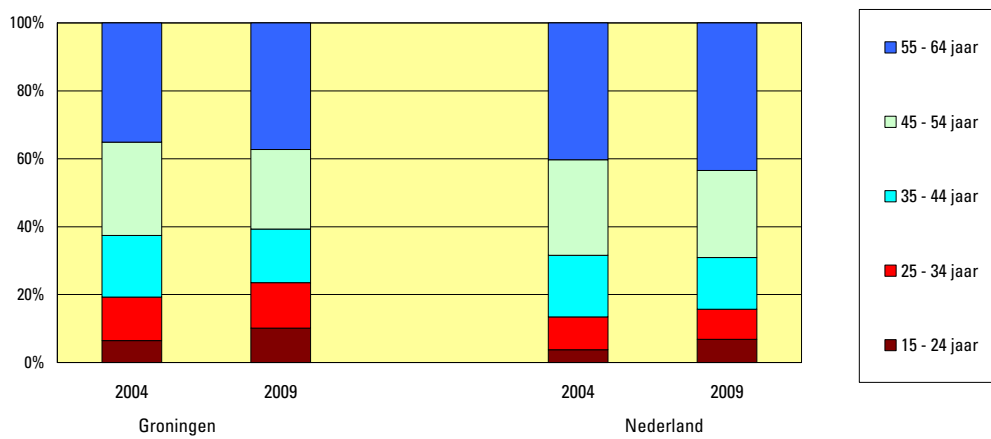
Bron: UWW

7.3.a Percentage uitkeringsgerechtigden wegens arbeidsongeschiktheid naar geslacht en totaal

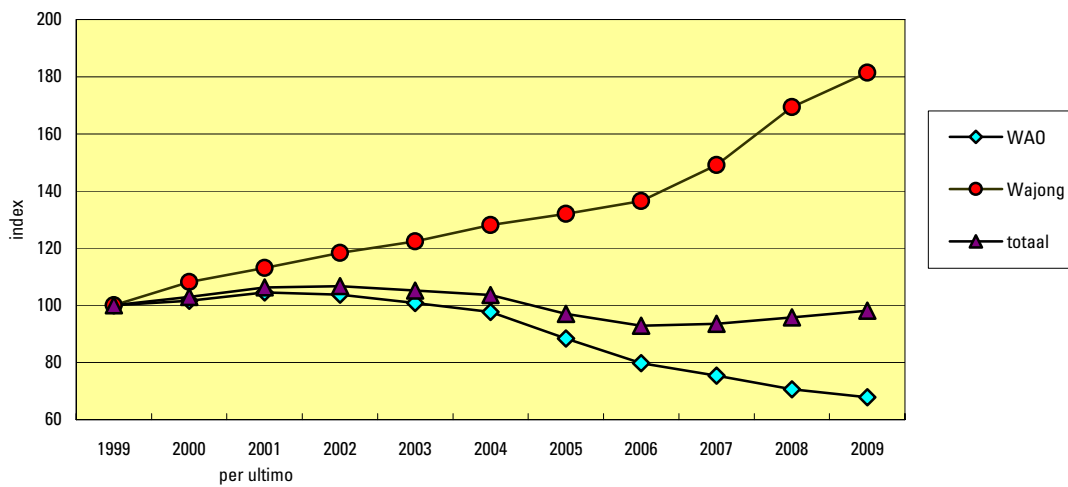
Bron: UWV

7.3.b Procentuele verdeling van het aantal uitkeringsgerechtigden arbeidsongeschiktheid naar leeftijd, Groningen en Nederland

Bron: UWV

7.3.c Het aantal uitkeringsgerechtigden WAO en Wajong vergeleken

Bron: UWV

7 SOCIALE ZORG, INKOMEN EN LASTEN

7.4.1 Gemiddeld inkomen per inwoner en besteedbaar inkomen per huishouden, 2007 en de rangnummers van het inkomen per inwoner, Groningen vergeleken

gemeente	Relatieve rangnummers inkomen per inwoner		gemiddeld inkomen 2007 (€)			koopkracht
	1998	2006	per inwoner	per inw. met een heel jaar inkomen	per huishouden	index 2007
Breda	22	27	21.300	29.400	34.100	103,0
's Hertogenbosch	25	24	21.600	29.500	33.800	102,6
Utrecht	25	31	21.200	29.000	32.600	102,1
Haarlem	14	16	22.200	30.000	32.300	100,9
Amsterdam	22	23	21.600	30.000	29.600	97,9
's Gravenhage	26	37	20.600	29.700	30.700	97,4
Almere	64	74	19.900	29.600	33.900	97,4
Zwolle	42	50	19.800	27.400	32.100	97,0
Eindhoven	27	39	20.200	27.400	30.600	95,7
Tilburg	63	74	18.800	25.800	30.900	93,6
Nijmegen	51	68	19.100	25.900	29.600	92,7
Maastricht	57	72	18.800	25.300	29.300	91,8
Arnhem	45	64	19.300	26.600	29.000	91,4
Rotterdam	59	73	18.800	26.500	28.400	90,1
Groningen	76	83	17.900	24.000	27.500	88,8
Leeuwarden	74	83	17.900	24.600	28.000	88,0
Emmen	81	93	17.200	23.900	29.800	88,0
Enschede	91	97	16.800	23.600	28.500	86,7
Nederland			20.200	28.300	33.600	100

Bron: CBS(RIO)

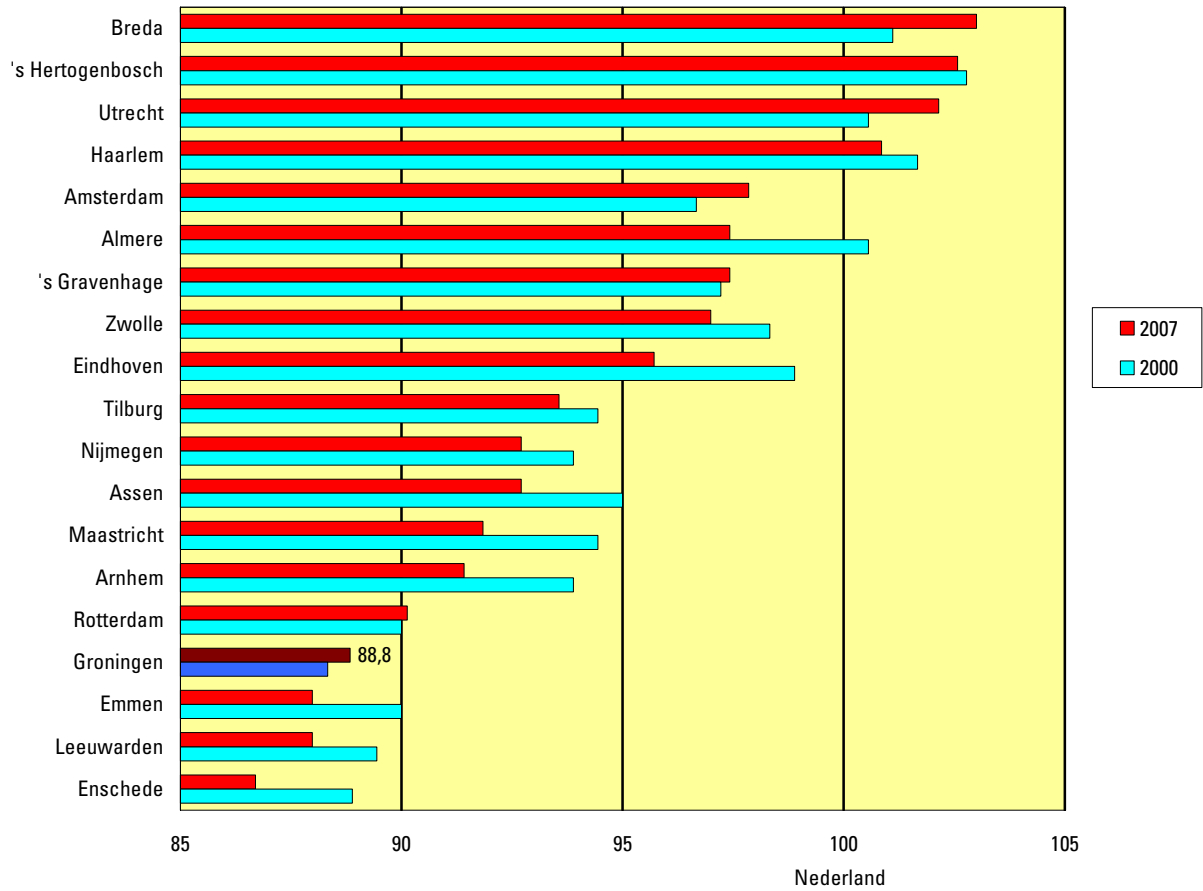
7.4.2 Besteedbare inkomens per inwoner en huishouden, 2006 en de rangnummers van het inkomen per inwoner, Groningen en de regiogemeenten

gemeente	Relatieve rangnummers 1) inkomen per inwoner		gemiddeld inkomen 2006 (€)			koopkracht
	1998	2006	per inwoner	per inw. met een heel jaar inkomen	per huishouden	index 2006
Haren	3	4	16.300	23.300	37.500	121,8
Tynaarlo	21	19	14.000	19.700	33.600	107,4
Zuidhorn	80	83	12.500	19.000	32.900	102,3
Noordenveld	39	36	13.400	18.900	32.100	101,9
Slochteren	77	73	12.500	18.200	31.400	97,2
Leek	81	68	12.400	17.700	31.000	96,3
Ten Boer	93	88	12.100	17.700	31.100	96,3
Winsum	86	82	12.300	18.100	30.600	96,3
Assen	62	70	12.600	17.800	29.100	94,4
Bedum	88	85	12.200	17.600	30.300	94,4
Groningen	76	83	12.300	16.400	25.700	90,3
Hoogezand	86	95	11.700	16.400	26.700	86,6
Nederland			12.500	17.900	30.100	100

Bron: CBS(RIO)

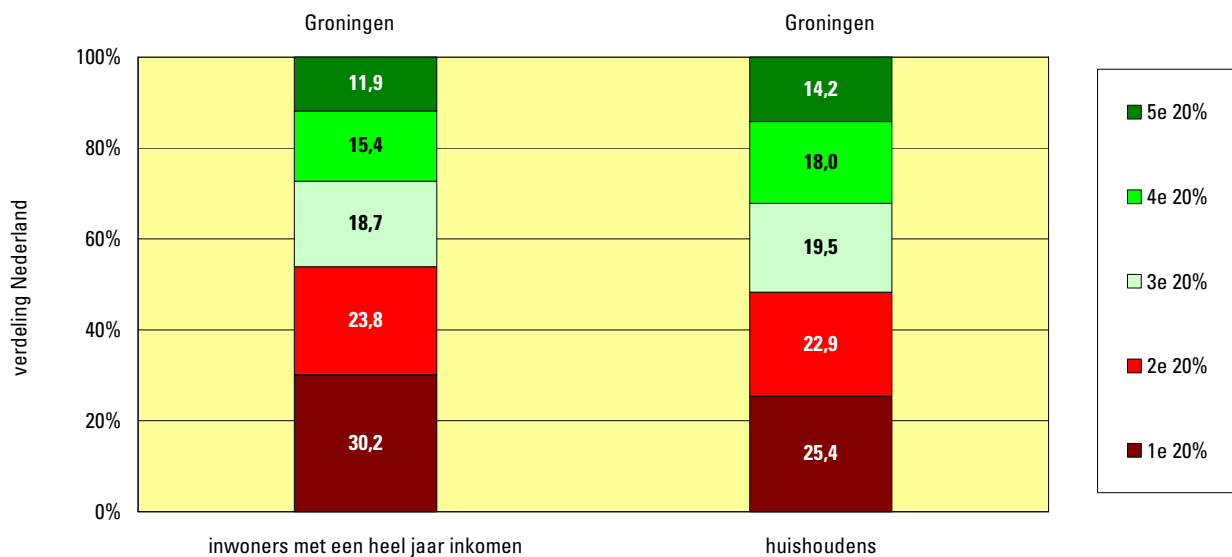
1) Relatieve rangnummers: hierbij is het totaal aantal gemeenten op 100 gesteld

7.4.a De koopkrachtindex in 2000 en 2007, Groningen vergeleken

Bron: CBS(RIO)

7.4.b Inkomensverdeling van inwoners met een heel jaar inkomen en huishoudens in 20% groepen van de inkomensverdeling in Nederland, Groningen vergeleken met Nederland, 2007

Bron: CBS(RIO)

7 SOCIALE ZORG, INKOMEN EN LASTEN

7.4.3 Gemiddeld besteedbaar inkomen per inwoner en huishouden per GSB wijk, 2007

	per inwoner	per inwoner met een heel jaar inkomen	per huishouden	koopkracht index 2006
Nieuw zuid particulier	26.165	36.310	39.591	121,9
Nieuw oost	21.934	31.604	39.210	109,2
Nieuw west	21.558	33.509	39.053	108,0
Centrum	17.700	22.700	27.100	97,0
Oranje-/ Schilderswijk	18.626	24.506	28.393	94,1
Hoogkerk	18.432	25.164	31.510	90,5
Oud zuid	17.857	22.222	24.766	88,0
Nieuw zuid corporatief	18.435	23.884	24.483	84,9
De Dorpen	16.324	22.869	27.771	82,7
Lewenborg	15.514	22.214	26.142	79,7
Oosterpark	17.000	21.300	22.700	79,0
Beijum	15.260	21.948	25.341	77,4
Paddepoel	14.700	19.512	22.795	75,7
Vinkhuizen	13.421	18.270	23.631	73,8
Korrewegwijk	15.000	19.000	21.300	73,8
gemeente Groningen	17.900	24.000	27.500	88,8

Bron: CBS(RIO)

7.4.4 Gemiddeld besteedbaar huishoudensinkomen naar belangrijkste bron van inkomen, 2007

inkomstenbron	Groningen		Nederland	
	% van de populatie	gem. inkomen (€)	% van de populatie	gem. inkomen (€)
inkomen uit arbeid	65,0	31.400	65,5	38.200
werkloos/bijstand	9,6	14.300	4,5	16.100
arbeidsongeschiktheid	3,2	19.100	3,6	21.000
pensioen	19,8	22.300	24,5	24.300
totaal	100	27.500	100	33.600

Bron: CBS(RIO)

7.4.5 Gemiddeld besteedbaar inkomen van inwoners met een heel jaar inkomen naar etniciteit, 2007

	Groningen		Nederland	
	% van de populatie	gem. inkomen (€)	% van de populatie	gem. inkomen (€)
autochtonen	83,1		81,9	
w.o. inkomen uit arbeid	54,6	31.900	53,7	39.200
inkomen uit	28,5	21.000	28,2	25.600
allochtonen, westers	9,4		9,4	
w.o. inkomen uit arbeid	6,4	29.900	6,1	36.700
inkomen uit	3,1	18.600	3,3	24.300
allochtonen, niet westers	7,0		8,5	
w.o. inkomen uit arbeid	4,1	27.200	5,7	30.100
inkomen uit	2,9	15.100	2,8	17.900
totaal	100	27.500	100	33.600

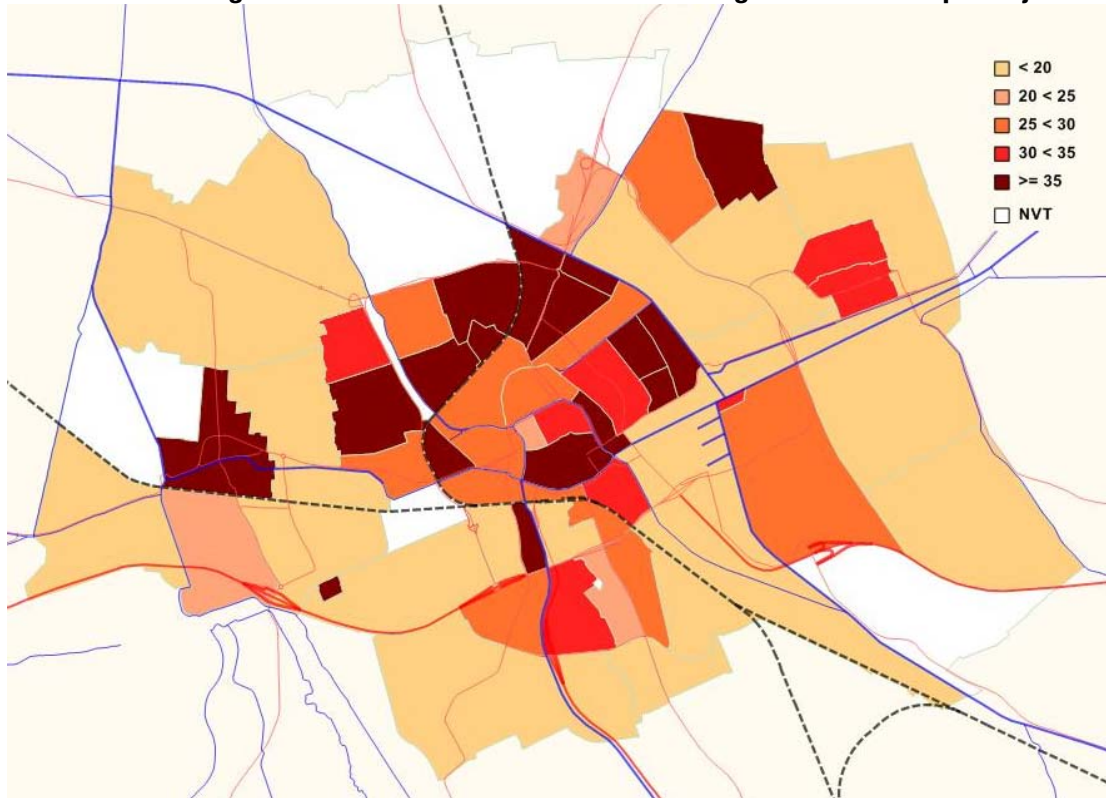
Bron: CBS(RIO)

7.4.6 Armoede, het percentage huishoudens in de laagste inkomensgroep (10% groep) en percentage sociale minima

	1998	2002	2004	2006	2007
percentage in de laagste 10% groep (Nederland = 10)	19,4	17,1	15,8	16,9	0,0
percentage sociaal minimum Groningen	22,9	13,8	13,2	14,0	13,1
percentage sociaal minimum Nederland	.	9,1	8,9	8,7	8,1

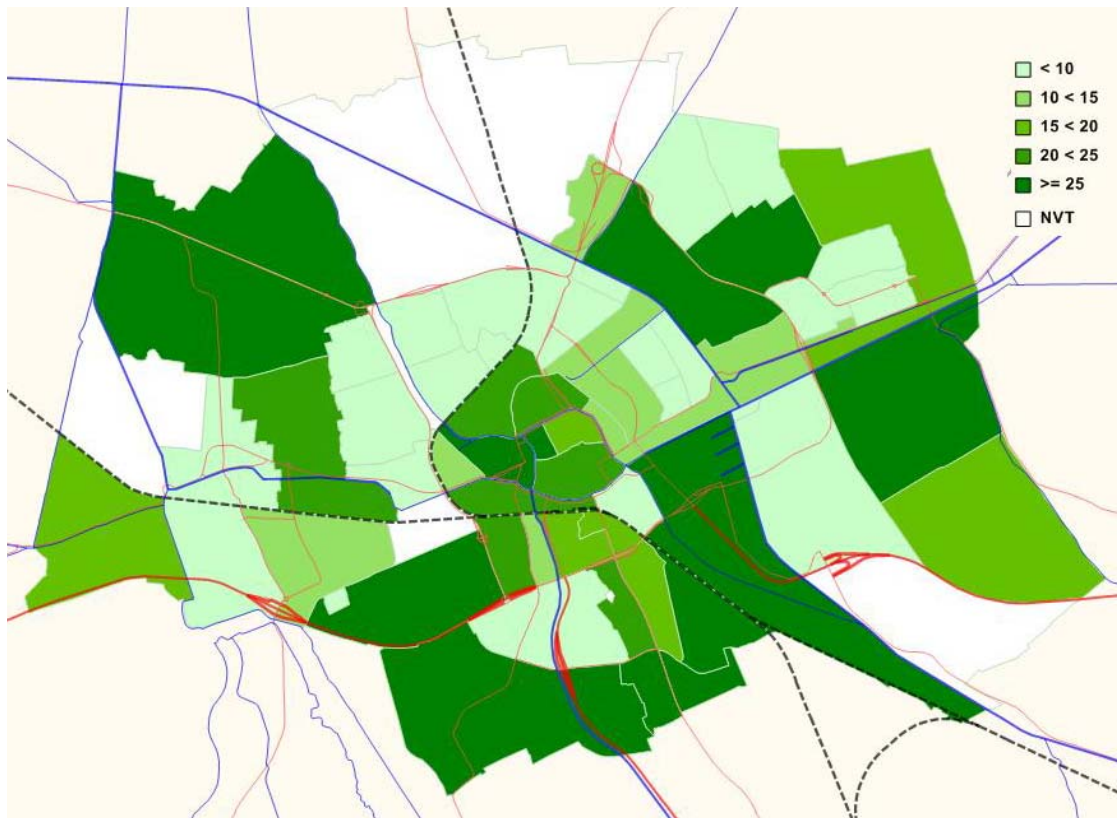
Bron: CBS(RIO)

7.4.c Percentage huishoudens met inkomens in de laagste 20% klasse per wijk

Bron: CBS(RIO)

7.4.d Percentage huishoudens met inkomens in de hoogste 20% klasse per wijk

Bron: CBS(RIO)

7 SOCIALE ZORG, INKOMEN EN LASTEN

7.5 Verkochte stadjespassen naar tariefgroep

tariefgroepen ¹⁾	2004	2005	2006	2007	2008	2009
tariefgroep A	8.808	8.830	8.430	8.041	8.504	8.446
tariefgroep B	1.877	873	693	659	813	373
tariefgroep C	608	252	203	203	376	538
gezinspakket						1.043
overig ²⁾	9	22	75	32	4	450
totaal absoluut	11.302	9.977	9.401	8.935	9.697	10.850
waarvan aan allochtonen	2.711	2.480	2.415	2.102	2.690	.

Bron: DIA, Bureau Stadjespas

1) Tariefgroepen A: voor minima, tariefgroep B: voor studenten, tariefgroep C: voor de overige inwoners

2) In 2009 betreft dit mantelzorgers

7.6 Aanmeldingen voor leningen/schuldensanering bij de Frontoffice Groningse Kredietbank

	2005	2006	2007	2008	2009
aantal aanmeldingen	1.879	1.946	1.836	2.062	2.341
per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder	12,3	12,7	11,9	13,3	15,0

Bron: Groningse Krediet Bank

7.7 Gemeentelijke belastingen in Euro's per jaar

	2006	2007	2008	2009	2010
woonlasten					
WOZ eigenarenbelasting, per € 2.500,- econ. waarde	3,93	3,50	3,04	3,05	3,05
WOZ, bij een economische waarde van € 200.000,-	314,40	280,00	243,20	244,00	244,00
Rioolrechten	107,35	111,75	119,05	127,75	127,75
Afvalstoffenheffing per perceel bij bewoning door twee personen	288,72	303,72	316,68	331,32	331,32
totaal OZB, rioolrechten en afvalstoffenheffing	710,47	695,47	678,93	703,07	459,07
overige belastingen					
Logiesbelasting sterrenhotels, per persoon per nacht	2,00	3,00	3,00	3,00	3,30
Logiesbelasting overig, per persoon per nacht	1,00	1,50	1,50	1,50	1,60
Reinigingsrechten (bedrijven), laagste tarief	342,12	348,96	348,96	348,96	348,96
Hondenbelasting, eerste hond	82,44	82,92	85,56	90,00	90,96

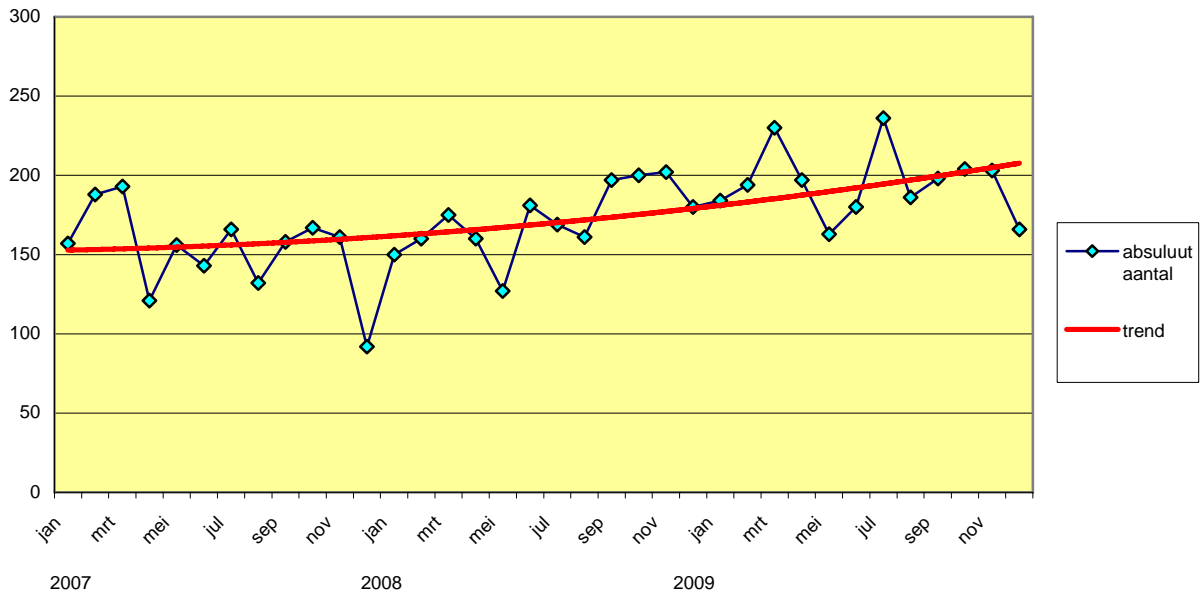
Bron: DIA

7.8 Nieuw ingeschreven woninghypotheken, aantal en gemiddeld bedrag

	1999	2000	2001	2002	2003	index 2003, 1999=100
Groningen						
nieuwe woninghypotheken	6.095	5.438	5.135	5.776	5.408	88,7
gemiddeld hypotheekbedrag (1.000€)	96	109	115	123	139	144,8
Nederland						
nieuwe woninghypotheken	665.205	510.039	480.540	499.394	540.387	81,2
gemiddeld hypotheekbedrag (1.000€)	117	136	151	163	178	152,1

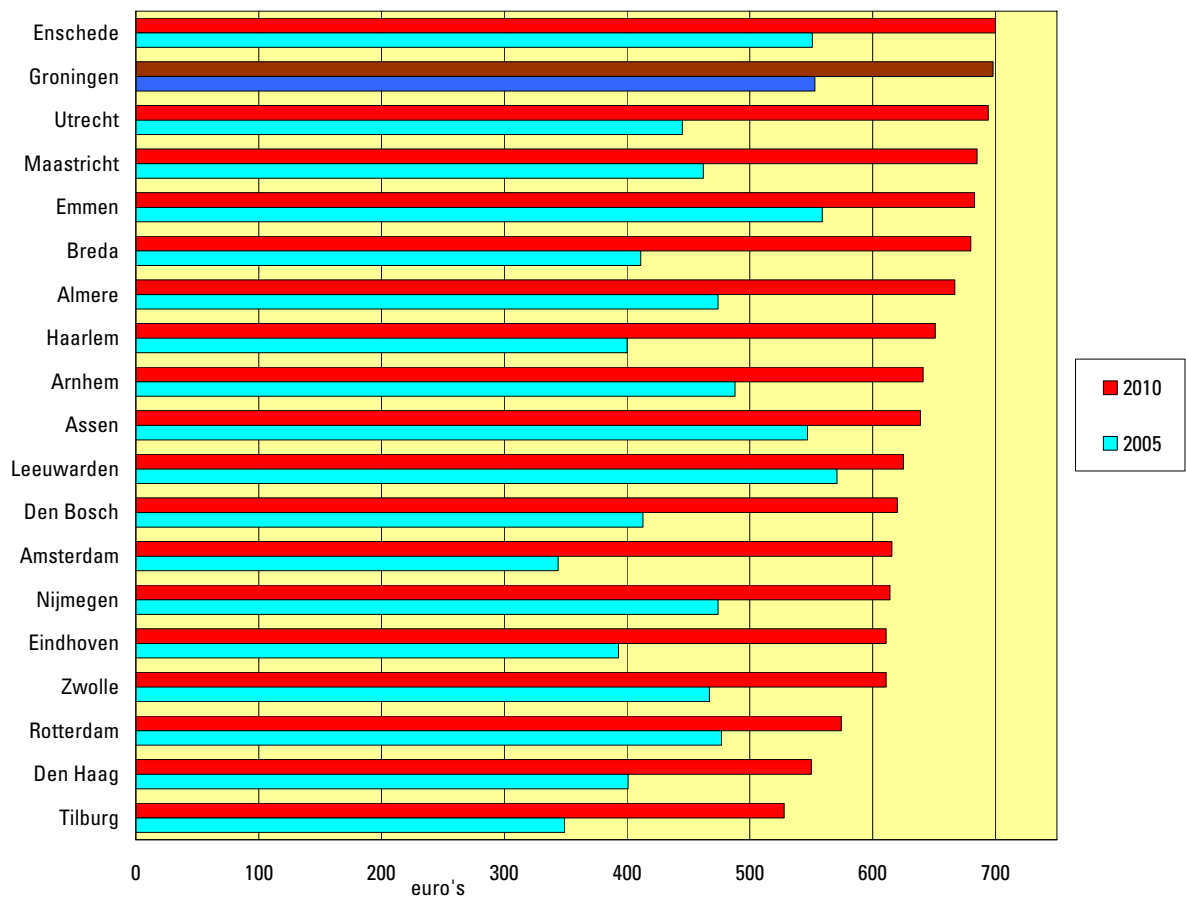
Bron: CBS

7.6.a Aanmeldingen voor leningen/schuldensanering bij de Frontoffice Groningse Kredietbank

Bron: Groningse Krediet Bank

7.7.a Woonlasten door gemeentelijke tarieven van een aantal gemeenten in Euro's per jaar per huishouden, 2005-2010

Bron: Coelo

7 SOCIALE ZORG, INKOMEN EN LASTEN

HOOFDSTUK 8

ONDERWIJS

Het werkmancollege, een school voor voortgezet onderwijs aan de Nieuwe Sint Jansstraat.

Aantal leerlingen basisonderwijs constant

Het aantal leerlingen op basisscholen is na een toename al een aantal jaren ruim 12.000. Op het speciaal onderwijs was de laatste jaren juist sprake van een afname. Ook dat aantal blijft nu stabiel rond de 2.000.

Volgens de leerlingenprognose gemaakt voor het basisonderwijs, zal het aantal leerlingen na 2010 eerst afnemen en daarna toenemen.

In het voortgezet onderwijs veel leerlingen van buiten de stad

Het aantal leerlingen op het voortgezet onderwijs bedraagt bijna 14.000. Dit aantal is veel hoger dan het aantal inwoners in de gemeente van 12 t/m 17 jaar. Dit komt omdat meer dan de helft van de leerlingen van buiten de stad komen. In tegenstelling tot in het basisonderwijs neemt het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs de afgelopen jaren toe. Deze groei wordt de laatste jaren vooral veroorzaakt door een toename van het aantal leerlingen op vwo-niveau. Volgens de leerlingenprognose zal het aantal scholieren nog tot 2016 blijven toenemen, daarna zal er een daling inzetten vooral door daling van het aantal leerlingen van buiten de stad.

Belangstelling voor economie groeit

Het aantal studenten op de Regionale Opleidings Centra (ROC's) en het AOC schommelt al een aantal jaar rond de 19.000. De studierichtingen economie, techniek en gezondheidszorg en welzijn hebben alle drie ongeveer evenveel deelnemers. Economie kent groei van het aantal, de techniek kent een afname. De studierichting landbouw, groen en diervverzorging is het kleinst met een kleine 1000 leerlingen.

Absoluut schoolverzuim neemt af

Waren er in de schooljaren 2003 en 2004 nog ongeveer 40 leerplichtige jongeren niet ingeschreven bij een school, het laatste jaar is dit aantal geslonken tot 6.

Het relatief verzuim (ongeevloofd 3 of meer dagen wegblijven van school) is de laatste jaren wel toegenomen en bedroeg in 2009 529. De oorzaak van de toename komt voor een deel door betere registratie, dit kan een vetekend beeld geven. De reden van het verzuim ligt in de meeste gevallen bij de jongere zelf of heeft te maken met gezinsproblematiek. Veel minder vaak wordt aangegeven dat er problemen zijn met de school.

Aanpak voortijdig schoolverlaters succesvol

Voor instromen in de arbeidsmarkt is het van belang dat iedere jongere een startkwalificatie behaalt. Startkwalificatie is minimaal een Havo-diploma of een diploma op mbo-niveau 2. De gemeente streeft er na om het aantal voortijdig schoolverlaters te verminderen en te zorgen dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie behalen. Dit gebeurt in samenwerking met de scholen (o.a. de ROC's).

Het aandeel voortijdig schoolverlaters is de afgelopen jaren gedaald van rond de 4% in de jaren 2004 tot 2006 naar 2,7% in 2008-2009. In het schooljaar 2008-2009 zijn 563 jongeren ingestroomd bij het RMC. Na een stijging sinds 2003/2004, is er nu sprake van een daling. De aanvankelijke stijging had te maken met de betere registratie. De oorzaak van de daling kan zijn dat zowel bij de gemeente als bij de scholen de nadruk steeds meer komt te liggen op preventie.

Overstappers vmbo-mbo

In het schooljaar 2007-2008 maakten 588 leerlingen de overstap van vmbo naar mbo. Hiervan waren er 43 aan te merken als 'risico overstappers' Zij hebben bijvoorbeeld nog geen keuze gemaakt voor een vervolgopleiding of nog geen praktijkplaats gevonden voor een bbl opleiding. Uiteindelijk zijn 42 risico overstappers doorgestroomd naar onderwijs en de anderen zijn doorverwezen naar zorg.

Studentenpopulatie groeit

Groningen staat bekend als studentenstad. In Groningen studeren ruim 50.000 studenten aan de Rijksuniversiteit, de Hanzehogeschool of een andere hbo instelling. Met deze studentenaantallen is Groningen de 4e studentenstad in Nederland. In totaal wonen circa 35.000 studenten in de gemeente Groningen. Dit betekent dat bijna één op de vijf stadgers student is. Het afgelopen jaar is het aantal eerstejaars studenten op de Hanzehogeschool en de Rijksuniversiteit samen met 632 toegenomen. De stijging van de afgelopen jaren zet ook in 2009/2010 door; naar verhouding stijgt het aantal eerstejaars studenten het meest

Groei aantal buitenlandse studenten

De RUG en de HHG hebben de ambitie het aantal buitenlandse studenten te laten groeien. We zien in de afgelopen jaren dan ook een sterke groei van dat aantal. De RUG en de HHG hadden samen in oktober 2008 3.729 reguliere buitenlandse studenten en beurspromovendi. Daarnaast zijn er nog 1.000 buitenlandse gaststudenten bij beide instituten samen.

Veel mensen met een hoog opleidingsniveau

Het percentage inwoners met een hogere opleiding is in Groningen door de aanwezigheid van de universiteit en hbo instellingen erg hoog. Van de beroepsbevolking heeft 40,5% een afgeronde hbo of wo opleiding tegen landelijk 31,5%. Het percentage laag opgeleiden in de gemeente is laag. Het percentage middelbaar opgeleiden is ongeveer even hoog als in Nederland als geheel.

Inhoud

8.1.1	Leerlingen in het basisonderwijs naar denominatie, 1 okt. van schooljaar	96
8.1.2	Leerlingen in het speciaal onderwijs, 1 okt. van schooljaar	96
8.1.3	Basisscholen en speciaal onderwijs naar denominatie, 1 okt. van schooljaar.....	96
8.1.a	Gemiddelde schoolgrootte naar denominatie in Groningen en Nederland als geheel.....	97
8.1.b	Leerlingenprognose basisonderwijs 2010-2025	97
8.2	CITO scores per GSB wijk, 2005-2009.....	98
8.3	Verzuim van leerplichtige jongeren	98
8.4.1	Voortijdig schoolverlaters: instroom bij het RMC van 18 t/m 22 jarigen en totaal aantal per schooljaar	98
8.4.2	Leerlingen met een VMBO diploma die overstappen naar het MBO en het percentage risico-overstappers	98
8.3.a	Meldingen relatief verzuim naar melder.....	99
8.3.b	Meldingen relatief verzuim naar reden.....	99
8.4.a	Voortijdig schoolverlaters naar etniciteit, percentage ten opzichte van de jeugd van 12 t/m 22 jaar	99
8.3	Leerlingen in het voortgezet onderwijs, peildatum 1 oktober van schooljaar	100
8.6.1	Deelnemers van de ROC's en het AOC naar onderwijsinstelling per 1 oktober	100
8.6.2	Deelnemers van de ROC's en het AOC naar opleidingsniveau per 1 oktober	100
8.6.3	Deelnemers van de ROC's en het AOC naar studierichting (mbo)	100
8.5.a	Leerlingenprognose voortgezet onderwijs 2009-2024.....	101
8.7.a	Aandeel van de beroepsbevolking met een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, Groningen vergeleken, 2006-2008.....	101
8.7.1	Studenten Hanzehogeschool en Rijksuniversiteit naar studiejaar	102
8.7.2	Studenten hbo en wo wonend binnen de gemeente Groningen	102
8.7.3	Aantal buitenlandse studenten bij de Hanzehogeschool en Rijksuniversiteit.....	102
8.7.4	Studenten overige hbo instellingen in Groningen, peildatum 1 oktober van studiejaar	102
8.7.b	Aantal studenten wo en hbo studierend in gemeenten met 10.000 en meer studenten, studiejaar '07-'08.....	103
8.7.c	Studenten Rijksuniversiteit en Hanzehogeschool naar studierichting, studiejaar '09-'10.....	103

8.1.1 Leerlingen in het basisonderwijs naar denominatie, 1 okt. van schooljaar

soort onderwijs	'04-'05	'05-'06	'06-'07	'07-'08	'08-'09	'09-'10	<i>index '09-'10 '04-'05=100</i>
openbaar basisonderwijs	7.119	7.466	7.571	7.575	7.656	7.597	106,7
bijzonder basisonderwijs							
Protestants Christelijk	2.911	2.920	2.923	2.919	2.911	2.949	101,3
Rooms Katholiek	560	386	385	383	392	369	65,9
Gereformeerd	381	373	391	404	400	405	106,3
Reformatorisch	74	70	76	75	78	74	100,0
Neutraal	667	718	710	725	723	748	112,1
totaal bijzonder basisonderwijs	4.593	4.467	4.485	4.506	4.504	4.545	99,0
totaal	11.712	11.933	12.056	12.081	12.160	12.142	103,7

Bron: CFI

8.1.2 Leerlingen in het speciaal onderwijs, 1 okt. van schooljaar

soort speciaal onderwijs	'04-'05	'05-'06	'06-'07	'07-'08	'08-'09	'09-'10	<i>index '09-'10 '04-'05=100</i>
categorie 1 scholen (SBO)							
openbaar	306	261	252	241	253	273	82,7
bijzonder	419	408	388	390	376	368	89,7
categorie 1 scholen totaal	725	669	640	631	629	641	86,8
expertise centra openbaar	340	344	344	339	331	322	97,4
expertise centra bijzonder	243	254	253	246	263	252	108,2
expertise centra neutraal							
bijzonder	826	851	817	807	751	783	90,9
expertise centra (SBO, SVO)	1.409	1.449	1.414	1.392	1.345	1.357	95,5
totaal	2.134	2.118	2.054	2.023	1.974	1.998	92,5

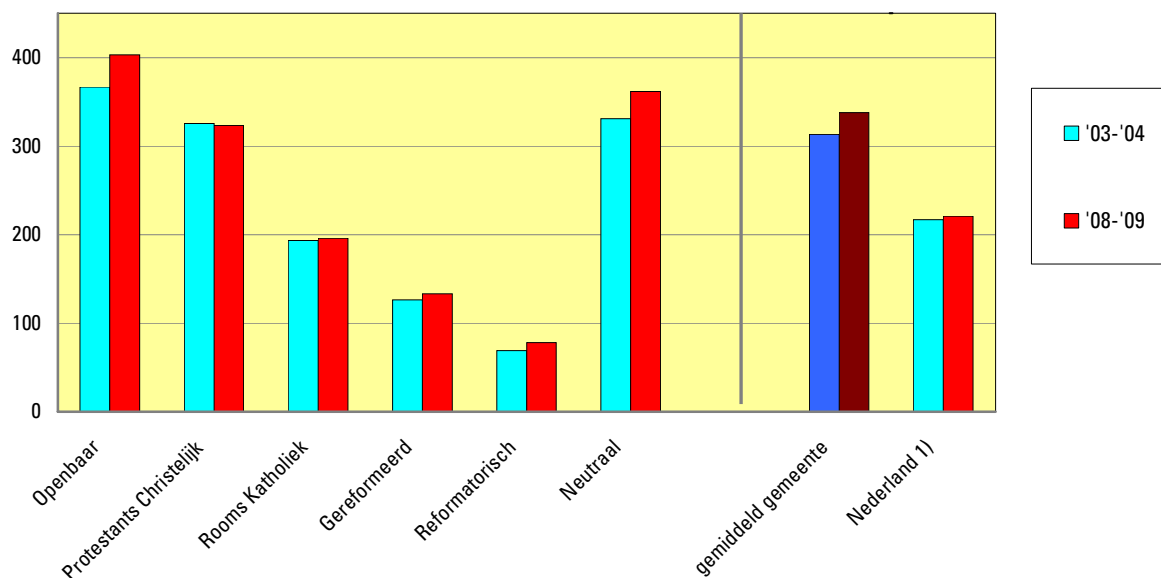
Bron: CFI

8.1.3 Basisscholen en speciaal onderwijs naar denominatie, 1 okt. van schooljaar

soort school	'99-'00	'03-'04	'05-'06	'07-'08	'08-'09	'09-'10
basisonderwijs						
openbaar	20	19	20	19	19	19
Protestants Christelijk	9	9	9	9	9	9
Rooms Katholiek	3	3	2	2	2	2
Gereformeerd	3	3	3	3	3	3
Reformatorisch	1	1	1	1	1	1
Neutraal	2	2	2	2	2	2
totaal basisscholen	38	37	37	36	36	36
speciaal onderwijs						
openbaar	7	5	4	4	4	4
bijzonder	10	9	11	10	10	10
totaal speciaal onderwijs	17	14	15	14	14	14
totaal	55	51	52	50	50	50

Bron: OCSW

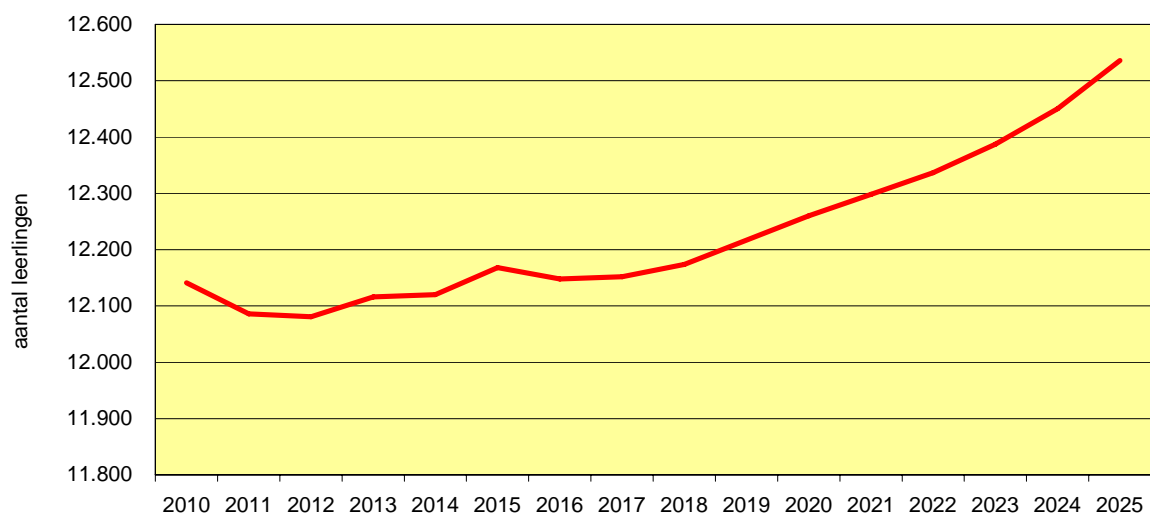
8.1.a Gemiddelde schoolgrootte naar denominatie in Groningen en Nederland als geheel

Bron: OCSW

1) Nederland '03-'04 en '07-'08

8.1.b Leerlingenprognose basisonderwijs 2010-2025

Bron: Bureau O&S

8.2 CITO scores per GSB wijk, 2005-2009

GSB wijk	2005	2006	2007	2008	2009
Centrum	536,5	538,8	.	536,9	537,3
Oranje-/Schilderswijk	537,8	538,1	.	539,9	539,1
Oud zuid/Nieuw zuid corporatief ¹⁾	535,3	534,7	.	538,7	539,6
Nieuw zuid particulier	537,2	538,1	541,4	540,1	539,9
Korrewegwijk/Oosterpark ¹⁾	532,7	531,0	535,8	535,9	534,5
Lewenborg	527,0	532,9	531,7	530,8	529,9
Beijum	533,7	532,6	534,2	535,4	534,5
Paddepoel	528,2	531,5	528,1	530,4	529,7
Vinkhuizen	528,6	527,9	527,6	530,6	532,9
Hoogkerk/de dorpen	531,4	533,6	532,7	532,9	532,6
gemiddeld gemeente Groningen	533,1	533,9	534,7	535,2	535,1
landelijk	534,5	536,0	535,1	535,4	535,5

Bron: ABCG

1) Wijken samengevoegd

8.3 Verzuim van leerplichtige jongeren

	'04-'05	'05-'06	'06-'07	'07-'08	'08-'09
Absoluut verzuim	45	10	11	5	6
Relatief verzuim, totaal	421	430	478	517	529

Bron: OCSW

8.4.1 Voortijdig schoolverlaters: instroom bij het RMC van 18 t/m 22 jarigen en totaal aantal per schooljaar

	'03-'04	'04-'05	'05-'06	'06-'07	'07-'08	'08-'09
via onderwijsinstellingen	228	274	322	434	438	437
via Jongerenloket/UWV	327	389	247	215	236	83
overige meldingen	40	10	42	98	76	43
instroom 18 t/m 22 jaar¹⁾	595	673	611	747	750	563
aantal voortijdig schoolverlaters 12 t/m 17 jaar	380	302	364	181	220	83
aandeel in de bevolking van 12 t/m 17 jaar	4,4%	3,5%	4,3%	2,1%	2,5%	1,0%
aantal voortijdig schoolverlaters 18 t/m 22 jaar	890	922	909	896	708	726
aandeel in de bevolking van 18 t/m 22 jaar	3,9%	4,0%	3,9%	3,6%	2,8%	2,7%

Bron: OCSW

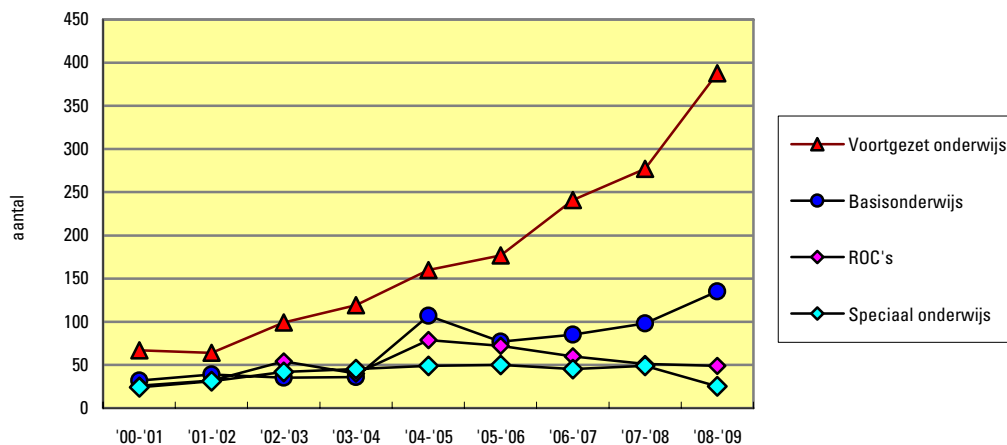
1) Het gaat om leerlingen zonder startkwalificatie, exclusief de studenten

8.4.2 Leerlingen met een VMBO diploma die overstappen naar het MBO en het percentage risico-overstappers

	'03-'04	'04-'05	'05-'06	'06-'07	'07-'08
overstappers	1.185	878	558	699	588
risico overstappers	140	100	96	80	43
percentage risico overstappers	11,8	11,4	17,2	11,4	7,3

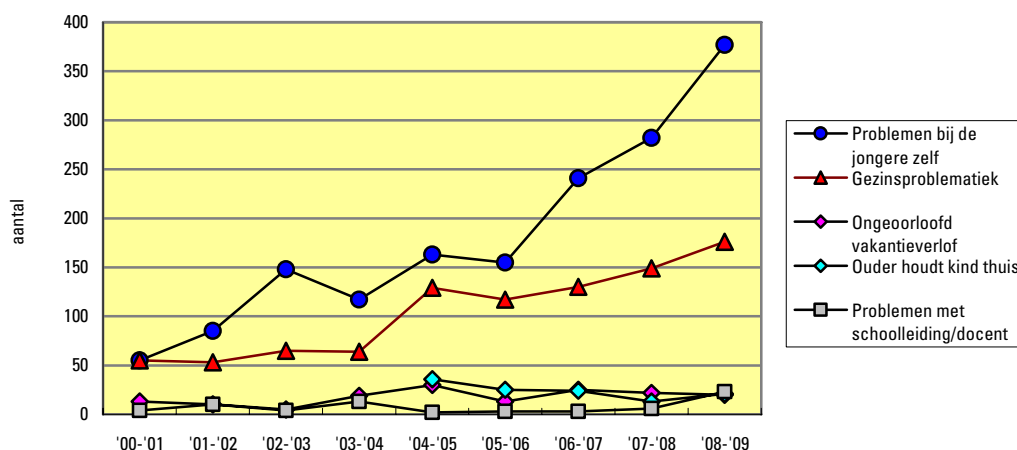
Bron: OCSW

8.3.a Meldingen relatief verzuim naar melder

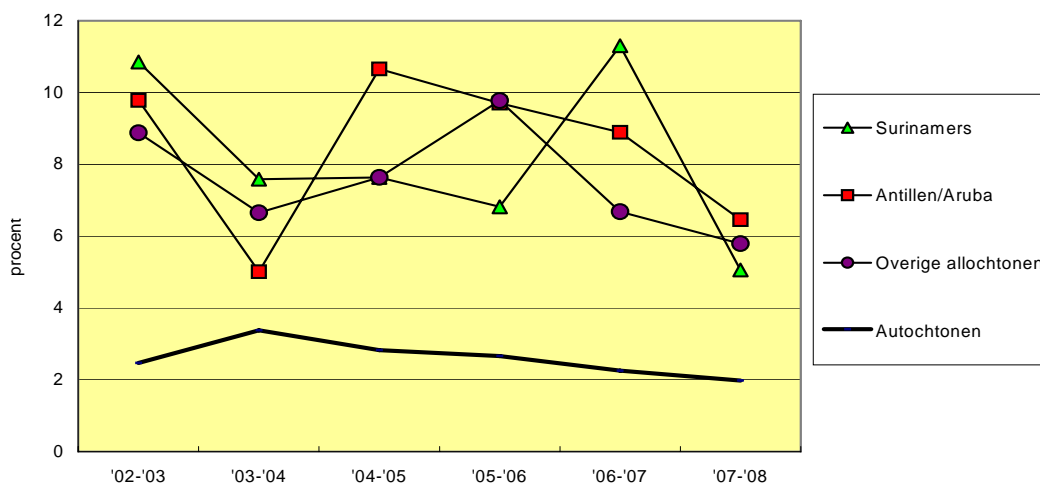
Bron: OCSW

8.3.b Meldingen relatief verzuim naar reden

Bron: OCSW

8.4.a Voortijdig schoolverlaters naar etniciteit, percentage ten opzichte van de jeugd van 12 t/m 22 jaar

Bron: OCSW

8.3 Leerlingen in het voortgezet onderwijs, peildatum 1 oktober van schooljaar

soort onderwijs	klas	'04-'05	'05-'06	'06-'07	'07-'08	'08-'09	'09-'10	index '09-'10 '04-'05=100
praktijkonderwijs	1 t/m 6	454	480	469	445	454	474	104,4
brugjaar	1 en 2	4.342	4.510	4.697	4.901	4.831	4.864	112,0
lwoo	1 t/m 4	804	804	793	771	745	643	80,0
vmbo/mavo	3 en 4	1.842	1.749	1.612	1.583	1.678	1.770	96,1
havo/vwo	3	1.527	1.671	1.521	1.560	1.592	1.606	105,2
havo/vwo	4 t/m 5	1.870	1.837	1.962	2.001	1.970	2.017	107,9
vwo	4 t/m 6	2.159	2.213	2.389	2.280	2.527	2.529	117,1
totaal		12.998	13.264	13.443	13.541	13.797	13.903	107,0

Bron: OCSW, CFI

8.6.1 Deelnemers van de ROC's en het AOC naar onderwijsinstelling per 1 oktober

Onderwijsinstellingen	'04-'05	'05-'06	'06-'07	'07-'08	'08-'09	'09-'10	index '09-'10 '04-'05=100
locaties Groningen							
Agrarisch Opleidings Centrum	978	997	1.001	991	979	975	100,1
Menso Alting College	611	559	561	560	584	556	95,6
Alfa college	5.338	5.428	5.772	6.089	6.364	6.353	119,2
Noorderpoortcollege	11.204	10.972	11.156	11.497	10.951	11.178	97,7
Hanzehogeschool (SOSA)	180	118	110	121	110	50	61,1
totaal	18.311	18.074	18.600	19.258	18.988	19.112	103,7

Bron: AOC, ROC's

8.6.2 Deelnemers van de ROC's en het AOC naar opleidingsniveau per 1 oktober

soort onderwijs	'04-'05	'05-'06	'06-'07	'07-'08	'08-'09	'09-'10	index '09-'10 '04-'05=100
vmbo	698	631	599	504	478	440	68,5
bbo/bbl	4.441	4.209	4.215	4.948	4.893	4.403	110,2
mbo/bol	13.172	13.234	13.786	13.806	13.617	14.273	103,4
totaal	18.311	18.074	18.600	19.258	18.988	19.116	103,7

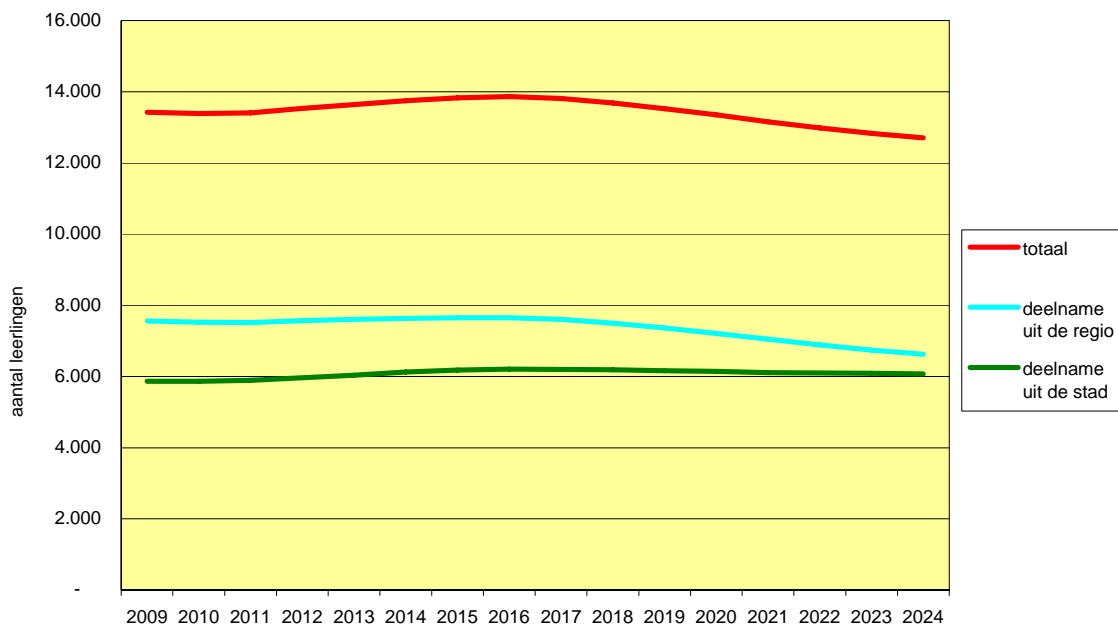
Bron: AOC, ROC's

8.6.3 Deelnemers van de ROC's en het AOC naar studierichting (mbo)

sector	'04-'05	'05-'06	'06-'07	'07-'08	'08-'09	'09-'10	index '08-'09 '03-'04=100
landbouw/groen/dierverzorging	978	997	1.001	991	979	975	100,1
economie	5.841	5.873	5.921	6.216	6.335	6.782	108,5
gezondheid/welzijn	5.549	5.428	5.909	6.180	5.978	5.968	107,7
techniek	5.245	5.145	5.161	5.367	5.218	4.946	99,5
totaal	17.613	17.443	17.992	18.754	18.510	18.671	105,1

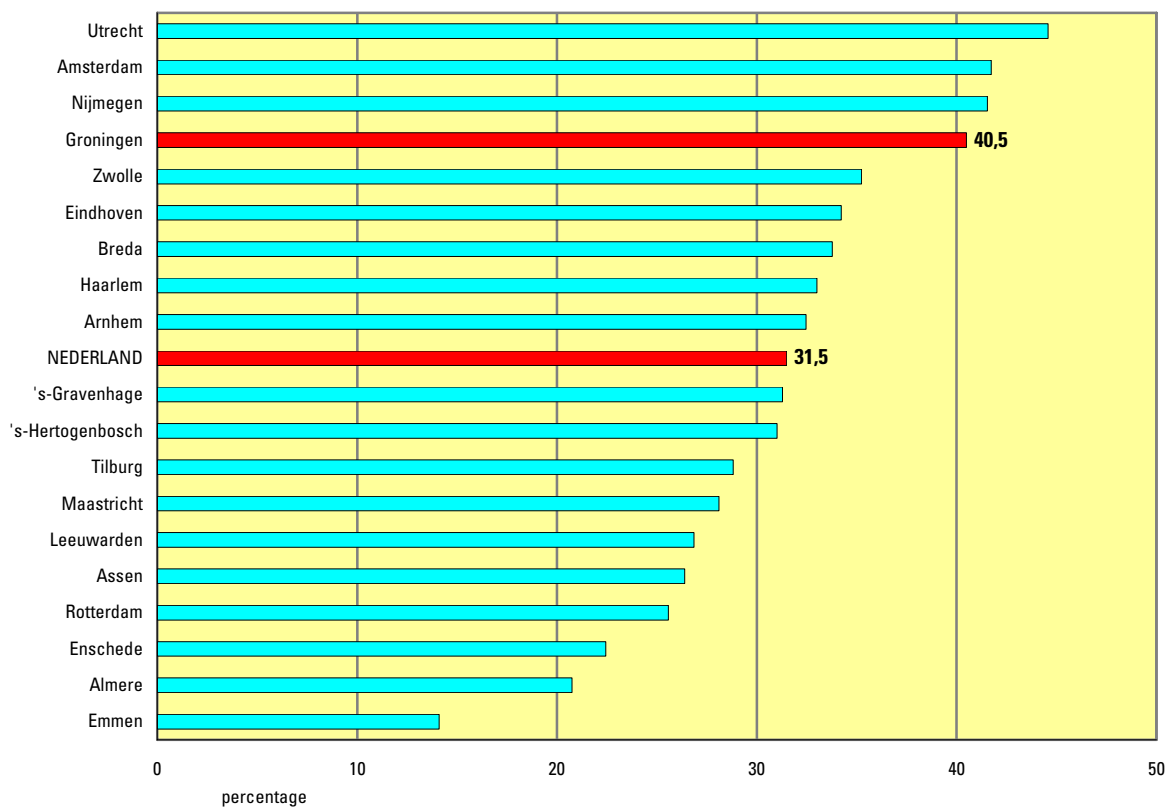
Bron: AOC, ROC's

8.5.a Leerlingenprognose voortgezet onderwijs 2009-2024

Bron: Bureau O&S

8.7.a Aandeel van de beroepsbevolking met een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, Groningen vergeleken, 2006-2008

Bron: CBS(EBB)

8.7.1 Studenten Hanzehogeschool en Rijksuniversiteit naar studiejaar

		'04-'05	'05-'06	'06-'07	'07-'08	'08-'09	'09-'10	index '09-'10 '04-'05=100
eerstejaars								
	HHG	5.441	5.786	6.242	6.599	6.809	6.799	125,0
	RuG	4.767	4.722	5.087	5.329	5.627	6.269	131,5
	totaal	10.208	10.508	11.329	11.928	12.436	13.068	128,0
ouderejaars								
	HHG	13.803	14.641	15.155	15.962	16.678	17.793	128,9
	RuG	17.506	18.657	19.074	19.014	19.807	20.343	116,2
	totaal	31.309	33.298	34.229	34.976	36.485	38.136	121,8
totaal								
	HHG ¹⁾	19.244	20.427	21.397	22.561	23.487	24.592	127,8
	RuG ¹⁾	22.273	23.379	24.161	24.343	25.434	26.612	119,5
	totaal	41.517	43.806	45.558	46.904	48.921	51.204	123,3

Bron: RUG, HHG

1) HHG per 1 oktober, RUG per 1 januari

8.7.2 Studenten hbo en wo wonend binnen de gemeente Groningen

woonplaats		2004	2005	2006	2007	2008	2009	index '2009 2004=100
gemeente Groningen								
	HBO	10.841	11.326	11.819	12.488	12.897	13.408	123,7
	WO	16.056	16.617	16.864	17.309	17.565	18.204	113,4
	totaal	26.897	27.943	28.683	29.797	30.462	31.612	117,5
	perc. van de bevolking	15,0	15,5	15,9	16,4	16,7	17,2	114,4
Nederland								
	HBO	335.706	346.640	356.842	366.689	374.802	383.696	114,3
	WO	189.516	199.556	205.886	208.618	212.713	220.347	116,3
	totaal	525.222	546.196	562.728	575.307	587.515	604.043	115,0
	perc. van de bevolking	3,2	3,3	3,4	3,5	3,6	3,7	113,4

Bron: CBS

8.7.3 Aantal buitenlandse studenten bij de Hanzehogeschool en Rijksuniversiteit

instelling	'04-'05	'05-'06	'06-'07	'07-'08	'08-'09	'09-'10	index '09-'10 '04-'05=100
reguliere studenten RUG	768	912	956	1.231	1.470	1.923	250,4
gaststudenten RUG	645	722	778	794	-	-	0,0
beurspromovendi RUG	293	316	359	457	650	-	0,0
reguliere studenten HHG	1.165	1.214	1.220	1.384	1.616	1.806	155,0
gaststudenten HHG	277	316	217	270	-	-	0,0

Bron: RUG, HHG

8.7.4 Studenten overige HBO instellingen in Groningen, peildatum 1 oktober van studiejaar

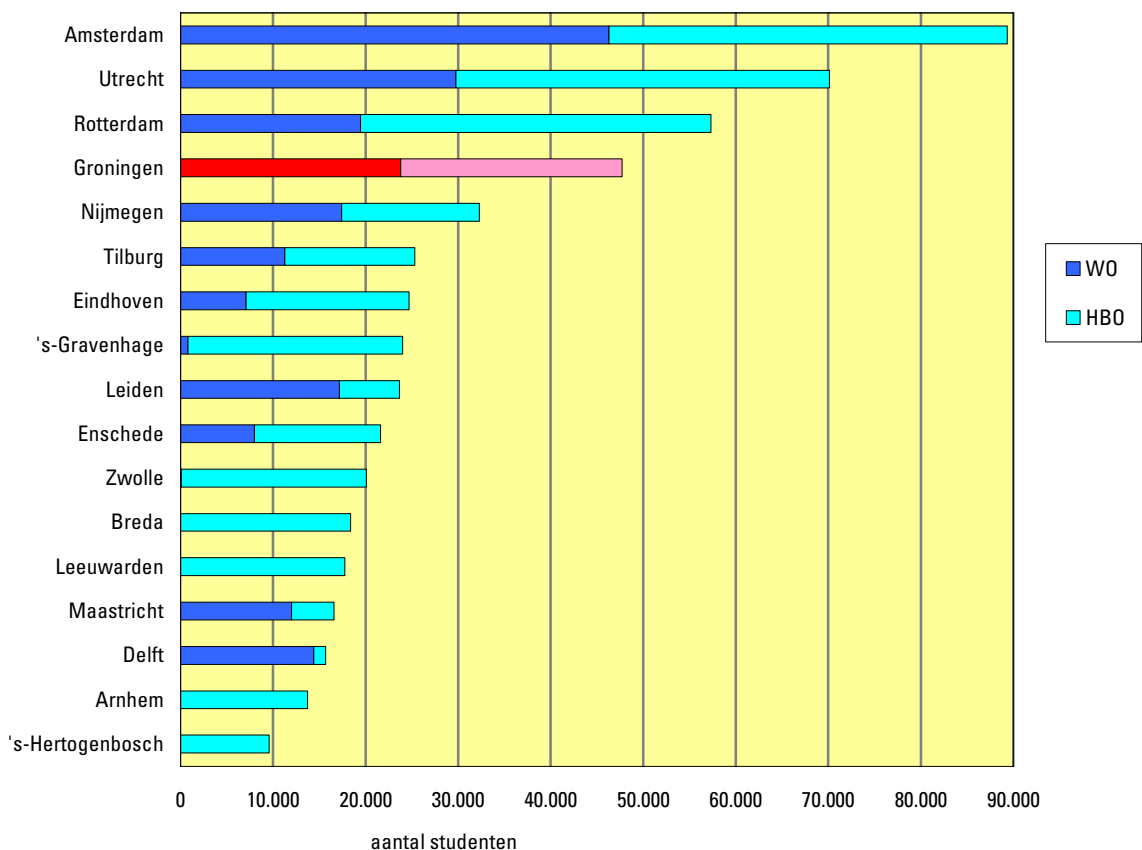
instelling	'04-'05	'05-'06	'06-'07	'07-'08	'08-'09	'09-'10	index '09-'10 '04-'05=100	
Stenden		422	475	451	471	419	408	96,7
HBO Nederland		721	681	481	512	354	349	48,4
Verloskunde academie		150	140	148	130	150	408	
Fontys		184	155	¹⁾				
Windesheim				133	150	138	¹⁾	
Agrarische hogeschool van Hall		120	125	120	133	²⁾		
NHL		138	146	151	149	217	397	287,7
totaal		1.735	1.722	1.484	1.545	1.278	1.562	

Bron: Onderwijsinstellingen

1) De studenten van Fontys zijn per 2006 overgegaan naar Windesheim en Windesheim heeft de vestiging in Groningen in 2008 gesloten

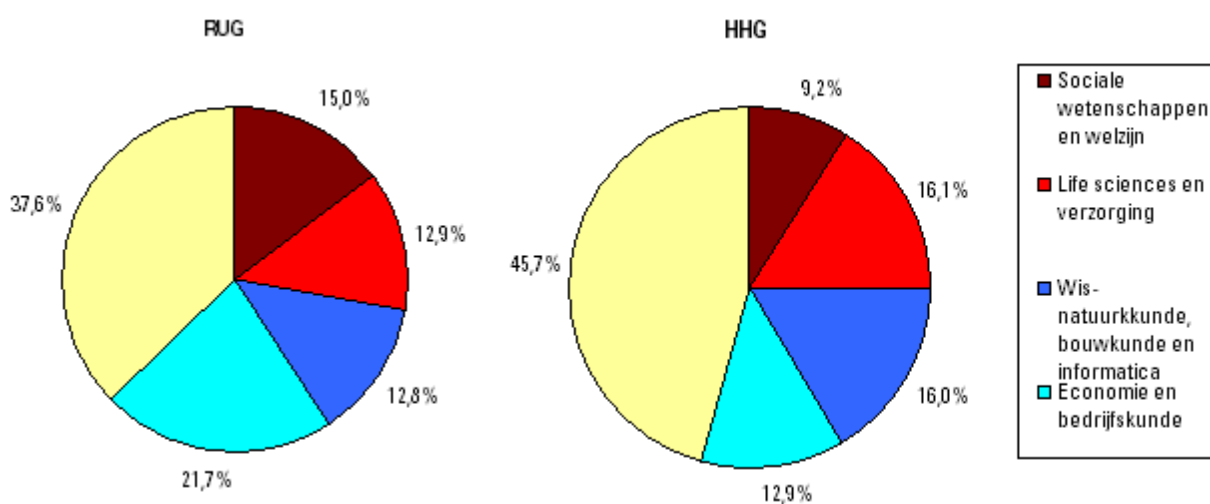
2) De vestiging van ven Hall in Groningen is per september 2008 opgeheven

8.7.b Aantal studenten wo en hbo studierend in gemeenten met 10.000 en meer studenten, studiejaar '07-'08

Bron: Onderwijsinstellingen

8.7.c Studenten Rijksuniversiteit en Hanzehogeschool naar studierichting, studiejaar '09-'10

Bronnen: RUG, HHG

HOOFDSTUK 9

ZORG EN WELZIJN

Het pand van de MJD (Maatschappelijke en Juridische Dienstverlening) aan de Herman Colleniusstraat. Hier kunnen mensen terecht voor advies en/of begeleiding onder meet op financieel gebied en op het gebied van juridische zaken.

Huisvesting voor mensen die zorg nodig hebben

De gemeente kent een breed scala van voorzieningen voor mensen die (tijdelijk) niet voor zichzelf kunnen zorgen. Voor een deel heeft de gemeente voor de opvang een regionale functie. Het betreft aan de ene kant instellingen die zorg en woonruimte bieden voor mensen die fysiek niet meer (volledig) voor zich zelf kunnen zorgen. Dit zijn verpleeg- en verzorgingshuizen of huizen voor gehandicapten. Aan de andere kant betreft het opvanghuizen voor mensen met sociale problematiek: onder meer daklozenopvang, begeleid wonen, crisisopvang en asielzoekers centra. Sinds 2002 is er een stabilisatie van het aantal welzijnsinstellingen waar huisvesting wordt geboden.

Mantelzorg

Mantelzorg is vrijwillige zorg aan een hulpbehoevende bekende. Mantelzorg wordt door 13% van de stadsgesprek gegeven. Mantelzorg wordt relatief minder gegeven door personen onder de 35 jaar en meer door personen van 50-64 jaar, vrouwen meer dan mannen. Op basis van landelijke kengetallen heeft de stad Groningen 27.000 mantelzorgers waarvan 2.000 overbelast.

Voorzieningen krachtens de WMO

De WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) biedt mensen onder meer de mogelijkheid tot gebruik van woon- en vervoersvoorzieningen. Huishoudelijke verzorging valt ook onder de WMO en is sinds 2007 opgenomen. In 2009 was het aantal verstrekkingen voor huishoudelijke verzorging 3.391. Ook rolstoelen, scooters en deeltaxi valt onder de WMO, zo had de gemeente in 2009 8.309 deeltaxipashouders en waren er 2.650 rolstoelen en scootmobielen in omloop.

MJD actief in de zorg

Bij MJD (Maatschappelijke en Juridische Dienstverlening) kwamen in 2009 4.730 nieuwe klanten voor advies en/of begeleiding. Hieronder waren er naar verhouding veel vrouwen en veel niet-Nederlanders. De leeftijdsgroep die het sterkst vertegenwoordigd is is die van 30-59 jaar. Meer dan de helft van de hulpvragen (64%) waren van financiële aard. Daarnaast werd er veel hulp gevraagd bij de huisvesting.

De MJD organiseert ook activiteiten voor jongeren in de wijken, hier komen gemiddeld 2.400 bezoekers per week op af. Het gaat om activiteiten als soosavonden, activiteiten in buurtcentra en sport.

Ouderen met vragen op het gebied van wonen, zorg en welzijn kunnen bij de ouderenadviseurs van de MJD terecht voor advies en begeleiding. Daarnaast worden in de Groninger wijken alle 75 plussers aangeschreven met de vraag of zij behoefte hebben aan een bezoek van een seniorenvoorlichter. In 2009 heeft 37% van deze

ouderen een bezoek van een seniorenvoorlichter gehad.

Vooral mannen alcohol- of drugsverslaafd

Het aantal cliënten van Verslavingszorg Noord Nederland (VNN) bedroeg 1.841 in 2009. Dit aantal vertoont een stijgende tendens, veroorzaakt door het aantal alcoholverslaafden. Deze groep is na die van de harddrugs verslaafden (830 personen) met 647 de grootste groep bij verslavingszorg.

Het grootste deel van de cliënten is man. Het percentage vrouwelijke cliënten van VNN schommelt rond de 25%.

Groningen heeft een regionale functie op het gebied van opvang voor daklozen

Als indicator voor de ontwikkeling van het aantal dak- en thuislozen is het aantal personen dat begin van het jaar overnacht bij een opvanghuis genomen. In totaal overnachtten er op 1 januari 2010 (peildatum 31 december 2009) zaten er 252 daklozen in een opvanghuis in de gemeente Groningen. Dit is een stijging in vergelijking met de jaren er voor.

De gemeente heeft op het gebied van daklozenopvang een regionale functie, daarom is ook het aantal mensen dat in de rest van de provincie overnacht in een opvanghuis in het overzicht opgenomen.

Geen wachtlijsten meer voor jeugdzorg

Het aantal aanmeldingen voor jeugdzorg is in 2008 ten opzichte van voorgaande jaren sterk gestegen. Deze stijging komt vooral door een toename van de aanvragen voor een persoonsgebonden budget. Zorgmeldingen zijn vooral afkomstig vanuit het onderwijs, van politieagenten, maatschappelijk werkers en huisartsen.

Tot 2007 was er nog een behoorlijke wachtlijst voor de jeugdzorg. Als landelijke norm wordt 77 kalenderdagen gehanteerd als norm voor de doorlooptijd van melding tot indicatie in dagen. In Groningen was deze doorlooptijd in 2008 63 dagen, ruim onder deze norm.

Meer mensen op inburgeringstrajecten

Het aantal mensen dat instroomt op inburgeringstrajecten is na een afname tot 2007 de laatste jaren fors toegenomen. Was het aantal instromers in 2007 nog 125, in 2009 is dit aantal gestegen naar 439. De reden hiervan is dat door de Wet Inburgering van 2007 er een taakstelling met het rijk is afgesproken. Dit heeft geleid tot meer inburgeraars. In 2009 was er een instroom van 291 niet westerse en 66 westerse inburgeraars.

Inhoud

9.1	Welzijns- en zorginstellingen waarbij huisvesting wordt geboden, per 1 april	108
9.2.1	Cliënten van en het aantal verleende uren huishoudelijke verzorging in natura door een thuiszorgorganisatie	108
9.2.2	Personen die mantelzorg verlenen, percentages stad en provincie	108
9.3.1	Verstrekingen van voorzieningen krachtens de Wet Maatschappelijke Ondersteuning	108
9.3.2	Uitstaande voorzieningen toegekend krachtens de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.....	108
9.2.a	Wachtenden op zorg per 1.000 inwoners van 65 jaar en ouder, 2003	109
9.2.b	Percentage stadgers dat huishoudelijke zorg van een thuiszorgorganisatie ontvangt per leeftijdscategorie	109
9.4.1	Unieke nieuwe klanten wijkdienstverlening van de MJD.....	110
9.4.2	Bezoekers en activiteiten activiteiten jeugd- en jongerenwerk georganiseerd door de MJD.....	110
9.4.3	Aantal bereikte klanten van het ouderenadvieswerk en het huisbezoek aan inwoners van 75 jaar en oudergeorganiseerd door de MJD	110
9.5	Hulpverlening verslavingszorg door VNN aan bewoners van de gemeente Groningen, aantal cliënten naar middelengebruik.....	110
9.5.a	Cliënten hulpverlening VNN per 1.000 inwoners stad en provincie Groningen (zonder de stad), middelen harddrugs en alcohol	111
9.5.b	Percentage vrouwelijke cliënten hulpverlening VNN naar soort verslaving.....	111
9.6.1	Personen in dak- en thuislozenvoorzieningen en met woonbegeleiding, op peildatum 1 januari, stad en provincie Groningen	112
9.6.2	Gebruik van de voorzieningen voor nacht- en 24 uursopvang van stichting Huis	112
9.7	Aantal voorzieningen voor kinderopvang op 1 april.....	112
9.8	De vraag naar jeugdzorg in de provincie Groningen	112
9.6.a	Nieuwe instroom van dak- en thuislozen versus 'draaideurinstroom'	113
9.6.b	Permanente uitstroom van dak- en thuislozen versus 'draaideurinstroom'	113
9.7.a	Kinderen bij peuterspeelzalen aangesloten bij het Centrum voor Ontwikkeling en Pedagogische activiteiten	113
9.9.1	In- en uitstroom van inburgeringsplichtigen op inburgeringstrajecten	114
9.9.2	Instroom van inburgeringsplichtigen naar herkomstgroep	114
9.9.3	Instroom van inburgeringsplichtigen naar leeftijd en geslacht.....	114

9.1 Welzijns- en zorginstellingen waarbij huisvesting wordt geboden, per 1 april

soort instelling	2003	2005	2007	2008	2009
verpleeghuizen	6	6	7	8	8
huizen voor gehandicapten	20	22	23	26	30
verzorgingstehuizen	15	15	15	15	15
verblijven voor jeugdzorg	8	5	5	6	7
opvang met overnachting	20	20	20	20	22
geestelijke gezondheids- en verslavingszorg	8	10	12	12	13
totaal	77	78	82	87	95

Bron: Bureau O&S (Vestigingenregister), RO/EZ

9.2.1 Cliënten van en het aantal verleende uren huishoudelijke verzorging in natura door een thuiszorgorganisatie

Huishoudelijke verzorging	2008		gemiddeld aantal uren per cliënt per periode van 4 weken	2009		gemiddeld aantal uren per cliënt per periode van 4 weken
	cliënten	uren hulp		cliënten	uren hulp	
HH1 (schoonmaakwerk)	1.806	170.653	10,0	1.871	204.297	10,4
HH2 (schoonmaak en regie van het huishouden)	3.408	416.653	11,9	3.014	384.023	12,4
totaal, zonder dubbeltellingen	4.935	587.306		4.885	588.320	

Bron: CAK, WMO-Monitor

9.2.2 Personen die mantelzorg verlenen, percentages stad en provincie

leeftijd	stad		provincie	
	2006		2010	
19-34	7	9	7	7
35-49	14	18	12	12
50-64	21	23	20	19
65 eo	17	14	19	15
mannen	11	12	10	10
vrouwen	18	20	14	16
totaal	15	17	12	13

Bron: HVD

9.3.1 Verstrekkingen van voorzieningen krachtens de Wet Maatschappelijke Ondersteuning

voorziening	verstrekkingen					index 2009 2005=100
	2005	2006	2007	2008	2009	
woonvoorzieningen	1.436	1.305	1.435	1.642	1.695	118,0
vervoersvoorzieningen	1.506	1.482	1.401	1.389	1.621	107,6
huishoudelijke verzorging			6.549	7.348	3.391	1)

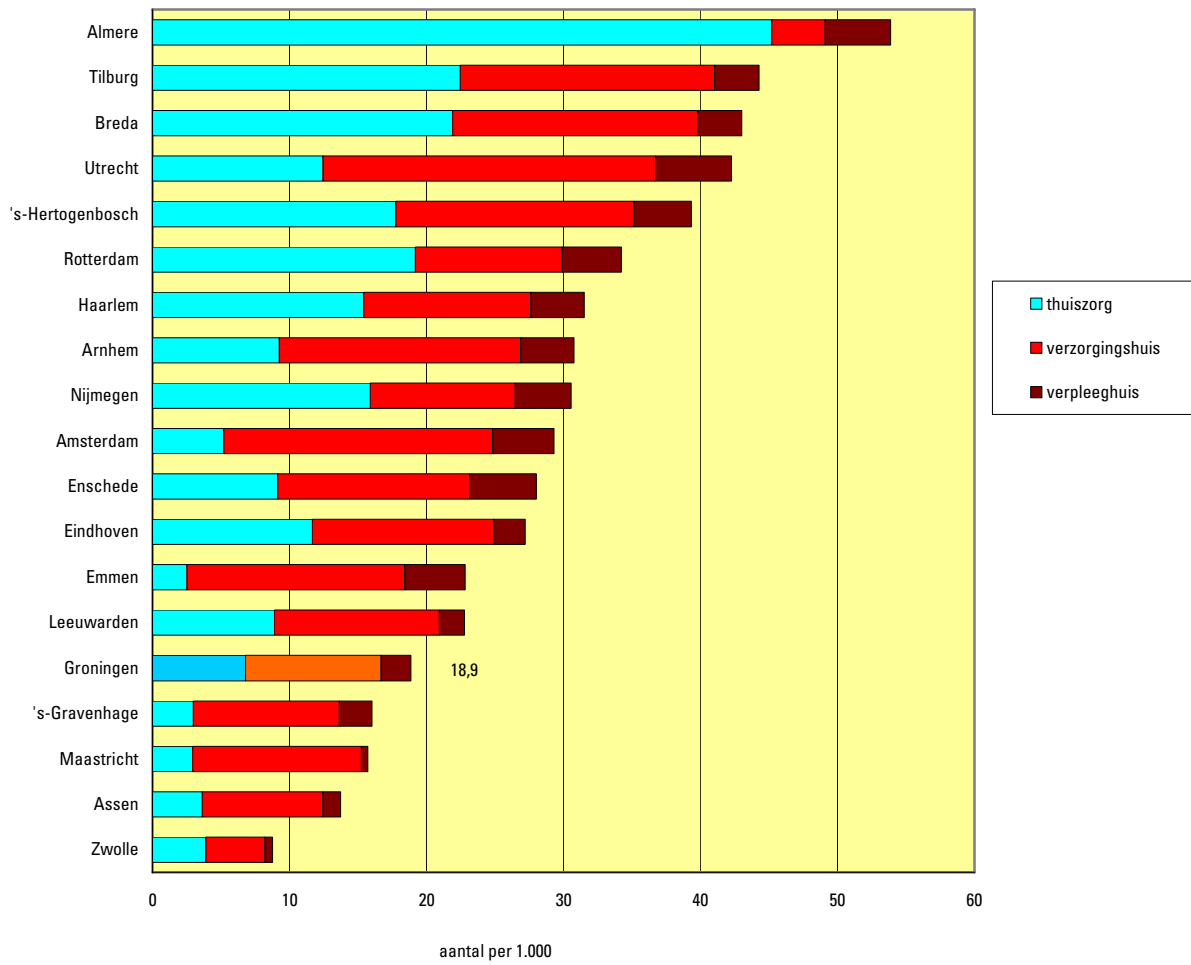
Bron: HVD

9.3.2 Uitstaande voorzieningen toegekend krachtens de Wet Maatschappelijke Ondersteuning

	2005	2006	2007	2008	2009
roerende woonvoorzieningen	990	1.030	1.367	1.388	1.435
electrische rolstoelen	185	196	163	167	161
handmatig bewogen rolstoelen	1.662	1.772	1.496	1.509	1.538
scooters	863	925	890	891	951
gebruikers van					
bruikleenauto	10	11	12	13	14
eigen auto/taxi	339	300	342	332	296
rolstoeltaxi	8	8	2	0	0
aantal deeltaxipashouders	8.111	8.402	7.561	7.585	8.309
aantal cliënten met een indicatie huishoudelijke verzorging			4.972	4.872	4.779

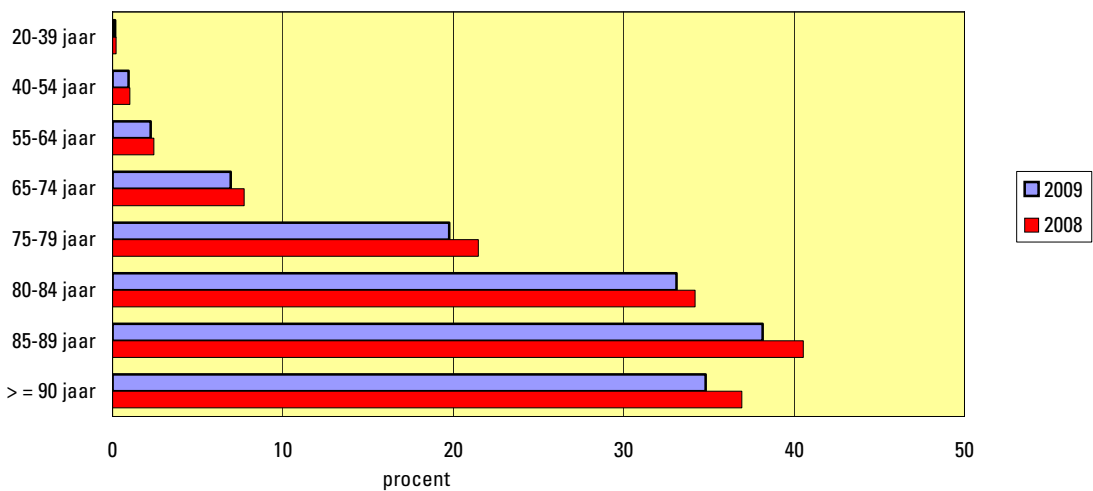
Bron: HVD

9.2.a Wachtenden op zorg per 1.000 inwoners van 65 jaar en ouder, 2003

Bron: RIVM

9.2.b Percentage stadjs dat huishoudelijke zorg van een thuiszorgorganisatie ontvangt per leeftijdscategorie

Bron: CAK, bewerkt ABF

9.4.1 Unieke nieuwe klanten wijkdienstverlening van de MJD

	2005	2006	2007	2008	2009
Unieke klanten	4.347	4.613	4.323	4.493	4.730
naar geslacht (%)					
mannen		41,0	41,7	41,6	43,6
vrouwen		59,0	58,3	58,4	56,4
naar leeftijdsgroep(%)					
0-19 jaar			6	4	3
20-29 jaar			18	18	20
30-59 jaar			56	59	58
60-79 jaar			15	15	15
80 jaar en ouder			5	4	3
naar etniciteit(%)					
Nederlands		68,0	66,2	62,9	63,6
niet-Nederlands		31,0	33,8	36,2	36,4

Bron: MJD

9.4.2 Bezoekers en activiteiten activiteiten jeugd- en jongerenwerk georganiseerd door de MJD

	2006	2007	2008	2009
gemiddeld aantal bezoekers per week	2.178	2.320	2.372	2.400
% jongens		70	70	60,2
% meisjes		30	30	39,8
aantal verwijzingen ¹⁾	200	300	300	375
aantal activiteiten in de wijken				180
aantal stedelijke activiteiten			23	20

Bron: MJD

1) verwijzingen betreft jongeren die doorverwezen zijn naar hulpverlening

9.4.3 Aantal bereikte klanten van het ouderenadvieswerk en het huisbezoek aan inwoners van 75 jaar en ouder georganiseerd door de MJD

	2008	2009
contacten ouderenadvieswerk	406	951
waarvan		
kortdurend	257	.
langdurend	149	.
huisbezoeken 75+		
aantal aangeschreven ouderen	1.285	1.721
aantal huisbezoeken	535	967

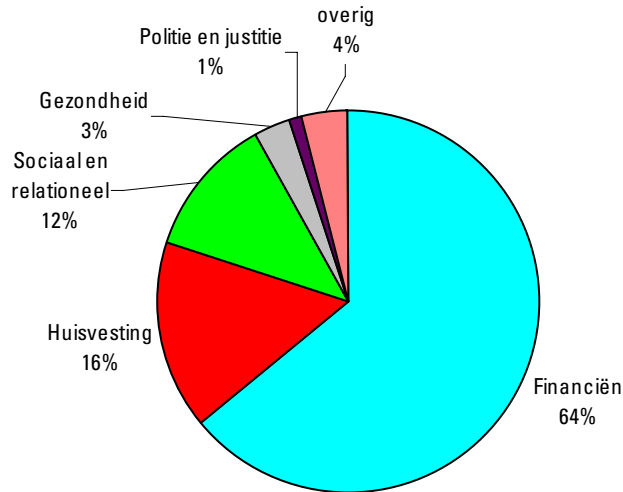
Bron: MJD

9.5 Hulpverlening verslavingszorg door VNN aan bewoners van de gemeente Groningen, aantal cliënten naar middelengebruik

	2005	2006	2007	2008	2009
aantal cliënten	1.631	1.664	1.686	1.704	1.841
primaire verslavingsproblematiek					
harddrugs	856	820	802	820	830
alcohol	471	413	539	582	647
cannabis	96	105	160	158	199
rest middelen	14	14	28	22	19
gokken	49	32	55	45	59

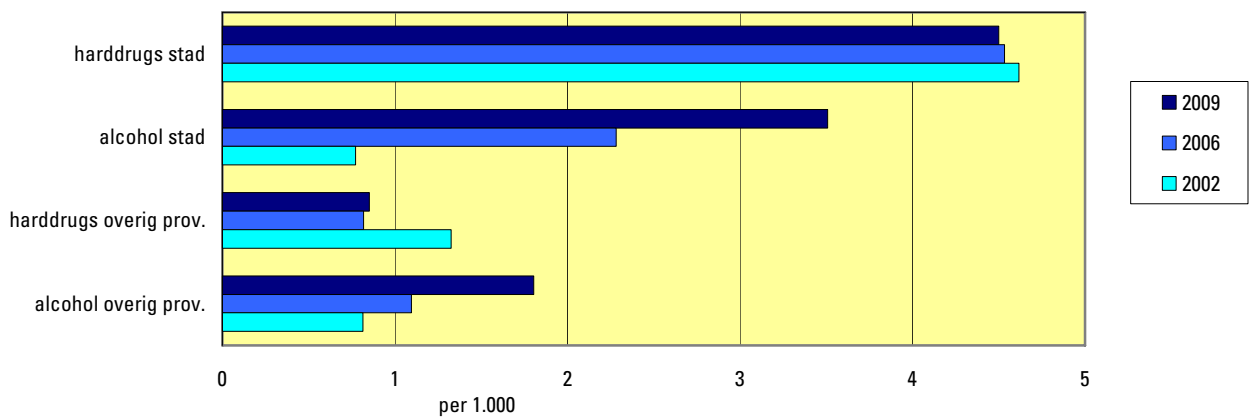
Bron: VNN (kengetallen gemeenten)

9.4.a Problemen naar leefgebied van de nieuwe klanten van de MJD, 2009

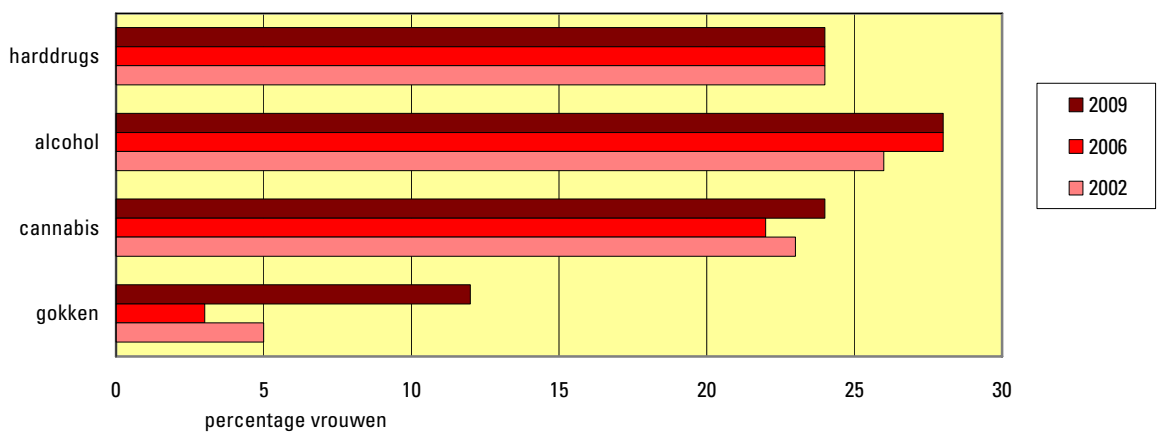
Bron: MJD

9.5.a Cliënten hulpverlening VNN per 1.000 inwoners stad en provincie Groningen (zonder de stad), middelen harddrugs en alcohol

Bron: VNN (kengetallen gemeenten)

9.5.b Percentage vrouwelijke cliënten hulpverlening VNN naar soort verslaving

Bron: VNN (kengetallen gemeenten)

1) Tot 2004 de ambulante hulpverlening, vanaf 2005 de totale hulpverlening (ambulant, poliklinisch, klinisch)

9.6.1 Personen in dak- en thuislozenvoorzieningen en met woonbegeleiding, op peildatum 1 januari, stad en provincie Groningen

soort opvang	geslacht	2006	2007	2008	2009	2010
gemeente Groningen						
langdurend verblijf ¹⁾	mannen	57	49	52	61	60
	vrouwen	4	7	3	5	8
kortdurend verblijf ²⁾	mannen	49	50	58	91	85
	vrouwen	8	6	8	8	11
	onbekend	0	1	0	0	0
woontraining ³⁾	mannen	36	62	60	65	72
	vrouwen	10	11	8	9	16
	onbekend	0	0	1	0	0
totaal gemeente Groningen		164	186	190	239	252
overig provincie Groningen						
langdurend verblijf ¹⁾	mannen	37	35	37	19	20
	vrouwen	5	4	5	3	0
	onbekend	1	1	0	0	4
crisisopvang/woontra	mannen	23	21	25	38	42
	vrouwen	23	24	18	22	21
	onbekend	0	0	2	0	0
totaal overig provincie Groningen		89	85	87	82	87

Bron: Bureau O&S

1) Langdurend verblijf: Hiddemaheerd, Ommelanderhuis, Greidhoek Veendam en de Terebinten Delfzijl

2) Kortdurend verblijf, A-huis (nachtopvang) en Eemshuis

3) Begeleid wonen: Hoendiephuis, Lauwershuis, Vast en verder en Dollardhuis

4) Crisisopvang/woontraining: den Eikelaar en de Vleugel Leek

9.6.2 Gebruik van de voorzieningen voor nacht- en 24 uursopvang van stichting Huis

		2005	2006	2007	2008	2009
nachtopvang ¹⁾	capaciteit (bedden)	35	35	35	34	34
	bezetting (mens/dag)	12.283	11.671	11.413	11.300	12.700
	bezettingspercentage	96,1	91,4	89,3	92,4	103,9
24 uurs opvang	capaciteit (bedden)	110	124	126	122	122
	bezetting (mens/dag)	40.150	41.255	41.920	43.000	40.700
	bezettingspercentage	95,7	92,1	91,9	96,6	91,4

Bron: Stichting huis

1) bezetting kan groter dan 100% zijn doordat bij kou extra bedden worden bijgeplaatst

9.7 Aantal voorzieningen voor kinderopvang op 1 april

	2003	2005	2007	2008	2009
kinderdagverblijven, peuterspeelzalen	75	83	97	110	112

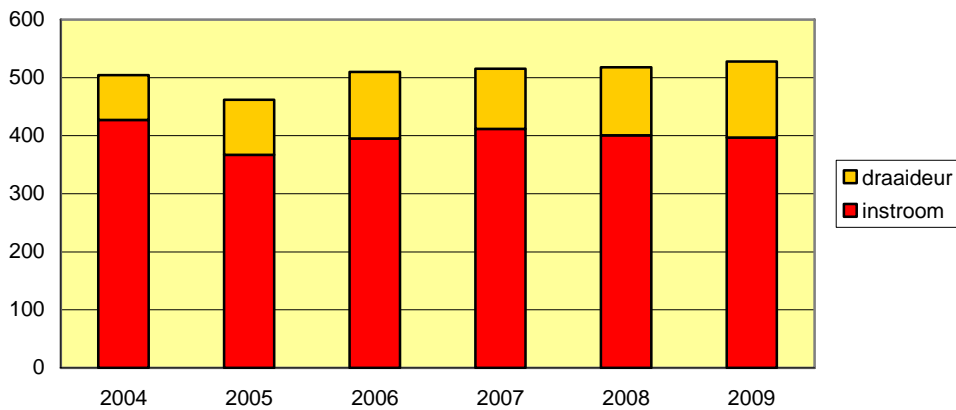
Bron: Bureau O&S (Vestigingenregister)

9.8 De vraag naar jeugdzorg in de provincie Groningen

	2004	2005	2006	2007	2008
Aantal hulpvragenden	950	1.850	1.500	2.200	3.450
waaronder					
Jeugdbescherming (Onder Toezicht Stelling)	450	510	530	660	663
jeugdreclassering	250	300	330	350	352
Wachttijden					
Doorlooptijd van melding tot indicatie (dagen)	.	.	135	144	63

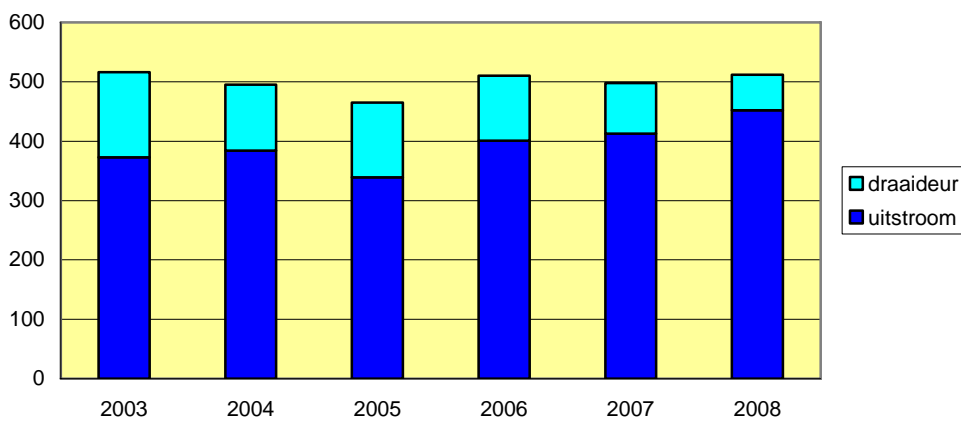
Bron: Bureau Jeugdzorg Groningen

9.6.a Nieuwe instroom van dak- en thuislozen versus 'draaideurinstroom'.

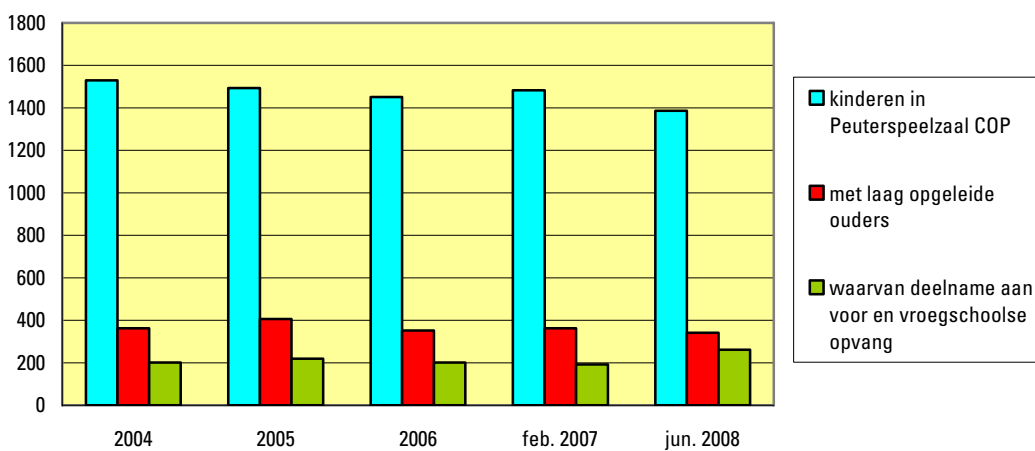
Bron: O&S Groningen

9.6.b Permanente uitstroom van dak- en thuislozen versus 'draaideuruitstroom'.

Bron: O&S Groningen

9.7.a Kinderen bij peuterspeelzalen aangesloten bij het Centrum voor Ontwikkeling en Pedagogische activiteiten

Bron: COP

9.9.1 In- en uitstroom van inburgeringsplichtigen op inburgeringstrajecten

	2005	2006	2007	2008	2009
instroom	147	135	125	358	439
afgeronde trajecten ¹⁾	190	123	129	73	37

Bron: SOZAWE

1) Inclusief van voorgaande jaren

9.9.2 Instroom van inburgeringsplichtigen naar herkomstgroep

herkomstgroep	2005	2006	2007	2008	2009
westers	27	33	13	17	66
niet westers	182	113	121	108	291
overig/onbekend	1	1	0	1	0

Bron: SOZAWE

9.9.3 Instroom van inburgeringsplichtigen naar leeftijd en geslacht

	2005	2006	2007	2008	2009
< 20 jaar	9	4	2	11	10
20-29 jaar	54	51	46	137	120
30-39 jaar	50	57	39	133	150
40-49 jaar	25	21	27	53	115
50-59 jaar	7	1	11	23	42
ouder dan 59 jaar	2	1	0	1	2
mannen	62	60	82	228	199
vrouwen	85	75	43	130	240

Bron: SOZAWE

HOOFDSTUK 10

CULTUUR, SPORT EN VRIJE TIJD

Het in 2004 geopende stripmuseum aan de Westerhaven.

INLEIDING

Minder leden openbare bibliotheek

Het aantal leden van de openbare bibliotheek neemt af. Dit geldt vooral voor de volwassen leden. Het aantal uitleningen is de laatste twee jaar na een afname wel weer toegenomen.

Naast de openbare bibliotheek is er ook de universiteitsbibliotheek, deze heeft geen leden, bij deze bibliotheek worden ter plekke boeken ingezien.

Monumenten

Groningen heeft 1.048 rijks- en gemeentemonumenten. Dit zijn 198 meer dan een jaar eerder. Dit komt door een toevoeging van een aantal casco's, boerderijen en archeologische monumenten aan de lijst met gemeentemonumenten.

Naast de monumenten zijn er nog 8 beschermde stadsgezichten en 12 gebieden met een bijzondere waarde.

Deelname van de jeugd aan cultuur

De jeugd kan in Groningen volop deelnemen aan cultuur. Ten eerste is er de stedelijke muziekschool. Hier volgden in seizoen 2008-2009 1.750 mensen muziekles waarvan 62% jeugd. Via de muziekschool worden ook veel leerlingen van vensterscholen bereikt.

Daarnaast is er het kunstencentrum. Hier kunnen jongeren beeldende cursussen en theateropleidingen volgen en optredens bezoeken. Dit trekt enkele honderden jongeren. Tenslotte is er speciaal voor de jeugd het Citadel theater, dit theater trekt in de gemeente Groningen jaarlijks enkele duizenden bezoekers.

Bezoekers musea weer gestegen.

Het aantal bezoekers van musea bedroeg in 2009 313.200. Dit is, ondanks de sluiting van het natuurmuseum sinds eind 2007 een toename. De toename wordt vooral veroorzaakt door een stijging van het bezoek aan het Groninger Museum.

Jaarlijks ruim 600.000 bezoekers naar theaters, podia en festivals

In 2009 zijn ruim 600.000 bezoekers naar theaters en podia geweest, een forse stijging sinds de jaren voor 2008. De stijging is het grootste bij Martiniplaza en het Grand Theatre.

De festivals Noorderzon en Eurosonic/Noorderslag trokken in 2009/begin 2010 samen 40.000 betalende bezoekers. Op Noorderzon komen jaarlijks in totaal rond de 135.000 bezoekers af.

Groningen 5^e bioscoopstad van Nederland

Groningen is een uitgaansstad, getuige de vele horecagelegenheden. De stad telde in 2009 736 horecagelegenheden waarvan 47 procent in het centrum. Ten opzichte van 5 jaar geleden is het aantal met 48 toegenomen. Bij het aantal vierkante meters vloeroppervlak van horecabedrijven neemt Groningen verveelken

10 CULTUUR, SPORT EN VRIJE TIJD

met andere middelgrote steden echter een middenpositie in.

De drie bioscopen en drie filmhuizen in Groningen trokken in 2009 975.000 bezoekers. Groningen is daarmee de vijfde bioscoopstad van Nederland en laat de grotere steden Utrecht, Tilburg en Almere achter zich.

Toename aantal toeristische overnachtingen

Er zijn in Groningen 17 hotels waaronder een jongerenhotel, een hostel en 2 opleidingscentra met overnachtingsmogelijkheid. Daarnaast zijn er diverse bedrijven voor bed en breakfast. Samen hadden deze bedrijven in 2009 319.200 overnachtingen. Dit aantal is de afgelopen jaren toegenomen. Bed and breakfast heeft met 12.600 een klein maar snel groeiend deel van deze overnachtingen.

Naast deze overnachtingen in hotels en bed en breakfast overnachtten er in 2009 nog toeristen op campings (20.200 overnachtingen) en in de jachthavens (12.200 overnachtingen)

Sporten in verenigingsverband en daarbuiten

Van de Groninger bevolking van 9 t/m 64 jaar is éénenderde lid van een sportvereniging. Er zijn grote verschillen tussen de verschillende leeftijdsgroepen: Van de groep 9-11 jaar is 72% lid, bij de groep 50-64 jaar is dat percentage tot onder de 20% gedaald. Opvallend is dat bij de groepen tot en met 17 jaar meer jongens lid van een sportvereniging zijn en bij de leeftijdsgroepen 35-49 jaar en 65 jaar en ouder meer vrouwen dan mannen.

Naast sporten in verenigingsverband wordt er ook veel individueel gesport. In Karding, het grootste overdekte sportcomplex van de stad kwamen in 2009 317.600 mensen individueel sporten, waarvan 202.300 om te zwemmen en 115.300 om te schaatsen. De overige gemeentelijke zwembaden, zwembad Hoogkerk en zwembad Engelbert trokken 284.100 bezoekers.

Topsport trekt veel bezoekers

De meest bezochte topsportwedstrijden zijn de thuiswedstrijden van FC Groningen. In het stadion Euroborg zijn het seizoen 2009-2010 398.500 bezoekers geweest, iets minder dan het seizoen er voor. Daarnaast is Groningen een echte basketbalstad, naar het professionele basketbal kwamen 83.800 mensen kijken, een stijging van ruim 30% ten opzichte van voorgaand seizoen.

Inhoud

10.1.1	De openbare bibliotheek Groningen	118
10.1.2	De universiteitsbibliotheek	118
10.2	Rijks- en gemeentemonumenten	118
10.3.1	Cursisten van de stedelijke muziekschool naar soort activiteit.....	118
10.3.2	Deelnemers en bezoekers kunstencentrum.....	118
10.2.a	Monumenten per 1.000 inwoners van een aantal gemeenten, 2007.....	119
10.3.a	Leerlingen stedelijke muziekschool naar leeftijd	119
10.4	Bezoekers van musea en andere recreatieve voorzieningen	120
10.5	Bezoekers van theaters en podia	120
10.5.a	Percentage van de bevolking van 18 jaar en ouder dat musea en/of theaters bezoekt.....	121
10.5.b	Verkochte kaarten voor het openluchtfestival Noorderzon	121
10.5.c	Bezoekersaantallen van het muziekfestival Noorderslag/Eurosonic inclusief seminardeelnemers	121
10.6	Filmbezoek	122
10.7.1	Horeca, het centrum vergeleken met de totale gemeente	122
10.7.2	Bedden en overnachtingen van logiesverstrekkende bedrijven	122
10.7.3	Plaatsen en overnachtingen op campings, overnachtingen in jachthavens en het bezoek van cruise schepen	122
10.6.a	Bioscoopbezoekers 2008-2009 in een aantal gemeenten, de top 15	123
10.7.a	Verkoopvloeroppervlakte horecabedrijven per 1.000 inwoners, Groningen vergeleken, 2009	123
10.8.1	Sportaccommodaties in de gemeente Groningen per 1 januari.....	124
10.8.2	Verhuur en ingebruikgeving van gemeentelijke sportaccommodaties	124
10.9.1	Bezoekers zwembaden	124
10.9.2	Bezoekers sportcentrum Kardingse	124
10.9.3	Sportverenigingen gevestigd in de gemeente Groningen naar tak van sport.....	125
10.9.4	Bezoek aan topsportwedstrijden.....	125
10.9.a	Lidmaatschap van een sportvereniging naar leeftijd en geslacht, 2010.....	125

10.1.1 De openbare bibliotheek Groningen

		2005	2006	2007	2008	2009
aantal leden ¹⁾	jeugd	17.930	17.060	17.690	18.240	17.633
	volwassenen	32.040	30.320	29.930	29.245	28.874
	totaal	49.970	47.380	47.620	47.485	46.507
aantal uitleningen		1.513.750	1.430.400	1.363.530	1.354.250	1.360.645
webbezoekers (unieke bezoekers)				150.420	152.530	213.481
<i>collectie (aantal banden)</i>		<i>367.250</i>	<i>302.610</i>	<i>295.210</i>	<i>320.960</i>	<i>300.441</i>
<i>digitaal raadpleegbare delen</i>		<i>440</i>	<i>442</i>	<i>445</i>	<i>448</i>	<i>450</i>

Bron: Openbare Bibliotheek

10.1.2 De universiteitsbibliotheek

		2004	2005	2006	2007	2008	2009
aantal uitleningen		175.600	171.900	174.700	193.600	173.300	151.100
aantal uitleningen facultaire		127.400	126.900	128.700	133.800	123.600	106.600
totaal aantal uitleningen		303.000	298.800	303.400	327.400	296.900	257.600
<i>collectie (aantal delen) ¹⁾</i>		<i>3.124.200</i>	<i>3.160.700</i>	<i>3.194.100</i>	<i>3.216.000</i>	<i>3.252.600</i>	<i>3.301.100</i>
<i>digitaal raadpleegbare delen</i>		<i>17.000</i>	<i>24.000</i>	<i>24.000</i>	<i>30.500</i>	<i>35.000</i>	<i>60.000</i>

Bron: Universiteitsbibliotheek

1) collectie centrale universiteitsbibliotheek en facultaire bibliotheken

10.2 Rijks- en gemeentemonumenten

		1994	2003	2006	2009
rijksmonumenten ¹⁾		347	636	636	636
gemeentemonumenten		139	139	214	412
beschermde stadsgesichten (rijk)		.	.	8	8
gebieden met bijzondere waarde (gemeente)		.	.	12	12
totaal monumenten		486	775	850	1048

Bron: RO/EZ

1) Er zijn 347 monumenten van voor 1850; eind 1994 zijn van rijkswege 289 objecten uit de periode 1850-1940 toegevoegd als rijksmonument

10.3.1 Cursisten van de stedelijke muziekschool naar soort activiteit

soort muziekactiviteit	'04-'05	'05-'06	'06-'07	'07-'08	'08-'09
ensembles en orkesten	342	336	356	354	267
kinderkursussen	297	294	274	291	324
overige cursussen	14	16	8	0	0
kortlopende activiteiten	253	213	100	58	93
instrumentaal/vocaal	1.224	1.140	1.115	958	941
dans	105	78	60	121	123
totaal	2.235	2.077	1.913	1.782	1.748
leerlingen via vensterscholen	3.045	3.119	3.329	3.779	10.178

Bron: Stedelijke Muziekschool

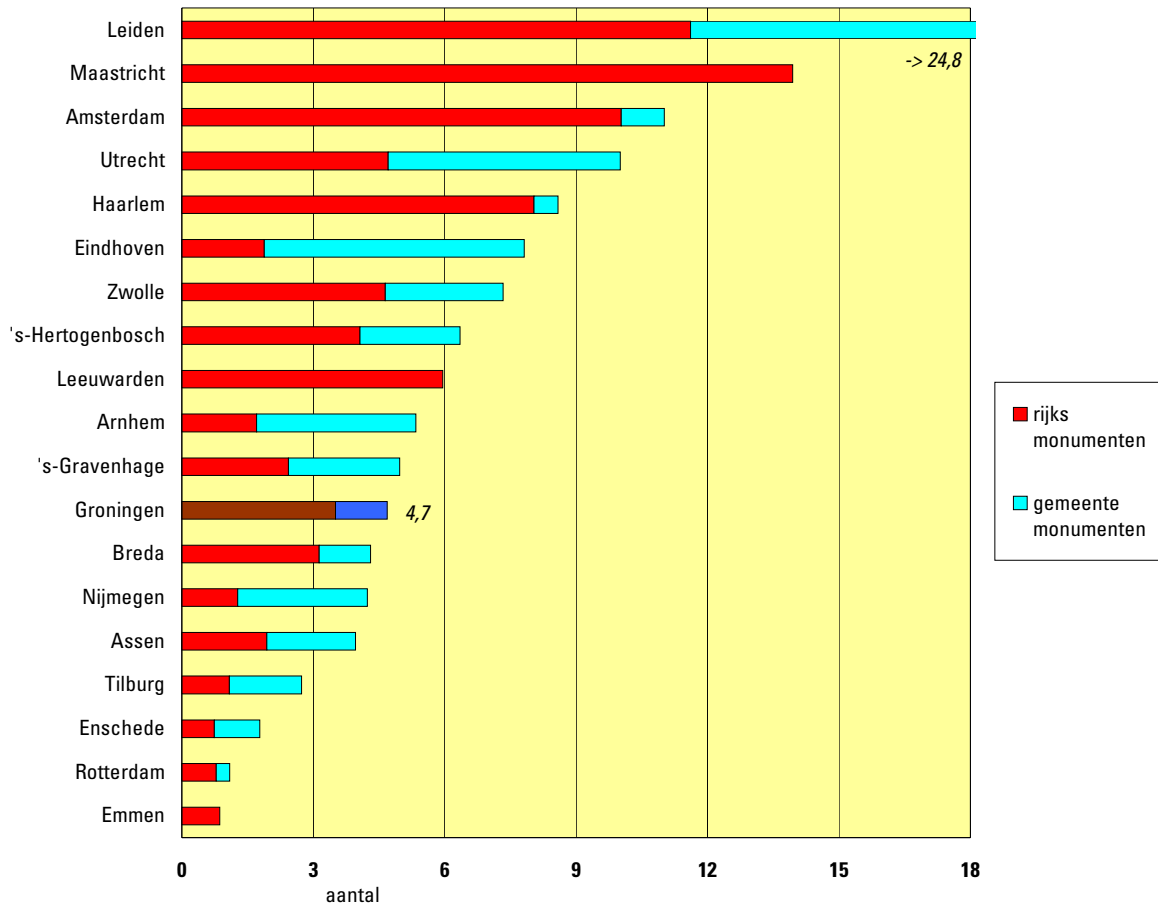
10.3.2 Deelnemers en bezoekers kunstencentrum

		2005	2006	2007	2008	2009
Beeldende cursussen	jongeren	213	254	279	281	286
	volwassenen	1.548	1.501	1.484	1.563	1.706
Vooropleiding Minerva	vooropleiding Minerva	17	21	20	30	25
Theaterschool ¹⁾	jeugd theater school	400	400	400	460	292
	amateur theater school	100	120	200	250	110
Kunstbende	acts	88	75	65	42	55
	bezoekers jongeren	212	206	233	223	200
	bezoekers volwassenen	1.688	222	300	274	180
Andere activiteiten	acts	.	30	27	25	20
	bezoekers jongeren	.	50	375	244	80
	bezoekers volwassenen	.	425	190	200	80
totaal kunstencentrum		.	3.199	3.481	3.525	2.959

Bron: Kunstencentrum

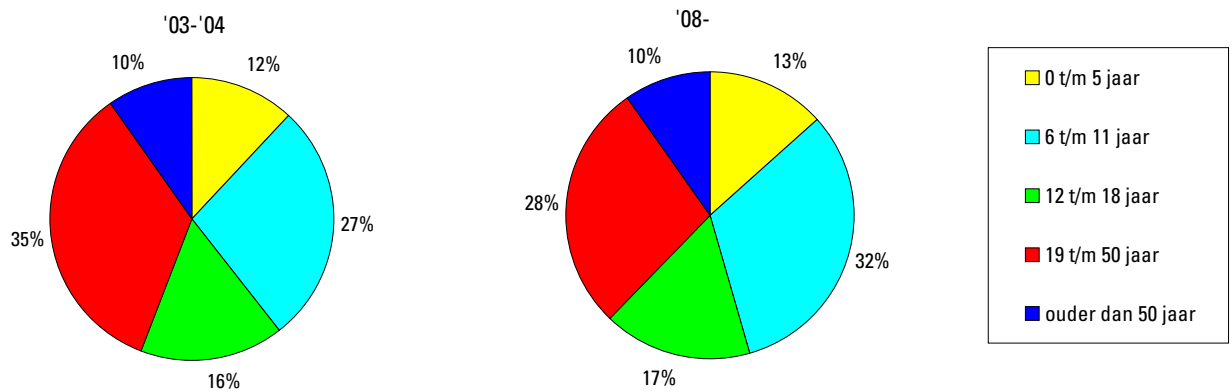
1) Cijfers van 2009 niet te vergelijken met eerdere jaren

10.2.a Monumenten per 1.000 inwoners van een aantal gemeenten, 2007

Bron: NCM

10.3.a Leerlingen stedelijke muziekschool naar leeftijd

10.4 Bezoekers van musea en andere recreatieve voorzieningen

	2005	2006	2007	2008	2009
Groninger Museum	185.000	156.800	194.600	256.000	227.700
Grafisch Museum	5.300	3.600	5.700	4.900	6.700
Scheepvaart/ Niemeijers tabaksmuseum	22.700	18.000	21.900	23.500	22.100
Natuurmuseum	15.100	18.600	24.300	gesloten	
Universiteitsmuseum	8.000	16.000	9.250	15.000	15.700
Nederlands Stripmuseum	45.000	45.000	37.000	39.000	41.000
totaal musea	281.100	258.000	292.750	338.400	313.200
Casino Kattendiep	347.400	351.000	341.900	308.400	265.000
Martinitoren	37.500	35.800	25.000	38.400	40.000
Rondvaartboot	67.000	67.000	67.000	67.000	67.000
Kinderboerderij Stadspark	130.000	130.000	130.000	130.000	130.000
Het Boegbeeld recreatiepark Karding	85.000	85.000	85.000	1)	

Bron: Attracties,

1) Tot 2008 'Wegafarm', vanaf maart 2009 'Het Boegbeeld'

10.5 Bezoekers van theaters en podia

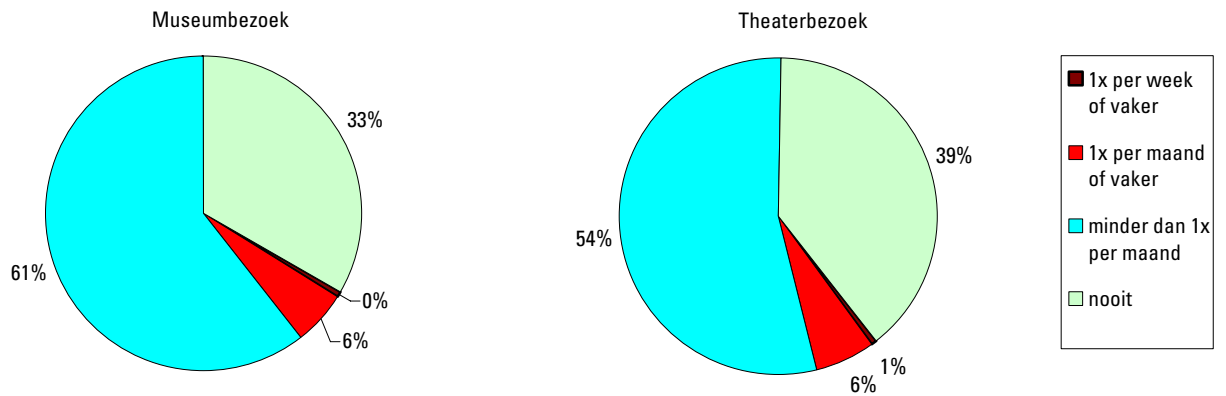
einde seizoen/jaar	2005	2006	2007	2008	2009	index 2009, 2005=100
bezoekers						
Stadsschouwburg/Kruithuis/Oosterpoort	264.300	257.000	264.500	305.300	305.000	115,4
o.a. theater/cabaret/entertainment	100.700	91.600	104.600	97.000	99.100	98,4
o.a. muziek	144.100	120.300	159.900	174.500	164.000	113,8
Martiniplaza, muziek en theater	141.600	130.000	158.200	237.000	172.400	121,8
Grand Theatre	16.120	16.830	14.740	15.980	22.000	136,5
Theaters USVA1)	11.804	9.862	8.510	8.374	8.929	75,6
Prinsentheater	6.500	7.540	8.570	8.780	7.700	118,5
Machinefabriek	6.200	6.240	7.160	6.310	4.250	68,5
De Citadel (jeugd)	4.200	3.370	1.320	2.070	2.820	67,1
Theater te Water	1.830	1.800	1.840	2.270	1.720	94,0
Poppodium Vera	67.730	62.470	61.290	57.200	59.380	87,7
Simplon, muziek	36.500	33.170	26.330	37.100	38.240	104,8
totaal bezoekers theaters en podia	556.784	528.282	552.460	680.384	622.439	111,8
voorstellingen/optredens						
Stadsschouwburg/Kruithuis/Oosterpoort	698	580	654	1.148	870	124,6
o.a. theater/cabaret/entertainment	320	305	338	323	318	99,4
o.a. muziek	314	275	316	345	336	107,0
Martiniplaza, muziek en theater	103	101	109	144	135	131,1
Grand Theatre	166	173	154	164	227	136,7
Theaters USVA	224	197	170	163	143	63,8
Prinsentheater	116	131	147	143	133	114,7
Machinefabriek	64	60	85	65	62	96,9
De Citadel (jeugd)	35	75	25	37	78	222,9
Theater te Water	34	32	34	37	29	85,3
Poppodium Vera	185	188	184	180	196	105,9
Simplon, muziek	148	144	155	299	244	164,9

Bron: OCSW, Theaters en podia

1): Het voormalige Universiteitstheater hoort bij de USVA

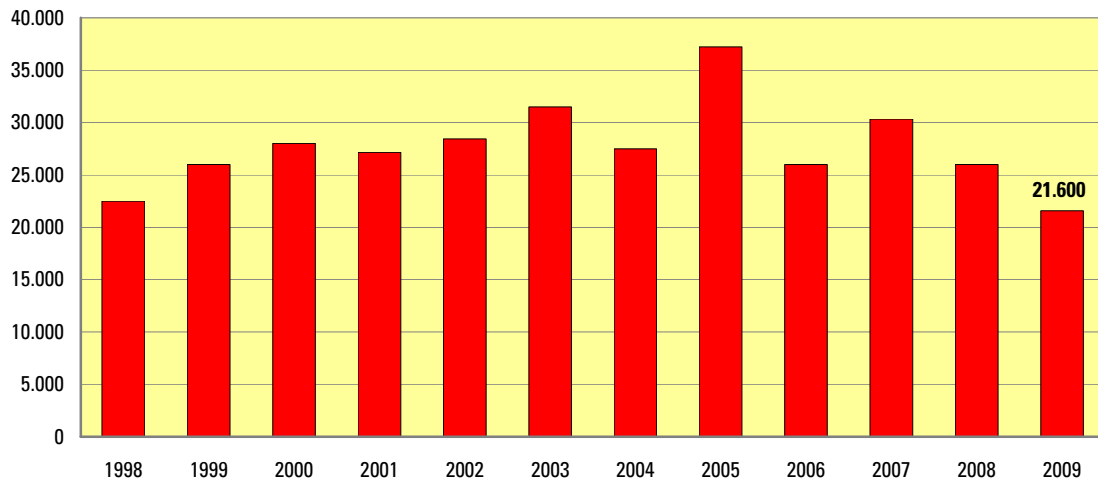
10 CULTUUR, SPORT EN VRIJE TIJD

10.5.a Percentage van de bevolking van 18 jaar en ouder dat musea en/of theaters bezoekt

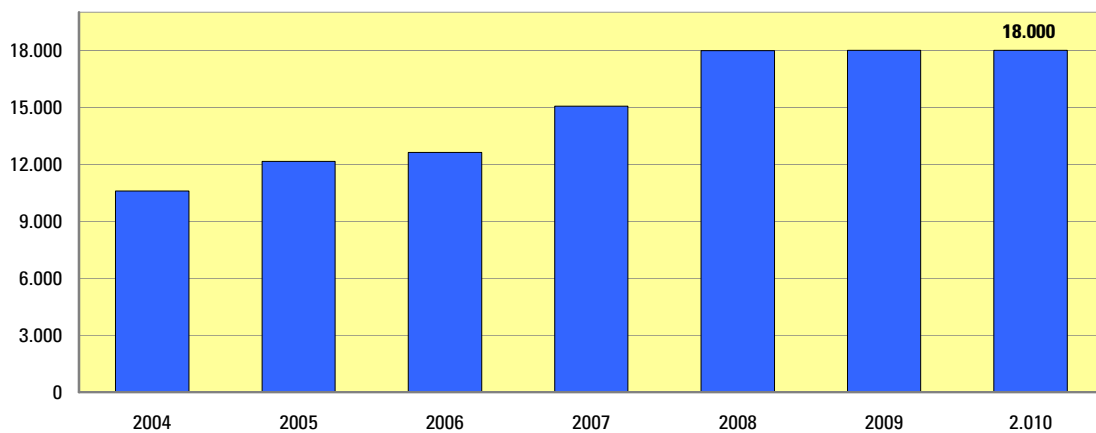
Bron: Bureau O&S (L&V)

10.5.b Verkochte kaarten voor het openluchtfestival Noorderzon

Bron: Noorderzon

10.5.c Bezoekersaantallen van het muziekfestival Noorderslag/Eurosonic inclusief seminardeelnemers

Bron: Noorderslag

10.6 Filmbezoek

	2005	2006	2007	2008	2009
bioscopen					
aantal bezoekers	685.350	791.000	867.000	858.000	975.000
aantal bioscopen/filmzalen	3/16	3/22	3/22	3/22	3/22
aantal stoelen	2.917	3.950	3.950	3.950	3.950
aantal filmhuizen	3	3	3	3	3

Bron: NVB, Filmhuizen

10.7.1 Horeca, het centrum vergeleken met de totale gemeente

horeca gelegenheden	2004		2009		percentage in het centrum
	gemeente	w.v. centrum ¹⁾	gemeente	w.v. centrum	
hotels/pensions	22	16	44	24	55
restaurants	148	102	159	106	67
cafeteria's/lunchrooms	192	63	196	68	35
café's/bars/disco's	205	128	213	131	62
kantines en catering	121	17	124	20	16
totaal	688	326	736	349	47,4

Bron: Bureau O&S (Vestigingenregister)

1) het centrum omvat de postcodegebieden 9711 en 9712

10.7.2 Bedden en overnachtingen van logiesverstrekkende bedrijven

	2005	2006	2007	2008	2009
hotels					
aantal hotels	15	14	14	16	17
aantal bedden per 1-1	1.543	1.466	1.531	1.722	1.786
overnachtingen hotels	224.300	220.400	223.500	228.800	227.000
opleidingscentra met hotelfaciliteit	8.900	14.200	39.600	45.500	64.900
overnachtingen jongerenhotel	13.200	13.000	14.800	14.900	14.700
overnachtingen overige logiesverstrekkende bedrijven					
bed & ontbijt particulier, hotelschepen	2.200	4.000	5.600	6.100	12.600
totaal overnachtingen	248.600	251.600	283.500	295.300	319.200

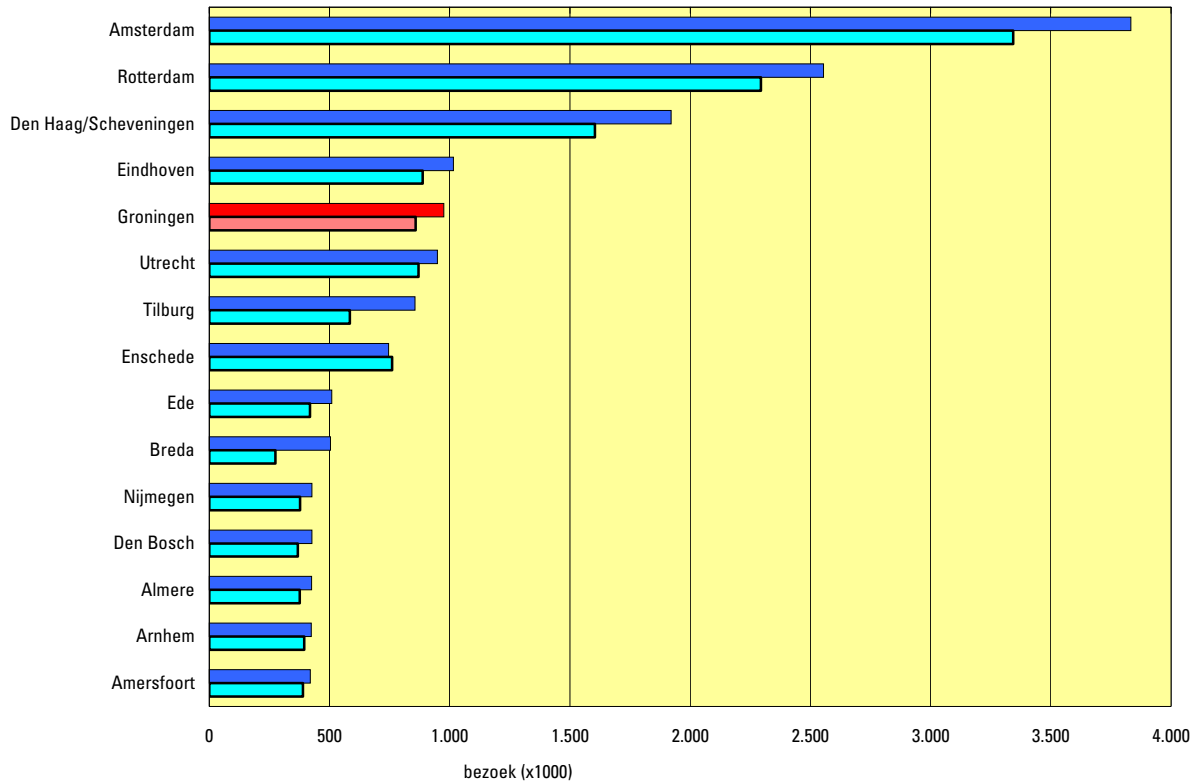
Bron: Marketing Groningen, DIA

10.7.3 Plaatsen en overnachtingen op campings, overnachtingen in jachthavens en het bezoek van cruise schepen

	2005	2006	2007	2008	2009
camping Stadspark					
toeristische plaatsen	190	190	190	190	190
overnachtingen toeristische plaatsen	14.250	15.110	14.670	15.670	18.710
camping Engelbert					
vaste plaatsen (inclusief huisjes)	69	69	69	69	69
toeristische plaatsen	42	42	42	42	42
overnachtingen toeristische plaatsen	1.290	1.420	1.580	1.410	1.490
totaal aantal overnachtingen op campings	15.540	16.530	16.250	17.080	20.200
jachthavens					
aantal nachten personen pleziervaartuigen	13.140	11.240	12.650	12.590	12.200
aantal bezoeken linecruisers	14	10	7	13	18

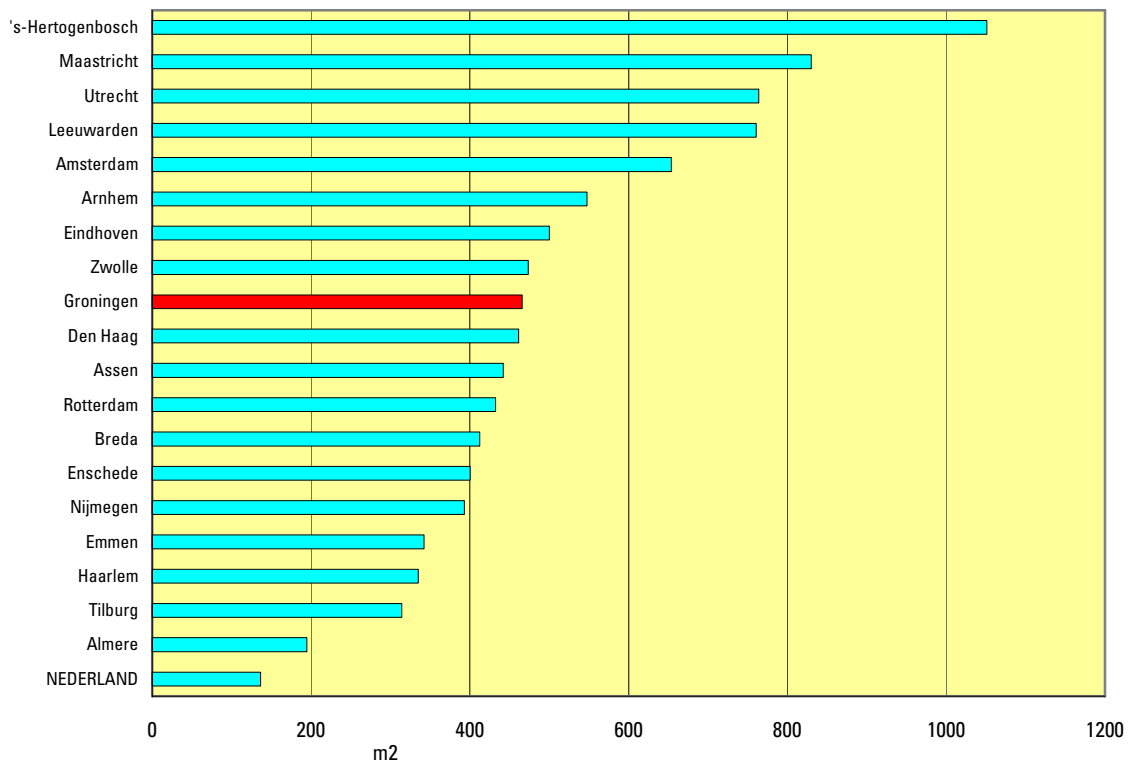
Bron: DIA, Campings, Havenkantoor

10.6.a Bioscoopbezoekers 2008-2009 in een aantal gemeenten, de top 15

Bron: NVB

10.7.a Verkoopvloeroppervlakte horecabedrijven per 1.000 inwoners, Groningen vergeleken, 2009

Bron: Bedrijfschap Horeca en Catering

10 CULTUUR, SPORT EN VRIJE TIJD

10.8.1 Sportaccommodaties in de gemeente Groningen per 1 januari

	2004	2006	2009	2010		totaal
				gemeentelijk	particulier	
openlucht						
sportparken	19	18	18	18		18
sportvelden	112	101	101	101		101
tennisparken	4	4	4	2	2	4
recreatieve tennisbanen	6	6	6	6		6
overdekt				0		
sporthallen	10	10	10	7	4	11
gymzalen	39	18	18	18	16	34

Bron: OCSW

10.8.2 Verhuur en ingebruikgeving van gemeentelijke sportaccommodaties

	uren in 2003	uren in 2004	uren in 2005	uren in 2006
sportvelden	36.300	35.400	36.000	36.550
gymlokalen/multifunctionele panden	70.900	68.710	69.400	76.990
sporthallen	21.600	23.750	24.000	24.490

Bron: OCSW

10.9.1 Bezoekers zwembaden

		2007		2008		2009	
		bezoekers	uren verenigingen	bezoekers	uren verenigingen	bezoekers	uren verenigingen
gemeentelijk							
<i>overdekt</i>	Kardinge	214.000	1.900	218.000	1.920	202.300	1.800
	de Parrel	98.600	1.900	87.500	1.670	95.100	1.450
	Helperbad ¹⁾	88.200	3.100	88.500	3.100	48.600	930
<i>openlucht</i>	Papiermolen	69.400		83.300		90.400	
totaal		470.200	6.900	477.300	6.690	436.400	4.180
particulier							
<i>overdekt</i>	Vinkenborgh		1.980		1.890		2.055
	zwemschool Ebert ²⁾		3.800		3.800		3.800
<i>openlucht</i>	Hoogkerk	41.400		42.700		40.100	
	Engelbert	6.800		9.400		9.900	
totaal		48.200		52.100		50.000	

Bron: OCSW, Zwembaden

1) Het helperzwembad is in 2009 een groot deel van het jaar voor renovatie dicht geweest

10.9.2 Bezoekers sportcentrum Kardinge

	2007		2008		2009	
	bezoekers	uren verenigingen	bezoekers	uren verenigingen	bezoekers	uren verenigingen
zwembad	214.000	1.900	218.000	1.920	202.300	1.800
ijsbaan	119.500	1.950	118.000	1.950	115.300	1.940
tennis/squash	18.700		12.700		.	
fitness/aerobics ¹⁾	13.600		8.400		.	
totaal	365.800	3.850	357.100	3.870	317.600	3.740

Bron: OCSW

1) Vanaf april 2008 worden er geen fitness- en aerobicslessen meer verzorgd, daarna alleen nog gebruik door klanten die in het bezit zijn van meerkaarten

10.9.3 Sportverenigingen gevestigd in de gemeente Groningen naar tak van sport

	1999	2009		1999	2009		1999	2009
aangepast	19	14	hockey	3	3	sjoelen	4	4
american football	.	1	inline hockey	1	2	snooker/pool	0	2
atletiek	2	2	honk- en softbal	1	1	skiën	1	1
badminton	9	9	jeu de boules	1	2	tafeltennis	12	12
basketbal	6	5	kaatsen	1	1	teleskiën	1	1
biljart	17	16	kanovaren	1	1	tennis	10	8
bob en slee	1	1	kegelen	16	14	triathlon	1	2
boksen	2	2	korfbal	5	5	verdediging	20	22
boogschieten	2	1	modelsport	3	3	voetbal	38	31
bowlen	2	3	motorsport	1	3	volleybal	32	32
bridge	13	17	paarden	3	5	wandelen	3	5
cricket	1	1	parachutespring	1	0	waterpolo	2	2
dammen	3	4	roeien	3	3	waterskiën	3	2
darten	2	3	rugby	2	2	wielersport	3	2
duiken	5	8	schaatsen	4	5	ijshockey	1	2
frisbeeën	1	2	schaken	10	10	ijsleehockey	1	0
go	1	1	schermen	2	2	zeilen	3	2
gymnastiek	9	10	schieten	7	9	zweefvliegen	2	1
handbal	7	6	shorttrack	0	1	zwemmen	14	10

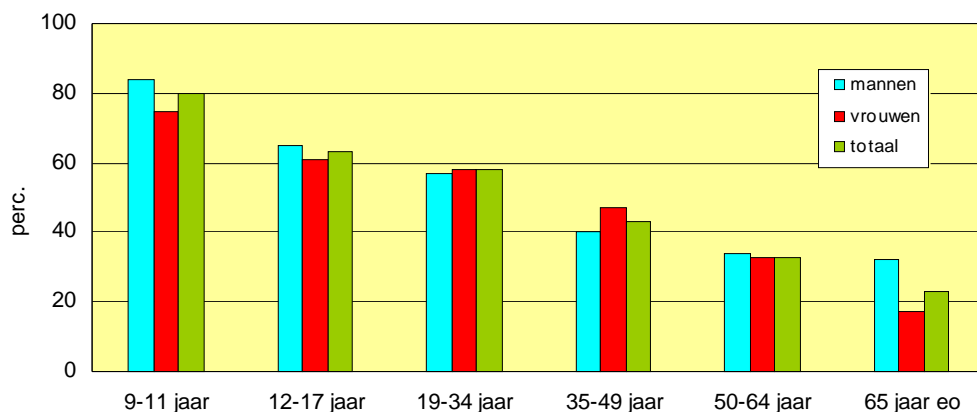
Bron: OCSW

10.9.4 Bezoek aan topsportwedstrijden

		capaciteit accommodatie	seizoen 2008-2009		seizoen 2009-2010	
			aantal thuisduels	bezoekers	aantal thuisduels	bezoekers
Voetbal	FC Groningen	22.579	19	414.900	19	398.500
Basketbal	Gasterra flames (heren)	4.310	25	62.600	27	83.800
	Celeritas Donar (dames)	300	14	2.000	14	2.000
Volleybal	Lycurgus (heren)	1.000	17	8.000	16	8.500
Korfbal	Nic korfbal	1.000	15	12.500	15	12.100
IJshockey	Gijs Grizzlies	600	18	3.600	18	3.600

Bron: Sportverenigingen

10.9.a Lidmaatschap van een sportvereniging naar leeftijd en geslacht, 2010

Bron: HVD, Bureau O&S

HOOFDSTUK 11

VERKEER EN VERVOER

Verschillende vervoersstromen, trein, schip, fietsers/voetgangers en autoverkeer: de professor van Hallbrug over het Hoornsdiep en op de achtergrond het Emmaviaduct.

Stadgers hebben weinig auto's

In de gemeente Groningen zijn per 100 huishoudens 51 auto's aanwezig. Dit is minder dan het landelijke gemiddelde van 90 auto's per 100 huishoudens. Het verschil komt onder meer door het grote aantal studentenhuishoudens in de stad. Binnen de gemeente zijn grote verschillen per wijk. In de binnenstad heeft driekwart van de huishoudens geen auto.

Toename betaalde parkeerplaatsen

Sinds 2005 neemt het aantal betaalde parkeerplaatsen toe. Zowel in de openbare ruimte als in parkeergarages. De groei in de openbare ruimte komt door het instellen van betaald parkeren in de wijken rondom het centrum, het zogenaamde schilparkeren. Groei bij de parkeergarages komt met name door opening van nieuwe garages. Er komt nog een aantal nieuwe parkeergarages bij namelijk de Damsterdiepgarage en de Forumgarage.

Gebruik P+R blijft groeien

De P+R zijn voorzieningen waarbij de auto buiten het centrum kan worden geparkeerd waarna met de bus naar het centrum en/of andere belangrijke bestemmingen zoals het UMCG kan worden gereden. Het gebruik van de P+R neemt vooral de laatste twee jaar fors toe. Dit komt met name door de opening van de P+R Haren en P+R Europapark. Een deel van de voormalige parkeerders op de Zaanstraat maakt nu gebruik van de P+R in Haren.

Fiets meest gebruikte vervoermiddel

Groningers pakken gemiddeld 1,31 maal per dag de fiets. Hiermee is de fiets in de stad het meest gebruikte vervoermiddel. In Nederland als geheel is de auto het meest gebruikte vervoermiddel met gemiddeld gebruik van 1,0 maal per dag. De fiets wordt in Nederland als geheel 0,84 maal per dag gebruikt.

Van alle verplaatsingen tot 7,5 kilometer wordt in Groningen in 46% van de gevallen de fiets gebruikt. Van de andere grote en middelgrote gemeenten scoort alleen Zwolle met 49% hoger.

Stalling fietsen hoofdstation

In 2007 is het Stadsbalkon (gratis en met 24-uurs toezicht) bij het hoofdstation in gebruik genomen. Later is de fietsparkeercapaciteit bij het station nog een aantal keren uitgebreid. Hierdoor is een toename van het aantal plaatsen in gemeentelijke stallingen en een afname van het gebruik van de betaalde NS-stalling bij het hoofdstation. Vanaf 2008 is voor de gemeentelijke stallingen in de tabel alleen het aantal van de stallingen in de binnenstad opgenomen.

Gebruik van het openbaar vervoer

Naast de fiets is ook het openbaar vervoer een duurzame vorm van vervoer. Van zowel de stad als de streekbuslijnen is het aantal reizigers opgenomen. Van de treinstations het aantal in- en uitstappers op een gemiddelde werkdag. De aantallen van de streeklijnen zijn net buiten de

stadgrenzen geteld, die van de stadslijnen net buiten de binnenstadsgrenzen. Voor een deel hebben de streeklijnen binnen de stad ook een stadsvervoersfunctie. In de tabellen is goed het verschil in aantal passagiers tussen de diverse trajecten af te lezen. Het stadsvervoer heeft 47.600 passagiers op een gemiddelde werkdag. De drukste lijn is die naar Zernike. Op dit traject zullen in de toekomst trams worden ingezet. Het aantal in- en uitstappers bij treinstations op een gemiddelde werkdag was in 2009 36.400.

Tevredenheid over het openbaar vervoer

Van de stadgers was in 2008 84% tevreden over het openbaar vervoer in de wijk. Dit is een veel hoger percentage dan in 2000, toen was 70% tevreden. In de meeste wijken is de tevredenheid boven de 80%. Alleen in de buitenwijken Hoogkerk/ de Dorpen, Nieuw Oost en Nieuw West is men duidelijk minder tevreden. (zie voor de wijkindeling het kaartje achterin het boek) Ook de ondernemers zijn tevreden over de bereikbaarheid van de stad per openbaar vervoer. De gemeente krijgt een 7,1. Dit is boven het gemiddelde van alle grote en middelgrote gemeenten in Nederland.

Autoverkeer blijft groeien

Zowel op de ringwegen als op de andere wegen binnen de stad blijft het autoverkeer groeien. Op het drukste stuk van de ringweg, Julianaplein/Europaweg komen per dag 86.200 auto's voorbij.

Vliegen vanaf Eelde

In 2009 zijn er in totaal 191.000 passagiersbewegingen geweest vanaf Groningen Airport Eelde. Toename is er bij het aantal les- en oefen vluchten. Na een toename is het aantal lijnvluchten en passagiers in 2009 weer afgenomen.

Groningen is een echte werkstad

Voor elke gemeente kan de pendelratio worden berekend. Dit is het inkomende woon-werkverkeer gedeeld door uitgaand woon-werkverkeer, voor alle gemeenten gemiddeld is deze 1. Met een ratio van 2,31 scoort de gemeente Groningen boven het gemiddelde van de grote en middelgrote gemeenten van 2,07 dit betekent dat Groningen een werkstad is.

Scheepvaart binnen de gemeente wisselt

In de gemeente Groningen zijn voor het scheepvaartverkeer een viertal telpunten. Het drukste telpunt is de Oostersluis in het Van Starckenborghkanaal. Daar kwamen in 2009 21.400 schepen langs, waarvan 13.550 beroepsvaart en 6.850 recreatievaart. Voor de recreatievaart is het Reitdiep een belangrijke doorvaartroute. Bij het telpunt Dorkwerdersluis waren in 2009 6.715 scheepvaartpassages, waarvan 6.635 recreatievaart.

Inhoud

11.1	Geregistreerde motorvoertuigen in de gemeente Groningen en Nederland op 1 januari	130
11.2.1	Parkeercapaciteit begin van het jaar	130
11.2.2	Waardering van binnenstadsbezoekers voor de parkeergelegenheid in de binnenstad	130
11.1a	Aantal huishoudens zonder auto, Groningen en het centrum van de gemeente Groningen vergeleken met de regio, 2009.....	131
11.2.a	Waardering van ondernemers voor parkeermogelijkheden in de binnenstad, Groningen vergeleken.....	131
11.3	Vervoerde passagiers van en naar het transferium en de P+R lokaties.....	132
11.4	Bewaakte rijwielstallingen en aantallen gestalde rijwielen.....	132
11.5	Gemiddeld aantal verplaatsingen per dag naar vervoerswijze en motief van inwoners van Groningen en Nederland.....	132
11.3.a	Waardering van ondernemers voor bereikbaarheid van de stad per auto, Groningen vergeleken.....	133
11.4.a	Percentage fietsgebruik in de verplaatsingen tot 7,5 kilometer, Groningen vergeleken, 2004-2008	133
11.6.1	Aantal busreizigers stadslijnen op een gemiddelde werkdag	134
11.6.2	Aantal busreizigers per traject op een gemiddelde werkdag	134
11.6.3	Aantal in- en uitstappers op de treinstations op een gemiddelde werkdag.....	134
11.7	Meerjarenoverzicht vlieg- en passagiersbewegingen Groningen Airport Eelde	134
11.6.a	Percentage inwoners dat tevreden is over het openbaar vervoer in de wijk.....	135
11.6.b	Waardering van ondernemers voor bereikbaarheid van de stad per openbaar vervoer, Groningen vergeleken.....	135
11.8.1	Verkeersintensiteit op het binnen- en het agglomeratiecordon op een werkdag	136
11.8.a	Indexcijfers van de verkeersintensiteit, cordons en ringwegen	137
11.9.a	Inkomende- gedeeld door de uitgaande pendel (pendelratio), Groningen vergeleken, september 2005.....	137
11.10.1	Scheepvaartpassages beroepsvaart, telpunten gemeente Groningen	138
11.10.2	Scheepvaartpassages recreatievaart, telpunten gemeente Groningen.....	138
11.10.3	Scheepvaartpassages beroepsvaart en lading (tonnage) door de Oostersluis	138
11.10.a	Telpunten beroeps- en recreatievaart	139
11.10.b	Beroeps- en recreatievaart, passages op de telpunten binnen de gemeente ¹⁾	139
11.10.c	Aantal containers met herkomst en bestemming, Groningen vergeleken met Nederland, index, 2001 = 100	139

11 VERKEER EN VERVOER

11.1 Geregistreerde motorvoertuigen in de gemeente Groningen en Nederland op 1 januari

soort voertuig	1999	2004	2007	2008	2009	index 2009, 1999=100
Groningen						
personenauto's	52.708	64.149	63.814	65.004	65.802	124,8
personenauto's particulieren	.	52.756	53.576	54.364	.	.
bedrijfsauto's						
bestelauto's	6.107	9.600	7.970	7.861	7.953	130,2
vrachtauto's	640	495	399	370	372	58,1
trekkers	235	304	315	287	294	125,1
speciale voertuigen	312	510	609	659	681	218,3
bussen	318	74	67	55	54	17,0
totaal bedrijfsauto's	7.612	10.983	9.360	9.232	9.354	122,9
motoren	3.064	3.985	4.278	4.369	4.563	148,9
totaal motorvoertuigen Groningen	63.384	79.117	77.452	78.605	79.719	125,8
Nederland						
personenauto's	6.119.581	6.908.473	7.230.178	7.391.903	7.542.331	123,2
personenauto's particulieren	.	6.419.354	6.407.804	6.518.812	6.633.454	.
bedrijfsauto's	806.475	1.070.215	1.064.846	1.082.523	1.101.432	136,6
motoren	392.459	516.567	567.911	585.204	605.604	154,3
totaal motorvoertuigen Nederland	7.318.515	8.495.255	8.862.935	9.059.630	9.249.367	126,4

Bron: CBS

11.2.1 Parkeercapaciteit begin van het jaar

	1998	2001	2005	2008	2009	2008
openbare ruimte (bemeterde plaatsen)						vergunning-houders
binnenstad	952	900	910	900	896	900
eerste ring ¹⁾	5.280	9.930	15.000	15.000	15.067	12.500
tweede ring ²⁾	1.125	1.125	1.125	1.125	1.125	0
totaal openbare ruimte	7.357	11.955	17.035	17.025	17.088	13.400
parkeergarages						
binnenstad	1.325	1.695	1.695	1.640	1.640	
nabij binnenstad ³⁾	450	450	1.930	2.016	3.216	
totaal in en nabij centrum	1.775	2.145	3.625	3.656	4.856	
overige garages	600	600	600	1.520	1.520	
parkeergarages totaal aantal	9	10	13	14	15	
parkeergarages totaal capaciteit	2.745	2.745	4.225	5.176	6.376	
parkeerlocaties (P+R, gedeeltelijk betaald)	1.475	1.450	1.450	0	0	
parkeerlocaties transferia (gratis)	1.000	1.000	1.500	3.690	5.150	
totaal openbare parkeerplaatsen	12.577	17.150	24.210	25.891	28.614	

Bron: RO/EZ

1) Eerste ring: de wijken rondom de binnenstad waar buurtparkeren is ingevoerd

2) Tweede ring: overige gebieden buiten het centrum

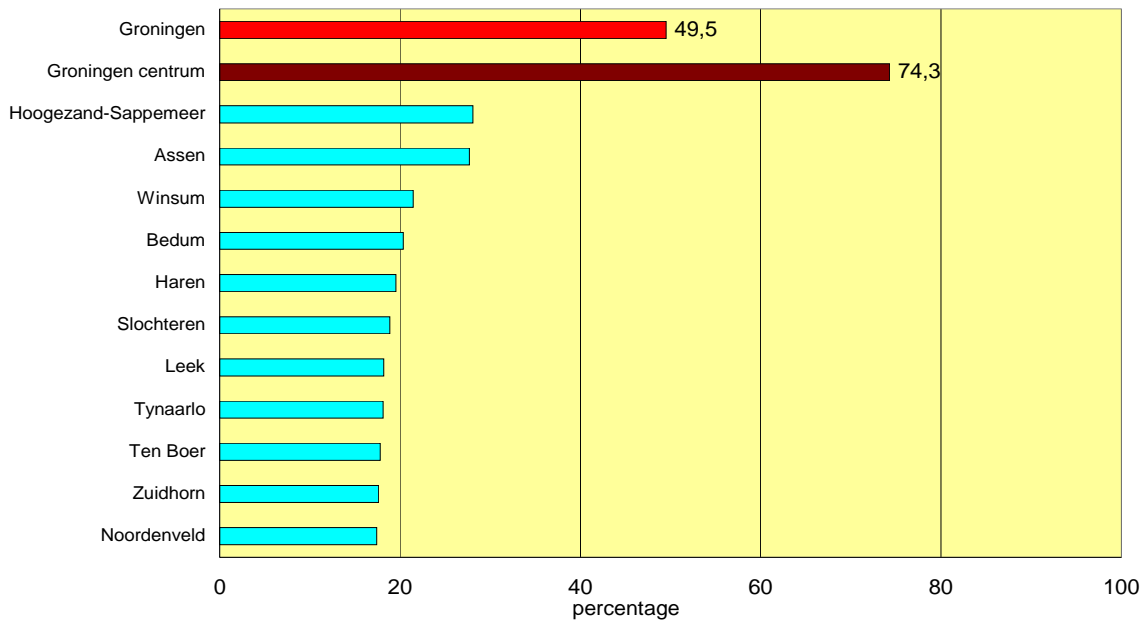
3) Zonder parkeergarage UMCG

11.2.2 Waardering van binnenstadsbezoekers voor de parkeergelegenheid in de binnenstad

	2002	2005
rapportcijfer voor het parkeren	5,7	6,1

Bron: Goudappel Coffeng

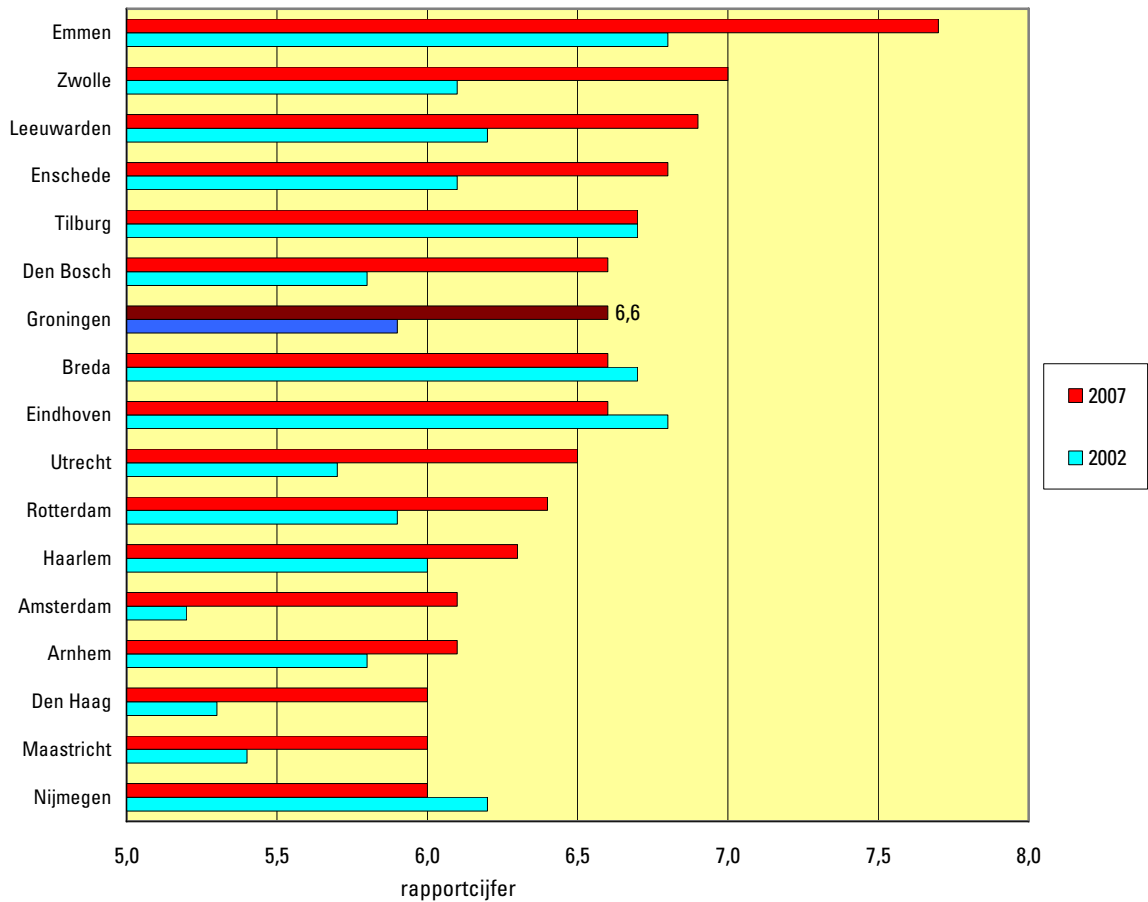
11.1a Aantal huishoudens zonder auto, Groningen en het centrum van de gemeente Groningen vergeleken met de regio, 2009

Bron: Expérian

1) Het centrum omvat de postcodegebieden 9711 en 9712

11.2.a Waardering van ondernemers voor parkeermogelijkheden in de binnenstad, Groningen vergeleken

Bron: RvB

11.3 Vervoerde passagiers van en naar het transferium en de P+R lokaties

lokatie	2005	2006	2007	2008	2009
Sontweg	675.600	766.500	808.300	846.100	1.002.000
Peizerweg	49.600	39.100	45.300	38.200	33.100
Zaanstraat	211.500	198.500	207.200	141.000	118.400
Kardinge	223.800	239.900	253.400	265.300	280.300
Haren				466.300	703.000
totaal	1.160.400	1.243.900	1.314.200	1.756.800	2.136.700

Bron: Arriva

11.4 Bewaakte rijwielstallingen en aantallen gestalde rijwielen

	2005	2006	2007	2008	2009
plaatsen					
gemeentelijke stallingen					
aantal stallingen	28	29	26	24	27
w.v. mobiele stallingen	4	4	3	3	2
aantal plaatsen	21.000	21.000	24.300	23.500	24.700
w.v. in mobiele stallingen	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
particuliere stalling station					
aantal plaatsen	2.700	2.700	2.700	2.100	2.100
aantal gestalde fietsen en bromfietsen					
gemeentelijke stallingen					
totaal gemeentelijke stallingen	1.960.200	1.828.300	1.558.600	.	.
stallingen binnenstad				187.167	202.375
particuliere stalling station					
fietsen, bromfietsen, motoren					
dagstalling	112.709	103.525	76.965	76.976	44.837
weekendkaarten					39.487
weekkaarten	2.541	2.657	1.324	1.197	892
maandkaarten	6.211	5.974	3.939	3.358	3.360
jaarkaarten	1.039	988	919	945	1.005

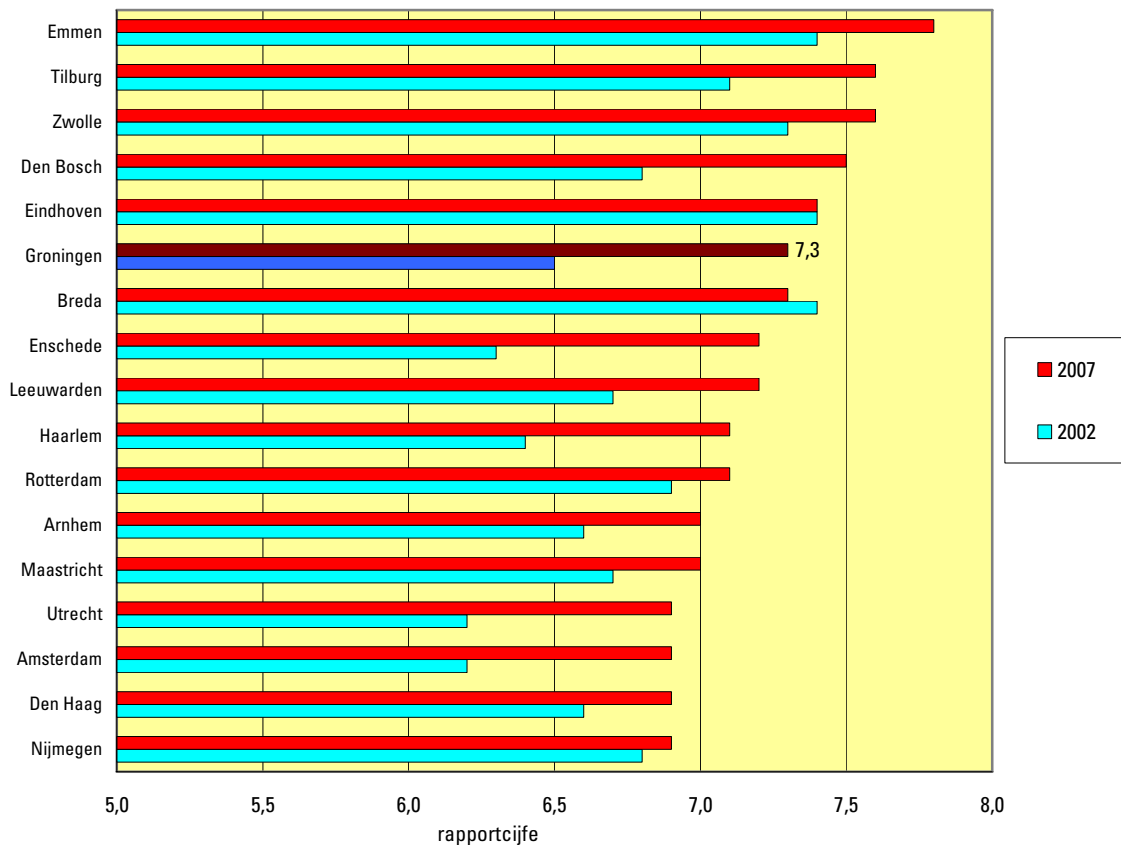
Bron: SWP, Stationsstalling

11.5 Gemiddeld aantal verplaatsingen per dag naar vervoerswijze en motief van inwoners van Groningen en Nederland

	Groningen		Nederland	
	1999	2003	1999	2003
Verplaatsingen per persoon per dag	3,32	3,35	3,15	3,09
waarvan:				
autobestuurder	0,72	0,71	1,01	1,00
autopassagier	0,39	0,39	0,53	0,50
openbaar vervoer	0,17	0,17	0,15	0,14
fiets/bromfiets	1,31	1,31	0,84	0,84
lopen	0,70	0,73	0,58	0,57
overig	0,03	0,04	0,04	0,05
redenen van verplaatsingen:				
van en naar het werk	0,49	0,53	0,51	0,50
zakelijk/diensten	0,26	0,28	0,27	0,25
winkelen	0,84	0,89	0,66	0,65
onderwijs	0,29	0,25	0,28	0,28
visite/recreatief	0,70	1,07	1,09	1,08
overig	0,32	0,30	0,35	0,34

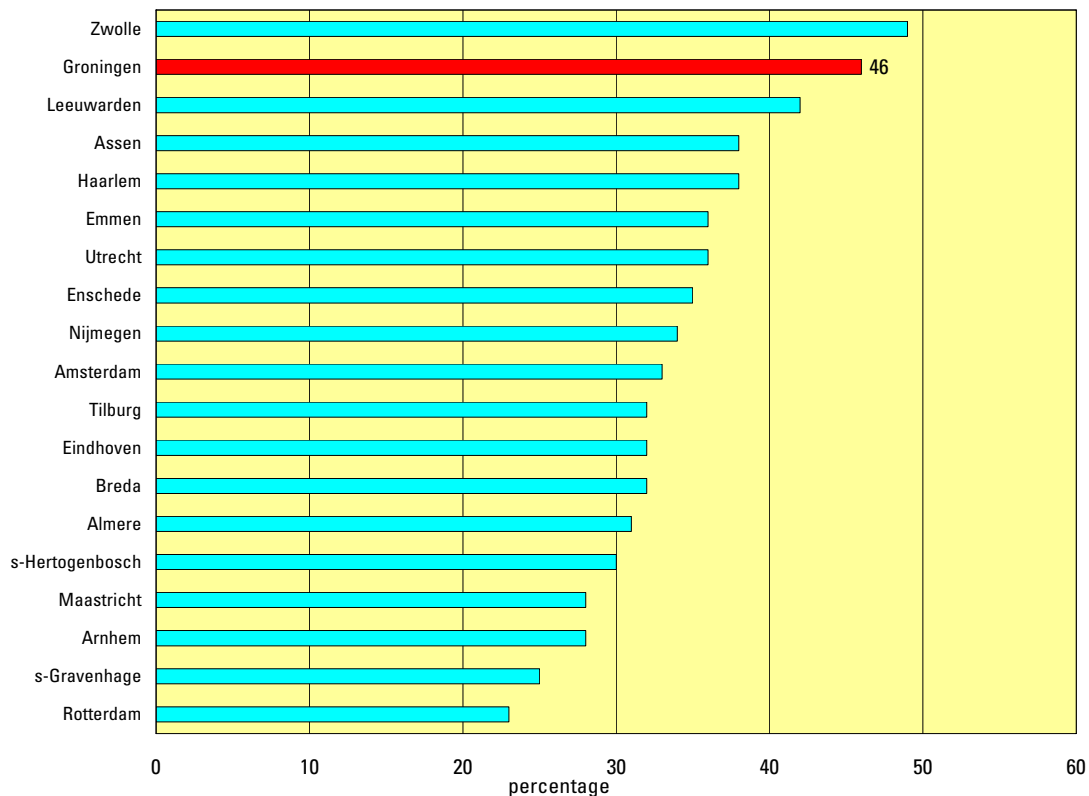
Bron: CBS

11.3.a Waardering van ondernemers voor bereikbaarheid van de stad per auto, Groningen vergeleken

Bron: RvB

11.4.a Percentage fietsgebruik in de verplaatsingen tot 7,5 kilometer, Groningen vergeleken, 2004-2008

Bron: CBS

11 VERKEER EN VERVOER

11.6.1 Aantal busreizigers stadslijnen op een gemiddelde werkdag

richting	2006	2008	2009	richting	2006	2008	2009
Korrewegwijk	3.220	2.522	2.509	Vinkhuizen	5.286	4.586	4.741
Oosterpark	1.983	1.289	1.475	Hoogkerk	1.725	1.778	1.803
Lewenborg	6.296	5.982	5.493	Hoornse wijken	4.423	3.963	3.955
Beijum	5.643	5.598	5.799	De Wijert	3.646	2.869	2.837
Selwerd (lijn 5)	1.044	971	1.085	Coendersborg/Europapark	1.097	1.858	2.590
Zernike	11.345	12.632	15.018	Woonschepenhaven	391	331	370
totaal					46.099	44.379	47.675

Bron: OV Bureau Groningen-Drenthe

1) NB: sommige streeklijnen verzorgen ook een deel van het stadsvervoer, die aantallen zitten niet in deze tabel

11.6.2 Aantal busreizigers per traject op een gemiddelde werkdag

traject naar/ van Groningen	2005	2006	2007	2008	2009
Heerenveen (+Q-liner Lelystad)	2.364	2.689	2.649	2.256	2.108
Drachten/Surhuisterveen	2.667	2.278	2.726	2.916	3.854
Leek/Marum	2.895	3.398	3.276	3.370	3.214
Roden	2.711	2.867	2.747	2.709	2.595
Eelde	1.328	1.293	1.289	1.127	1.361
Haren	4.118	4.492	3.708	3.394	3.275
A28 Assen	1.149	1.355	1.989	2.266	2.634
Zuidlaren/Gieten/Emmen	3.844	3.685	4.083	5.649	6.957
Stadskanaal/Emmen	1.824	1.701	2.038	2.001	2.022
Hoogezand/Veendam	2.192	2.216	2.315	2.232	2.409
Winschoten	218	149	155	36	23
Slochteren	1.586	1.510	1.532	1.305	1.310
Delfzijl/Ten Boer/Loppersum	1.947	1.736	2.016	1.559	1.632
Bedum	1.897	1.898	2.041	1.742	1.638
Winsum	1.327	1.216	1.243	1.080	1.045
Zuidhorn	2.462	2.343	2.349	2.526	2.548
totaal	34.529	34.826	36.156	36.168	38.625

Bron: OV Bureau Groningen-Drenthe

11.6.3 Aantal in- en uitstappers op de treinstations op een gemiddelde werkdag

	2005	2006	2007	2008	2009
hoofdstation (Groningen Centraal)	30.470	32.570	34.040	35.000	34.580
noorderstation (Groningen-Noord)	1.380	1.790	1.500	1.510	1.820
Groningen-Europapark ¹⁾			40	510	880
totaal	31.850	34.360	35.580	37.020	37.280

Bron: NS,

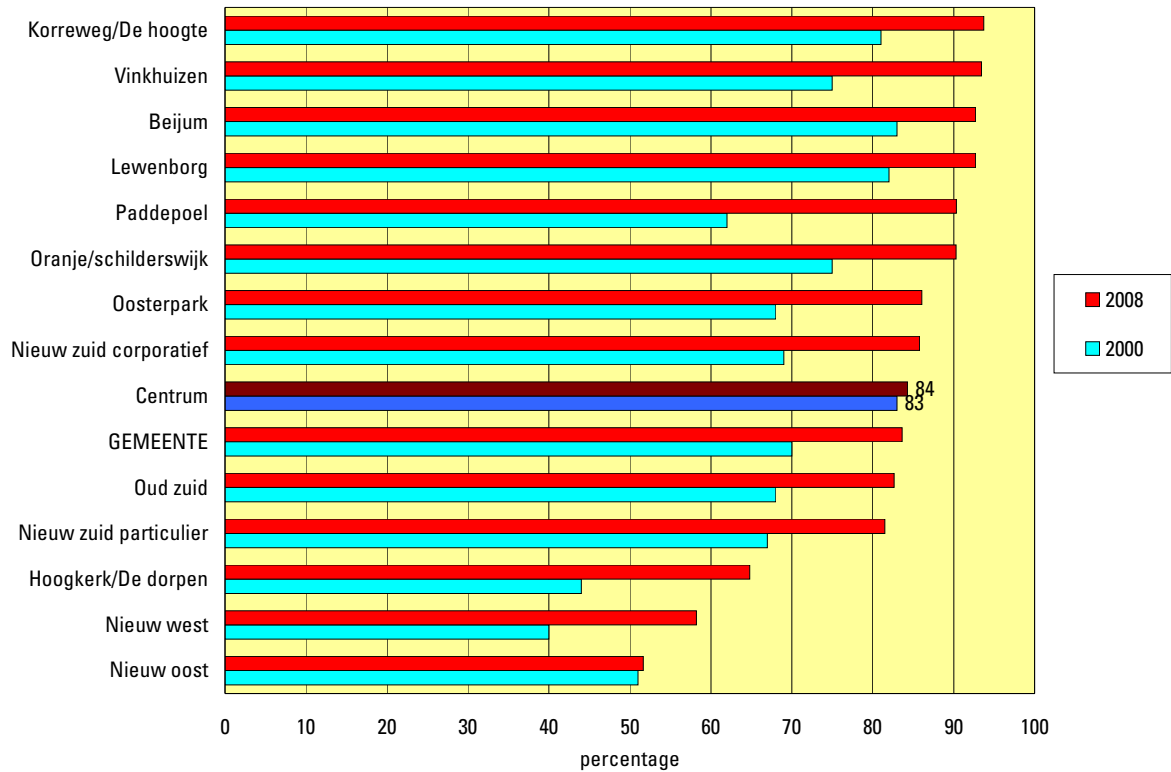
1) Station Groningen Europapark is geopend vanaf september 2007

11.7 Meerjarenoverzicht vlieg- en passagiersbewegingen Groningen Airport Eelde

	2005	2006	2007	2008	2009	index 2009, 2005=100
vliegbewegingen						
lijndiensten	498	677	1.182	752	443	89,0
charters	1.255	1.152	1.149	1.321	1.205	96,0
les-/oefenvluchten	30.180	37.505	42.996	45.132	49.972	165,6
overig (vnl. privé)	15.336	15.454	14.101	14.133	13.928	90,8
totaal	47.269	54.788	59.428	61.338	65.548	138,7
passagiersbewegingen						
lijndiensten totaal	10.910	13.874	18.820	11.797	5.883	53,9
charters	146.662	145.968	145.357	169.902	155.621	106,1
overig (vnl. luchttaxi)	5.105	6.398	8.224	9.235	5.603	109,8
totaal	162.677	166.240	172.401	190.934	167.107	102,7

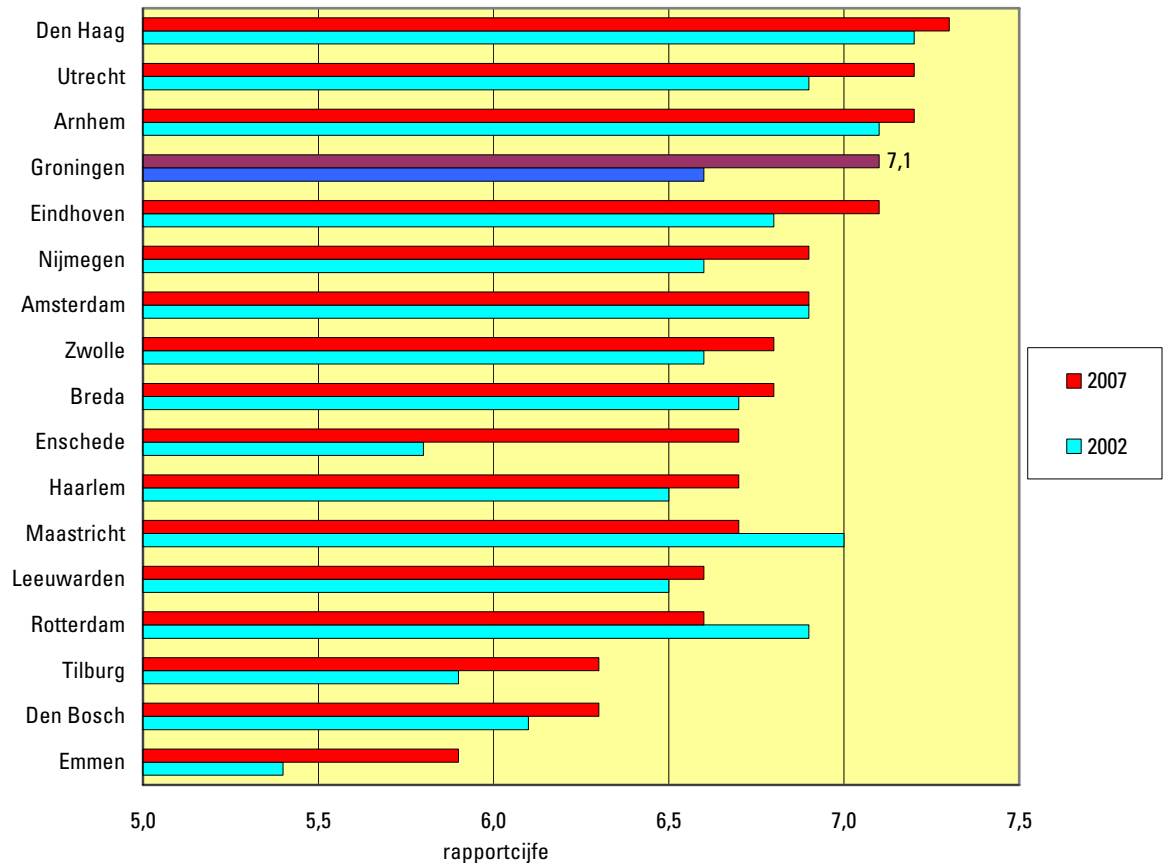
Bron: Groningen Airport Eelde

11.6.a Percentage inwoners dat tevreden is over het openbaar vervoer in de wijk

Bron: Bureau O&S (L&V)

11.6.b Waardering van ondernemers voor bereikbaarheid van de stad per openbaar vervoer, Groningen vergeleken

Bron: RvB

11 VERKEER EN VERVOER

11.8.1 Verkeersintensiteit op het binnen- en het agglomeratiecordon op een werkdag

cordon	2001	2005	2007	2008	2009	index 2009, 2001=100
agglomeratiecordon¹⁾						
(brom)fietsverkeer	14.500	13.800	13.700	14.600	14.600	100,7
autoverkeer	246.900	261.900	269.700	275.800	274.200	111,1
totaal	261.400	275.700	280.175	290.400	288.800	110,5
binnencordon²⁾						
(brom)fietsverkeer	97.700	116.900	109.700	124.800	125.400	128,4
autoverkeer	245.600	240.100	246.900	245.000	251.000	102,2
totaal	343.300	357.000	356.600	369.800	376.400	109,6

Bron: RO/EZ, Provincie Groningen,

1) Het agglomeratiecordon omvat alle uitgaande wegen van de gemeente Groningen en de plaats Haren

2) Het binnencordon wordt begrensd door de Zuidelijke ringweg, de Westelijke ringweg, de spoorlijn Groningen-Winsum, het van Starckenborghkanaal, het Eemskanaal en de Europaweg.

11.8.2 Verkeersintensiteit op de ringwegen op een werkdag

ringweg	wegvak	2001	2005	2008	2009	index 2009 2001=100
noord	Frieschestraatweg/Zonnelaan	24.800	26.100	27.800	30.400	122,6
	lepenlaan/Noordzeeweg	28.200	31.100	32.200	33.300	118,1
	Noordzeeweg	31.900	33.600	34.300	35.900	112,5
oost	Busbaan/Akeleiweg	33.800	37.600	40.300	37.800	111,8
zuid	Euvelgunnerbrug	37.700	38.500	37.300	37.300	98,9
	Julianaplein/Europaweg	77.700	83.400	86.200	86.200	110,9
west	Laan 1940-1945	39.600	38.700	38.000	38.700	97,7
	Plataanlaan/Edelsteenlaan	23.100	26.200	28.500	30.100	130,3
totaal		296.800	315.200	324.600	329.700	111,1

Bron: Provincie Groningen, Rijkswaterstaat

11.8.3 Verkeersintensiteit op de noord-zuidlijn en de oost-westlijn op een werkdag

	2001	2005	2008	2009	index 2009 2001=100
noord zuidlijn					
(brom)fietsverkeer	63.300	77.200	80.780	80.770	127,6
autoverkeer	233.500	237.500	244.900	249.200	106,7
oost westlijn					
(brom)fietsverkeer	30.100	31.230	31.440	31.400	104,3
autoverkeer	156.200	161.000	164.860	170.900	109,4
totaal	483.100	506.930	521.980	532.270	110,2

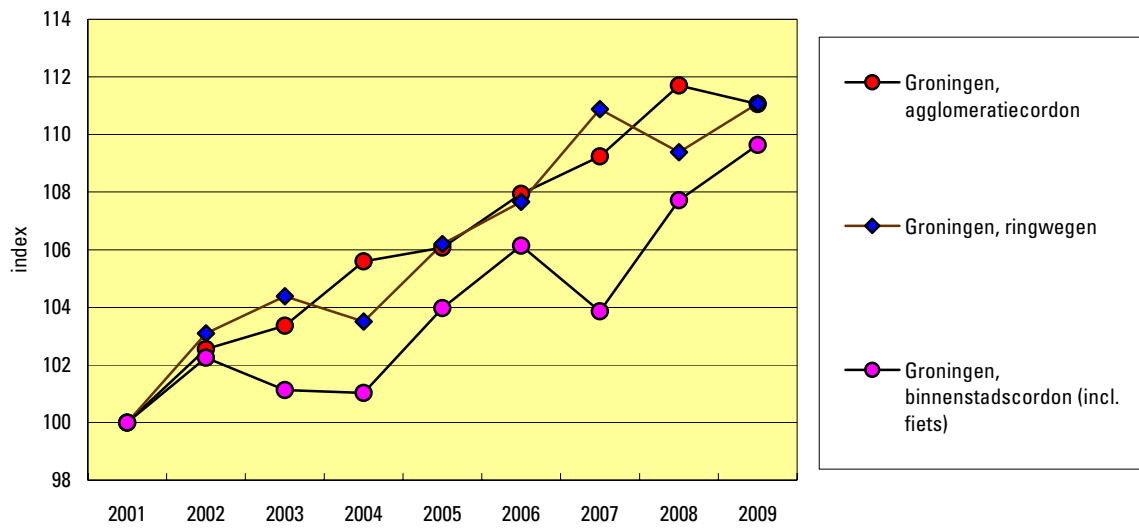
Bron: RO/EZ

11.9 Woon-werkverkeer: hoofdbanen van werknemers, woon- en werkgemeenten

woongemeente (in Groningen werkend)	ultimo 2000	sept. 2005	werkgemeente (in Groningen wonend)	ultimo 2000	sept. 2005
Groningen	52.800	56.400	Groningen	52.800	56.400
Tynaarlo	3.600	3.600	Assen	1.800	2.000
Noordenveld	3.000	3.300	Haren	1.600	1.300
Zuidhorn	2.900	3.200	Leeuwarden	1.100	1.300
Hoogezand	3.000	3.100	Zwolle	700	1.200
Assen	2.600	3.100	Hoogezand	1.400	1.100
Haren	3.000	2.800	Tynaarlo	900	1.000
Winsum	2.800	2.800	Noordenveld	800	800
Bedum	2.400	2.300	Leek	600	800
Slochteren	1.800	2.000	Amsterdam	800	700
overige gemeenten	27.800	29.300	overige gemeenten	12.200	11.500
totaal	106.900	113.300	totaal	75.700	79.000
<i>Groningen binnenkomend</i>	<i>54.100</i>	<i>56.900</i>	<i>Groningen uitgaand</i>	<i>22.900</i>	<i>22.600</i>
<i>Saldo</i>				<i>31.200</i>	<i>34.300</i>

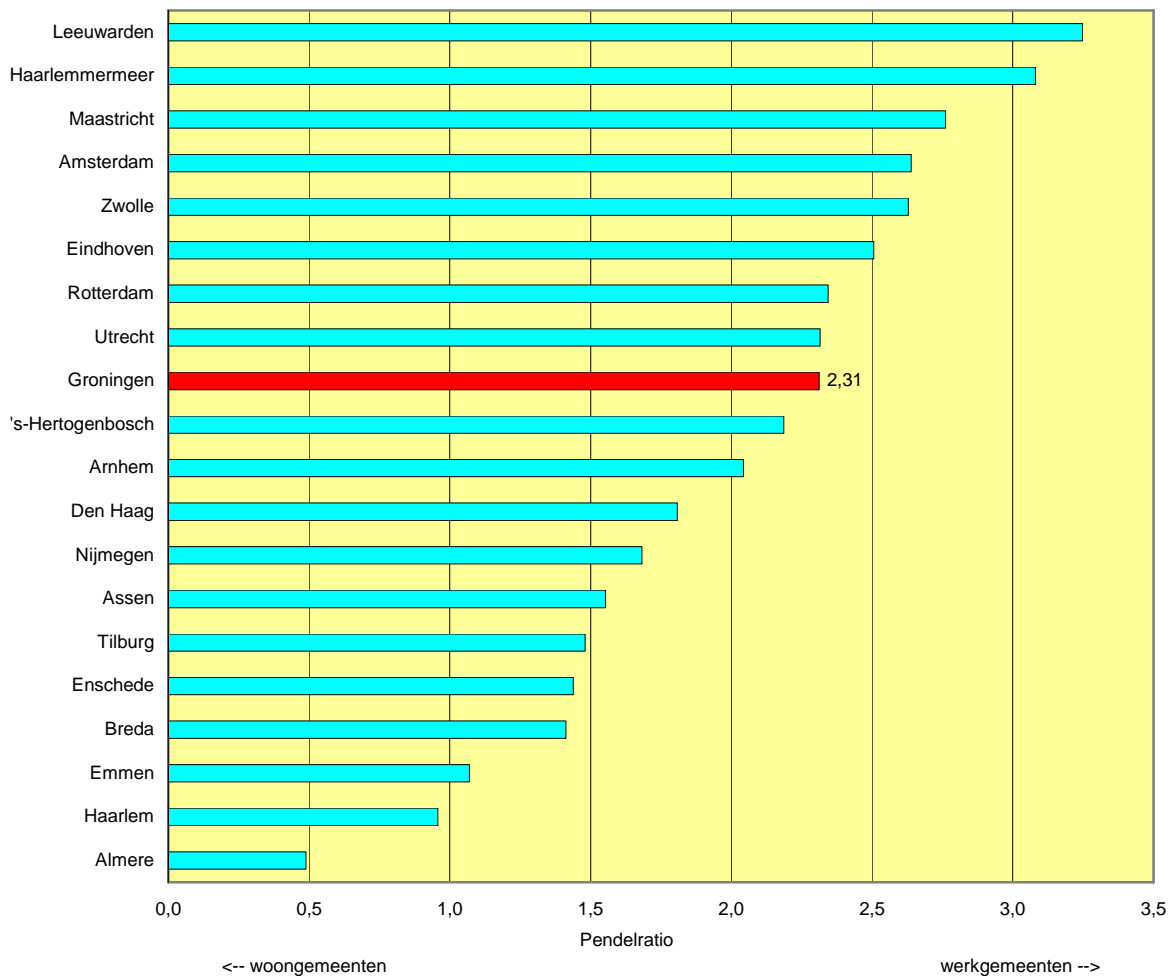
Bron: CBS

11.8.a Indexcijfers van de verkeersintensiteit, cordons en ringwegen

Bron: VES, CBS

11.9.a Inkomende- gedeeld door de uitgaande pendel (pendelratio), Groningen vergeleken, september 2005

Bron: CBS

11.10.1 Scheepvaartpassages beroepsvaart, telpunten gemeente Groningen

telpunt	2005	2006	2007	2008	2009
Oostersluis	17.243	15.649	14.361	13.642	13.545
Euvelgunnerbrug	3.959	3.929	1)	3.210	2.779
Kinder(vier)verlaten	730	167	1.380	385	382
Dorkwerdersluis	265	205	99	98	80

Bron: Provincie Groningen

11.10.2 Scheepvaartpassages recreatievaart, telpunten gemeente Groningen

telpunt	2005	2006	2007	2008	2009
Oostersluis	7.894	7.525	7.622	7.446	7.853
Euvelgunnerbrug	4.215	2.873	1)	3.497	3.489
Kinder(vier)verlaten	315	285	731	677	400
Dorkwerdersluis	4.905	4.719	5.942	6.116	6.635

Bron: Provincie Groningen

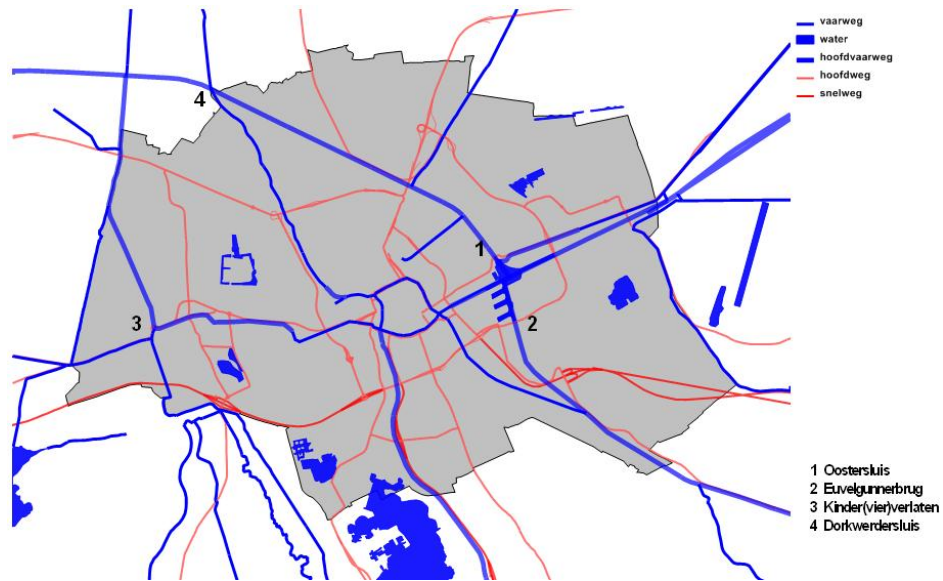
1) Door een verhuizing van de bediening naar een ander gebouw en door het overgaan op een nieuw telsysteem zijn van de Euvelgunnerbrug geen data beschikbaar over 2007

11.10.3 Scheepvaartpassages beroepsvaart en lading (tonnage) door de Oostersluis

vervoer		2005	2006	2007	2008	2009
containervervoer	aantal schepen	1.083	908	726	591	590
	aantal containers	104.106	64.611	51.471	42.725	44.230
bulkvervoer	aantal schepen	12.276	11.089	10.054	10.149	9.329
	lading	8.281.916	7.688.977	7.352.021	7.685.344	7.063.775
tankvaart	aantal schepen	3.103	2.939	2.865	2.582	3.051
	lading	2.031.560	2.016.087	2.003.673	2.055.061	2.277.654
overig	aantal schepen	781	713	716	803	575
totaal Oostersluis	aantal schepen	17.243	15.649	14.361	13.642	13.545
	lading	10.951.537	10.441.430	9.935.926	9.740.405	9.754.213

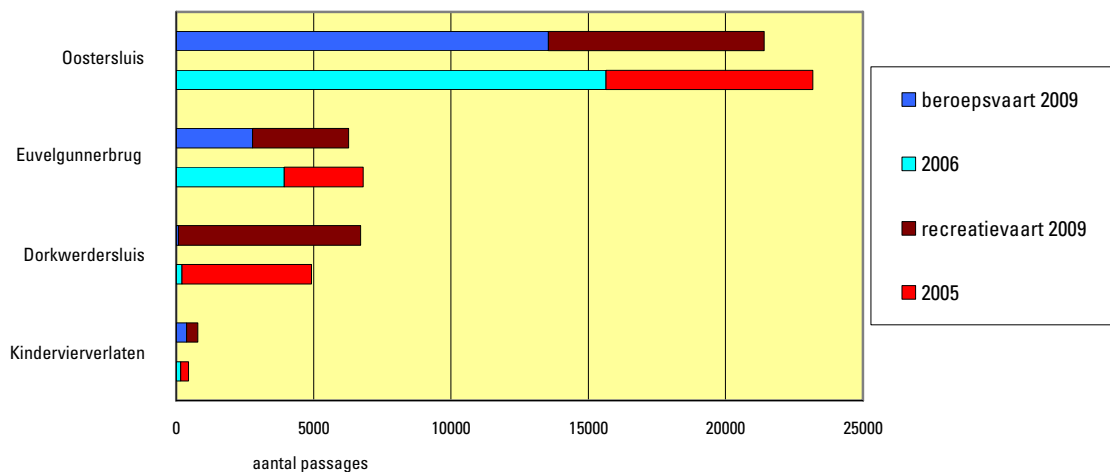
Bron: Provincie Groningen

11.10.a Telpunten beroeps- en recreatievaart

Bron: Provincie Groningen

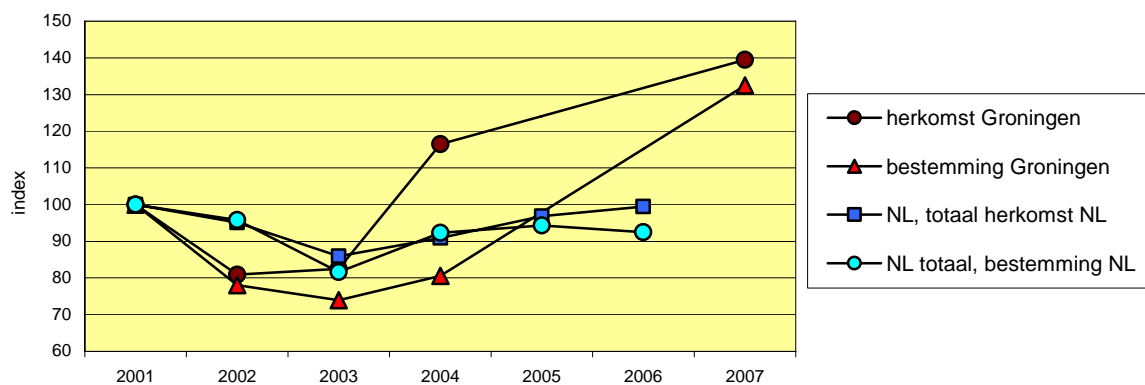
11.10.b Beroeps- en recreatievaart, passages op de telpunten binnen de gemeente ¹⁾

Bron: Provincie Groningen

1) Euvelgunnerbrug recreatievaart 2005 en 2006

11.10.c Aantal containers met herkomst en bestemming, Groningen vergeleken met Nederland, index, 2001 = 100

HOOFDSTUK 12

DUURZAME LEEFOMGEVING

De oudste vuilniswagen van de Milieudienst, een oude roltrommel uit 1961.

Duurzaamheid

Dit jaar is een aantal thema's over duurzaamheid in het jaarboek opgenomen. Onder meer: de voortgang van projecten op het gebied van duurzaamheid, het energieverbruik van de gemeente als organisatie, gevelbelasting als gevolg van lawaai in de omgeving en cijfers over bodemverontreiniging.

De afvalberg van de gemeente

In totaal werd er in 2009 in de gemeente Groningen 82.700 ton huishoudelijk afval verzameld, 29.440 ton bedrijfsafval en 3.400 ton openbaar afval. Een deel hiervan is afval wat burgers uit de gemeente brengen naar twee afvalbrengrstations, in de wijk Vinkhuizen en op het industrieterrein Zuidoost (Woltjerspoor). Ook bedrijven kunnen hier afval brengen. Bij het terrein Woltjerspoor mogen ook inwoners uit de omliggende gemeenten Bedum, Haren en Ten Boer hun afval brengen. Hier is in 2009 in totaal 16.060 ton afval gebracht.

Energieverbruik daalt

Zowel het totale gasverbruik als het totale elektriciteitsverbruik in de gemeente Groningen daalt. Het aardgasverbruik in de stad daalt over de afgelopen 4 jaar; in 2009 met bijna 2% t.o.v. 2008. Deze daling is vooral een gevolg van besparingen bij kleinverbruikers (huishoudens). Het elektriciteitsverbruik in de stad daalt in 2009 met 4% t.o.v. 2008. Dit is een duidelijke trendbreuk ten opzichte van de afgelopen jaren. De daling komt van grootverbruikers; zij gebruikten afgelopen jaar minder elektriciteit (-8%), waarschijnlijk als gevolg van de veranderde economische omstandigheden. Kleinverbruikers gebruikten juist meer elektriciteit (ca. 2%). De besparing in Groningen is groter dan landelijk.

Duurzame energie

Het aandeel duurzaam opgewekte energie levering aan het openbare net in de stad is zeer gering: 0,9 % van het totale energieverbruik (i.c. gas en elektriciteit) in de stad. De vergistinginstallatie van Attero (voormalig VAM-Milieu/Vagron) is een belangrijke producent van groene stroom. Daarnaast hebben particulieren en bedrijven met behulp van subsidie geïnvesteerd in energieopwekking uit zon, biomassa of groen gas. Dit draagt echter nog maar beperkt bij in de duurzame energievoorziening.

CO₂-uitstoot stijgt nauwelijks

Het totale energieverbruik van gas en elektriciteit in de gemeente Groningen is omgerekend naar CO₂-uitstoot. Op dit moment bedraagt de CO₂-uitstoot van de stad als geheel op basis van een hernieuwde berekening 1.164 kton per jaar. In 2009 is ruim 32 kton CO₂ uitstoot vermeden. De gemeente Groningen als organisatie gebruikt sinds 2006 voor 100 procent groene stroom.

Geluidsoverlast beperken

Het aantal woningen met een relatief hoge geluidsbelasting aan de gevel neemt de laatste jaren toe. Dit wordt veroorzaakt doordat de stad compacter wordt en het wegverkeer intensiveert. In 2008 waren er 36.663 woningen met een gevelbelasting groter dan de voorkeursgrenswaarde voor wegverkeerslawaai en 2.733 voor spoorweglawaai. Hiervan hadden 1.010 woningen een geluidsbelasting boven de saneringswaarde. Om de geluidsbelasting binnen in de woningen te beperken worden er maatregelen voorgeschreven bij de bouw.

Milieuklachten over bedrijven vooral geluid

Het aantal milieuklachten over bedrijven is vergelijkbaar met voorgaande jaren. De klachten gaan voor 90% over geluidsoverlast, vooral afkomstig van de horeca.

Ecologie

De stedelijke ecologisch structuur heeft in 2008 een omvang van 859 ha gekregen. Daarvan wordt 464 ha (54%) ecologisch beheerd. Daarnaast wordt er nog 1.000 hectare bermen ecologisch beheerd. De knelpunten in de verbindingen worden aangepakt. Zo zijn ten zuiden van het Stadspark twee faunakruisingen onder de rijksweg A7 gerealiseerd

Onderhoud van de stad als totaal goed

Sinds 2001 wordt de kwaliteit van de leefomgeving (schoon en heel) gemeten. De Milieudienst meet hoe schoon de stad is en Stadsbeheer meet het onderhoud van de stad (heel).

Op het onderdeel schoon als heel zijn de resultaten voor 2009 goed, 89% voldoet aan de norm. Wel zijn er verschillen op onderdelen. In 2009 waren de resultaten voor de woonwijken en bedrijventerreinen minder goed dan gemiddeld. In 2008 waren dit nog de binnenstad en de hoofdstructuur.

Trottoirs niet altijd goed onderhouden

Uit het leefbaarheidsonderzoek uit 2008 blijkt dat 83% van de bevolking tevreden is over het onderhoud van wegen en paden. De tevredenheid hierover is gegroeid ten opzicht van 2006, toen was nog 74% tevreden. Minder mensen dan gemiddeld zijn tevreden over de trottoirs, 63% is tevreden hierover. Over het algemeen zijn de inwoners van Hoogkerk het meest tevreden over het onderhoud van hun wijk en die van de binnenstad het minst tevreden.

Inhoud

12.1.1	Hoeveelheid afval van particulieren in de gemeente Groningen	144
12.1.2	Bedrijfs- en openbaar afval in tonnen	144
12.1.a	Percentage hergebruik van huishoudelijk afval	145
12.1.b	Gescheiden ingezameld huishoudelijk afval	145
12.1.c	Samenstelling van het huishoudelijk afval inclusief het huishoudelijk restafval, 2009	145
12.3.1	Energiegebruik in de gemeente Groningen	146
12.3.2	Inkoop van groene stroom door de gemeente Groningen	146
12.3.3	Energieverbruik van de eigen organisatie van de gemeente Groningen, 2009	146
12.4.1	Productie, inkoop en levering van water door het provinciaal waterbedrijf	146
12.4.2	Waterverbruik per hoofd van de bevolking in de provincie Groningen	146
12.2.a	Voortgang projecten duurzaamheid door de gemeente per thema, eind 2009	147
12.3.a	Verdeling energielagels van de woningen van woningcorporaties, 2008	147
12.5	Overschrijding van luchtkwaliteitsnormen nabij wegen in kilometers weglengte	148
12.6	Aantal woningen met gevelbelasting als gevolg van lawaai in de omgeving	148
12.7	Aantal locaties verdacht van mogelijke bodemverontreiniging, eind van het jaar	148
12.8	Aantal en soort milieuklachten over bedrijven	148
12.9	Ecologische structuur en binnenwater in hectaren	148
12.5.a	Jaargemiddelde stikstofdioxide (NO ₂) gemeentelijke wegen, 2008	149
12.9.a	De ecologische structuur van de gemeente Groningen, 2008	149
12.10.1	Resultaten toetsing van de kwaliteiten 'schoon' en 'heel' van de leefomgeving aan de normen geformuleerd in het BORG, percentage dat voldoet aan de norm	150
12.10.2	Percentage stadgers dat tevreden is over het onderhoud van wegen en paden	150
12.10.a	Resultaten van de toetsing van de BORG ambities per stadsdeel	151

12.1.1 Hoeveelheid afval van particulieren in de gemeente Groningen

soort afval	2005	2006	2007	2008	2009
huishoudelijk afval	x 1.000 kg				
huishoudelijk restafval	44.187	44.986	45.335	44.335	44.041
grof huishoudelijk afval: gemengd	7.152	6.851	7.261	6.559	5.557
grof huishoudelijk afval: deelstromen	10.759	9.807	10.346	10.498	10.112
groente- fruit- en tuinafval (GFT)	7.198	7.327	7.713	7.662	7.982
papier, haalsysteem	4.506	4.700	4.727	4.781	4.585
papier, openbare bakken	4.511	4.151	5.726	6.117	5.707
glas	4.338	4.146	4.100	3.540	3.632
textiel	684	717	802	870	846
klein gevaarlijk afval (chemisch)	174	206	240	241	249
totaal huishoudelijk afval ingezameld	83.509	82.891	86.250	84.603	82.711
waarvan gebracht naar afvalbrengstations Woltjerspoor en Vinkhuizen					
aantal bezoekers afvalbrengstations	72.812	76.932	82.702	79.029	79.234
wit- en bruingoed (2003:stuks)	1.057	640	917	1.183	1.103
grof huishoudelijk afval	3.872	4.334	4.580	3.968	3.413
gemengd bouw- en sloopafval	3.722	3.608	3.236	2.747	2.366
hout	3.114	3.417	3.894	4.128	4.012
puin	1.042	859	1.184	1.132	1.295
snoeiafval	1.212	1.180	1.512	1.291	1.320
ijzer	877	978	1.040	1.068	1.084
oud papier	294	155	283	299	318
textiel	23	21	24	21	20
autobanden	30	29	27	15	24
asbesthoudend afval	106	111	98	79	80
dakbedekking	.	34	0	37	32
overige stromen				413	
totaal afvalbrengstations ¹⁾	15.349	15.366	16.795	16.381	16.061
aantal onder- en bovengrondse containers voor particulieren					
glas	156	156	155	157	162
papier	115	115	118	121	119
huishoudelijk afval	589	659	763	796	840
totaal containers voor particulieren	860	930	1.036	1.074	1.121

Bron: Milieudienst

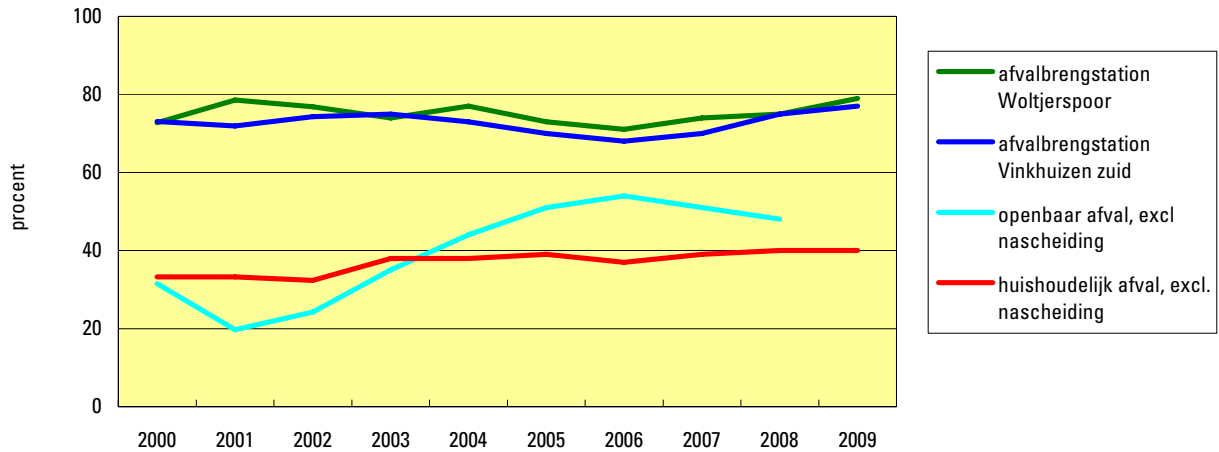
1) Bij afvalbrengstation Woltjerspoor mogen ook inwoners van de gemeenten Haren, Bedum en Ten Boer afval brengen.

12.1.2 Bedrijfs- en openbaar afval in tonnen

soort afval	2005	2006	2007	2008	2009
bedrijfsafval	x 1.000 kg				
totaal	32.047	31.008	28.472	29.289	29.440
openbaar afval					
marktafval	547	359	363	467	563
veegafval, niet-composteerbaar	1.897	2.252	2.037	1.511	1.572
veegafval, composteerbaar	2.054	1.796	1.875	1.177	1.145
kadavers (2003 stuks)	12	18	12	20	12
kolkenafval	495	781	621	645	108
totaal	5.005	5.206	4.908	3.820	3.400
ondergrondse containers					
bedrijfsafval	35	41	41	43	52

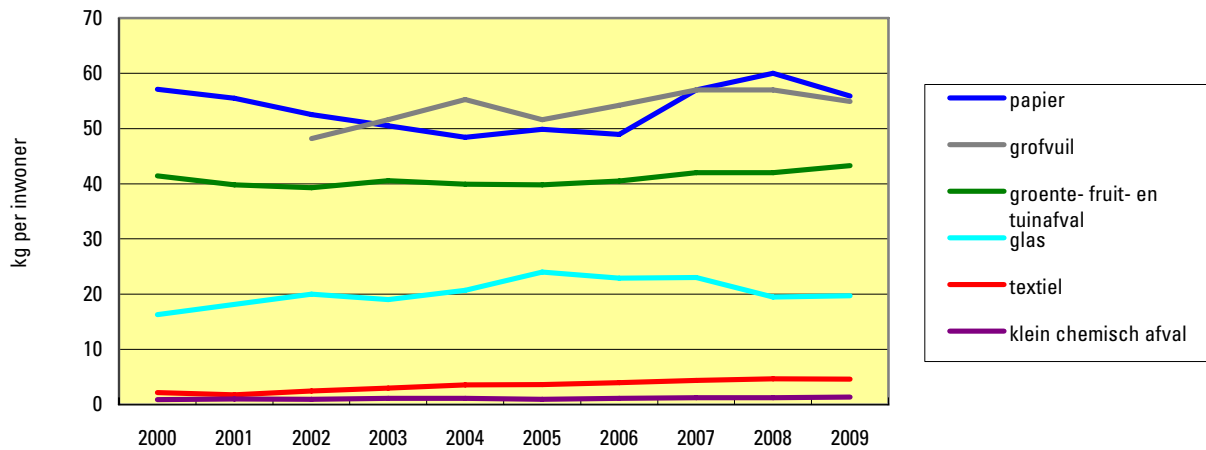
Bron: Milieudienst

12.1.a Percentage hergebruik van huishoudelijk afval

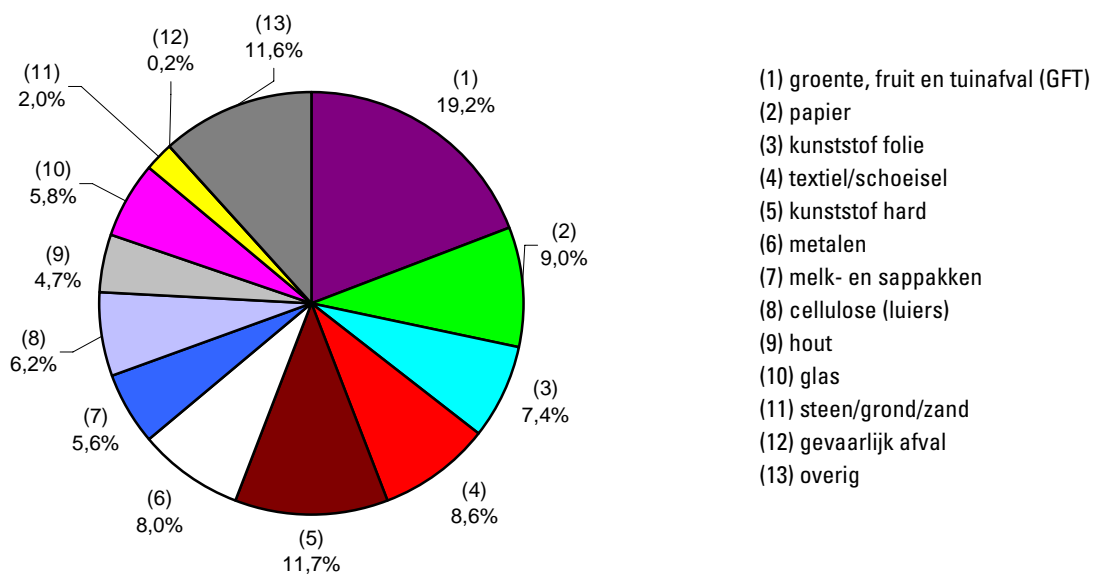
Bron: Milieudienst

12.1.b Gescheiden ingezameld huishoudelijk afval

Bron: Milieudienst

12.1.c Samenstelling van het huishoudelijk afval inclusief het huishoudelijk restafval, 2009

Bron: Milieudienst

12.3.1 Energiegebruik in de gemeente Groningen

		2006	2007	2008	2009
Gas (milj. m3)	kleinverbruik	193	189	184	.
	grootverbruik	121	120	122	.
totaal		315	309	306	301
elektriciteit (milj. kWh)	kleinverbruik	352	355	357	.
	grootverbruik	536	543	563	.
totaal		888	898	920	882
CO2 uitstoot (milj kg)	gas	560	550	545	.
	elektriciteit	503	508	521	.
totaal		1.062	1.058	1.065	1.035

Bron: Essent, Milieudienst

12.3.2 Inkoop van groene stroom door de gemeente Groningen

energie	2002	2003	2004	2005	2006/2009
percentage groen	20%	32%	24%	50%	100%

Bron: DIA

12.3.3 Energieverbruik van de eigen organisatie van de gemeente Groningen, 2009

	elektriciteit milj. kWh	gas milj m3	vermeden CO2 uitstoot (milj. kg)
Energieverbruik totaal gemeente (1.045 elektra- en 226 gasaansluitingen)	31,6	8,9	33,7
Energieverbruik grootverbruikers (89 elektra- en 45 gasaansluitingen)	25,2	2,9	19,4
Energieverbruik eigen gebouwen (kernvastgoed, 49 gebouwen)	9,5	1,5	19,5
Energieverbruik bruggen en gemalen	1,0	0,0	0,6
Energieverbruik openbare verlichting	6,3	0,0	3,6
Energieverbruik scholen	0,5	3,2	6,5

Bron: Essent, Milieudienst

12.4.1 Productie, inkoop en levering van water door het provinciaal waterbedrijf

	2005	2006	2007	2008	2009
productie en inkoop (x 1.000 m ³)	46.029	47.133	46.999	47.076	45.608
waarvan eigen verbruik	1.629	1.604	1.736	2.147	2.298
waarvan levering ¹⁾					
aan waterbedrijven	2.343	2.513	2.362	2.237	1.722
aan abonnees	42.057	43.016	42.901	42.692	41.588

Bron: Waterbedrijf Groningen

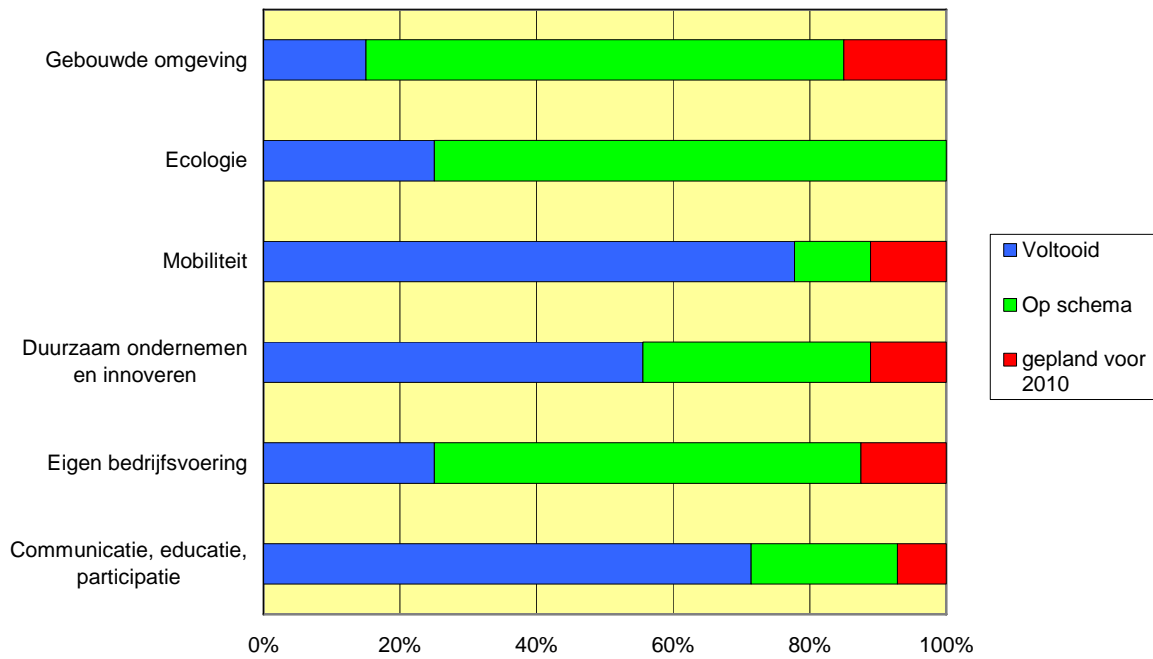
1) Het waterbedrijf heeft als verspreidingsgebied de provincie Groningen en de voormalige gemeente Eelde

12.4.2 Waterverbruik per hoofd van de bevolking in de provincie Groningen

waterverbruik	2005	2006	2007	2008	2009
liters per jaar (x1.000)	71,8	73,5	73,4	73,0	70,9
liters per dag	196,6	201,3	201,1	200,0	194,2

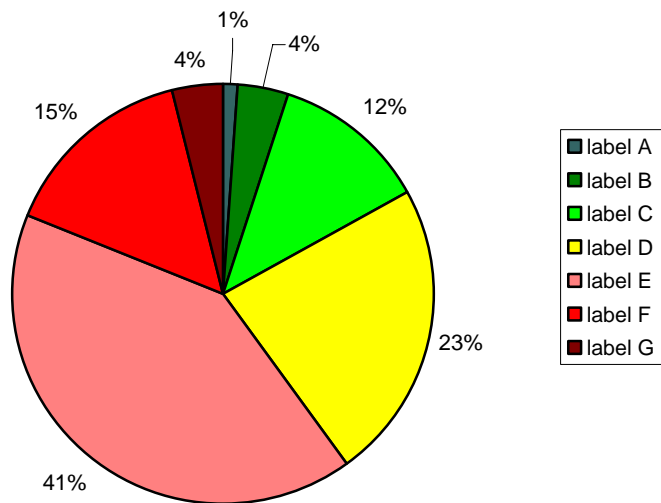
Bron: Waterbedrijf Groningen

12.2.a Voortgang projecten duurzaamheid door de gemeente per thema, eind 2009

Bron: Milieudienst

12.3.a Verdeling energielagels van de woningen van woningcorporaties, 2008

Bron: Milieudienst

12.5 Overschrijding van luchtkwaliteitsnormen nabij wegen in kilometers weglengte

stof ¹⁾	2004	2005	2006	2007	2008
Stikstofdioxide (NO2)					
wettelijke grenswaarde jaargemiddelde concentratie (µg/m3)	40	40	40	40	0
km weg waar de grenswaarde wordt overschreden	7,7	4,1	1,8	0	0
plandrempel (µg/m3)	52	50	48	46	44
km weg waar de plandrempel wordt overschreden	0,3	0,3	0,6	0	0
Fijn stof (PM10)					
wettelijke grenswaarde jaargemiddelde concentratie (µg/m3)	40	40	40	40	0
km weg waar de grenswaarde wordt overschreden	0,36	0,32	0	0	0

Bron: Milieudienst

1) Van Benzeen, Koolmonoxide en Benzo(a)pyreen (B(a)P) vinden in Groningen geen overschrijdingen plaats

2) In 2003 lag door de weersomstandigheden de achtergrondconcentratie hoger

12.6 Aantal woningen met gevelbelasting als gevolg van lawaai in de omgeving

soort lawaai	2008
wegverkeerslawaai	
48-53 dB (voorkeursgrenswaarde)	15.934
53-63 dB	19.799
63-68 dB (saneringswaarde)	846
> 68 dB	84
spoorweglawaai	
> 55 dB (voorkeursgrenswaarde)	2.653
> 68 dB (saneringswaarde)	80
industrielawaai	
woningen binnen de geluidzone Industrielawaai (potentieel geluidbelast)	31.381

Bron: Milieudienst

12.7 Aantal locaties verdacht van mogelijke bodemverontreiniging, eind van het jaar

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Locaties	8.249	8.043	7.641	7.357	2.297	1.908

Bron: Milieudienst

12.8 Aantal en soort milieuklachten over bedrijven

	2006	2007	2008	2009
totaal aantal klachten	251	257	292	290
geluid		233	261	265
afval		12	16	5
lucht		9	10	17
licht		3	5	3

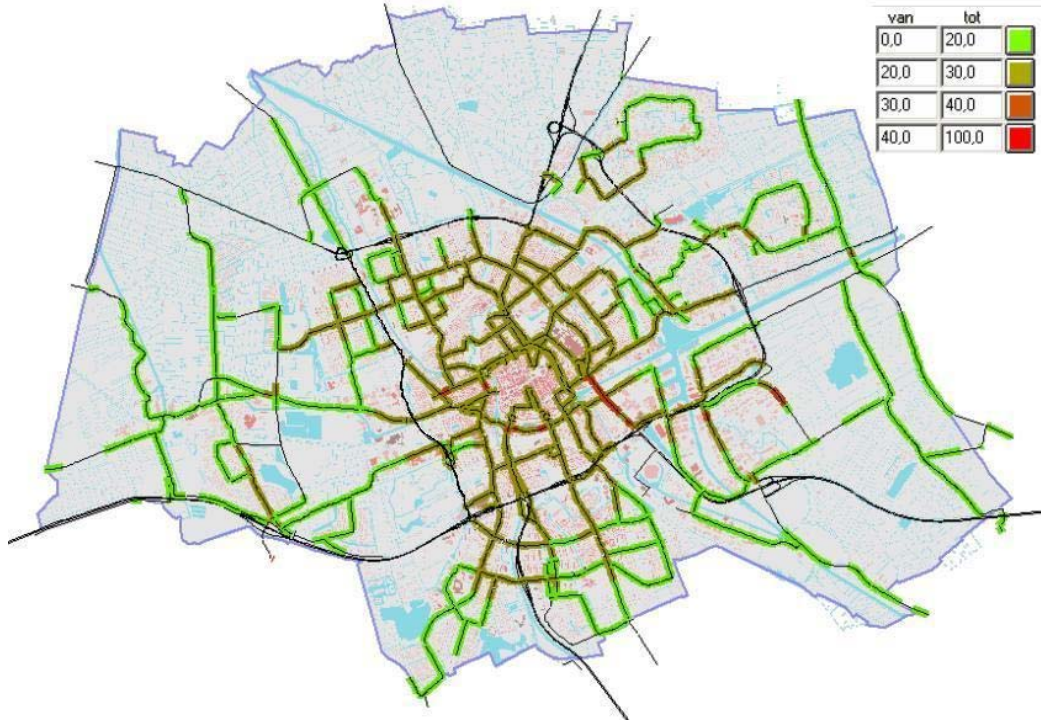
Bron: Milieudienst

12.9 Ecologische structuur en binnenwater in hectaren

	2000	2004	2006	2007	2008
Ecologische structuur in hectaren	755	845	845	859	859
waarvan ecologisch beheerd	252	270	462	464	464
Ecologisch beheerde bermen					1.000
Stadswater in hectaren	280	290	290	290	290

Bron: RO/EZ

12.5.a Jaargemiddelde stikstofdioxide (NO₂) gemeentelijke wegen, 2008

Bron: Milieudienst

12.9.a De ecologische structuur van de gemeente Groningen, 2008

STEDELIJKE ECOLOGISCHE STRUCTUUR 2008

- Ecologische hoofdstructuur (Nationaal)
- Ecologisch waardevol gebied
- Ecologisch waardevol water
- te ontwikkelen ecologisch gebied
- Ecologische groenverbinding
- Ecologisch waardevolle waterverbinding
- knelpunt in verbinding
- te ontwikkelen/versterken groenverbinding
- te ontwikkelen/versterken waterverbinding

Bron: R0/EZ

12 DUURZAME LEEFOMGEVING

12.10.1 Resultaten toetsing van de kwaliteiten 'schoon' en 'heel' van de leefomgeving aan de normen geformuleerd in het BORG, percentage dat voldoet aan de norm

aspect	onderdeel	2006 totaal	2008 totaal	2009 totaal	binnen- stad1)	woon- wijken	groen- en recreatie	bedrijven- terreinen	hoofd- structuur
schoon	drijfvuil	92	83	87	80	89	86	100	83
	graffiti	95	92	94	89	95	92	99	84
	hondenpoep	98	94	94	94	96	91	100	79
	onkruid in verharding	64	74	79	68	82	83	92	58
	zwerfvuil in groen	89	89	90	97	93	92	100	66
	zwerfvuil op verharding	92	90	91	80	96	95	100	64
	totaal schoon		88	88	89	83	92	90	98
heel									
groen	bepanting	87	88	85	75	87	92	100	48
	bomen	95	92	92	95	97	97	97	64
	gras	93	85	84	75	87	91	98	57
totaal groen		91	89	87	88	90	93	98	56
meubilair	bebording	96	93	90	84	97	56	97	68
	speelvoorzieningen	87	96	88	89	86	96	100	100
	straat en parkmeubilair	93	87	79	78	92	45	83	52
	verlichting	98	96	95	96	98	98	99	68
	wijkobjecten	92	90	90	79	91	97	100	98
	totaal meubilair		95	93	90	87	93	78	96
oever	oevers	88	87	84	87	81	89	100	90
	zware oeverbescherming	86	74	78	67	84	65	100	82
	totaal oevers		87	82	83	77	82	78	100
verharding	fietspad	86	85	83	95	90	85	86	72
	rijbaan	92	88	90	88	92	91	95	72
	trottoir	86	85	84	84	90	85	96	48
	wegmarkering	95	89	85	66	94	100	93	59
	totaal verharding		90	87	86	82	92	90	93
totaal alle aspecten		90	89	89	88	84	91	86	97

Bron: Stadsbeheer,

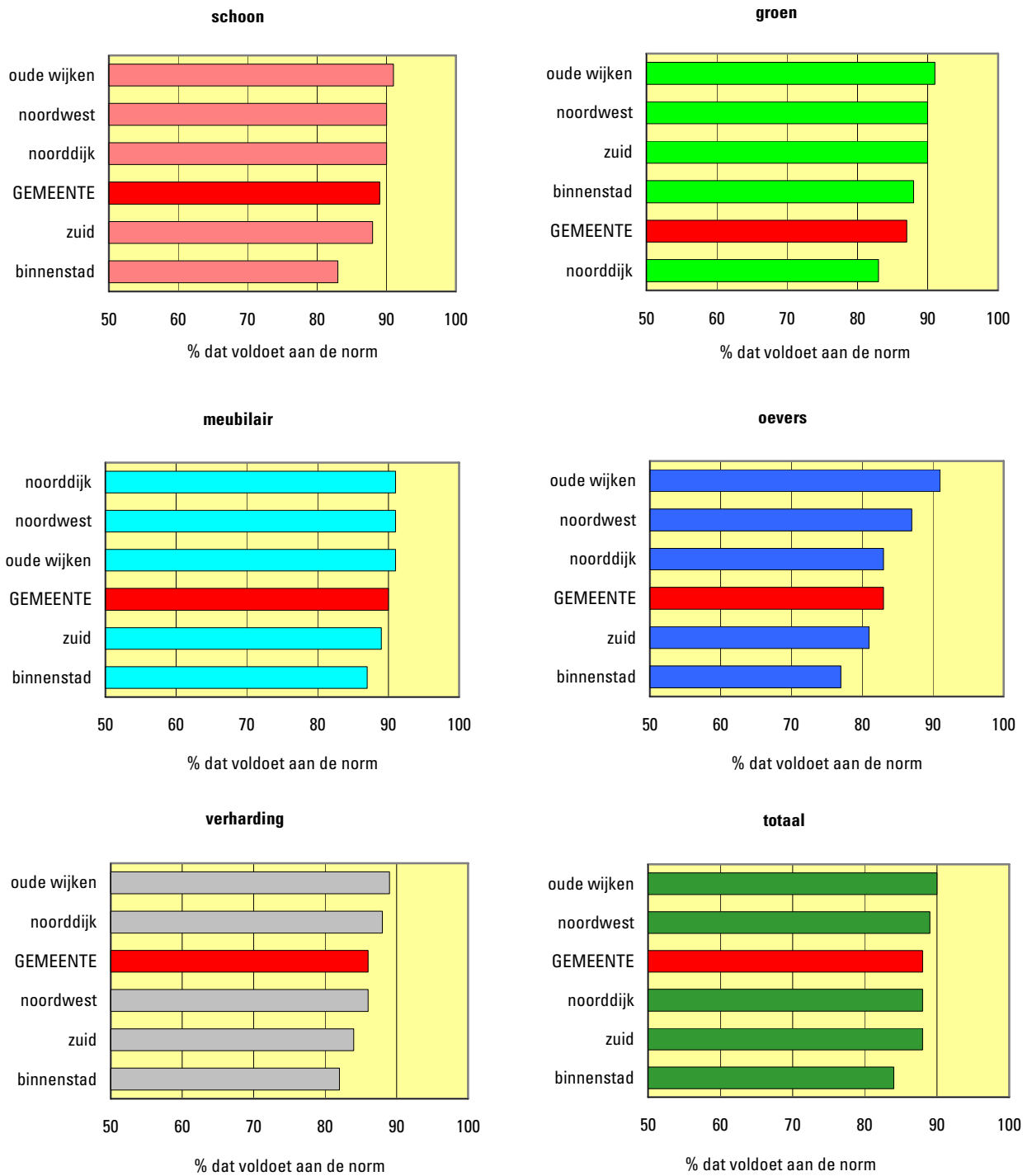
1) De binnenstad is het gebied binnen de diepenring

12.10.2 Percentage stadjsers dat tevreden is over het onderhoud van wegen en paden

	1998	2002	2006	2008			
	totaal			totaal	rijwegen	fietspaden	trottoirs
Centrum	74	70	77	84	87	87	71
Oranje/Schilderswijk	70	71	82	89	83	88	68
Oud zuid	63	68	68	80	82	87	67
Nieuw zuid corporatief	60	69	71	83	76	83	54
Nieuw zuid particulier	77	76	78	84	82	82	59
Oosterpark	68	64	62	78	79	83	66
Korreweg/de Hoogte	74	65	70	83	80	80	63
Lewenborg	64	75	72	81	77	72	51
Beijum	54	75	83	88	79	77	61
Nieuw oost	65	75	77	83	87	81	68
Paddepoel	64	69	64	77	88	85	63
Vinkhuizen	56	76	68	79	84	72	54
Nieuw west	63	75	92	93	93	89	85
Hoogkerk/De dorpen	62	58	67	79	79	70	53
GEMEENTE	66	70	74	83	83	82	63

Bron: Bureau O&S (L&V)

12.10.a Resultaten van de toetsing van de BORG ambities per stadsdeel

Bron: Stadsbeheer, Milieudienst

HOOFDSTUK 13

OPENBARE VEILIGHEID

Het hoofdbureau van politie aan de Rademarkt.

Brandweer niet alleen voor brand

Met ingang van 2008 zijn de uitrukken van de hele provincie in de tabel opgenomen. Lang niet alle uitrukken van de brandweer zijn voor brand. In 2009 was ruim 70 procent van de uitrukken voor brand (inclusief automatisch brandalarm). Daarnaast waren er meldingen voor ongevallen en voor andere vormen van hulpverlening.

Aantal ambulanceritten blijft stijgen

In 2009 is 18.593 maal met de ambulance uitgerukt. Dit is een toename ten opzichte van 2008. Voor 2008 waren er meer ritten, dit komt omdat het Martiniziekenhuis toen nog op twee locaties gehuisvest was waar veel ritten tussen deze beide locaties uit voortvloeiden.

De inzet van het mobiel medisch team van het UMCG blijft stijgen. De stijging komt door de inzetten van het MMT voertuig. De traumaheli werd 800 maal ingezet en het MMT voertuig 419 maal.

Minder verkeersongevallen

Ten opzichte van voorgaande jaren is in 2009 het aantal verkeersongevallen afgenomen. Waren er in de periode 2004 tot en met 2007 nog gemiddeld 3.500 ongevallen per jaar, in 2009 is dat aantal afgenomen tot minder dan 2.175. Het aantal ziekenhuisgewonden was in 2009 wel hoger dan voorgaande jaren.

Aangiften van criminaliteit

Het aantal aangiften van diverse delicten in 2009 is na een forse daling stabiel ten opzicht van 2008. In totaal waren er in 2009 14.760 aangiften. Dit is inclusief aangiften voor vandalisme en overlast. Er zit wel verschil tussen de diverse soorten aangiften. Zo zit het aantal woninginbraken na een hoog aantal in 2008 weer onder het niveau van 2007 en eerder. Het aantal aangiften van fietsendiefstallen is gestegen en het aantal van vandalisme en overlast gedaald.

In en rond het centrum de meeste criminaliteit.

Een aantal delicten komt veel meer voor in en rond het centrum dan in de overige wijken. Dit geldt voor diefstal fiets, diefstal uit woning en diefstal af/uit auto. Naast uit het Centrum komen vooral uit de Korrewegwijk/de Hoogte en Oud Zuid veel aangiften. Vandalisme en overlast komen veel meer verspreid door de stad voor. Zie voor de wijkindeling achter in het boek.

Onveiligheidsgevoel neemt niet meer af

De onveiligheidsgevoelens onder de bevolking nemen na een aantal jaar van afname weer toe. Van de gehele bevolking voelt 19% zich wel eens onveilig in de eigen buurt. Het meest onveilig voelen de inwoners van het Centrum (33%), de Korrewegwijk/De Hoogte (27%) en Vinkhuizen (25%) zich.

In vergelijking met andere steden scoort Groningen gunstig. Het percentage van de bevolking dat zich onveilig voelt was in een aantal vergeleken steden in 2006/2007 gemiddeld ruim 24%.

Steeds meer meldingen huiselijk geweld

De aanpak van huiselijk geweld in Groningen wordt uitgevoerd door Thuisfront (toevluchtsoord in geval van huiselijk geweld). Het aantal aangemeldingen bij Thuisfront is enorm gestegen, van 69 in 2003 naar 265 in 2008. Dat komt omdat Thuisfront samen met de politie en de gemeente stevig heeft geïnvesteerd in het verhogen van de aangiftebereidheid.

Overlast drugs naar beneden

Het aanpakken van de drugsoverlast heeft in de gemeente hoge prioriteit. Aan de bevolking is gevraagd in hoeverre drugsoverlast in de eigen wijk voorkomt. Hier zien we een afname sinds 2002. In 2008 geeft gemiddeld 8% de bevolking aan dat deze vorm van overlast voorkomt in de wijk. Dit percentage is in het Centrum en de Korrewegwijk/De Hoogte het hoogst met 28 respectievelijk 22%.

Jongeren en overlast

De overlast van jongeren is de afgelopen jaren afgenomen, uit het Leefbaarheid en Veiligheidsonderzoek uit 2006 en 2008 blijkt dat 11% van de inwoners vindt dat jongerenoverlast in de wijk voorkomt tegen 15% in 2002. Een tweetal wijken, Beijum en Vinkhuizen, kent na een afname van de jongerenoverlast echter weer een toename in 2008.

Een aantal jongeren gaat verder dan het veroorzaken van overlast, zij komen in aanraking met de politie. Het aantal verdachten in de leeftijdsgroep van 12 t/m 17 jaar was 426 in 2008 Dit zijn 49 per 1.000 inwoners (in 2007 nog 60,5). De ambitie is om dit cijfer onder de 50 te houden.

Meldpunt overlast

Voor het eerst dit jaar zijn van meldpunt overlast meer cijfers opgenomen dan alleen van drugsoverlast.

De drugsoverlast kent een daling van het aantal meldingen van 1.119 in 2002 naar 297 in 2008, dit komt overeen met het de mening van de bevolking volgens het Leefbaarheidsonderzoek. De meest voorkomende vorm van overlast is echter burenoverlast, vaak overlappend met studentenoverlast en geluidsoverlast (samen in 2008 1.458 meldingen). Ook van jongerenoverlast wordt regelmatig melding gedaan (353 meldingen in 2008).

Inhoud

13.1	Geregistreerde incidenten bij de meldkamer van de brandweer, totaal provincie Groningen	156
13.2.1	Ambulancevervoer door Ambulancezorg in de gemeente Groningen	156
13.2.2	Inzetten van het Mobiel Medisch Team van het UMCG	156
13.3	Verkeersongevallen in de gemeente Groningen	156
13.2.a	Ontwikkeling van de ambulanceuitrukken in de gemeente Groningen	157
13.3.a	Ontwikkeling aantal ziekenhuisgewonden in het verkeer, Groningen en Nederland	157
13.4.1	Aangiften bij de politie in de gemeente Groningen.....	158
13.4.2	Aangiften van diefstal, vandalisme/overlast en geweld per GSB wijk, 2009	158
13.4.3	Aangiften in de binnenstad ¹⁾	158
13.4.a	Woninginbraken, aantal aangiften per 1.000 woonruimten, 2003 en 2009.....	159
13.4.b	Huiselijk geweld: aantal meldingen bij thuisfront, 2003-2008 en het aantal openstaande en afgesloten cases in 2008	159
13.5.1	Percentage inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt, per GSB wijk.....	160
13.5.2	Percentage inwoners dat vindt dat drugsoverlast of jongerenoverlast vaak voorkomt in de eigen buurt, per GSB wijk	160
13.6	Meldingen veel voorkomende vormen van overlast bij het meldpunt overlast	160
13.7	Verdachten van 12 t/m 24 jaar, absoluut en per 1.000 inwoners uit die leeftijdsgroep	160
13.5.a	Percentage slachtoffers van geweld in de eigen woonomgeving	161
13.5.b	Percentage inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt, Groningen vergeleken, 2004-2007	161

13.1 Geregistreeerde incidenten bij de meldkamer van de brandweer, totaal provincie Groningen

categorie	calamiteit	2008	2009
brand	buitenbrand	959	902
	gebouwenbrand	573	600
	onderzoek	143	137
	vervoer	171	258
	overig	12	21
totaal brand		1.858	1.918
dienstverlening	haast	150	154
	geen haast	633	608
	overig	12	16
totaal dienstverlening		795	778
ongeval	te water raken	192	251
	verkeer	165	169
	bedrijfsongeval	15	10
	overig	14	29
totaal ongevallen		386	459
overig	o.a. leefmilieu, onderzoek	17	53
automatisch alarm	brandalarm	1.119	1.171
	overig alarm	12	11
totaal automatisch alarm		1.131	1.182
totaal uitrukken		4.187	4.390
loze meldingen		1.173	1.060
loos alarm		4.108	4.146
totaal meldingen		9.468	9.596

Bron: HVD

13.2.1 Ambulancevervoer door Ambulancezorg in de gemeente Groningen

soort rit	2005	2006	2007	2008	2009
urgentie A1 ¹⁾	6.961	7.277	7.194	7.507	7.236
urgentie A2 ¹⁾	3.172	3.632	3.851	3.926	4.227
overige ritten	7.516	8.114	8.410	6.577	7.130
totaal	17.649	19.023	19.455	18.010	18.593
% tijdsoverschrijdingen bij A1-ritten	1,5	1,1	1,6	2,1	1,9

Bron: HVD

1) A1: Ambulance dient binnen een kwartier ter plaatse te zijn, A2: Z.s.m. ter plaatse, zonder zwaailicht en sirene

13.2.2 Inzetten van het Mobiel Medisch Team van het UMCG

soort inzet	2005	2006	2007	2008	2009
Inzetten per helicopter	591	626	790	811	800
Inzetten per MMT-voertuig	134	262	313	364	419
totaal inzetten MMT	725	888	1.103	1.175	1.219

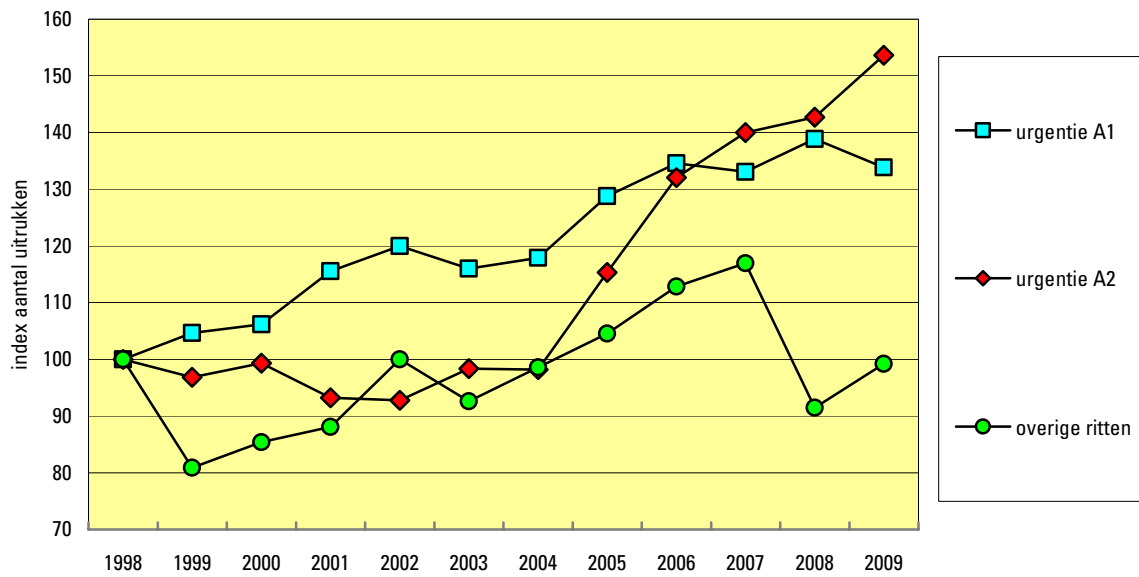
Bron: UMCG

13.3 Verkeersongevallen in de gemeente Groningen

ongeval	2005	2006	2007	2008	2009
alleen materiele schade	2.945	2.973	3.180	2.647	1.897
met letselschade	438	394	459	341	268
met dodelijke afloop	2	3	3	5	5
totaal ongevallen	3.385	3.370	3.642	2.993	2.175
dodelijke slachtoffers	2	3	3	6	6
totaal ziekenhuisgewonden	120	119	125	121	192

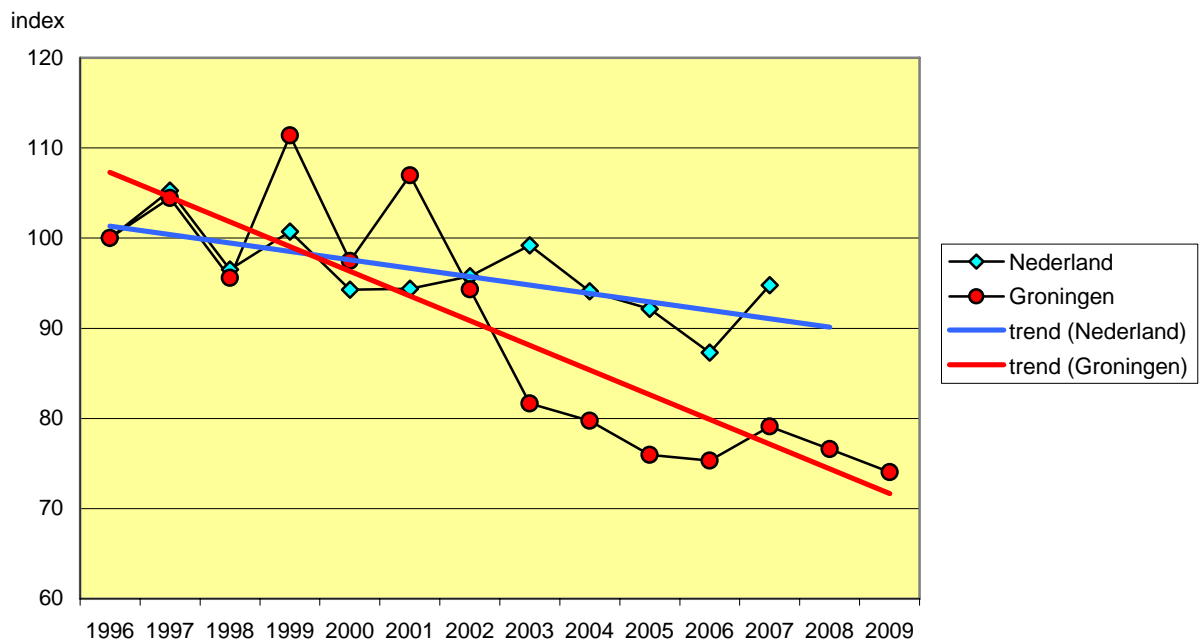
Bron: Regiopolitie

13.2.a Ontwikkeling van de ambulanceuitrukken in de gemeente Groningen

Bron: HVD

13.3.a Ontwikkeling aantal ziekenhuisgewonden in het verkeer, Groningen en Nederland

Bron: Regiopolitie, Landelijke Medische Registratie

13.4.1 Aangiften bij de politie in de gemeente Groningen

soort aangifte	2005	2006	2007	2008	2009
vermogensdelicten	11.790	11.989	11.287	10.621	11.055
o.a.					
diefstal auto	141	138	103	98	111
diefstal motor/scooter	32	17	27	13	18
diefstal bromfiets/snorfiets	333	294	188	236	339
diefstal fiets	3.240	3.507	3.001	2.785	3.829
diefstal af/uit auto	1.405	1.609	1.571	1.158	1.203
diefstal af/uit bedrijf	677	686	596	586	587
diefstal uit woning	1.370	1.139	1.176	1.607	1.016
winkeldiefstal	910	1.011	1.116	906	994
zakkenrollen	482	568	564	450	409
beroving (w.o. tasjesroof)	142	131	133	142	129
mishandeling/geweld	1.006	964	1.104	996	927
zedemisdrijf	98	114	115	80	68
overig	562	528	613	586	498
totaal	13.456	13.595	13.120	12.283	12.548
totaal vandalisme / overlast	2.019	2.442	2.384	2.381	2.212

Bron: Regiopolitie

13.4.2 Aangiften van diefstal, vandalisme/overlast en geweld per GSB wijk, 2009

GSB wijk	diefstal af/uit woning	diefstal af/uit bedrijf	diefstal auto	diefstal af/uit auto	diefstal fiets	vandalisme overlast	geweld
Centrum	104	84	9	184	1.361	331	373
Oranje-/ Schilderswijk	109	12	5	101	374	163	29
Oud zuid	119	31	6	172	630	186	59
Nieuw zuid corporatief	54	19	5	110	158	156	42
Nieuw zuid particulier	58	35	10	79	116	145	27
Oosterpark	68	19	9	75	224	121	43
Korrewegwijk/De Hoogte	189	8	11	133	397	219	74
Lewenborg	27	0	13	18	43	131	24
Beijum	64	3	18	55	105	180	36
Nieuw oost	23	4	1	27	60	100	12
Paddepoel	111	17	6	102	213	185	65
Vinkhuizen	45	9	4	69	69	105	51
Nieuw west	15	5	0	21	32	37	21
Hoogkerk	12	55	3	34	41	86	22
De Dorpen	11	1	3	24	10	61	14
gemeente	1.009	302	103	1.204	3.833	2.206	892

Bron: Regiopolitie

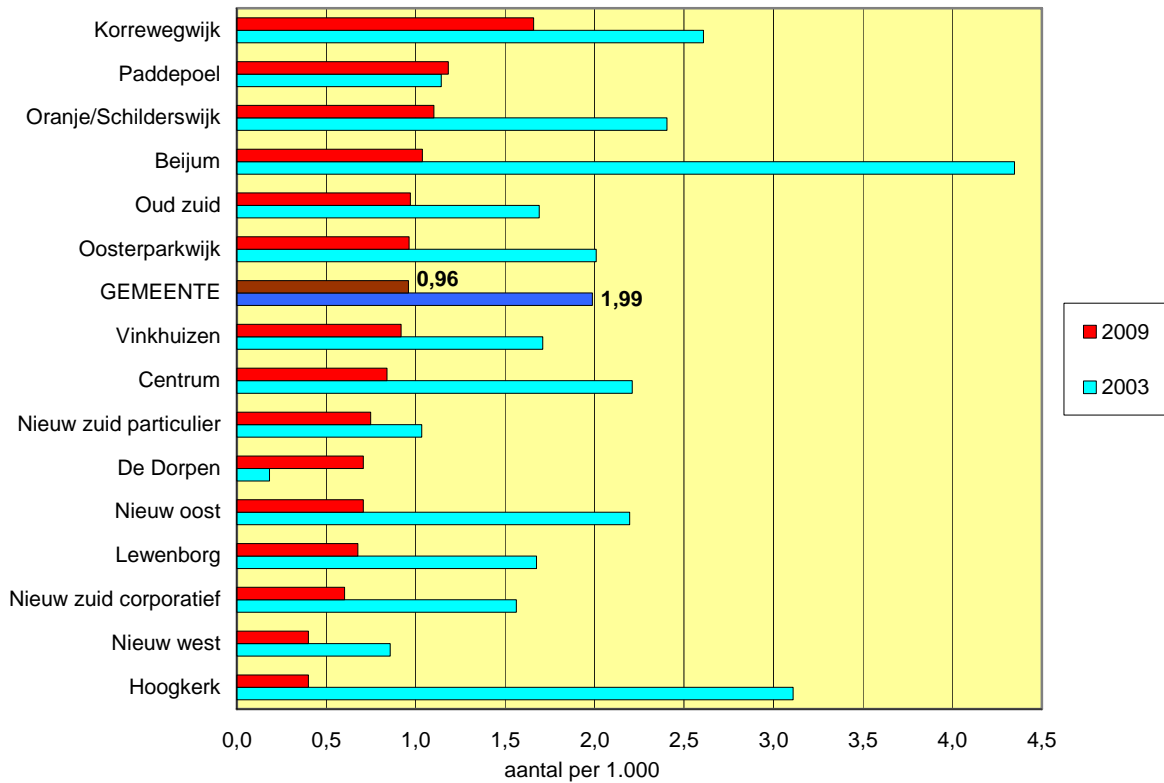
13.4.3 Aangiften in de binnenstad ¹⁾

soort aangifte	2005	2006	2007	2008	2009	index 2009 2005=100
diefstal af/uit	81	96	81	142	54	66,7
diefstal uit	166	146	121	137	65	39,2
diefstal auto	5	10	7	7	4	80,0
diefstal uit auto	.	.	99	94	69	.
diefstal fiets	792	1037	801	734	1.090	137,6
vandalisme/overl	272	339	328	289	218	80,1
geweld	368	364	402	398	341	92,7
totaal	1.684	1.992	1.839	1.801	1.841	109,3

Bron: Regiopolitie

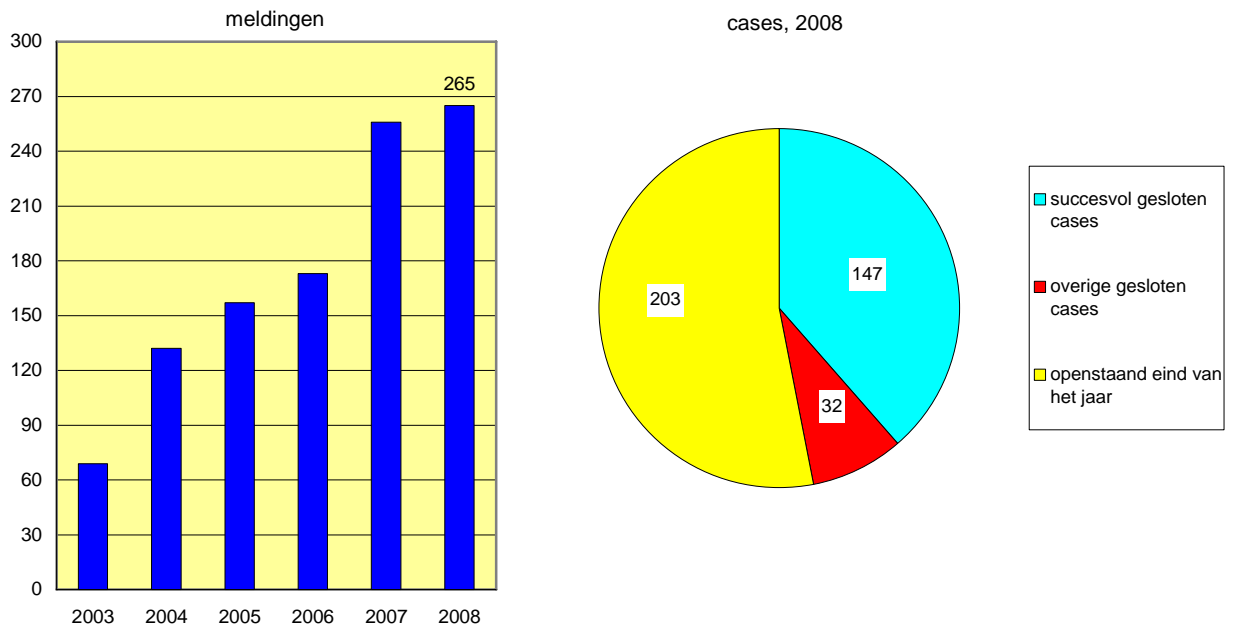
1) De binnenstad omvat het gebied binnen de diepenring

13.4.a Woninginbraken, aantal aangiften per 1.000 woonruimten, 2003 en 2009

Bron: Regiopolitie

13.4.b Huiselijk geweld: aantal meldingen bij thuisfront, 2003-2008 en het aantal openstaande en afgesloten cases in 2008

Bron: Stichting TVO

13.5.1 Percentage inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt, per GSB wijk

GSB-wijk	2000	2002	2004	2006	2008 ¹⁾
Centrum	46	37	28	26	33
Oranje-/ Schilderswijk	22	18	21	15	19
Oud zuid	33	17	13	12	18
Nieuw zuid corporatief	22	16	13	17	16
Nieuw zuid particulier	10	10	10	5	11
Oosterpark	29	25	26	18	20
Korreweg / De Hoogte	41	23	23	27	27
Lewenborg	31	15	21	15	16
Beijum	37	31	27	20	22
Nieuw oost	12	5	10	5	13
Paddepoel	30	26	18	17	23
Vinkhuizen	35	41	29	17	25
Nieuw west	9	8	5	6	6
Hoogkerk / De Dorpen	10	9	9	9	9
gemeente Groningen	28	21	19	15	19

Bron: Bureau O&S (L&V)

1) Toename komt deels door een andere wijze van enquêteren

13.5.2 Percentage inwoners dat vindt dat drugsoverlast of jongerenoverlast vaak voorkomt in de eigen buurt, per GSB wijk

GSB-wijk	Drugsoverlast			Overlast van groepen jongeren		
	2004	2006	2008	2004	2006	2008
Centrum	30	22	28	19	18	18
Oranje-/ Schilderswijk	14	6	3	5	7	6
Oud zuid	5	2	2	8	7	6
Nieuw zuid corporatief	1	5	3	5	8	7
Nieuw zuid particulier	2	3	1	8	7	6
Oosterpark	20	13	11	14	12	8
Korreweg / De Hoogte	22	21	22	10	14	14
Lewenborg	7	4	5	17	14	16
Beijum	13	5	8	26	16	22
Nieuw oost	0	1	0	7	5	8
Paddepoel	15	14	7	11	15	11
Vinkhuizen	3	2	6	23	14	20
Nieuw west	1	0	0	4	1	2
Hoogkerk / De Dorpen	3	1	2	7	8	8
gemeente Groningen	11	8	8	12	11	11

Bron: Bureau O&S (L&V)

13.6 Meldingen veel voorkomende vormen van overlast bij het meldpunt overlast

meldingen	2002	2004	2006	2007	2009
drugsoverlast	1.119	394	388	367	297
burenoverlast				948	830
jongerenoverlast				417	353
studenten				319	318
geluidsoverlast				421	310
vervuiling				233	273
psychiatrie				216	157
dierenoverlast				166	138

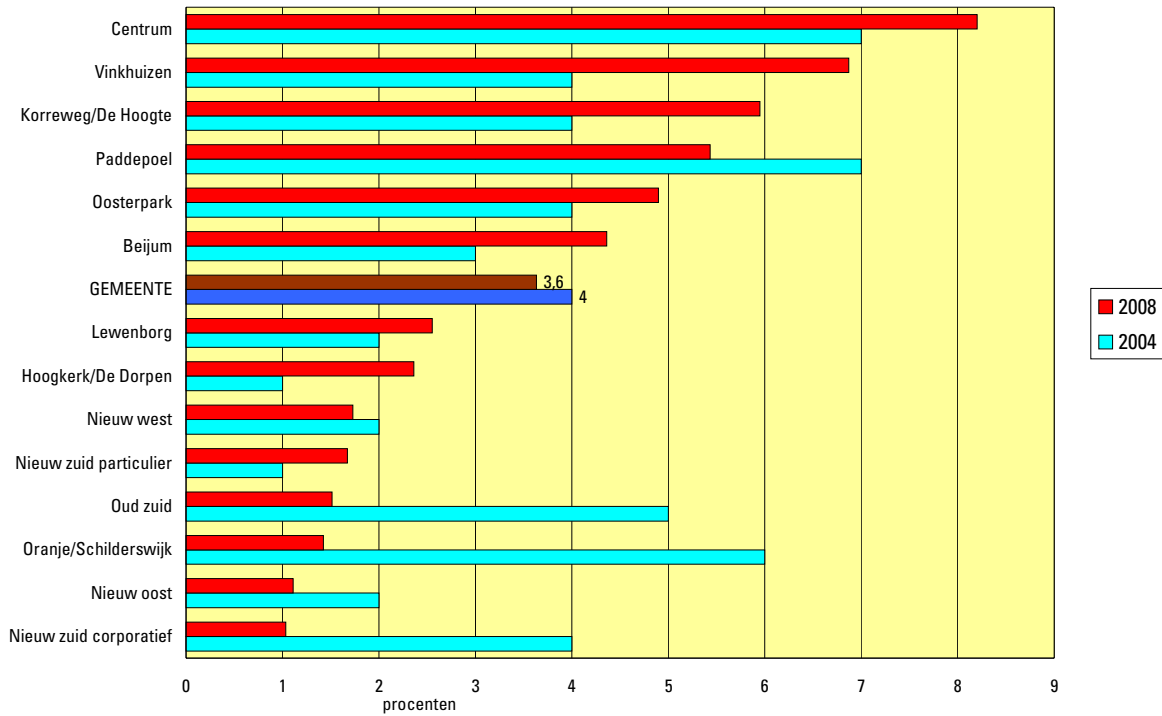
Bron: Meldpunt Overlast

13.7 Verdachten van 12 t/m 24 jaar, absoluut en per 1.000 inwoners uit die leeftijdsgroep

leeftijd	2005		2006		2007		2008	
	abs.	per 1.000	abs.	per 1.000	abs.	per 1.000	abs.	per 1.000
12-17 jaar	523	60,9	525	61,5	519	60,5	426	49,3
18-24 jaar	791	23,2	790	23,3	787	22,5	686	19,0
12-24 jaar	1.314	30,8	1.315	30,9	1.306	30,0	1.112	24,8

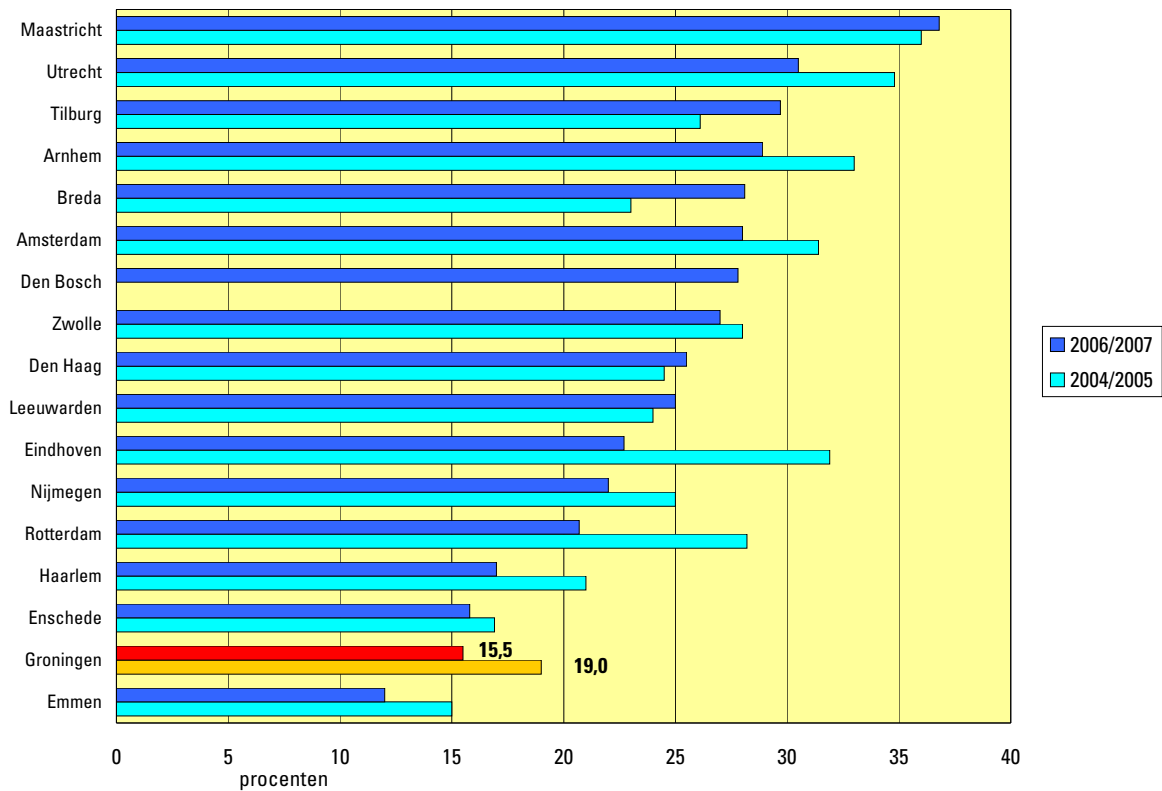
Bron: Regiopolitie

13.5.a Percentage slachtoffers van geweld in de eigen woonomgeving

Bron: Bureau O&S (L&V)

13.5.b Percentage inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt, Groningen vergeleken, 2004-2007

Bron: Gemeenten

HOOFDSTUK 14

LEEFBAARHEID

Eén van de onlangs aangelegde multifunctionele speelplekken waar verschillende sporten kunnen worden beoefend. Dit speelveld is gelegen aan het Heerdenpad.

Algemeen

Dit hoofdstuk gaat over de resultaten van het deel leefbaarheid van de leefbaarheids- en veiligheidsmonitor. Dit is een tweejaarlijkse enquête die onder de stadjes van 18 jaar en ouder wordt gehouden. Cijfers zijn per GSB-wijk beschikbaar (zie voor de wijkindeling het kaartje achter in het boek). De meest recente resultaten zijn van najaar 2008. In 2008 is er een andere wijze van enquêteren toegepast dan in eerdere jaren. Tot en met 2006 werd de enquête telefonisch afgenomen, in 2008 voor de helft telefonisch en voor de helft per internet. Dit heeft effect op de resultaten van het onderzoek: Over het algemeen oordelen telefonische respondenten positiever dan internet-respondenten.

Ook in andere hoofdstukken van dit boek staan resultaten van het onderzoek: in hoofdstuk 13 dat over veiligheid handelt hoofdstuk 3 over wonen, hoofdstuk 11 over verkeer en vervoer en hoofdstuk 12 over milieu.

Alle wijken als prettig ervaren

Alle wijken worden door een overgrote meerderheid van de bewoners als prettig ervaren. De laagst gemeten waarde voor de waardering 'prettige buurt' was 87% voor Korrewegwijk/De Hoogte, maar ook hier is dit een lichte verbetering ten opzichte van 2006. In de nieuwste wijk van de stad, Nieuw west, antwoordt 100% van de respondenten dat het een prettige buurt is.

Van de bevolking is 66% gehecht aan de buurt, dit is minder dan in 2006. Hier lopen de waarden uiteen van 55% in Korrewegwijk/De Hoogte en de Oosterparkwijk tot 78% in Nieuw zuid particulier.

De onderlinge betrokkenheid binnen de buurt is vooral in het westelijk deel van de stad, in de wijken Nieuw west en Hoogkerk/de dorpen groot. Ook hier scoort de Korrewegwijk/De Hoogte het laagst.

Wijkvernieuwing: gemeentelijk beleid werpt vruchten af

Er is gevraagd of de eigen buurt er de afgelopen tijd op vooruit is gegaan en hoe men verwacht dat het in de toekomst met de buurt zal gaan. De resultaten van deze vraag zijn vooral interessant voor wijken waar wijkvernieuwing plaatsvindt. Van de totale bevolking heeft 28% de afgelopen tijd vooruitgang gezien. Over de toekomst is men positiever: 36% verwacht vooruitgang.

Vooruitgang is er de afgelopen tijd volgens de bewoners vooral geweest in de wijkvernieuwingswijken Vinkhuizen, Nieuw zuid corporatief en de Oosterparkwijk. Ook Beijum scoort goed. Voor Nieuw zuid corporatief is dit een grote verbetering sinds 2006. Over de verwachtingen voor de toekomst zijn de inwoners van Vinkhuizen, Nieuw zuid corporatief en de Oosterparkwijk positief. Dit geldt ook voor de inwoners van Korrewegwijk/De Hoogte en Lewenborg.

Meer verloedering sinds voorgaande jaren

Verloedering gaat over hondenpoep, rommel op straat, vernielingen en bekladding van muren. Het wordt aangegeven met een score, waarbij 0 staat voor weinig verloedering en 10 voor veel verloedering. Tussen 2000 en 2006 is de verloedering in de stad afgenomen van 4,7 naar 3,4. In 2008 was de waarde weer gestegen naar 4,0. Kijken we gedetailleerder dan zien we een toename van de vernielingen en van rommel op straat. In de wijken Lewenborg, Beijum en Vinkhuizen en de buurt De Hoogte is de meeste verloedering.

Groningen doet het met een score van 4,0 goed in vergelijking met een aantal andere GSB-gemeenten.

De stadjes zijn tevreden over stedelijke voorzieningen

Een belangrijk onderdeel van het onderzoek is de tevredenheid van de bevolking over voorzieningen. Over sportvoorzieningen en fysieke voorzieningen als straatverlichting en groenvoorzieningen in de stad is men zeer tevreden. Over openbaar vervoer is 84 procent tevreden, hier zijn er wel grote verschillen per wijk. In de nieuwe uitbreidingswijken en Hoogkerk/ De Dorpen ligt het percentage tevreden inwoners ruim beneden het gemiddelde.

De minste tevredenheid bestaat over voorzieningen voor ouderen (69% tevreden), speelmogelijkheden voor kinderen (67%) en voorzieningen voor jongeren (48%). Er is in de wijken geen verband waargenomen tussen de tevredenheid over voorzieningen voor jongeren en het percentage inwoners dat zegt dat overlast van jongeren vaak voorkomt.

In 2002 is over meer voorzieningen de tevredenheid gepeild dan in latere jaren. In 2002 bleek dat een groot gedeelte van de bevolking tevreden is over de culturele voorzieningen in de gemeente. Meer dan 90% is tevreden over het aanbod van bioscopen, bibliotheken, musea en theaters.

Inhoud

14.1.1	Waardering van de buurt onder de bevolking van 18 jaar en ouder.....	166
14.1.2	Inwoners van 18 jaar en ouder die vinden dat de buurt er de afgelopen tijd op vooruit is gegaan en die denken dat de buurt er in de toekomst op vooruit zal gaan, percentages, afwijking van het gemiddelde	166
14.2	Het percentage inwoners van 18 jaar en ouder dat vindt dat bepaalde vormen van verloedering vaak voorkomt en het kengetal verloedering.....	166
14.1.a	Kengetallen verloedering en sociale samenhang, Groningen vergeleken.....	167
14.2.a	Kengetal verloedering per GSB-wijk, 2008	167
14.3.1	Percentage (zeer) tevreden inwoners van 18 jaar en ouder over straatverlichting, groenvoorzieningen en winkelaanbod in de wijk	168
14.3.2	Percentage (zeer) tevreden inwoners van 18 jaar en ouder over speelmogelijkheden voor kinderen en jongerenvoorzieningen in de wijk	168
14.3.a	Percentage van de bevolking van 18 jaar en ouder dat (zeer) tevreden is over de voorzieningen	169
14.3.b	Percentage inwoners van 18 jaar en ouder dat tevreden is over voorzieningen voor jongeren en percentage inwoners dat zegt dat jongerenoverlast vaak voor komt, per GSB wijk, 2008	169

14.1.1 Waardering van de buurt onder de bevolking van 18 jaar en ouder

GSB-wijk	% dat gehecht is aan de buurt			% dat de buurt prettig vindt			sociale samenhang		
	2004	2006	2008	2004	2006	2008	2004	2006	2008
Centrum	76	76	64	94	93	95	5,5	5,8	5,4
Oranje-/ Schilderswijk	82	80	73	99	98	98	6,1	6,3	6,3
Oud zuid	76	73	65	97	98	96	6,1	6,3	6,0
Nieuw zuid corporatief	71	77	66	94	94	95	6,2	6,1	6,1
Nieuw zuid particulier	82	82	78	98	100	98	6,7	6,7	6,8
Oosterpark	66	70	55	95	92	90	5,9	6,1	5,8
Korreweg/De Hoogte	63	57	55	89	86	87	5,5	5,3	5,0
Lewenborg	69	73	66	92	94	92	6,3	6,4	6,0
Beijum	64	73	62	89	95	92	5,9	6,4	5,9
Nieuw oost	81	78	68	99	100	97	6,9	6,8	6,8
Paddepoel	66	74	67	95	93	92	5,6	5,9	5,8
Vinkhuizen	52	61	58	90	94	92	5,5	5,6	5,5
Nieuw west	73	71	69	97	100	100	6,7	6,7	6,9
Hoogkerk/De dorpen	83	81	74	98	97	98	7,1	7,1	7,1
gemiddeld	72	73	66	95	95	94	6,1	6,2	6,0

Bron: Bureau O&S (L&V)

14.1.2 Inwoners van 18 jaar en ouder die vinden dat de buurt er de afgelopen tijd op vooruit is gegaan en die denken dat de buurt er in de toekomst op vooruit zal gaan, percentages, afwijking van het gemiddelde

GSB-wijk	afgelopen tijd		in de toekomst	
	2006	2008	2006	2008
Centrum	-5,9	-3,4	3,1	-2,1
Oranje-/ Schilderswijk	-1,3	-1,4	-2,9	-1,9
Oud zuid	-3,0	-4,8	-3,5	-5,7
Nieuw zuid corporatief	-9,4	7,7	5,0	9,2
Nieuw zuid particulier	-12,9	-16,0	-16,8	-20,2
Oosterpark	10,8	5,6	11,4	6,1
Korreweg/De Hoogte	8,0	3,3	3,7	11,5
Lewenborg	-1,2	1,1	0,4	13,1
Beijum	14,5	11,3	9,4	-0,8
Nieuw oost	-12,4	-13,1	-17,8	-14,2
Paddepoel	-5,5	-1,3	-0,8	2,8
Vinkhuizen	28,0	19,5	16,6	10,1
Nieuw west	1,4	2,0	-3,2	0,0
Hoogkerk/De dorpen	-7,7	-5,8	-6,7	-4,5
gemiddeld	39,0	27,6¹⁾	51,0	35,7¹⁾

Bron: Bureau O&S (L&V)

1) Afname komt deels door een andere wijze van enquêteren

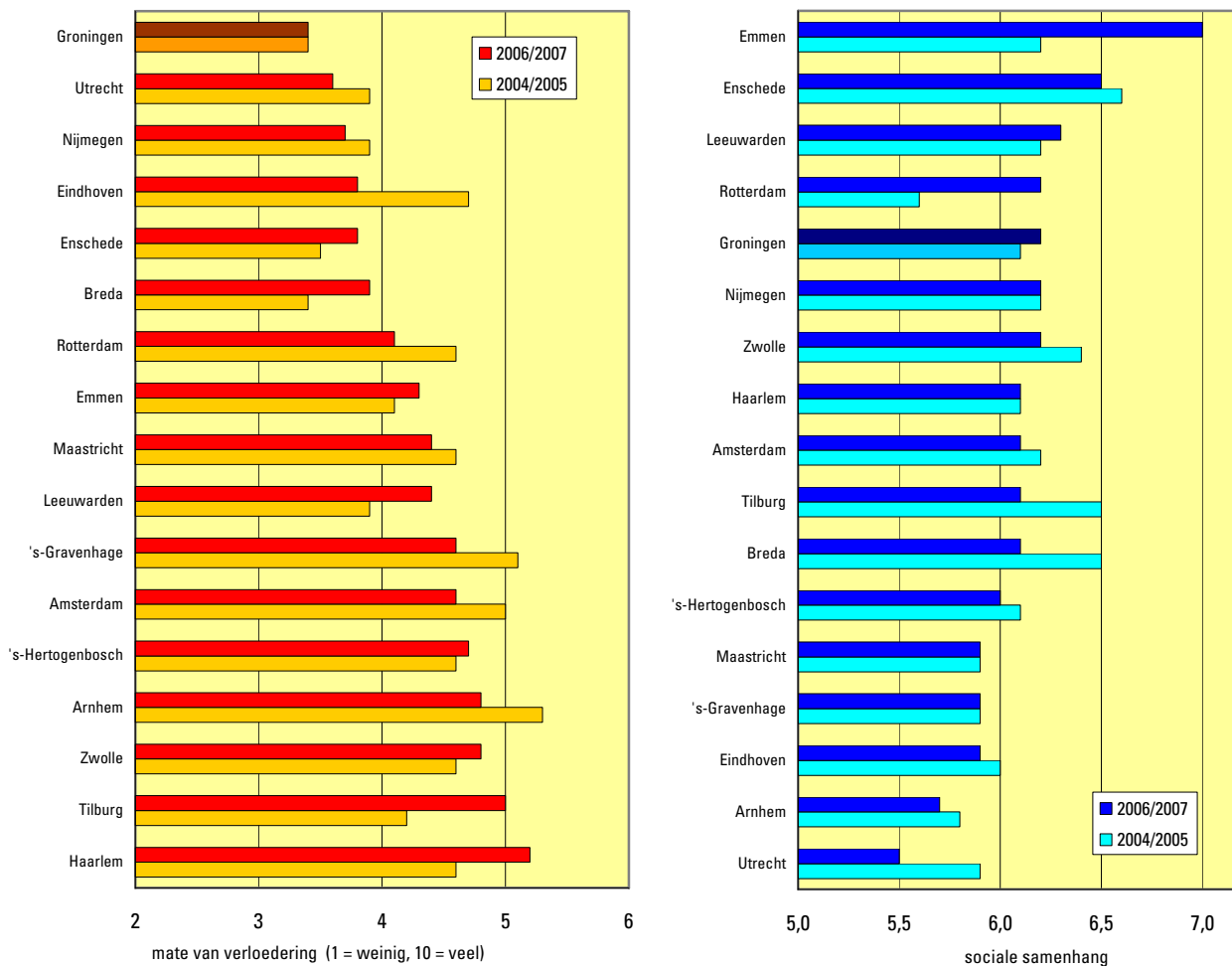
14.2 Het percentage inwoners van 18 jaar en ouder dat vindt dat bepaalde vormen van verloedering vaak voorkomt en het kengetal verloedering

problemen	2000	2002	2004	2006	2008
hondenpoep op straat	42	32	31	30	29
rommel op straat	32	22	18	19	22
vernielingen	31	14	16	21	29
bekladding van muren	19	14	10	8	8
kengetal verloedering¹⁾	4,7	3,7	3,4	3,4	4,0

Bron: Bureau O&S (L&V)

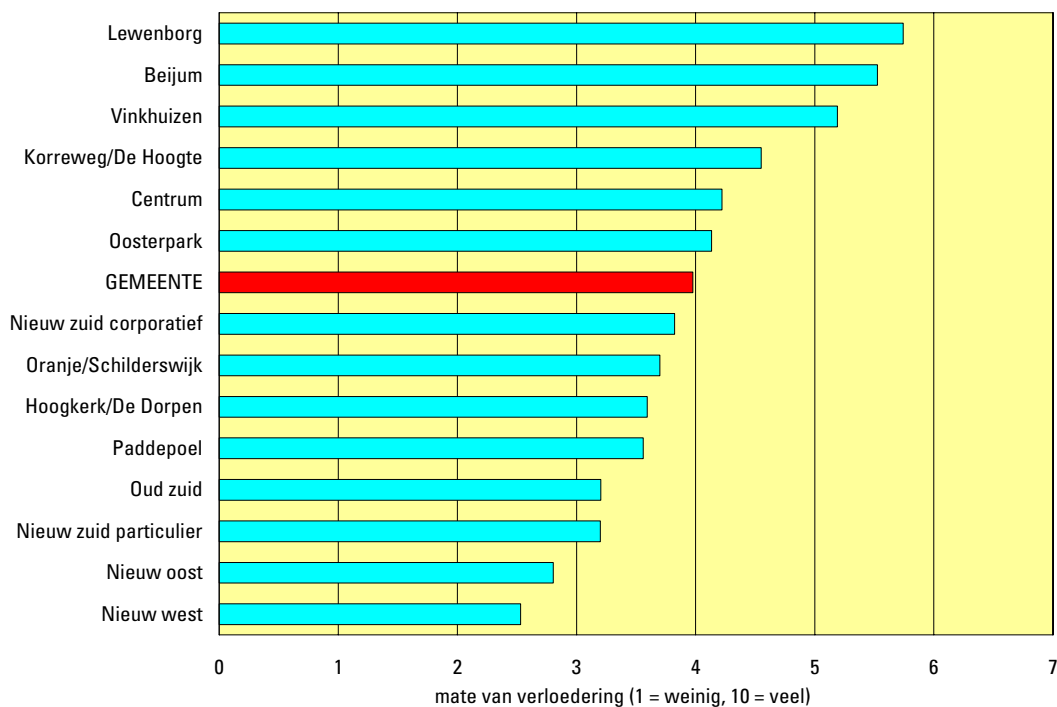
1) Verloedering is een samengestelde indicator uit hondenpoep en rommel op straat, bekladding van muren en vernielingen (1 is weinig en 10 is veel verloedering)

14.1.a Kengetallen verloedering en sociale samenhang, Groningen vergeleken

Bron: Gemeenten

14.2.a Kengetal verloedering per GSB-wijk, 2008

Bron: Bureau O&S (L&V)

14.3.1 Percentage (zeer) tevreden inwoners van 18 jaar en ouder over straatverlichting, groenvoorzieningen en winkelaanbod in de wijk

GSB-wijk	straatverlichting			groenvoorziening			winkelaanbod		
	2004	2006	2008	2004	2006	2008	2004	2006	2008
Centrum	88	91	88	65	73	70	95	93	96
Oranje-/ Schilderswijk	93	92	92	84	82	84	91	88	91
Oud zuid	91	95	92	78	75	81	85	86	90
Nieuw zuid corporatief	93	92	90	87	86	84	96	98	98
Nieuw zuid particulier	94	94	91	91	90	91	83	84	88
Oosterpark	87	90	94	94	86	87	84	87	87
Korreweg/De Hoogte	88	91	91	83	85	81	96	95	96
Lewenborg	78	83	85	91	91	89	94	88	62
Beijum	81	84	82	94	96	94	92	91	92
Nieuw oost	91	93	89	86	88	88	79	82	75
Paddepoel	92	92	87	91	90	88	98	97	90
Vinkhuizen	92	90	85	87	85	82	99	97	97
Nieuw west	89	93	89	80	84	83	62	65	61
Hoogkerk/De dorpen	90	92	86	87	89	81	86	88	91
gemiddeld	89	91	89	85	85	84	90	89	88

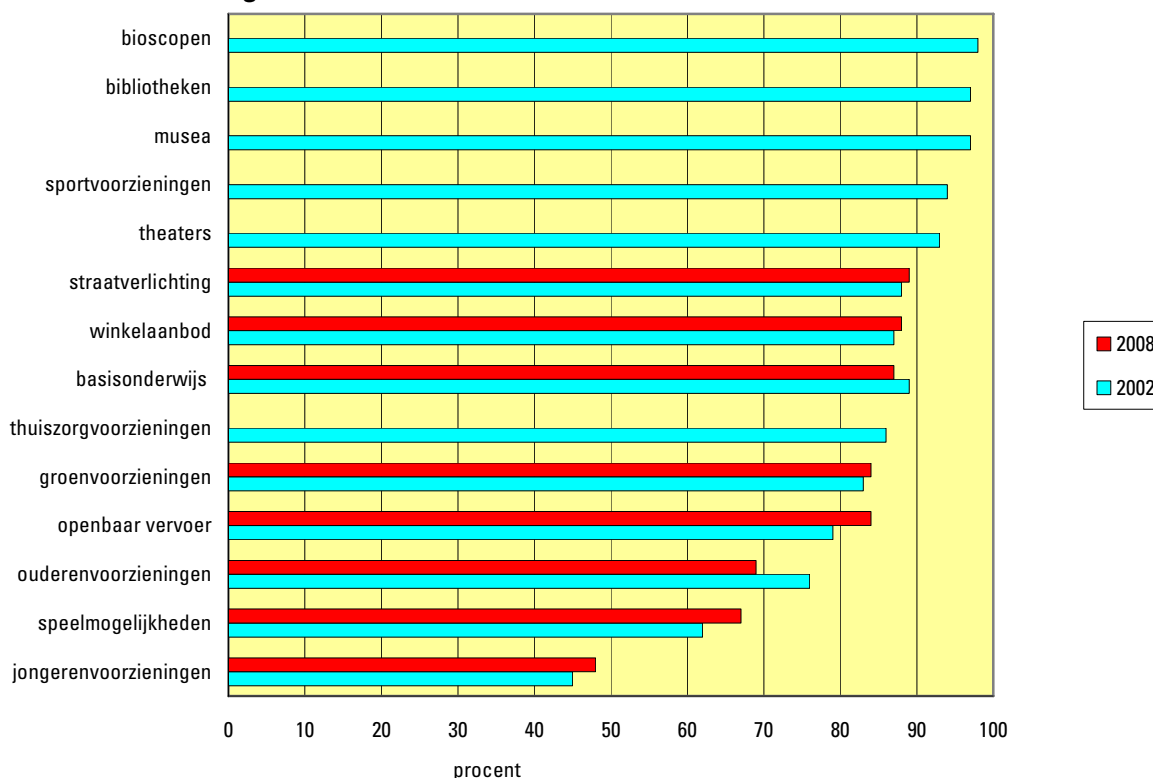
Bron: Bureau O&S (L&V)

14.3.2 Percentage (zeer) tevreden inwoners van 18 jaar en ouder over speelmogelijkheden voor kinderen en jongerenvoorzieningen in de wijk

GSB-wijk	speelmogelijkheden			jongerenvoorzieningen		
	2002	2004	2006	2002	2004	2006
Centrum	37	37	46	66	66	62
Oranje-/ Schilderswijk	69	72	65	59	42	48
Oud zuid	54	51	57	53	40	31
Nieuw zuid corporatief	56	50	57	48	35	36
Nieuw zuid particulier	68	67	67	40	26	36
Oosterpark	69	62	74	53	51	56
Korreweg/De Hoogte	61	66	69	47	45	56
Lewenborg	66	68	67	32	41	39
Beijum	72	74	85	44	42	51
Nieuw oost	81	77	83	31	43	43
Paddepoel	57	45	63	39	36	40
Vinkhuizen	66	72	70	36	43	54
Nieuw west	70	63	78	25	20	24
Hoogkerk/De dorpen	56	68	70	34	43	50
gemiddeld	62	61	68	45	41	45

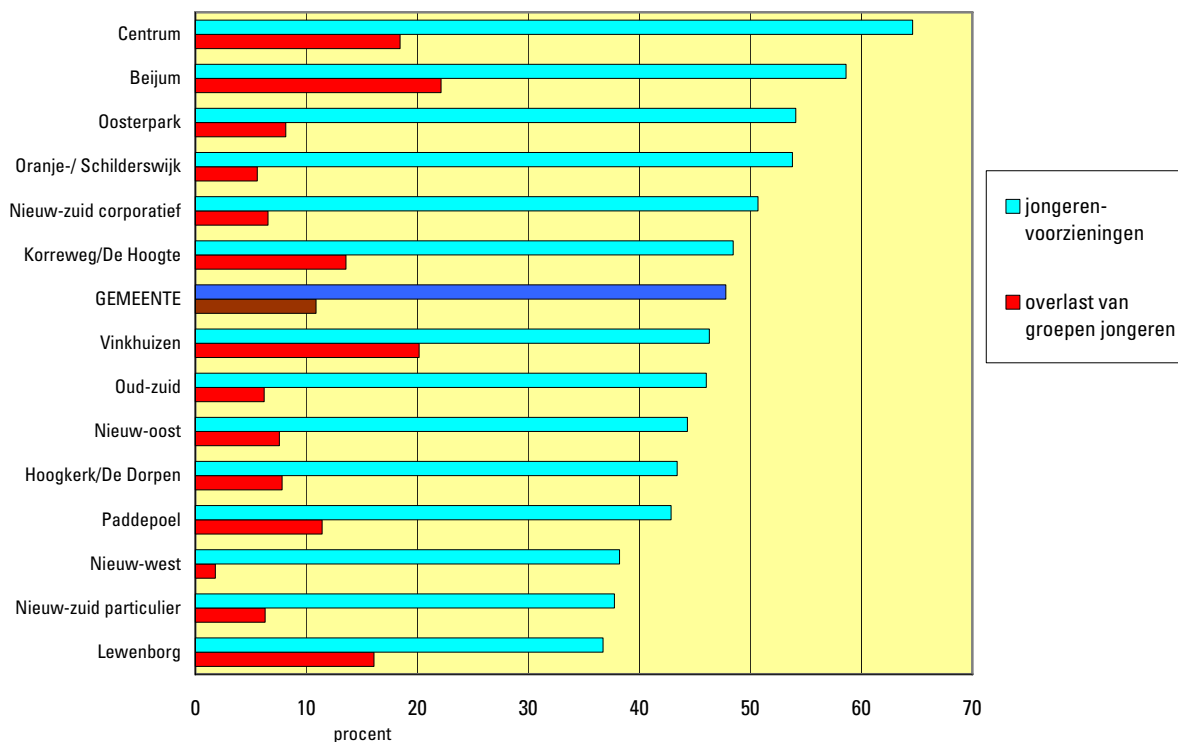
Bron: Bureau O&S (L&V)

14.3.a Percentage van de bevolking van 18 jaar en ouder dat (zeer) tevreden is over de voorzieningen

Bron: Bureau O&S (L&V)

14.3.b Percentage inwoners van 18 jaar en ouder dat tevreden is over voorzieningen voor jongeren en percentage inwoners dat zegt dat jongerenoverlast vaak voor komt, per GSB wijk, 2008

Bron: Bureau O&S (L&V)

HOOFDSTUK 15

CONCERN, BESTUUR EN BURGERCONTACTEN

Het gebouw van DIA (Dienst Informatie en Administratie), hier kunnen burgers onder anderen terecht voor pasboorten en gemeentebelastingen. Ook is in dit gebouw het Gemeentelijk Informatie Centrum gevestigd.

Gemeente heeft ruim 3.500 personeelsleden

Groningen had per 31 december 2009 3.592 vaste medewerkers in dienst, ongeveer even veel als het jaar er voor. Het aantal FTE's is 3.096.

Het aantal personeelsleden is hoog in vergelijking met veel andere middelgrote steden. Dat komt door de verzorgende functie van de gemeente voor de omgeving. Bijna alle diensten hebben een verzorgende functie. Enkele concrete voorbeelden van (onderdelen van) diensten met een verzorgende functie zijn de Milieudienst, de GGD en de Stadsschouwburg/Oosterpoort en de jeugdgezondheidszorg. Sommige van deze onderdelen van diensten zijn bij andere gemeenten geprivatiseerd. Ook worden er veel zaken voor de gemeente Ten Boer uitgevoerd.

Aandeel jonge werknemers en vrouwen

Het aandeel jonge ambtenaren (tot 30 jaar) is met 5,8% wel iets hoger dan voorgaand jaar, maar nog altijd zeer laag. Dit aandeel was in 2002 nog 8,8 procent. Gemiddeld genomen zijn vrouwelijke ambtenaren jonger dan de mannelijke. Het aantal oudere medewerkers neemt toe.

Er werken meer mannen dan vrouwen bij de gemeente. Eind 2009 was 55% van de medewerkers man. Dit percentage is ongeveer even hoog als van de totale werkenden in de gemeente (zie hoofdstuk 5).

Geld komt voor een groot deel van het rijk

De inkomsten van de gemeente zijn voor 65% van het rijk afkomstig (37% rijksuitkeringen en 28% uitkering gemeentefonds). De eigen belastinginkomsten bestaan voor 44% uit de inkomsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit is minder dan in voorgaande jaren. Per januari 2006 is de onroerende zaakbelasting voor bewoners afgeschaft. De grootste uitgavenpost bestaat uit salarissen en sociale lasten.

In Groningen veel aangiften van geboorte en overlijden van niet-Groningers

Het aantal geboorte- en overlijdensaangiften is veel hoger dan het aantal geboorten en sterften van in de gemeente Groningen ingeschrevenen (zie hoofdstuk 2). Dit komt door geboorten en sterfgevallen in de Groninger ziekenhuizen van niet-Stadjers. De aangiften hiervan vinden wel plaats in Groningen. Er is hiervoor ook een loket ingericht in het Martini Ziekenhuis.

Sterk groeiend internetverkeer

Dagelijkse bezoeken 6.700 mensen de gemeentelijke website. Het aantal e-mails dat op jaarbasis binnenkomt, is na een daling weer toegenomen, in 2009 kwamen 8.128 e-mails binnen. Het e-loket is in 2009 355.000 keer benaderd, dit is een forse stijging sinds voorgaande jaren. Via het e-loket kan de burger steeds meer gemeentezaken regelen bijvoorbeeld een verhuizing doorgeven, grofvuil

melden of het aanmelden van een bezoekerspas voor parkeren.

Klanttevredenheid

De klanttevredenheid van de balies is in 2009 gemeten in de grote publiekshallen van de gemeente Groningen. Daarnaast is het e-loket onderzocht. Burgers beoordelen de baliedienstverlening met een 7,6. Het waarderingcijfer voor het e-loket is een 7,4. Het aantal klachten dat bij de gemeentelijke diensten binnenkomt, schommelde tot 2005 rond de 800 per jaar. In 2008 was dit aantal 630. Het grootste deel van de klachten gaat over correcte behandeling en over beleid. Van alle klachten wordt 72 procent binnen 6 weken afgehandeld.

Veel burgers zien geen belangrijke problemen.

Aan de burgers is gevraagd wat de belangrijkste problemen zijn die de gemeente moet aanpakken. Een kwart van de bevolking zag in 2008 geen belangrijk probleem. De thema's onderhoud en schoonhouden van de buurt, verkeersproblemen en jongerenproblematiek werden door tussen de 10 en 15 procent van de bevolking als belangrijk probleem aangegeven.

Opkomst bij verkiezingen

De opkomst bij de verkiezingen is het hoogst bij de Tweede Kamerverkiezingen en het laagst bij de Europese verkiezingen. De opkomstpercentages bij alle verkiezingen liggen in de gemeente Groningen op of boven het landelijke gemiddelde. Bij de laatste twee verkiezingen, die van de gemeenteraad in 2010 was de opkomst 54,2% en bij de tweede kamerverkiezingen 76,8%.

Samenstelling gemeenteraad sinds 2010

De grootste partij in de gemeenteraad is de PvdA met 9 zetels. De tweede plaats is voor de VVD met 6 zetels. Het huidige college wordt gevormd door de PvdA, de SP, D66 en Groen links.

De samenstelling van het college is:

Burgemeester:

J.P. Rehwinkel (Peter)

Wethouders:

F. de Vries (Frank), PvdA

C.T. Dekker (Karin), Groen Links

J.A. Visscher (Jannie), SP

T. Schroor (Ton), D66

E. Pastoor (Elly), PvdA

Gemeentesecretaris:

L.J. Bosdijk (Leo)

HOOFDSTUK 15 CONCERN, BESTUUR EN BURGERCONTACTEN

Inhoud

15.1.1	Het vaste personeel van de gemeente Groningen naar dienst per 31 december	174
15.1.2	Leeftijdsopbouw van het vaste personeel in percentages per 31 december	174
15.1.3	Het ziekteverzuimpercentage naar dienst	174
15.1.a	Het vaste personeel naar geslacht en dienst per 31 december 2009 en gemeente totaal in 2004	175
15.1.b	Het vaste personeel naar leeftijd en geslacht per 31 december 2004 en 2009	175
15.2.1	Begroting eigen inkomsten gemeente Groningen (x €1.000,-)	176
15.2.2	Realisatie eigen inkomsten gemeente Groningen (x €1.000,-)	176
15.2.3	Uitgaven gemeente Groningen, rekening en begroting (x € 1.000,-)	176
15.2.a	Inkomsten en uitgaven gemeente Groningen naar soort, 2009	177
15.2.b	Algemene uitkering, investeringen en gemeentebelastingen per inwoner, 2002-2009	177
15.3.1	Documenten en mutaties Burgerzaken gemeente Groningen	178
15.3.2	Aanvragen Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken gemeente Groningen	178
15.5	Populairiteit van de gemeentelijke website	178
15.6	Klachten en afhandelingstermijn van klachten van de bevolking die bij de gemeente binnenkomen	178
15.4.a	Klanttevredenheid over de fysieke loketten en het digitale loket, 2007, 2008 en 2009	179
15.5.a	Bekendheid onder de bevolking van de gemeentelijke website, bezoek van de site en email-contact via het centrale e-mailadres	179
15.6.a	Belangrijkste problemen die het gemeentebestuur volgens de inwoners aan moet pakken	179
15.7.1	Uitslag Gemeenteraadsverkiezingen (GR) en Tweede Kamerverkiezingen (TK) in procenten	180
15.7.2	Opkomstpercentages verkiezingen Gemeenteraad	180
15.7.3	Opkomstpercentages verkiezingen Tweede Kamer	180
15.7.4	Opkomstpercentages verkiezingen Provinciale Staten	180
15.7.5	Opkomstpercentages verkiezingen Europees Parlement	180
15.7.6	Opkomstpercentages referenda	180
15.7.a	Zetelverdeling gemeenteraad Groningen, 2002, 2006 en 2010	181
15.7.b	Opkomst gemeenteraadsverkiezingen sinds 1970, Groningen en Nederland	181
15.7.c	Het stemgedrag voor PvdA en SP, gemeenteraadsverkiezingen 2010	182
15.7.d	Het stemgedrag voor VVD en de Stadspartij, gemeenteraadsverkiezingen 2010	183
15.7.e	Het stemgedrag voor Groen Links en D66, gemeenteraadsverkiezingen 2010	183
15.7.f	Het stemgedrag voor het CDA en de Christen Unie, gemeenteraadsverkiezingen 2010	184
15.7.g	Het stemgedrag voor Student & Stad en de Partij voor de Dieren, gemeenteraadsverkiezingen 2010	184

15 CONCERN, BESTUUR EN BURGERCONTACTEN

15.1.1 Het vaste personeel van de gemeente Groningen naar dienst per 31 december

dienst ¹⁾	2004	2005	2006	2007	2008	2009	index 2009, 2004=100
Bestuursdienst	123	124	130	132	143	149	121,1
DIA (Dienst Informatie en Administratie)	377	371	389	366	375	374	99,2
DSW / Zodiak (Sociale Werkvoorziening) ²⁾	120	119	120	124	143	142	118,3
HVD (Hulpverleningsdienst)	524	526	520	533	719	786	150,0
Milieudienst	361	356	354	351	362	377	104,4
OCSW (Onderwijs, Cultuur, Sport en Welzijn) ²⁾	533	538	530	524	517	487	91,4
Ombudsman	3	3	3	3	3	3	100,0
RO/EZ (Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken)	646	634	612	631	656	680	105,3
SOZAWE (Sociale Zaken en Werk)	644	632	606	605	608	594	92,2
totaal gemeente	3.331	3.303	3.264	3.269	3.526	3.592	107,8
totaal FTE's	3.175	3.010	2.878	2.807	3.018	3.096	97,5

Bron: DIA

1) Gegevens op peildatum 31-12, in gemeenterekeningen worden jaargemiddelden gehanteerd

2) OCSW, DSW en Zodiak: alleen ambtelijk medewerkers, exclusief onderwijzend personeel en sociale werkvoorziening

15.1.2 Leeftijdsofbouw van het vaste personeel in percentages per 31 december

leeftijd	2004	2005	2006	2007	2008	2009
< 20	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
20-24	0,7	0,5	0,7	0,8	0,7	1,1
25-29	5,3	5,3	4,2	3,7	4,1	4,6
30-34	10,3	10,1	9,5	8,4	7,9	8,2
35-39	14,3	14,8	13,1	13,0	11,7	11,3
40-44	17,6	17,7	16,9	15,5	15,8	15,6
45-49	18,2	18,5	19,8	20,1	19,4	18,1
50-54	17,1	17,7	17,7	18,4	18,4	18,2
55-59	13,1	13,0	13,8	14,8	15,3	15,5
>= 60	3,5	2,4	4,3	5,4	6,6	7,4

Bron: DIA

15.1.3 Het ziekteverzuimpercentage naar dienst

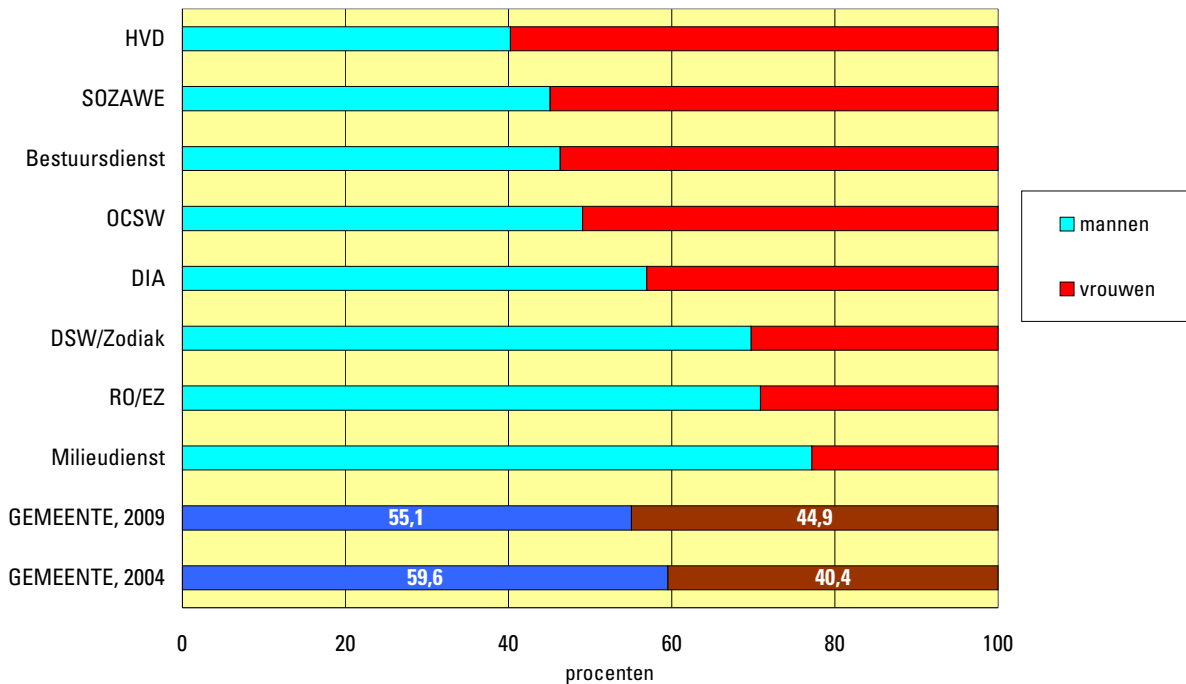
dienst	2007			2008			2009		
	netto ¹⁾	bruto	meldings frequentie	netto ¹⁾	bruto	meldings frequentie	netto ¹⁾	bruto	meldings frequentie
Bestuursdienst	4,1	7,0	2,0	5,5	6,2	2,1	6,0	6,5	1,9
DIA	4,9	5,9	2,0	4,0	4,5	1,9	4,3	4,9	1,6
DSW	6,2	9,6	1,2	7,6	7,6	1,3	8,3	8,3	1,3
HVD	5,5	7,0	1,8	6,8	7,1	1,7	6,8	7,2	1,5
Milieudienst	6,6	7,7	1,8	7,8	8,1	1,8	6,7	6,9	1,8
OCSW	5,3	6,4	1,7	6,1	6,3	1,6	5,1	5,3	1,7
RO/EZ	5,2	6,0	1,9	5,7	6,1	1,9	6,1	6,8	1,9
SOZAWE	5,9	8,1	2,2	6,8	7,3	2,2	6,7	7,3	2,0
totaal gemeente	5,5	7,0	1,9	6,2	6,6	1,9	6,2	6,6	1,7

Bron: DIA

1) het netto verzuimpercentage is exclusief verzuim minder dan 1 jaar en zwangerschapsverlof

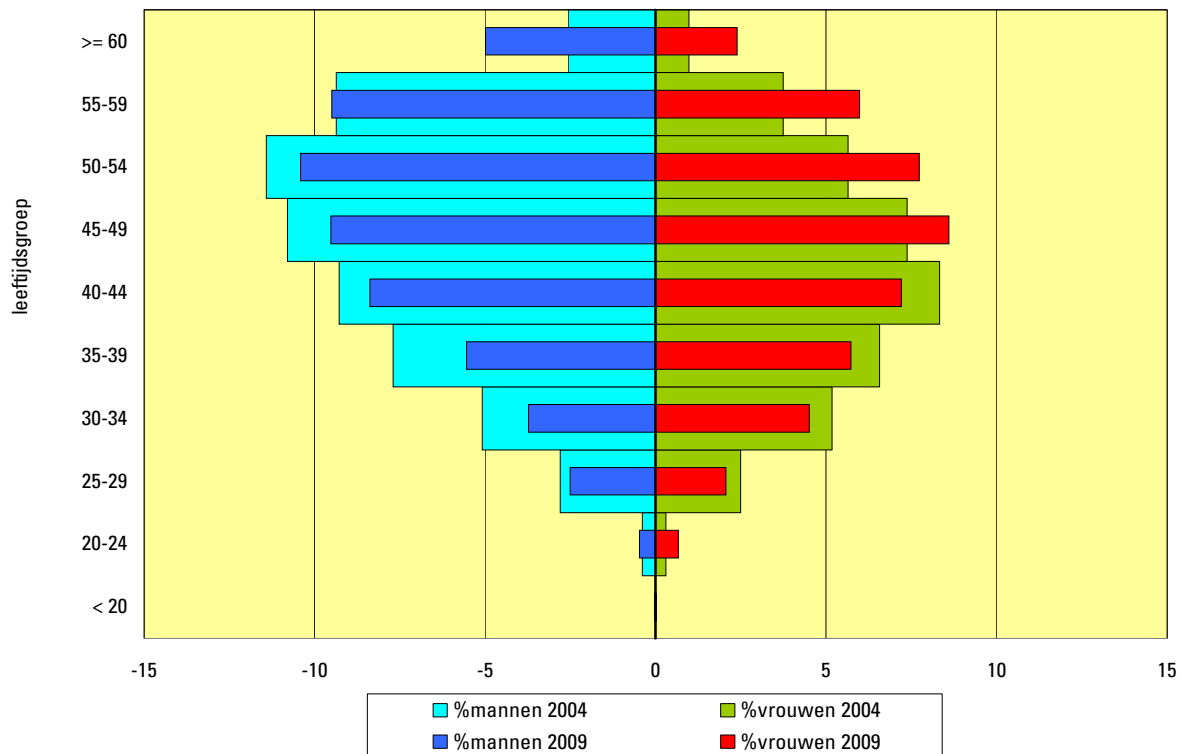
15 CONCERN, BESTUUR EN BURGERCONTACTEN

15.1.a Het vaste personeel naar geslacht en dienst per 31 december 2009 en gemeente totaal in 2004

Bron: DIA

15.1.b Het vaste personeel naar leeftijd en geslacht per 31 december 2004 en 2009

Bron: DIA

15 CONCERN, BESTUUR EN BURGERCONTACTEN

15.2.1 Begroting eigen inkomsten gemeente Groningen (x €1.000,-)

post	2006	2007	2008	2009	2010
onroerende/roerende zaakbelasting	41.149	41.917	43.606	46.823	47.857
afvalstoffenheffing	22.503	23.041	23.915	25.093	24.916
reinigingsrechten	100	266	225	143	100
rioolrechten	10.170	11.161	11.457	12.609	13.015
hondenbelasting	617	620	593	664	670
precariorechten	383	385	398	423	436
bouwleges en woonvergunningen	5.523	6.749	6.984	7.420	7.568
leges burgerzaken	2.083	2.150	2.274	2.511	2.505
graf- en begraafrechten	1.196	1.408	1.432	1.575	1.577
leges brandweer	60	60	30	60	5
haven en liggelden	140	191	73	127	133
logiesbelasting	390	590	624	624	624
parkeergelden	.	7.736	8.125	6.935	7.451
totaal	84.314	96.274	99.736	105.007	99.406

Bron: Bestuursdienst

15.2.2 Realisatie eigen inkomsten gemeente Groningen (x €1.000,-)

post	2004	2005	2006	2007	2008
onroerende/roerende zaakbelasting	48.126	52.008	41.134	43.083	43.606
afvalstoffenheffing	21.517	21.855	21.943	23.191	24.053
reinigingsrechten	870	669	215	143	225
rioolrechten	9.509	10.050	10.532	11.044	11.738
hondenbelasting	540	591	605	597	593
precariorechten	164	383	453	505	402
bouwleges en woonvergunningen	5.775	6.105	10.244	10.576	7.024
leges burgerzaken	1.952	2.099	2.257	2.503	2.209
graf- en begraafrechten	1.277	1.224	1.263	1.399	1.495
leges brandweer	181	136	63	55	60
haven en liggelden	157	161	150	153	73
logiesbelasting	282	448	487	698	624
parkeergelden	.	.	.	7.940	6.550
totaal	90.350	95.729	89.346	101.887	98.652

Bron: Bestuursdienst

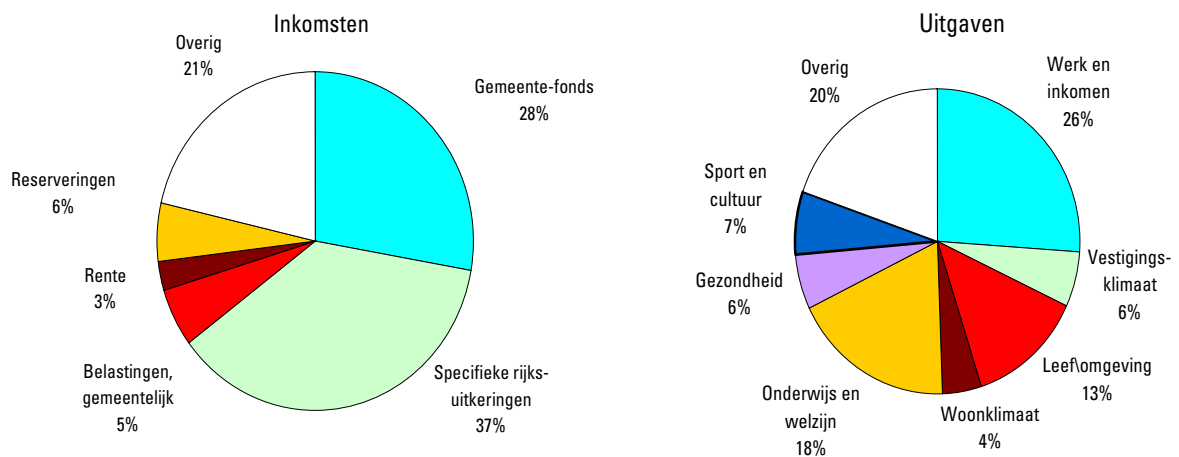
15.2.3 Uitgaven gemeente Groningen, rekening en begroting (x € 1.000,-)

post	2006	2008	2008	2009	2010
	rekening	begroting	rekening	begroting	begroting
salarissen en sociale lasten	286.115	309.201	316.191	335.444	259.228
personeel van derden	17.242	9.479	30.464	11.768	10.587
rente en afschrijvingen	91.670	73.163	63.193	67.091	59.853
goederen en diensten	230.180	149.981	163.417	173.345	123.146
overdrachten	239.291	236.469	248.054	237.966	264.272
reserveringen	41.905	8.429	23.995	17.396	4.845
niet in te delen uitgaven	1	65.366	23.434	41.894	43.506
totale lasten	906.404	852.088	868.748	884.904	765.437

Bron: Bestuursdienst

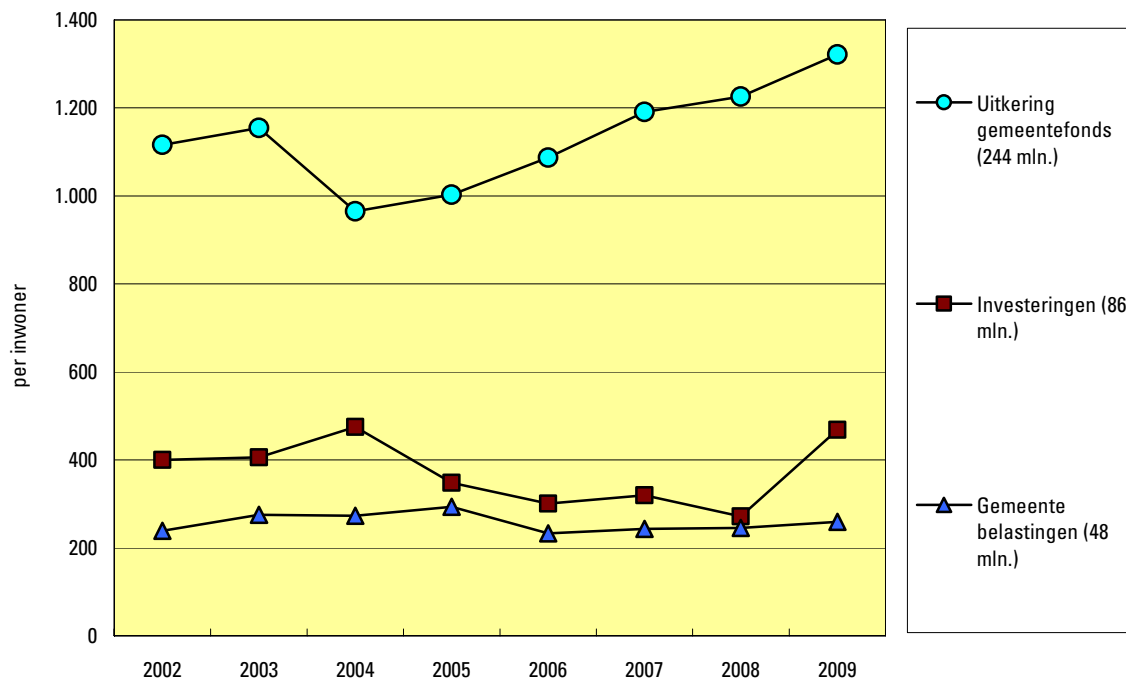
15 CONCERN, BESTUUR EN BURGERCONTACTEN

15.2.a Inkomsten en uitgaven gemeente Groningen naar soort, 2009

Bron: Bestuursdienst

15.2.b Algemene uitkering, investeringen en gemeentebelastingen per inwoner, 2002-2009

Bron: Bestuursdienst

15 CONCERN, BESTUUR EN BURGERCONTACTEN

15.3.1 Documenten en mutaties Burgerzaken gemeente Groningen

	2005	2006	2007	2008	2009
documenten burgerzaken					
paspoorten	20.198	20.460	22.928	22.887	23.603
ID kaarten	16.224	13.202	13.425	11.504	13.302
rijbewijzen	9.698	12.696	18.681	18.275	20.380
afschriften GBA	26.602	27.548	26.572	23.619	14.214
afschriften/uittreksels burg.	9.274	9.338	12.525	11.690	10.864
verklaringen omtrent gedrag	4.167	4.850	6.125	7.449	7.832
mutaties burgerzaken					
verhuismutaties	52.367	49.787	53.185	53.160	52.725
huwelijksvoltrekkingen	589	666	655	680	615
registratie echtscheidingen	293	286	313	286	271
verzorging geboorteaangifte	4.202	3.989	3.921	3.789	4.134
verzorgen overlijdensaangifte	2.392	2.468	2.288	2.176	2.510
naturalisaties (dossiers en	816	944	993	976	795

Bron: DIA

15.3.2 Aanvragen Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken gemeente Groningen

soort aanvragen	2005	2006	2007	2008	2009
bouwaanvragen	2.010	1.917	1.886	1.702	1.521
sloopaanvragen	202	205	204	276	278
kapvergunning	.	.	.	443	404
monumentaanvragen	165	142	158	136	150
aanvragen ligplaatsvergunning	58	69	60	62	53
overige aanvragen	88	71	75	81	49
tijdelijke verhuurvergunning op	137	350	427	459	434
overig	36	63	122	172	143
totaal	2.696	2.817	2.932	3.331	3.035

Bron: RO/EZ

1): overig: functiewijzigingen, uitwegvergunning, reclameaanvragen, aanvragen feestverlichting en spandoeken

15.5 Populairiteit van de gemeentelijke website

rapportcijfer van de bevolking van 18 jaar en ouder	2009
gebruiksvriendelijkheid	7,3
bruikbaarheid informatie	7,5
snelheid van de site	7,7
uiterlijk van de site	7,1
gemak indienen digitale aanvraag	6,9
snelheid afhandeling digitale aanvraag	7,2

Bron: DIA (Dienstverleningsmonitor)

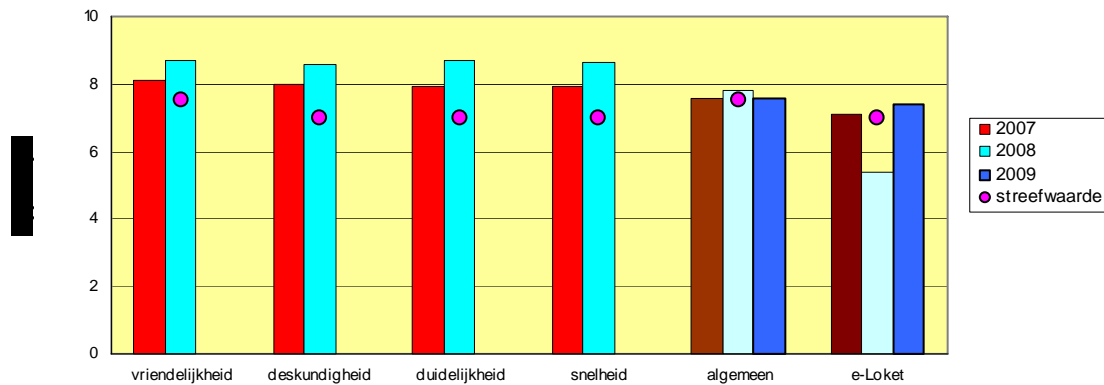
15.6 Klachten en afhandelingstermijn van klachten van de bevolking die bij de gemeente binnenkomen

	2005	2006	2007	2008	2009
soort klacht					
correcte afhandeling	177	181	190	181	291
informatieverstrekking	31	30	34	42	43
bejegening in engere zin	87	72	81	85	61
beleid	329	200	168	265	210
overig	67	59	45	57	58
totaal aantal	691	542	518	630	663
afhandelingstermijn					
binnen een week	9%	8%	7%	7%	13%
1 tot 6 weken	64%	64%	73%	65%	73%
6 weken en langer	27%	28%	20%	28%	13%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: Bestuursdienst

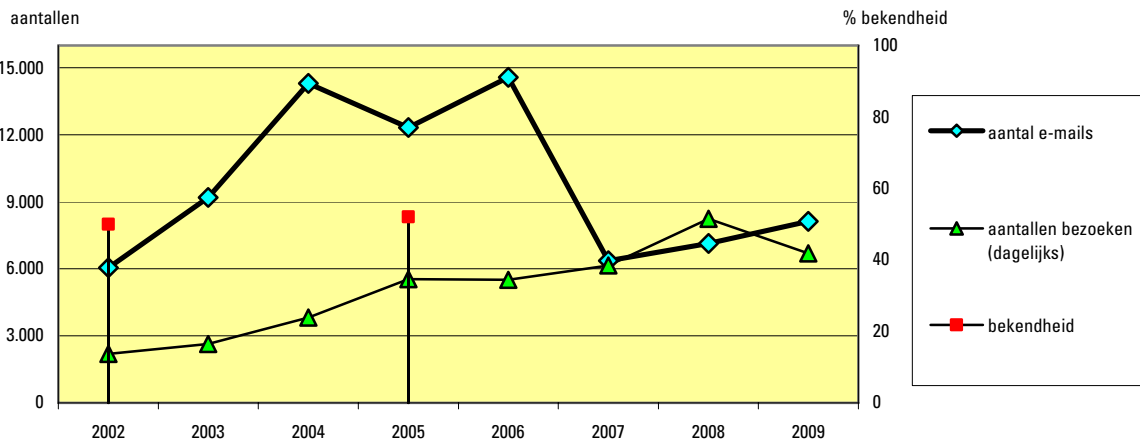
15 CONCERN, BESTUUR EN BURGERCONTACTEN

15.4.a Klanttevredenheid over de fysieke loketten en het digitale loket, 2007, 2008 en 2009

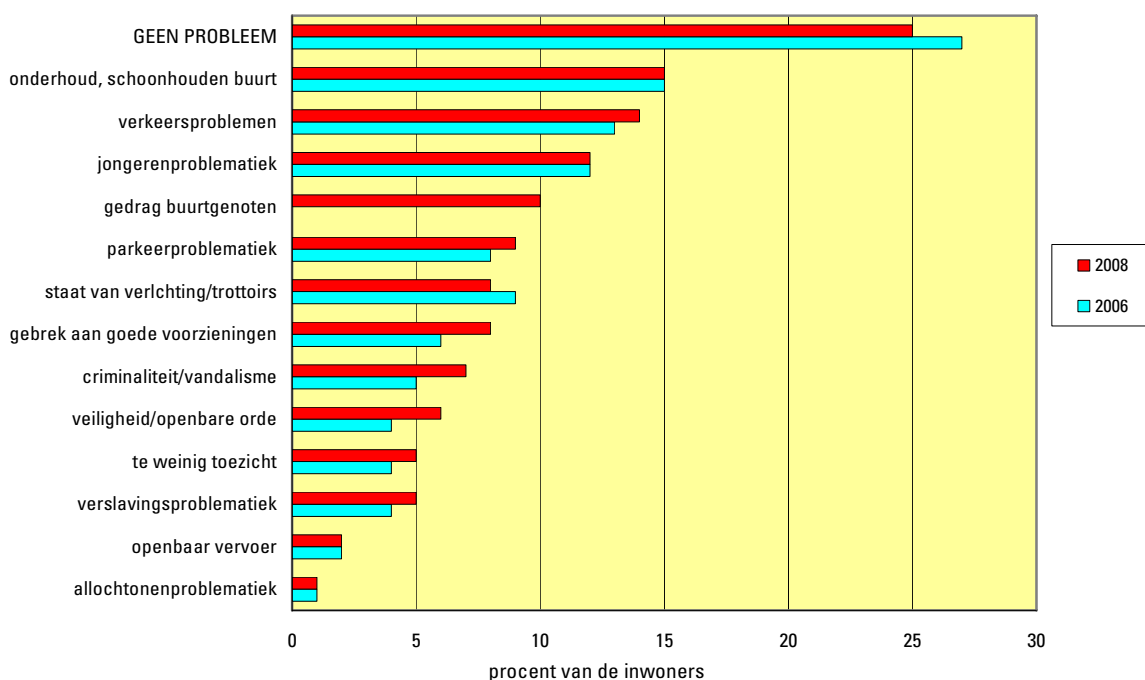
Bron: DIA (Dienstverleningsmonitor)

15.5.a Bekendheid onder de bevolking van de gemeentelijke website, bezoek van de site en email-contact via het centrale e-mailadres

Bronnen: DIA, Bureau O&S (Omnibusonderzoek)

15.6.a Belangrijkste problemen die het gemeentebestuur volgens de inwoners aan moet pakken

Bron: Bureau O&S (Omnibusonderzoek)

15 CONCERN, BESTUUR EN BURGERCONTACTEN

15.7.1 Uitslag Gemeenteraadsverkiezingen (GR) en Tweede Kamerverkiezingen (TK) in procenten

	2002	2003	2006		2010	
	GR	TK	GR	TK	GR	TK
PvdA	22,4	38,9	27,1	29,1	20,2	28,7
VVD	14,0	13,8	12,1	11,9	14,2	15,3
CDA	11,4	13,1	7,9	13,4	6,9	6,4
Groen Links	14,6	10,1	11,7	10,0	12,5	12,6
D66	6,8	6,1	5,6	3,3	9,2	10,8
Chr. Unie	6,5	3,7	6,6	5,4	5,2	4,3
SP	11,6	10,3	17,3	21,5	10,6	11,6
Student en Stad	5,0		2,8		4,2	
Stadspartij	6,6		6,4		11,9	
Partij voor de Dieren		0,5		2,0	3,7	1,6
Geert Wilders/PvdV				2,5		7,4
Lijst Pim Fortuyn		2,7		0,1		
overige partijen	1,0	0,6	2,6	0,8	1,4	0,9

Bron: DIA

15.7.2 Opkomstpercentages verkiezingen Gemeenteraad

	1994	1998	2002	2006	2010
gemeente Groningen	64,1	59,9	57,7	57,1	54,2
Nederland	65,3	58,3	57,7	58,2	53,9

Bron: DIA, CBS

15.7.3 Opkomstpercentages verkiezingen Tweede Kamer

	1994	1998	2002	2006	2010
gemeente Groningen	78,3	73,0	79,5	80,6	76,8
Nederland	78,8	73,3	78,9	80,4	74,7

Bron: DIA, CBS

15.7.4 Opkomstpercentages verkiezingen Provinciale Staten

	1991	1995	1999	2003	2007
gemeente Groningen	51,9	49,1	47,8	53,0	47,4
provincie Groningen	56,9	55,2	51,6	55,4	51,0
Nederland	52,3	50,2	45,0	47,6	46,3

Bron: DIA, CBS

15.7.5 Opkomstpercentages verkiezingen Europees Parlement

	1989	1994	1999	2004	2009
gemeente Groningen	50,0	37,8	32,9	45,1	39,2
Nederland	47,5	35,6	29,9	39,1	36,9
Europa	58,5	56,8	49,8	44,2	43,0

Bron: DIA, CBS

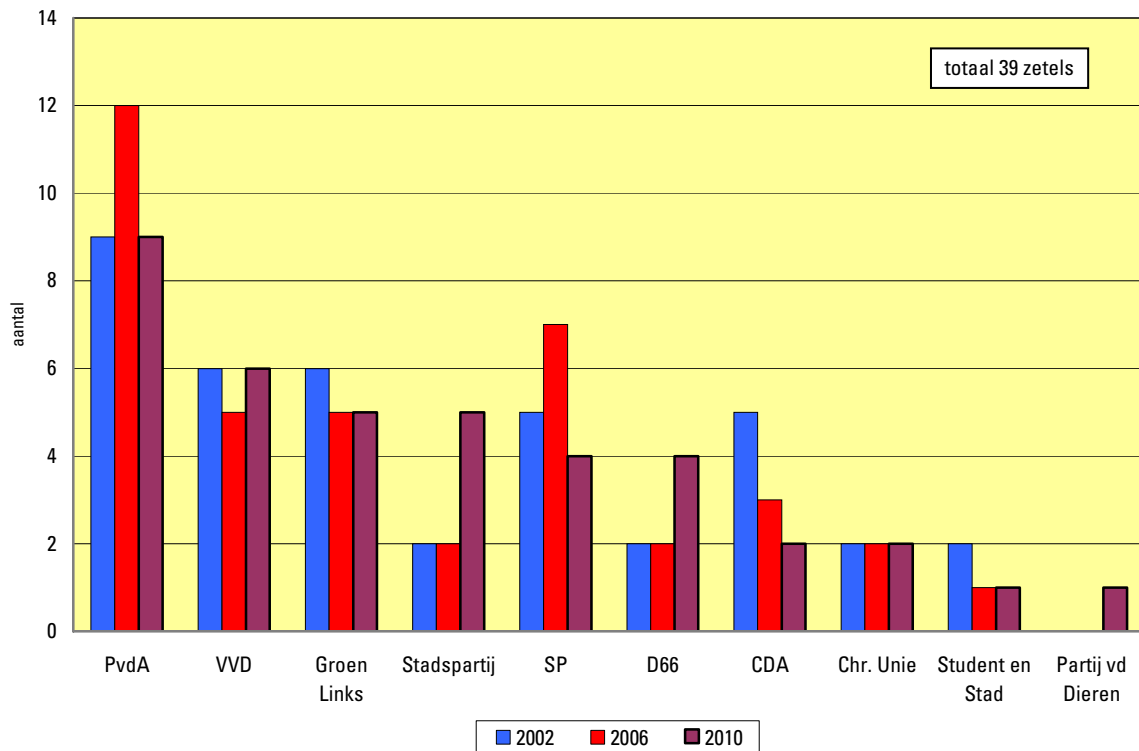
15.7.6 Opkomstpercentages referenda

	Noorderplantsoen, 1994	Noordzijde Grote Markt, 2001	Europese grondwet, 2005	Oostwand Grote Markt, 2005
gemeente Groningen	31,0	56,5	64,9	38,6
Nederland			62,8	

Bron: DIA, Elsevier

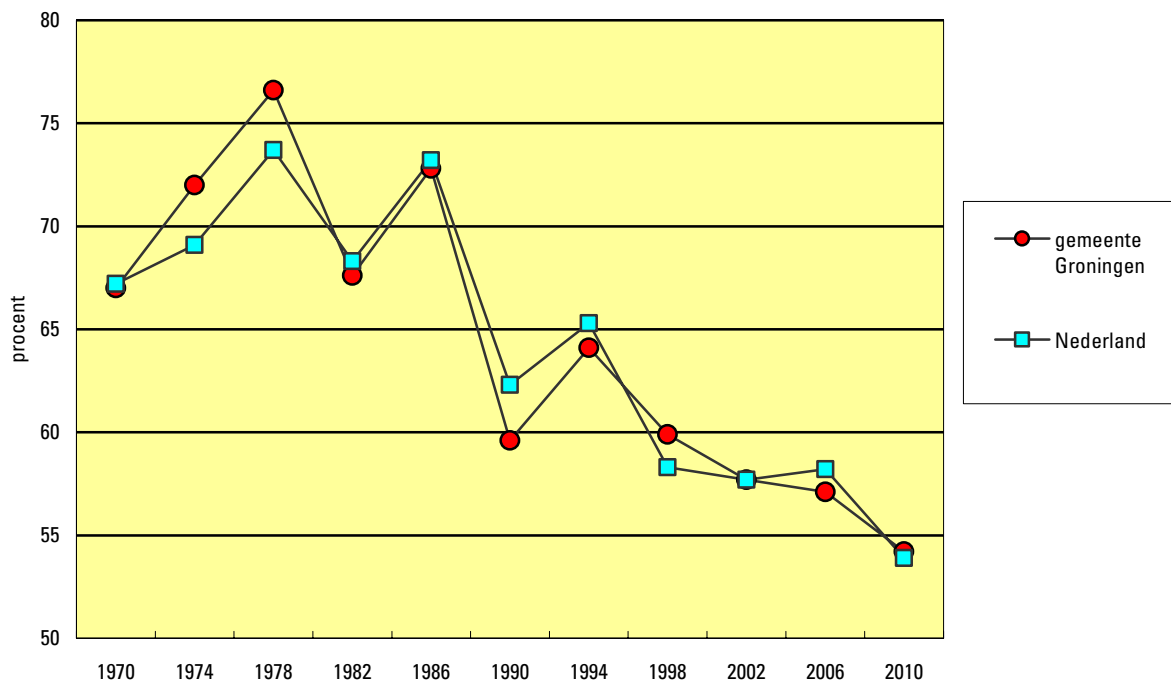
15 CONCERN, BESTUUR EN BURGERCONTACTEN

15.7.a Zetelverdeling gemeenteraad Groningen, 2002, 2006 en 2010

Bron: DIA

15.7.b Opkomst gemeenteraadsverkiezingen sinds 1970, Groningen en Nederland

Bron: DIA, CBS

15 CONCERN, BESTUUR EN BURGERCONTACTEN

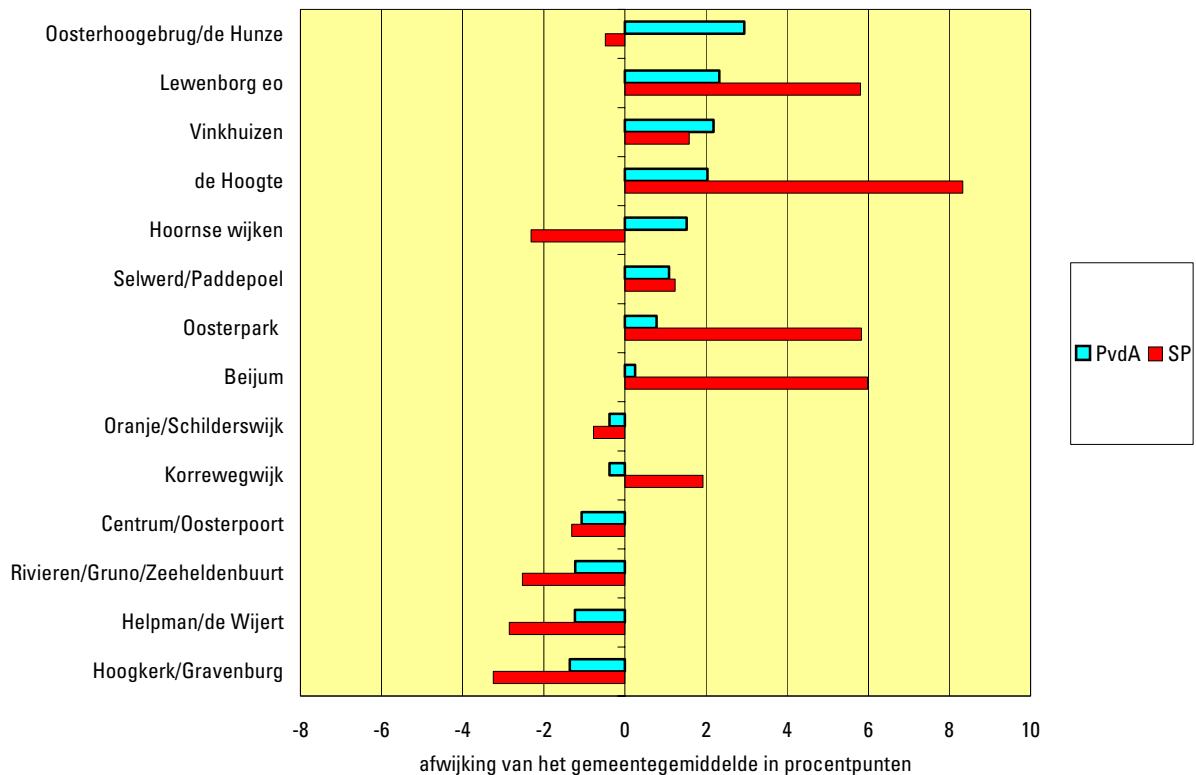
15.7.7 Uitslagen gemeenteraadsverkiezingen per gebied, 2010

gebied ¹⁾	P.v.d.A.	VVD	Groen Links	Stads-partij	SP	D66	CDA	Christen Unie	Student en Stad	P.v.d.D.
Centrum/Oosterpoort	19,2	16,1	16,0	8,3	9,4	11,9	4,7	2,6	7,0	3,9
Oosterpark	21,1	11,4	13,7	10,2	16,6	8,8	4,3	3,2	4,0	5,1
Korrewegwijk	19,9	11,7	15,3	8,4	12,7	9,6	5,9	4,6	6,5	4,3
De Hoogte	22,3	8,3	13,3	9,5	19,1	7,6	5,2	3,8	2,7	6,3
Schilders/Oranjewijk	19,9	14,3	17,4	8,6	10,0	11,8	5,0	3,0	5,8	3,4
De Wijert/Helpman	19,0	19,8	10,7	12,7	7,9	9,4	9,7	5,1	1,6	3,1
Rivieren/Gruno/Zeeheldenbuurt	19,0	15,8	14,3	9,2	8,4	10,4	7,6	5,3	5,8	3,3
Hoornse wijken	21,8	18,7	8,6	12,2	8,4	8,8	9,8	5,2	1,1	3,8
Oosterhoogbrug/de Hunze	23,2	14,2	10,8	17,5	10,3	7,3	5,9	4,8	1,2	3,2
Lewenborg eo	22,4	11,6	9,0	18,8	16,1	5,1	5,2	4,3	1,1	4,2
Beijum	20,5	7,3	13,2	15,8	16,7	5,4	5,1	7,2	1,5	5,4
Paddepoel/Selwerd	21,4	9,7	7,6	19,0	12,0	5,5	10,0	7,4	2,4	3,4
Vinkhuizen	22,5	9,8	7,1	15,6	12,3	4,5	9,2	11,4	1,5	3,6
Hoogkerk/Gravenburg	18,9	16,1	6,6	16,1	7,5	7,0	10,2	10,8	0,9	3,6
Speciale stembureaus	18,7	14,6	16,2	6,3	6,9	13,9	5,3	3,5	10,8	2,9
totaal	20,2	14,2	12,5	11,9	10,6	9,2	6,9	5,2	4,2	3,7

Bron: DIA

1) De gebiedsindeling wijkt af van de GSB-wijkindeling, dit komt omdat de begrenzing van de stembedistricten niet 100% gelijk is aan de buurtgrenzen waardoor de districten niet in alle gevallen kunnen worden toegeedeeld aan een GSB wijk

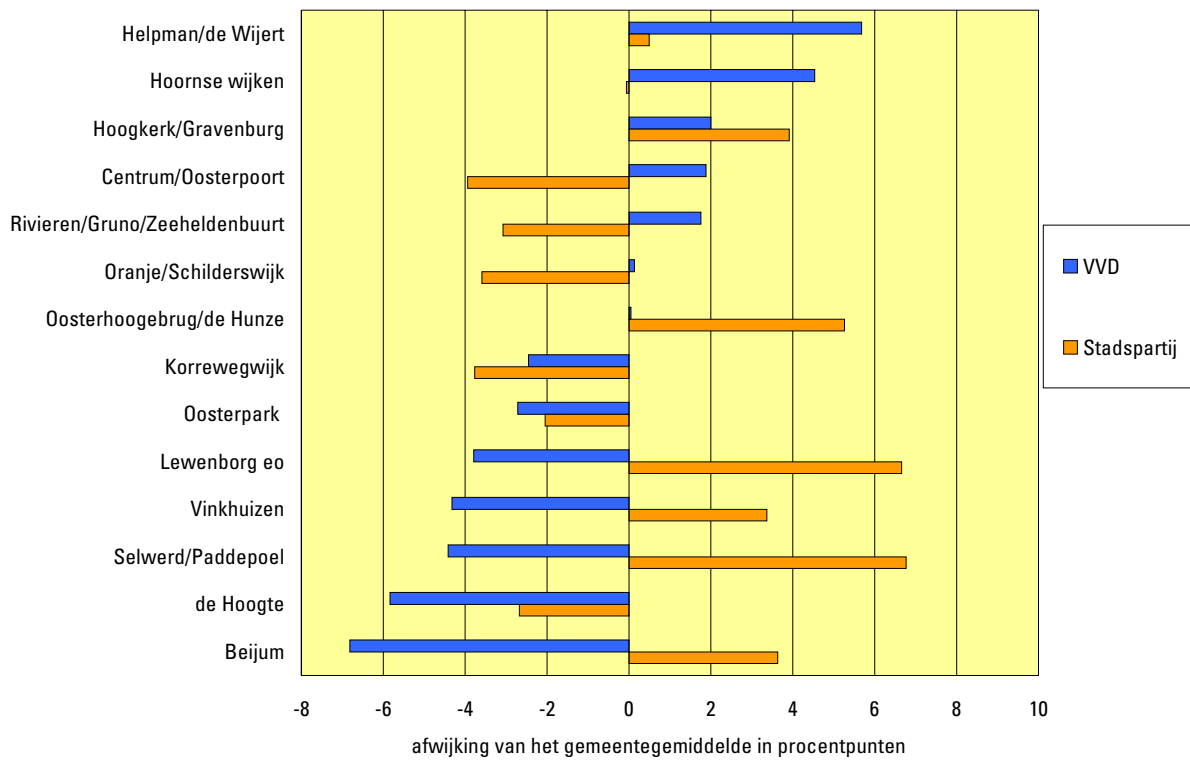
15.7.c Het stemgedrag voor PvdA en SP, gemeenteraadsverkiezingen 2010

Bron: DIA

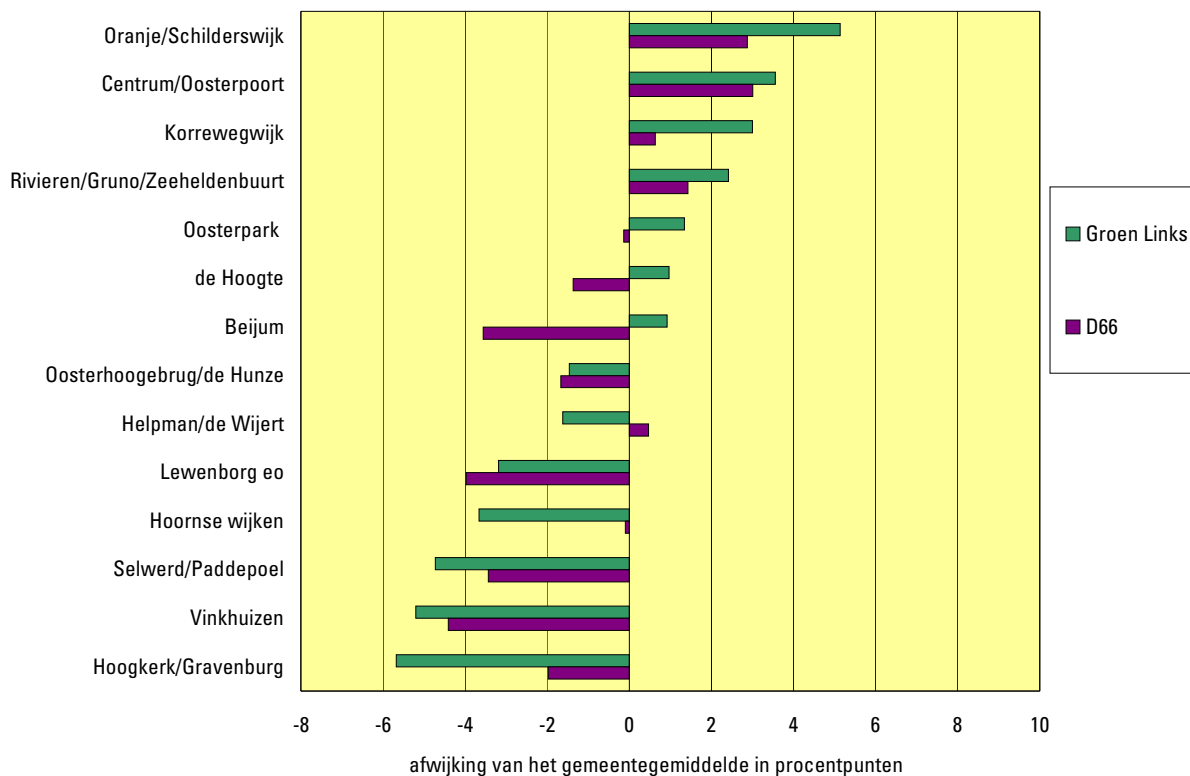
15 CONCERN, BESTUUR EN BURGERCONTACTEN

15.7.d Het stemgedrag voor VVD en de Stadspartij, gemeenteraadsverkiezingen 2010

Bron: DIA

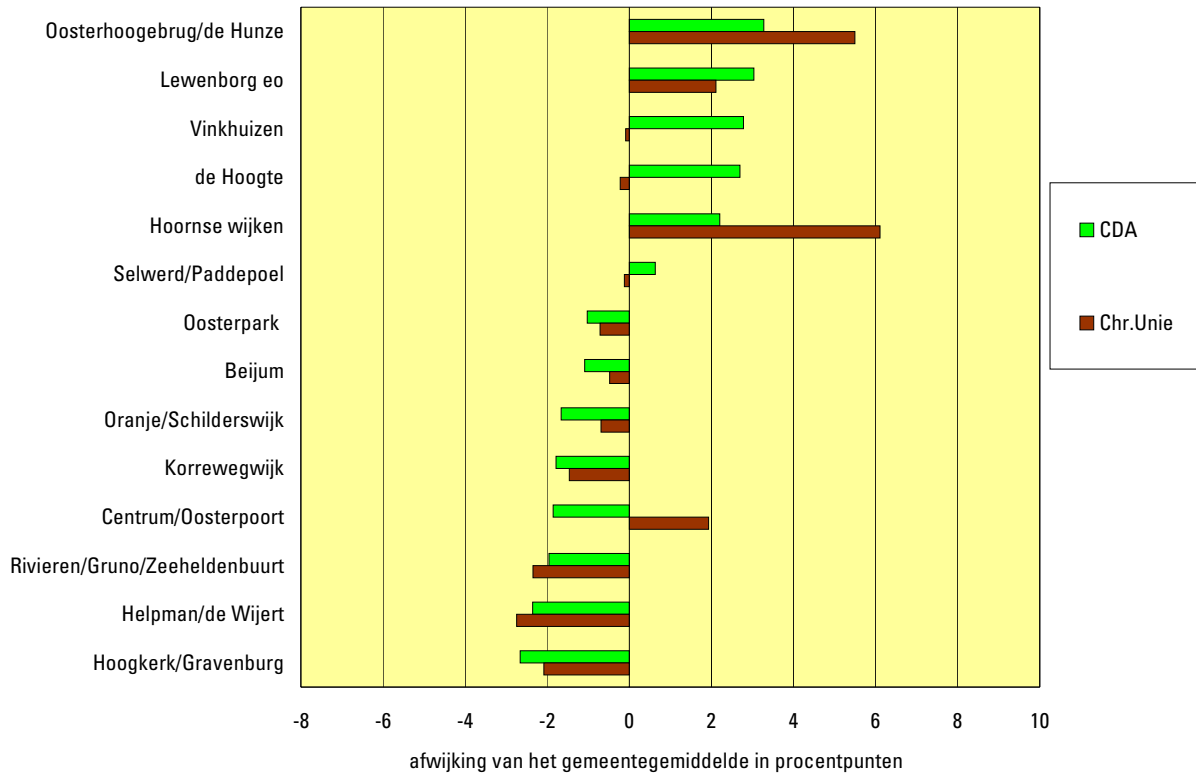
15.7.e Het stemgedrag voor Groen Links en D66, gemeenteraadsverkiezingen 2010

Bron: DIA

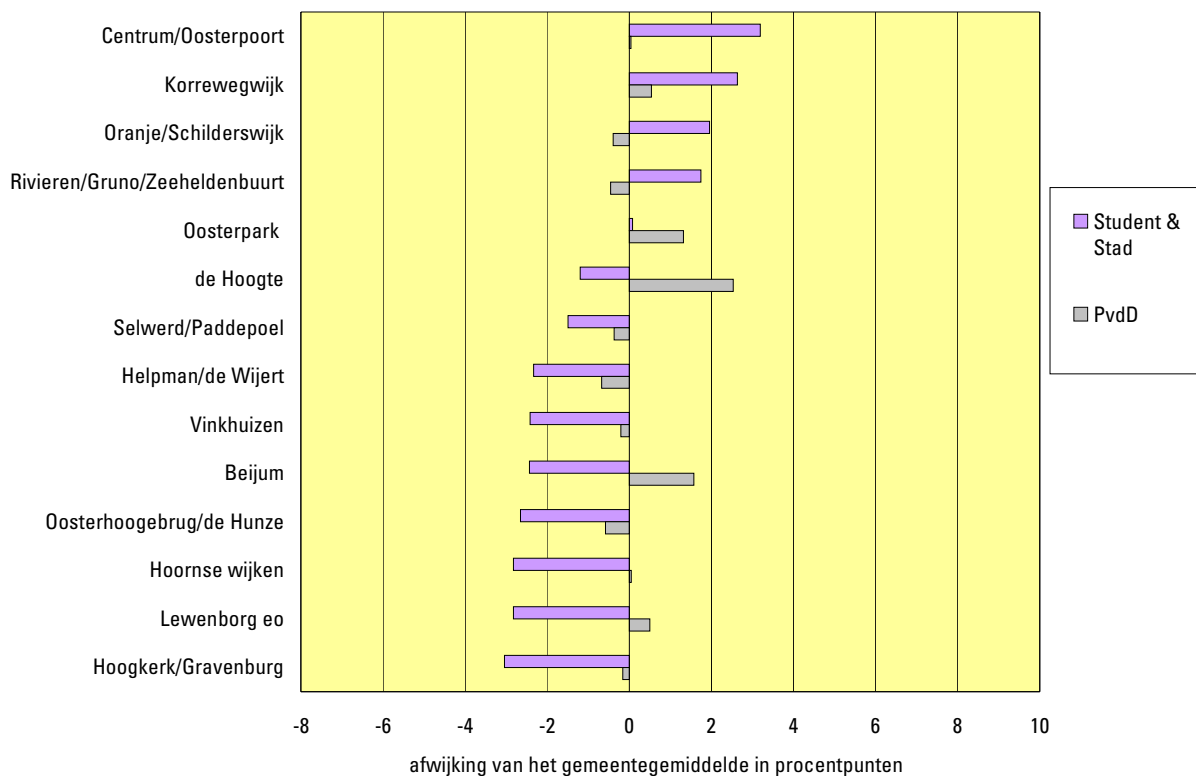
15 CONCERN, BESTUUR EN BURGERCONTACTEN

15.7.f Het stemgedrag voor het CDA en de Christen Unie, gemeenteraadsverkiezingen 2010

Bron: DIA

15.7.g Het stemgedrag voor Student & Stad en de Partij voor de Dieren, gemeenteraadsverkiezingen 2010

Bron: DIA

LIJST VAN AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN

BRONNENLIJST

KAARTBIJLAGE

Gronometer, het gebiedsinformatiesysteem van de gemeente Groningen. Gronometer verschaft informatie op diverse geografische niveaus binnen de gemeente (stedelijk, per wijk en per buurt) en verschillende jaren. www.groningen.buurtmonitor.nl.

<i>AFKORTING</i>	<i>HS</i>	<i>OMSCHRIJVING</i>
Afkorting	HS	Omschrijving
AAW	7	Algemene Arbeidsongeschiktheidswet
ABCG	8	Schoolbegeleidingsdienst voor basis- en voortgezet onderwijs
AOC	8	Agrarisch Opleidingen Centra
BBL	8	Beroeps Begeleidende Leerweg
BBO	8	Beroeps Begeleidend Onderwijs
BD/BSD	15	Bestuursdienst, gemeente Groningen
BOL	8	Beroeps Opleidende Leerweg
BORG	12	Beheer Openbare Ruimte Groningen
CAK	9	Centraal Administratie Kantoor
CBS	Div.	Centraal Bureau voor de Statistiek
CDA	15	Christen Democratisch Appel
COEN	5	Conjunctuur Enquête Nederland
D66	15	Democraten 66
DIA	Div.	Dienst Informatie en Administratie, gemeente Groningen
Fvw	1	Financiële Verhoudings Wet
GBA	2	Gemeentelijke Basis Administratie
GFT	12	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD	4 en 13	Gemeentelijke Gezondheids Dienst
GMD	4	Gemeenschappelijke Medische Dienst
GSB	Div.	Grote Steden Beleid
havo	8	Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs
HBO	8	Hoger beroepsonderwijs
HHG	8	Hanze Hogeschool Groningen
HKS	13	Herkennings Dienst Systeem
HVD	15	Hulpverleningsdienst, gemeente Groningen
ICT	5	Informatie- en Communicatietechnologie
IOAW	7	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werklozen
Km	1	Kilometer
KvK	5	Kamer van Koophandel
KWh	12	Kilo Watt hour (uur)
lbo	8	Lager beroepsonderwijs
Lisa	5	Landelijk Informatie Systeem Arbeidsplaatsen en vestigingen
mavo	8	Middelbaar Algemeen Voortgezet Onderwijs
mbo	8	Middelbaar beroepsonderwijs
MD	15	Milieudienst, gemeente Groningen
NCM	10	Stichting Nationaal Contact Monumenten
NS	11	Nederlandse Spoorwegen
NVB	10	Nederlandse Vereniging van Bioscoopexploitanten
NVS	11	Normgeving Voorzieningenniveau Streekvervoer
NWW	6	Niet werkende werkzoekenden
O.Z.B.	7	Onroerend zaakbelasting
OCSW	15	Onderwijs, Cultuur, Sport en Welzijn
P+ R	11	Park+Ride
PvdA	15	Partij van de Arbeid
PvdD	15	Partij van de Dieren
RIO	7	Regionaal Inkomens Onderzoek
RMC	8	Regionaal Meld en Coördinatiepunt
RO/EZ	15	Dienst Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken, gemeente Groningen
ROA	3	Regeling opvang asielzoekers
ROC	8	Regionaal Opleidingscentrum
RuG	8	Rijksuniversiteit Groningen
RvB	11	Reseach voor Beleid

AFKORTINGEN

<i>AFKORTING</i>	<i>HS</i>	<i>OMSCHRIJVING</i>
SOZAWE	Div.	Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheidsprojecten, gemeente Groningen
SP	15	Socialistische Partij
SWP	11	Stichting Werk Projecten
UB	10	Universiteitsbibliotheek der Rijksuniversiteit Groningen
UMCG	4	Universitair Medisch Centrum Groningen
UWV	7	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen
vbo	8	Vorbereidend beroepsonderwijs
VES	11	Verkeers Evaluatie Systeem
vmbo	8	Vorbereidend Middelbaar Beroeps Onderwijs
VNG	Div.	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VNN	9	Verslavingszorg Noord Nederland
VVD	15	Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
vwo	8	Vorbereidend wetenschappelijk onderwijs
WAJONG	7	Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
WAO	7	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
WAZ	7	Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering Zelfstandigen
WIA	7	Wet werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen
WMO	9	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
wo	8	Wetenschappelijk onderwijs
WOZ	3	Wet Onroerende Zaken
WW	6	Werkloosheidswet
WWB	7	Wet Werk en Bijstand

<i>BEGRIJP</i>	<i>HS</i>	<i>OMSCHRIJVING</i>
20 procenten groepen (inkomens)	7	Inkomensverdeling gebaseerd op het besteedbaar inkomen. De grenzen van de inkomensklassen zijn afgeleid van de quintielverdeling (1/5) van Nederland als geheel.
24 uursopvang (dak en thuislozen)	9	Een vorm van opvang waarbij dak en thuislozen 24 uur per dag worden opgevangen
A1 (Ambulancevervoer)	13	Direct uitrijden met zwaailicht en sirene. De ambulance dient binnen een kwartier ter plaatse te zijn.
A2 (Ambulancevervoer)	13	Z.s.m. ter plaatse (zonder sirene en zwaailicht). Uiterlijk binnen een half uur na melding bij de CPA
Aanleunwoning	3	Servicewoning die als onderdeel van een complex gelegenheid biedt tot het gebruik maken van gemeenschappelijke voorzieningen
Absoluut verzuim	8	Leerplichtige jongeren die niet staan ingeschreven bij een onderwijsinstelling.
Actief woningzoekenden	3	Woningzoekenden die minstens 1 maal per jaar op een woning gereageerd hebben
Administratieve leegstand	3	Een woonruimte staat leeg als er, geautomatiseerd, geen persoon op dat adres in het GBA-bestand gevonden wordt
Afvalbrengrstation	12	Afvalbedrijf waar de inwoners van de gemeenten Groningen, Bedum, Ten Boer en Haren hun afval kunnen brengen
Afvalstoffenheffing		De afvalstoffenheffing, een gemeentelijke heffing, wordt geheven op grond van artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer. De opbrengst van de afvalstoffenheffing wordt onder meer gebruikt voor het ophalen van huisvuil en grofvuil.
Agglomeratiecordon	11	Het voor verkeerstellingen gebruikte gebied voor het in- en uitgaande verkeer in de agglomeratie Groningen. Het gebied omvat de gemeenten Groningen en Haren
Algemene rijksuitkering	15	Uitkering uit het gemeentefonds, aan alle gemeenten op basis van algemene verdeelmaatstaven, die ten goede komt aan de algemene middelen.
Alleenstaanden	2	Niet gehuwd of een partnerschapsrelatie aangegaan volgens de burgerlijke stand
Alleenwonenden	2	Een persoon die alleen woont in een zelfstandige of niet zelfstandige woonruimte
Allochtoon (algemeen)	2,3,9	Persoon waarvoor geldt dat hij/zij zelf buiten Nederland is geboren, of waarvan ten minste één ouder buiten Nederland is geboren. Uitzondering is een in het buitenland geboren persoon uit twee in Nederland geboren ouders, deze heeft als herkomstland Nederland (CBS definitie)
Allochtoon (NWW'ers)	6	Allochtonen worden ingedeeld naar nationaliteit op basis van hun paspoort. Als bij nationaliteit 'Nederlands' de geboorteplaats buiten Nederland is kan men kiezen: of als Nederlander in de bestanden of het geboorteland
Ambtshalve onbekend	2	Bij vertrek en vestiging: niet bekend waarheen of waarvandaan.
Arbeidsmarkttrayon	6	Het arbeidsmarkttrayon Groningen omvat de gemeenten Groningen en Haren
Arbeidsongeschikth.klasse <80%	7	Uitkeringsgerechtigden voor wie de mate van arbeidsongeschiktheid minder dan 80% bedraagt, maar meer dan het wettelijk voorgeschreven minimum (15% voor de WAO en 25% voor de AAW)

<i>BEGRIP</i>	<i>HS</i>	<i>OMSCHRIJVING</i>
Arbeidsongeschiktheidsklasse	7	Arbeidsongeschiktheidsklasse 80-100%: uitkeringsgerechtigden voor wie de mate van arbeidsongeschiktheid tussen 80% en 100% is gesteld; zij hebben een volledige uitkering
Arbeidsplaats	5	Een plaats waar betaalde arbeid bij een vestiging wordt verricht. Onderscheid wordt gemaakt in vaste arbeidsplaatsen en Uitzendkrachten
Arbeidsvolume	5	De hoeveelheid arbeid die is ingezet in het productieproces; wordt uitgedrukt in arbeidsjaren
Basisonderwijs	8	Onderwijs bestemd voor kinderen vanaf 4 jaar én verplicht vanaf 5 jaar, exclusief het speciaal onderwijs
Bebouwing	1	Totale oppervlakte van de bebouwing
Bedbezetting	4	Het percentage van de tijd dat een (ziekenhuis)bed bezet wordt
Beroepsbevolking	6	Alle personen van 15-64 jaar die ten minste twaalf uur per week werken of actief dergelijk werk zoeken (CBS, Enquête beroepsbevolking), zie ook potentiële beroepsbevolking.
Beroepsonderwijs	8	Onderwijs gericht op het uitoefenen van een bepaald beroep, wat gevolgd kan worden op lager, middelbaar en hoger niveau
Besteedbaar inkomen	7	Bruto inkomen uit arbeid, onderneming, vermogen en ontvangen overdrachten verminderd met premies sociale zekerheid, loon-, inkomsten- en vermogensbelasting en andere betaalde overdrachten (o.a. premies ziektekosten en alimentatie voor ex-partner)
Bezetting (van woningen)	3	Aantal personen dat op een zelfstandige woning bij het GBA staat ingeschreven
Bijzonder onderwijs	8	Onderwijs niet van de overheid uitgaande of daartoe behorend
Binnenstad	div.	Het gebied binnen de diepenring, de Binnenstad omvat de CBS buurten 00 (Stadscentrum), 01 (Buinnenstad-zuid) en 03(Binnenstad-west)
Binnenstadsbezoekers	5	Het totaal aantal personen dat naar de binnenstad komt om te winkelen en voor andere bezoekersdoelen (werken, wonen, recreatie, horeca, studie)
Binnencordon	11	Het voor verkeerstellingen gebruikte gebied om het in- en uitgaande verkeer in het gebied van binnenstad en omgeving te tellen. Het gebied wordt begrensd door het van Starckenborghkanaal, het Damsterdiep, de Europaweg, de Zuidelijke ringweg, de Westelijke ringweg en de spoorlijn Groningen-Sauwerd
Binnenverhuizing	2	Onder binnenverhuizingen worden de verhuizingen verstaan waarbij de plaats van vertrek en de plaats van vestiging in hetzelfde gebied liggen. Bij de binnenverhuizingen per wijk gaat het dus om verhuizingen waarbij beide adressen binnen dezelfde wijk gelegen zijn. Bij het totaal aantal binnenverhuizingen in de stad gaat het om verhuizingen waarbij beide adressen in dezelfde gemeente gelegen zijn. Het totaal aantal binnenverhuizingen in een gemeente is derhalve niet de som van de binnenverhuizingen per wijk.
Bodemgebruik	1	Een onderverdeling van het grondgebied van de gemeente naar soort gebruik
BORG	12	In het Beheer Openbare Ruimte Groningen wordt de objectieve kwaliteit van de leefomgeving vastgesteld. De mate waarin de stad schoon en heel is wordt door Stadsbeheer in kaart gebracht. Voor verschillende onderdelen van het beheer en onderhoud is de kwaliteit afgezet tegen de doelstelling.
Branche	5	Bedrijfstak
Bruto ziekteverzuim	15	Zie ziekteverzuim

BEGRIP	HS	OMSCHRIJVING
Buitengebied	1	Oppervlakten land in buitengebied
Burgerlijke staat	2	Met ingang van 1 januari 1999 wordt onder burgerlijke staat verstaan de categorieën: gehuwd, gescheiden, weduwe/weduwnaar, geregistreerd partnerschap, gescheiden geregistreerd partner en achtergebleven geregistreerd partner.
Buurtcohesie	14	Sociale samenhang in een buurt, een samengestelde indicator gebruikt bij het leefbaarheidsonderzoek: De buurtbewoners kennen elkaar, voelen zich thuis, er is saamhorigheid en buurtbewoners gaan op een prettige manier met elkaar om.
Categorie 1 scholen	8	Scholen voor speciaal onderwijs (vergelijk: expertise centra)
CBS-Methode	2	Zie allochtoon
Centrum	div.	De CBS buurten 00 Stadscentrum, 01 Binnenstad-zuid, 03 Binnenstad-west, 04 Binnenstad-noord en 02 Binnenstad-oost
CITO scores	8	Citoscores zijn de scores van leerlingen op de Eindtoets Basisonderwijs, die ook wel de Cito-toets wordt genoemd. De toets bestaat uit 240 opgaven die gelijk verdeeld zijn over de onderdelen Taal, Rekenen, Informatieverwerking en Wereldoriëntatie, waarbij het laatste onderdeel facultatief is.
CO2 uitstoot	12	Berekende hoeveelheid CO2 uit het verbruik van gas en van elektriciteit
COEN	5	Conjunctuurenquête Nederland: Het onderzoek heeft betrekking op de belangrijkste conjunctuurrelevante variabelen in het bedrijfsleven, de resultaten komen per kwartaal beschikbaar.
Collectie (bibliotheken)	10	De totale omvang aan boeken, gebonden tijdschriften, audiovisuele materialen, bladmuziek e.d. in eigendom van de instelling
Concern	15	De negen diensten van de gemeentelijke organisatie van de gemeente Groningen samen
Corporatief (woningen)	3	Woningen in eigendom van een corporatie (woningbouwvereniging)
Creatieve sector	5	Werkgelegenheid en vestigingen in de kunsten, media en entertainment en de creatieve zakelijke dienstverlening
Dagelijkse goederen	5	De levensmiddelen en persoonlijke verzorgingsproducten die aan worden geschapt in de detailhandel. Het gaat om de aankopen bij supermarkten, overige voedings- en genotmiddelen, drogisterijen en parfums en cosmetica (SBI codes 5211,522xx, 52321 en 5233)
Dagopvang	9	Vorm van opvang voor thuis en daklozen waarbij alleen overdag opvang wordt geboden
Dagverpleging	4	Een aantal uren durende vorm van verpleging in een instelling, in het algemeen voorzienbaar, en noodzakelijk in verband met het op dezelfde dag plaatsvinden van onderzoek of behandeling
Deeltijd	5	Arbeidsplaatsen voor minder dan 15 uur per week
Denominatie	8	Onderwijsrichting onderverdeeld in openbaar, (soort) kerkgenootschap en overig
Doelgroepen (landen)	9	In Groningen hanteert men in het minderhedenbeleid doelgroepen te weten: traditionele doelgroepen (personen uit Turkije, Marokko, Tunesië, Algerije, Egypte, Libië, Aruba, Ned. Antillen, Suriname, Latijns Amerika (ex) Joegoslavië, en vluchtelingenlanden (personen uit Afghanistan, Irak, Iran, Vietnam, Ethiopië en Somalië)

<i>BEGRIP</i>	<i>HS</i>	<i>OMSCHRIJVING</i>
Draaideur (daklozen)	9	Bij in- en uitstroom van daklozen: Een persoon die na onderbreking van meer dan een half jaar opnieuw gebruik maakt van een opvangvoorziening wordt beschouwd als instroom onder de noemer 'draaideurinstroom' (of uitstroom)
Draaideur (uitkeringen)	7	Draaideurcliënten zijn cliënten die binnen een half jaar weer terug vallen in de uitkering.
Echtscheiding	2	Ontbinding van het huwelijk door rechterlijk vonnis op de bij de wet omschreven gronden
Economische Vitaliteit (Bureau Louter)	5	Vergelijking van de economische vitaliteit aan de hand van indicatoren die voor alle gemeenten in Nederland op uniforme wijze zijn berekend. Er zijn drie groepen indicatoren; economische groeiprestaties, economische specialisaties en vestigingsklimaat.
Eenoudergezin	2	Een gezin dat wordt gevormd door één ouder met één of meer kinderen, ongeacht de leeftijd van de kinderen
Eenpersoonshuishouden	2	Een persoon, die alleen op een adres woont, in een zelfstandige woonruimte (= alleenwonende)
Eerste generatie	2	Inwoners die in het buitenland geboren zijn
Eerste ring	11	De buurten direct om het centrum waar buurtparkeren is ingevoerd
Effectieve vloerproductiviteit	5	Omzet per vierkante meter verkoopvloeroppervlak
Eigenaar/bewoner	3	De eigenaar staat bij het GBA zelf ingeschreven in de woning, bij leegstand betreft het de laatst bekende bewoonde situatie
Eigendom	3	Geeft het soort eigenaar van een (woon)object aan
Energie en Milieu	5	Kansrijk cluster: omvat de SBI codes D23, D37, E40, G5112, G 5157 en O90
Expertise centra (Categorie 2/3 scholen)	8	Basis- en voortgezet onderwijs gegeven aan ZMLK-, LZ-, Mytyl-, slechthorende, ZMOK- en PI-leerlingen.
Extramuraal	4	Buiten de muren van de betrokken instelling
Fase-indeling UWV werkbedrijf	6	Fase-indeling 1 tot en met 4 met betrekking tot de kansen van werklozen op de arbeidsmarkt: Fase 1: direct bemiddelbaar; Fase 2: hebben een kort traject nodig om zichzelf te kunnen redden op de arbeidsmarkt; Fase 3: hebben een lang traject (langer dan een jaar) nodig om zich te kunnen redden op de arbeidsmarkt; Fase 4: hebben, ook op de langere termijn, geen kansen op de arbeidsmarkt
Financiële-verhoudingswet(Fvw)	1	De oppervlaktegegevens worden geleverd ten behoeve van de beheerders van het gemeentefonds. De ruimtelijke gegevens dienen als grondslag voor het bepalen van de uitkeringen aan de gemeenten.
Food/non Food	5	Food: De voedings en genotmiddelen die worden aangeschaft in de detailhandel. Het gaat om de aankopen bij supermarkten en overige voedings- en genotmiddelen (SBI codes 5211,522xx) Non-Food is alle overige producten aan te schaffen bij de detailhandel.
Gastouderopvang	9	Kinderopvang in een gezinssituatie voor kinderen tussen de 6 weken en 12 jaar. De opvang is tot stand gekomen door bemiddeling van en begeleid door een gastouderbureau, waarbij particulieren kinderopvang kunnen aanbieden of vragen en die betrekking heeft op het gelijktijdig opvangen van ten hoogste vier kinderen (dit is inclusief eigen kinderen)
Gaststudenten	8	Gaststudenten blijven in de regel van 2 maanden tot een jaar. Bekend is het aantal gaststudenten dat gedurende een seizoen studeert

<i>BEGRIP</i>	<i>HS</i>	<i>OMSCHRIJVING</i>
GBA (Gemeentelijk Basis Administratie)	2	Bestand waarin de basisinformatie van de bevolking ingeschreven in de gemeente Groningen is vastgelegd
Geboortecijfer	2	Het aantal levendgeborenen per jaar per 1000 van de gemiddelde bevolking
Gemiddelde bed bezetting	4	Het percentage van de tijd dat een (ziekenhuis)bed bezet wordt
Gemiddelde verpleegduur	4	Aantal verpleegdagen in een periode, gedeeld door het aantal in die periode opgenomen patiënten
Gemiddelde woningbezetting	3	Het aantal inwoners gedeeld door het aantal woningen
Geregistreerd partnerschap	2	De registratie (ingevoerd per 1 januari 1998) is mogelijk voor paren van gelijk en van verschillend geslacht. In de meeste opzichten is het geregistreerd partnerschap vergelijkbaar met het huwelijk. Een duidelijk onderscheid betreft evenwel de relatie tussen de partners en de eventuele kinderen. Als een vrouw die geregistreerd partner is, een kind krijgt, is zij weliswaar automatisch de moeder van het kind, maar haar mannelijke geregistreerde partner is alleen dan de juridische vader als hij, met toestemming van de moeder, het kind erkent
Geregisteerde werkloosheid (definitie CBS, oud) Zie ook: werkloze beroepsbevolking	(6)	Alle mensen van 16 - 64 jaar zonder werk (of met werk van minder dan 12 uur per week), die: - bij een arbeidsbureau staan ingeschreven en - direct beschikbaar zijn voor een baan van minstens 12 uur per week, ongeacht of men hiernaar op zoek is. De cijfers hebben een onnauwkeurigheidsmarge omdat ze gebaseerd zijn op steekproefonderzoek.
Geriatrisch	4	De geestelijke vermogens betreffende
Gestandaardiseerd inkomen	7	Om de inkomens van huishoudens van verschillende omvang en samenstelling vergelijkbaar te maken, wordt het inkomen van het huishouden met behulp van een equivalentiefactor gestandaardiseerd
Gezinsverband (vestiging/vertrek)	2	In gezinsverband: personen die niet als alleenstaande zich vestigen of vertrekken
Goederen en diensten	15	Betreft de vergoedingen voor het beschikbaar stellen van personeel aan derden, de ontvangen huren en pachten, de verkoopopbrengsten van gronden, andere onroerende zaken en buiten gebruik gestelde duurzame goederen, alsmede de opbrengsten wegens verkoop van goederen en diensten.
Grijze druk	2	het aantal bejaarden (65 jaar en ouder) op de werkzame bevolking (20 t/m 64 jaar)
Groei van de woningvoorraad	3	Het verschil in aantal woningen op de respectievelijke teldata wordt gevormd enerzijds door nieuw- en herbouw van woningen, anderzijds door vermindering van het aantal woningen door vernietiging en buitengebruikstelling
Groene druk	2	Het aantal jongeren (0 t/m 19 jaar) op de werkzame bevolking (20 t/m 64 jaar)
Groningse Kredietbank	7	Bij de GKB (onderdeel van de dienst SOZAWE) kunnen mensen met financiële problemen zich melden voor informatie, hulp en/of schuldsanering.
Grootverbruik(er)	12	Een grootverbruiker gas heeft een gasmeter groter dan 40m ³ (een zgn G25 meter). Een grootverbruiker elektra heeft een aansluiting groter dan 3 x 80-amp.

<i>BEGRIP</i>	<i>HS</i>	<i>OMSCHRIJVING</i>
GSB	div.	Grote Stedenbeleid. In 1995 sloten het kabinet en negentien steden het convenant Grote Stedenbeleid af, waarin een duurzame verbetering van de positie van de steden in sociaal, economisch en cultureel opzicht wordt nagestreefd. Later zijn hier nog 11 steden bijgekomen. GSB III betreft het GSB beleid voor de convenantperiode 2005-2009
Halve-dagopvang	9	Opvang van kinderen die, ter bestrijding van een achterstand, meer uren opvang nodig hebben dan bij een peuterspeelzaal mogelijk is
Hectare	1	10.000 m ²
Herkomst	2	Het geboorteland van de persoon en/of zijn vader en/of moeder (VNG-methode) zie ook allochtoon
HKS	13	Herkenningsdienstsysteem, een landelijk dekkend registratiesysteem dat door de politie wordt gebruikt, het bevat processen-verbaal van aangiften tegen bekende en onbekende daders.
Hoofdbewoner	3	De hoofdbewoner van een woning wordt op de volgende wijze bepaald: - bij gehuwden, al of niet met alleenstaande(n), wordt de gehuwde man als hoofdbewoner geteld; - bij een eenoudergezin, al of niet met alleenstaande(n), wordt de ouder als hoofdbewoner geteld; - bij meerdere alleenstaanden wordt de langstwonende als hoofdbewoner geteld
Huishouden (CBS)	2	Een (particulier) huishouden bestaat uit één of meer personen die samen in een woonruimte wonen en zelf in hun dagelijkse behoefte voorzien
Huishoudens / Huishoudensamenstelling	2	Er wordt een verdeling gemaakt in de volgende soorten huishoudens: Eenoudergezinnen (met kinderen tot 23 jaar); Meerpersoonhuishoudens met kinderen tot 23 jaar; Meerpersoonhuishoudens zonder kinderen; Eenpersoonshuishoudens. Onder deze definitie worden huishoudens met inwonende kinderen van 23 jaar of ouder gerekend tot de categorie meerpersoonshuishoudens
Huwelijk	2	Echtverbintenis voltrokken door de ambtenaar van de burgerlijke stand
ICT	5	Informatie- en communicatietechnologie. Dat zijn de SBI codes G52494, I6420, K72101, K72102, K722, K723, K725, K726, K7413 en K74831
Indexcijfer	5	Cijfer dat de verhouding van een waarde tot een van te voren als grondslag aangenomen grootte aanwijst
Inkomen	7	Zie besteedbaar inkomen
Inkomensverdeling	7	Verdeling van de bevolking in 10 of 20 procentsgroepen volgens de landelijke verdeling van inkomensgroepen
Inlenende vestiging	5	Een vestiging die uitzendkrachten en/of personen op detacheringbasis via een uitzendbureau in dienst heeft
Inleunwoning	3	Servicewoning gelegen binnen een complex die gelegenheid biedt tot het gebruik maken van gemeenschappelijke voorzieningen
Institutionele belegger	3	Financiële instelling die als uitvloeisel van haar hoofdfunctie met een zekere regelmaat de beschikking krijgt over gelden waarvoor een langlopende belegging moet worden gezocht. Het gaat om pensioenfondsen, verzekeringsmaatschappijen en beleggingsinstellingen
Intramuraal	4	Behandeling binnen de muren van een inrichting
Kansrijke Clusters	5	Dit zijn de informatie- en communicatietechnologie (ICT), de biomedische sector (life science), het toerisme en de sector energie en milieu
Kind	2	Een met de wettige vader en/of moeder samenwonende ongehuwde man of vrouw zonder eigen kinderen

<i>BEGRIP</i>	<i>HS</i>	<i>OMSCHRIJVING</i>
Kinderdagverblijf	9	Volgens de gemeentelijke 'Verordening Kinderopvang (1992)' is een kinderdagverblijf een ruimtelijke voorziening voor kinderopvang voor meer dan vier aaneengesloten uren, uitsluitend voor kinderen vanaf nul jaar tot het moment waarop zij basisonderwijs kunnen volgen
Kleinverbruik(er)	12	Zie grootverbruik(er)
Klinisch	4	Behandeling in een ziekenhuis waarbij men een of meer nachten verpleegd wordt
Koopkracht	7	Het gestandaardiseerd huishoudens inkomen gerelateerd aan het landelijk gemiddelde
Kooporiëntatie	5	Gerichtheid van de bevolking van een bepaald woongebied voor aankopen op een bepaald winkelgebied
Leefbaarheidsmonitor	Div.	Onderzoek naar een aantal sociaal economische kenmerken dat één maal per twee jaar door dienst SOZAWE door middel van enquêtes onder de bevolking wordt uitgevoerd
Leeftijd	2	Het verschil tussen de teldatum en de geboortedatum (dag, maand, jaar)
Leeftijdscategorie/Leeftijdsgroep/ Leeftijdsverdeling	2	Samenstelling van twee of meer leeftijden
Leegstandspercentage	3	Aantal woningen waar geen persoon op dat adres in het GBA bestand gevonden wordt, gedeeld door het totaal aantal woningen
Leerlingenprognose	8	Berekening van het toekomstig aantal leerlingen gebaseerd op een aantal veronderstellingen. De belangrijkste veronderstellingen hebben betrekking op de belangstelling voor een bepaalde school en de verwachte toekomstige omvang van leeftijdsgroepen.
Letsel	13	Onderverdeling van de geleden schade als gevolg van een verkeersongeval, te weten dodelijke afloop en gewond
Lichamelijke beperkingen	4	Personen die, al dan niet tijdelijk, in meer of mindere mate lichamenlijk beperkt zijn (gezondheidsenquête)
Life Sciences	5	Biotechnologie en medische sector. Dat zijn de SBI codes DG244, DL3310, G5146, K73103, K73104, N85152/3
M ³	3	Kubieke meter (= 1000 liter)
Mantelzorg	9	Mantelzorg is vrijwillige zorg die men geeft aan een bekende als deze voor langere tijd hulpbehoevend is. In het kader van de WMO komt mantelzorg nadrukkelijk vóór het toekennen van professionele zorg.
Marktsector	3	De particuliere sector
Meldingsfrequentie	15	Het gemiddeld aantal ziekmeldingen per medewerker per jaar
Meldpunt overlast	13	Een gemeentelijke instelling bij de politie gestationeerd meldpunt waar burgers structurele overlastsituaties kunnen melden.
Migratiesaldo	2	Het verschil tussen vestiging in en vertrek uit de gemeente
Minderheden (Allochtonen)	2	Personen die niet in Nederland geboren zijn of van wie de vader en/of de moeder niet in Nederland geboren is (VNG definitie)
Misdaadscore	13	De Misdaadscore wordt bepaald door de positie van 12 delicten. Het gaat om veel voorkomende delicten die iedereen kunnen overkomen. Zes - autodiefstal, bedreiging, mishandeling, overval, straatroof en woninginbraak - tellen dubbel zo zwaar mee. De overige zes zijn: autoinbraak, diefstal uit box/garage/schuur/tuinhuis, diefstal brom-en snorfiets, oplichting, vernieling auto en zakkenrollen.

<i>BEGRIJP</i>	<i>HS</i>	<i>OMSCHRIJVING</i>
Misdrijf	13	Strafbaar feit van ernstige aard
Nachtopvang	9	Opvang voor dak- en thuislozen waarbij 's nachts onderdak wordt verleend
Naschoolse opvang	9	De naschoolse opvang, ook wel 'buitenschoolse opvang' genoemd, is kinderopvang voor kinderen die de basisschool bezoeken (dus voor kinderen van vier tot twaalf jaar). De opvang vindt plaats op werkdagen buiten de schooluren, ook in de schoolvakanties
Nationaliteit	2	De hoedanigheid van tot een bepaalde natie te behoren of van een bepaalde natie deel uit te maken. Tussen 1 januari 1992 en 1 oktober 1997 konden niet-Nederlanders bij naturalisatie tot Nederlander kiezen voor het behoud van de oorspronkelijke nationaliteit, wat het aantal naturalisaties verhoogde. Sinds 1 oktober 1997 mogen personen, op een enkele uitzondering na, slechts één nationaliteit hebben.
Natuurlijke aanwas	4	Het saldo van geboorte en sterfte
Nederlandse norm gezond bewegen	5	De Nederlandse norm gezond bewegen betekent voor jongeren minimaal 1 uur per dag matig intensief bewegen. Voor volwassenen is dat een half uur per dag gedurende minimaal 5 dagen per week
Netto ziekteverzuim	15	Zie ziekteverzuim
Niet dagelijkse goederen	5	Al de goederen die worden aangeschaft in de detailhandel en die niet tot de dagelijkse goederen behoren. Hiertoe behoren de volgende SBI-codes: Alle G52.. behalve G526 en G527 en de SBI-codes die zijn genoemd bij dagelijkse goederen
Niet werkende werkzoekende (NWW-er)	6	Niet werkende werkzoekenden: Personen die als werkzoekend staan ingeschreven bij het arbeidsbureau en die niet via een arbeidsovereenkomst werken voor 12 uur of meer per week
Niet-Nederlander	2	Een persoon die niet de Nederlandse nationaliteit heeft
Niet-westerse minderheden	6	Personen die niet in Europa, de VS, Canada, Australië, Nieuw-Zeeland, Oceanië of Japan geboren zijn of van wie de vader en/of de moeder niet in en van die landen geboren is.
Niet-zelfstandige woonruimte	3	Woonruimte met een of meer gemeenschappelijke voorzieningen (bijvoorbeeld voordeur, douche, toilet, keuken)
Nieuwkomers	9	Alle vreemdelingen die een verblijfsstatus hebben, die zich voor het eerst in Nederland vestigen, en waarbij de gemeente een achterstand in de Nederlandse maatschappij en/of arbeidsmarkt verwacht
Non-Food	5	Zie Food
Noorderslag/Eurosonic	10	Jaarlijks gehouden muziekfestival
Noorderzon	10	Jaarlijks gehouden openluchttheaterfestival
Noord mediterraan	2	Spanje, Portugal, Italië, Griekenland, Cyprus en Malta
Omgevingsadressendichtheid	3	De omgevingsadressendichtheid vormt de basis voor de indeling van gemeenten naar stedelijkheid. Voor ieder adres binnen een gemeente is het aantal adressen vastgesteld van een gebied met een straal van 1 km rondom dat adres. De omgevingsadressendichtheid van een gemeente is de gemiddelde waarde hiervan voor alle adressen binnen die gemeente.

<i>BEGRIP</i>	<i>HS</i>	<i>OMSCHRIJVING</i>
Onbekend (bevolkingsgroep)	2	Dit betreft personen met een buitenlandse nationaliteit die in Nederland geboren zijn en waarvan ook beide ouders in Nederland geboren zijn. Er zijn twee groepen: Een groep waarvan beide ouders uit afstamming een buitenlandse nationaliteit hebben, het kind krijgt dan de nationaliteit van een van beide ouders.. En een groep die een buitenlandse nationaliteit hebben aangenomen.
Openbaar onderwijs	8	Onderwijs van de overheid uitgaande of daartoe behorend
Opleidingsniveau	2	De hoogst genoten opleiding van de betreffende persoon: lager = basisonderwijs, MAVO of V(M)BO, middelbaar = HAVO, VWO of MBO, hoger = HBO of WO
Opvangtehuizen	9	Bieden van tijdelijk onderdak aan personen die niet de beschikking hebben over eigen woonruimte of deze hebben verlaten en het bieden van onderdak aan kinderen tot de leeftijd van 18 jaar die (nog) geen eigen familie hebben of hun familie verlaten hebben of om pragmatische redenen (bijvoorbeeld schipperskinderen)
Overdrachten	15	Onder anderen de Algemene uitkering en de specifieke uitkeringen van het rijk (onderwijs, bijstand) worden hier verantwoord
Overige huishoudens met kinderen	2	Een huishouden dat bestaat uit drie of meer volwassenen met één of meer kinderen
Overige huishoudens zonder kinderen	2	Een huishouden dat bestaat uit drie of meer volwassenen
Overig westers	2	Verenigde Staten, Canada, Australië en Oceanië, Nieuw Zeeland en Japan
Park + Ride terreinen (P+R)	11	Park + Ride terreinen zijn parkeerterreinen die meestal bij een trein- of metrostation liggen. Er staan duidelijke wegwijzers naar toe. Men kan er overstappen op een ander vervoersmiddel
Parkeer capaciteit	11	Hoeveelheid beschikbare plaatsen voor het betaald parkeren in een bepaald gebied
Passagiersbeweging	11	Aantal passagiers dat vertrekt of aankomt op een vliegveld
Pendel	5	Woon-werkverkeer: het aantal personen dat werkt binnen de gemeente Groningen en woont buiten de gemeente
Pendelratio	11	De inkomende pendel gedeeld door de uitgaande pendel. De pendelratio laat zien of een stad vooral een 'werkstad' of een 'woonstad' is.
Personenauto's particulieren	11	'Motorvoertuigen ingericht voor het vervoer van ten hoogste 8 passagiers (exclusief bestuurder) Bij het bepalen van het aantal personenauto's per geografische eenheid wordt uitgegaan van de woon- of vestigingsplaats die is opgegeven bij de tenaamstelling van het kenteken maar exclusief de personenauto's van 'lease- en verhuurbedrijven. Vertekening van het aantal personenauto's 'door grote leasemaatschappijen in gemeenten is daardoor opgeheven
Peuterspeelzalen	9	Een ruimtelijke voorziening voor opvang van peuters (kinderen van 2-4 jaar) in de eerste plaats gericht op de ontwikkeling van het kind.
Poliklinisch	4	Dagbehandeling in een ziekenhuis
Potentiële beroepsbevolking	6	De bevolking in de leeftijdsgroep van 15 tot en met 64 jaar, zie ook beroepsbevolking
Potentiële lokale klanten	5	Aantal potentiële lokale klanten van de woonkernen in een gemeente

<i>BEGRIJP</i>	<i>HS</i>	<i>OMSCHRIJVING</i>
Potentiële regionale klanten	5	Het aantal klanten dat een woonkern van een gemeente aantrekt uit alle woonkernen binnen een straal van 20 kilometer rondom die woonkern, met inbegrip van die woonkern zelf
Probleemdrinker	4	Personen die dagelijks meer dan 4 glazen of minstens één maal per week 6 of meer glazen alcoholhoudende drank nuttigen
Procentpunten	div.	Stijging of daling in absolute procenten
Psychische klachten	4	Mensen die de volgende klachten hebben: nervositeit, somberheid, eenzaamheid, niet kalm voelen, neerslachtig voelen, niet gelukkig zijn. (gezondheidsenquête)
Psychogeriatrisch	4	Geestelijk/Medische verzorging van bejaarden
Rangnummer	5,7	Plaats die een gemeente inneemt op de landelijke lijst van gemeenten met betrekking tot een bepaald onderwerp
Regio 2	div.	Regio van 2 Drentse gemeenten te weten Tynaarlo en Noordenveld (Samen met Assen vormen zij het Drentse deel van het regiovisiegebied)
Regio 8	div.	Regio van 8 Groningse gemeenten te weten Bedum, Winsum, Zuidhorn, Leek, Haren, Hoogezand-Sappemeer, Slochteren en Ten Boer (zij vormen het Groningse deel van het regiovisiegebied)
Regiovisiegebied	div.	Samenwerkingsverband regio Groningen-Assen 2030, het gebied bestaand uit de gemeenten Groningen, Assen, de regio 2 en de regio 8
Regiopolitie	13	Regiopolitie Groningen, het werkgebied omvat de gemeenten Groningen en Haren, in de tabellen staan alleen cijfers voor de gemeente Groningen
Relatief verzuim	8	Er is sprake van relatief verzuim als een leerplichtige jongere in een school staat ingeschreven, maar zonder geldige reden les- of praktijktijd verzuimt. Scholen zijn verplicht om de gemeente die gevallen te melden waar verzuim ten minste 3 dagen heeft geduurd, of ten minste 1/8 deel van het aantal uren les- of het praktijktijd in vier opeenvolgende weken.
Risico overstappers	8	Overstappers van VMBO naar MBO die nog geen vervolgopleiding hebben of daar nog niet zeker van zijn of die zijn gaan werken zonder vervolgscholing.
Ringweg	11	Ringweg van de gemeente Groningen
RMC	8	Regionaal Meld en Coördinatiepunt voor voortijdig schoolverlaters
Samenwonend met kinderen	2	Een huishouden dat bestaat uit twee volwassenen en één of meer kinderen
Samenwonend zonder kinderen	2	Een huishouden dat bestaat uit twee volwassenen
SBI-'93	5	Standaard Bedrijfsindeling 1993 (CBS) Er is een onderverdeling naar sectoren (vier hoofdgroepen), secties (een verdere opsplitsing naar 16 groepen) en afdelingen, een onderverdeling van de sectoren
Sectie	5	Zie SBI-'93
Sector	5	Zie SBI-'93
Semimuraal	4	Buiten de instelling in een beschermde woon/werkomgeving
Slaagkans	3	Bij het vinden van een huurwoning: percentage ingeschrevenen van een woning voorzien gedeeld door het totaal ingeschrevenen

BEGRIP	HS	OMSCHRIJVING
Sociaal culturele voorzieningen	1	Hiertoe worden gerekend onderwijs (excl. basisonderwijs, dat wordt gerekend tot woongebied), internaten, conferentieoorden, ziekenhuizen, verpleeghuizen, verzorgingstehuizen, kerken, kloosters, musea, culturele centra, wijkgebouwen, verenigingsgebouwen, jeugdsociëteiten en sociale werkplaatsen.
Sociaal economische index	5	De sociaaleconomische index bestaat uit het aantal personen in de bijstand, het werkloosheidspercentage, het aantal arbeidsongeschikten, het percentage huishoudens met een inkomen lager dan 105% van het sociaal minimum, het aantal personen met een lage opleiding, de netto participatiegraad van vrouwen, de werkgelegenheid (het aantal banen in de gemeente als percentage van de beroepsbevolking) en het percentage banen in groeisectoren (financiële en zakelijke dienstverlening).
Sociale huursector	3	Zelfstandige woningen met een huurprijs beneden een centraal vastgesteld bedrag in beheer van een corporatie
Soft drugs	4	Cannabis producten
Somatisch	4	Lichamelijk
Specifieke rijksuitkering	15	Doeluitkering: uitkering van het rijk waarvan de bestedingsrichting vooraf is aangegeven of bestemd is voor bepaalde beleidsdoelen, taken of activiteiten.
Speciaal onderwijs	8	Onderwijs bestemd voor kinderen voor wie vaststaat dat zij overwegend op een orthopedagogische en ortho-didactische benadering aangewezen zijn; tevens valt het voortgezet speciaal onderwijs hieronder
Splitsing	3	Opdeling van een woonruimte in meerdere woonruimtes
Stadspas	7	Een door de gemeente Groningen uitgegeven algemene kortingspas die voor iedere inwoner van de stad beschikbaar is. Het vormt een belangrijk instrument om de maatschappelijke participatie van inwoners met een laag inkomen te bevorderen. De pas heeft een uitgebreid kortingspakket in de profit- en non-profit sector en kan worden aangeschaft tegen inkomens afhankelijke tarieven.
Stadswater	12	Water binnen de bebouwde kom dat geen deel uitmaakt van het boezemwatersysteem
Startkwalificatie	8	Een startkwalificatie wordt behaald met het succesvol afronden van het HAVO of het VWO, of met het behalen van een diploma van een opleiding op niveau 2 van de kwalificatiestructuur van de WEB, de basisberoepsopleiding.
Stedelijke (regionale) component	5	Een indicatie voor kwaliteit van het ondernemersschap als vergeleken wordt met de nationale groei.
Sterftecijfer	2	Aantal sterfgevallen per 1000 inwoners per jaar
Stichting Huis	9	Overkoepelende organisatie voor daklozen opvang, onder de stichting huis vallen het A-huis, het Eemshuis, het Ommelanderhuis het Heemskerckhuis, het Damsterdiephuis en het Lauwershuis.
Structuurcomponent	5	Een indicatie voor een (on)gunstige sectorstructuur als vergeleken wordt met de sectorstructuur op nationaal niveau.
Student en Stad	15	Student en Stad, politieke partij in de gemeente Groningen
Studentenhuishouden	7	Een huishouden met alleen uitwonende studenten
Studentenstad	7	Gemeente waar meer dan 3.000 studenten wonen in een studentenhuishouden

<i>BEGRIP</i>	<i>HS</i>	<i>OMSCHRIJVING</i>
Thuiszorg	9	Huishoudelijke en of medisch/verpleegkundige zorg thuis
Toeristische sector	5	Kansrijk cluster, omvat de SBI codes H551, H5522, I633, O92 (gedeeltelijk) en L7511 (sport)
Ton	11/12	1000 kg
Traditionele doelgroepen	2	Zie doelgroep(landen)
Transactiebedrag	3	Bedrag waarvoor een woning is verkocht
Transferium	11	Een transferium is een comfortabel overstappunt voor de automobilist die: Logisch is gelegen in de route tussen herkomst en bestemming; Weinig tijdverlies oplevert bij het overstappen; Voorzien is van hoogwaardig openbaar vervoer tussen transferium en bestemming
Tweede generatie	2	Inwoners die in Nederland geboren zijn maar waarvan één of beide ouders in het buitenland geboren zijn
Tweede ring	11	Gemeente exclusief centrum en eerste ring. Het gebied in de gemeente Groningen dat ligt tussen de ringweg en de gemeentegrens
Uitzendkracht	5	Een werknemer die geplaatst is bij een uitzendbureau
Vacaturegraad	5	Aantal vacatures per 100 werkzame personen
Verloedering	15	Kengetal voor de perceptie van het voorkomen van verloedering op basis van de vier variabelen: het voorkomen van hondenpoep, rommel, vernieling en bekladding
Verpleegdag	4	Een in rekening te brengen kalenderdag, welke deel uitmaakt van de periode vanaf opname tot en met ontslag in een erkende instelling. De dag van opname en van ontslag worden beide aangemerkt als verpleegdag, mits de opname heeft plaatsgevonden voor 20.00 uur
Verpleeghuis	4	Een voorziening waar mensen, ouderen en jongeren, terecht kunnen voor revalidatie of voor opname vanwege somatische problematiek waarvoor 24-uurs zorg nodig is of vanwege psychogeriatrische problematiek die gepaard gaat met ernstige gedragsproblemen en/of zware specialistische zorgvragen. De capaciteit wordt uitgedrukt in het aantal bedden.
Verkoopvloeroppervlak bruto/netto	5	Bruto is inclusief kantooruimte e.d., netto is alleen de verkoopruimte
Vertrek	2	Vertrek van een adres binnen de gemeente naar een bestemming buiten de gemeente
Verzorgingshuis	9	Een voorziening waar ouderen terecht kunnen die de regie over hun leven verliezen, maar die nog niet in een verpleeghuis behoeven te worden opgenomen
Verzuim	8	Zie absoluut en relatief verzuim
Vestiging	2	Vestiging op een adres binnen de gemeente van buiten de gemeente
Vestiging (bedrijfs)	5	Een locatie van een onderneming, instelling of zelfstandige beroepsbeoefenaar, dat wil zeggen elke fabriek, werkplaats, kantoor, winkel of andere bedrijfsruimte, dan wel elk complex daarvan, waarin of van waaruit een economische activiteit, andere (niet economische) activiteit, of zelfstandig (vrij) beroep wordt uitgeoefend
Vestigingenregister	5	Register met daarin gegevens over alle vestigingen binnen de gemeente Groningen. Het register wordt bijgehouden door de DIA, Bureau Statistiek van de gemeente Groningen
Vliegbeweging	11	Een landing of een start van een vliegtuig op een vliegveld. Deze bestaan uit: lijndiensten, charters, les-/oefenvluchten

<i>BEGRIJ</i>	<i>HS</i>	<i>OMSCHRIJVING</i>
Vloerproductiviteit	5	Omzet per vierkante meter verkoopvloeroppervlak
Vluchtelingenlanden	2	Iran, Irak, Afghanistan, Vietnam, Ethiopië en Somalië, zie ook doelgroep(landen)
Voltijd	5	Arbeidsplaatsen voor 15 uur of meer per week
Voltijd onderwijs	8	Onderwijs waarbij het aantal lessen per week tenminste 19 bedraagt (of het aantal klokuren: 16)
Voeggehandicapten	7	Degenen die arbeidsongeschikt zijn geworden voor de dag dat zij 17 jaar zijn geworden óf voor de dag waarop zij 30 jaar zijn geworden gedurende een periode waarin hun voor werkzaamheden beschikbare tijd geheel in beslag werd genomen door het volgen van onderwijs of een beroepsopleiding
Voortijdig schoolverlaters	8	Schoolverlaters die de leerplichtig (t/m 17 jaar) zijn of 18 t/m 22 jarigen die niet in het bezit zijn van een startkwalificatie. Studenten van een HBO of WO instelling zijn buiten beschouwing gelaten.
Vruchtbaarheidscijfer	2	Aantal levendgeborenen gedeeld door het gemiddeld aantal vrouwen van 15-49 jaar in een bepaald kalenderjaar
Wachtenden (zorg)	9	Betreft personen die voor één of meer zorgproducten staan ingeschreven
Werkloze beroepsbevolking	6	Personen die niet of minder dan 12 uur per week werken en: - werk hebben aanvaard waardoor ze tenminste 12 uur per week gaan werken, maar nog niet in deze werkring begonnen zijn of - die verklaren tenminste 12 uur per week te willen werken, daarvoor beschikbaar zijn en activiteiten hebben ontplooid om werk voor ten minste 12 uur per week te vinden
Werklozen	6	Zie werkloze beroepsbevolking en Niet Werkende Werkzoekenden
Westers	2,3,9	Allochtonen uit Europa, Indonesië, voormalig Ned. Indië, de Verenigde Staten, Australië, Oceanië en Japan
WIA	7	De WIA (Wet Inkomen naar Arbeidsvermogen) is op 1 januari 2006 van kracht geworden ter vervanging van de WAO De wet omvat twee onderdelen: de regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten, de WGA en de regeling Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsgeschikten, de IVA
WMO voorzieningen	9	Cliënten die gebruik maken van een vervoersvoorziening/ woningaanpassing of verhuiskostenvergoeding in het kader van de WMO en cliënten met een gehandicaptenparkeerkaart
Woning geschikt voor bejaarden	3	Een woning die voldoet aan de volgende eisen: oppervlakte kleiner dan 70m ² , maximaal drie kamers, de slaapvertrekken gelijkvloers en de woning is gelegen op de begane grond of met een lift bereikbaar
Woningzoekende	3	Woningzoekende ingeschreven bij het woonservicecentrum
Woon aantrekkelijkheidsindex	3	Woon aantrekkelijkheid bestaat uit, in volgorde van gewicht: de bereikbaarheid van banen, het culturele aanbod, veiligheid, aandeel koopwoningen, bereikbaarheid van natuur, culinaire aanbod, aanwezigheid universiteit en historische karakter
Wooneenheid	3	Onzelfstandige woonruimte met een of meer gemeenschappelijke voorzieningen (bijvoorbeeld voordeur, douche, toilet, keuken)
Woongebied	1	Tot het woongebied worden gerekend terreinen, die voornamelijk voor het wonen bestemd zijn, incl. primaire voorzieningen als winkels, scholen voor kleuter- en basisonderwijs en bijkantoren van o.a. banken, alsmede groenstroken, straten, parkeerplaatsen, grachten smaller dan 6 meter, erven, tuinen, trapveldjes en speelplaatsen.

BEGRIP	HS	OMSCHRIJVING
Woonkernen	1	Totale oppervlakte van woonkernen
Woonlasten	7	Betreft OZB, riool- en afvalstoffenheffing in euro's per jaar voor meerpersoonshuishoudens
Woonruimtevoorraad	3	Het totaal voor bewoning geschikte woonruimte
WOZ waarde	3	De economische waarde van panden
Zelfstandige woonruimte	2/3	Woonruimte zonder gemeenschappelijke voorzieningen
Ziekenhuiscapaciteit	4	Capaciteit van ziekenhuizen uitgedrukt in de feitelijke bedden­capaciteit. De feitelijke capaciteit ligt meestal iets lager dan de toegestane capaciteit.
Ziekenhuisgewonde	13	Een ziekenhuisgewonde is iemand die bij een verkeersongeval gewond is geraakt en naar het ziekenhuis is vervoerd.
Ziekteverzuim	15	Het aantal uren dat gemist wordt door ziekte ten opzichte van het totaal aantal te werken uren. Het bruto ziekteverzuim geeft het totaal aantal uren weer en het netto ziekteverzuim exclusief partieel verzuim en zwangerschap. Partieel verzuim is verzuim t.g.v. gedeeltelijke werkhervatting

BRON

ABCG	Schoolbegeleidingsdienst voor basis- en voortgezet onderwijs
ABF	
ABF(Woningmarktmonitor)	ABF research
AOC	Agrarisch Opleidingen Centrum
Arriva	
Atlas voor gemeenten	
Atlas voor gemeenten	
Bestuursdienst	Bestuursdienst, gemeente Groningen (BSD)
Bureau Jeugdzorg Groningen	
Bureau Louter	
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken
CAB	Centrum voor Arbeid en Beleid
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CBS(EBB)	CBS, Enquête beroepsbevolking
CBS(RIO)	CBS, Regionaal Inkomens Onderzoek
CFI	Centrale Financiële Instellingen
Coelo	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
Connexion	
COP	Centrum voor Ontwikkeling en Pedagogische activiteiten
De Vrijwilligerszaak	
DIA	Dienst Informatie en Administratie, gemeente Groningen
DIA, Bureau Stadspas	
DTZ Zadelhoff	
Dynamis	Uit de kantorenmonitor
Ecorys	
ELANN	Eerstelijns Advies Noord Nederland
Elsevier	tijdschrift Elsevier
Essent	
Expérian	
Filmhuizen	Vera, RKZ-bios, USVA
GCB	Groningen Congres Bureau
Gemeente Groningen	gemeente Groningen, algemeen
Gemeenten	Diverse gemeenten
Goudappel Coffeng	
Groningen Airport Eelde	
Groningen Congres Bureau	
Groningse Krediet Bank	
Havenkantoor	gemeentelijk havenkantoor
HHG	Hanze Hogeschool Groningen
HKS	Herkenningsdienst Systeem
HVD	Hulpverleningsdienst, gemeente Groningen, Geneeskundige Dienst
HVD/GGD	Gemeentelijke Gezondheids Dienst
Iedersz	Het arbeidsontwikkelingsbedrijf van Groningen
Jachthavens	Watersportcentrum Oosterhaven, Groninger Motorboten Club
Kunstencentrum	
KvK	Kamer van Koophandel
LISA	Landelijk Informatie Systeem Arbeidsplaatsen en vestigingen
Makelaars	MEEUS
Marketing Groningen	voorheen VVV
Martini Ziekenhuis	
Meldpunt Overlast	
Milieudienst	Milieudienst, gemeente Groningen (MD)
MJD	Maatschappelijke en Juridische dienstverlening
Museumhuis Groningen	
NCM	Nationaal Contact Monumenten

BRON

NMT	Nederlandse Maatschappij tot bevordering van de Tandheekunde
Noorderslag	Muziekfestival, jaarlijks in januari gehouden
Noorderzon	
NS	Nederlandse Spoorwegen
NVB	Nederlandse Vereniging van Bioscoopexploitanten
NVM	Nederlandse Vereniging van Makelaars
O&S Groningen	Onderzoek en Statistiek Groningen
O&S Groningen (L&V)	O&S, Leefbaarheids- en veiligheidsonderzoek
O&S Groningen (Vestigingenregister)	Bureau Onderzoek en Statistiek van de gemeente Groningen
OCSW	Onderwijs, Cultuur, Sport en Welzijn
Onderwijsinstellingen	
Openbare Bibliotheek	
OV Bureau Groningen-Drenthe	
Politieregister HKS	
Provincie Groningen	
Regiopolitie	Regiopolitie Groningen-Haren
Rijkswaterstaat	
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMC	Regionaal Meld en Coördinatiepunt
RO/EZ	Dienst Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken, gemeente Groningen
ROC's	Regionaal Opleidingscentra (Noorderpoortcollege, Alfa College en Menso Alting College)
RUG	Rijksuniversiteit Groningen
RvB	Research voor Beleid
SOZAWE	Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheidsprojecten, gemeente Groningen
Sportverenigingen	de Topsportverenigingen
Stadsbeheer	Stadsbeheer, RO/EZ
Stationsstalling	Stationsstalling Kuis
Stedelijke Muziekschool	
Stichting huis	Stichting voor opvang thuis- en daklozen
Stichting TVO	Stichting toevluchtsoord in geval van huiselijk geweld
SWP	Stichting Werk Projecten
Theaters en podia	Grand, USVA, Universiteitstheater, Prinsentheater, Machinefabriek, de Citadel, Vera, Simplon
UMCG	Universitair Medisch Centrum Groningen
Universiteitsbibliotheek	Universiteitsbibliotheek der Rijksuniversiteit Groningen
UWV werkbedrijf	
UWV werkbedrijf	Uitvoering Werknemersverzekeringen
Vastgoedrapport Groningen-Assen	van de stichting Vastgoedrapport Groningen-Assen, vanaf 2005
VES	Verkeers Evaluatie Systeem
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VNN (kengetallen gemeenten)	Verslavingszorg Noord Nederland
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
Waterbedrijf Groningen	
Woningcorporaties	Lefier, Nijestee, Huismeesters, Patrimonium, Woonstade Hoogkerk-Noorddijk
Woningnet	
Zorgkantoor	Zorgkantoor provincie Groningen
Zwembaden	Kardinge, de Papiermolen, Helperbad, zwembad Hoogkerk en zwembad Engelbert.
Zwembaden	

KAARTBIJLAGE

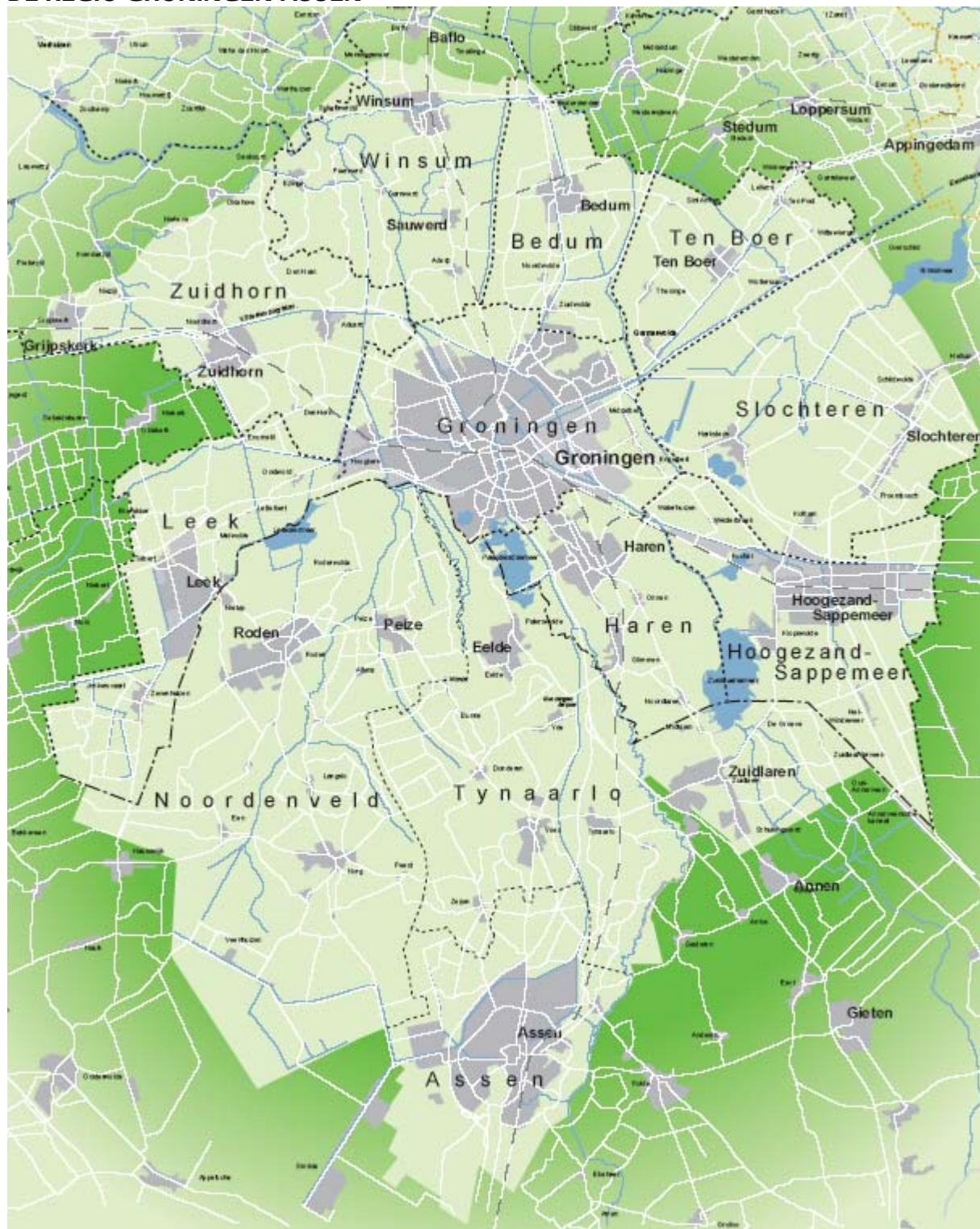
Gebiedsindeling regio Groningen-Assen

Gebiedsindeling gemeente Groningen: indeling van het Grote Steden Beleid (GSB)

Gebiedsindeling gemeente Grfoningen, CBS buurtindeling

Kaart van de gemeente Groningen

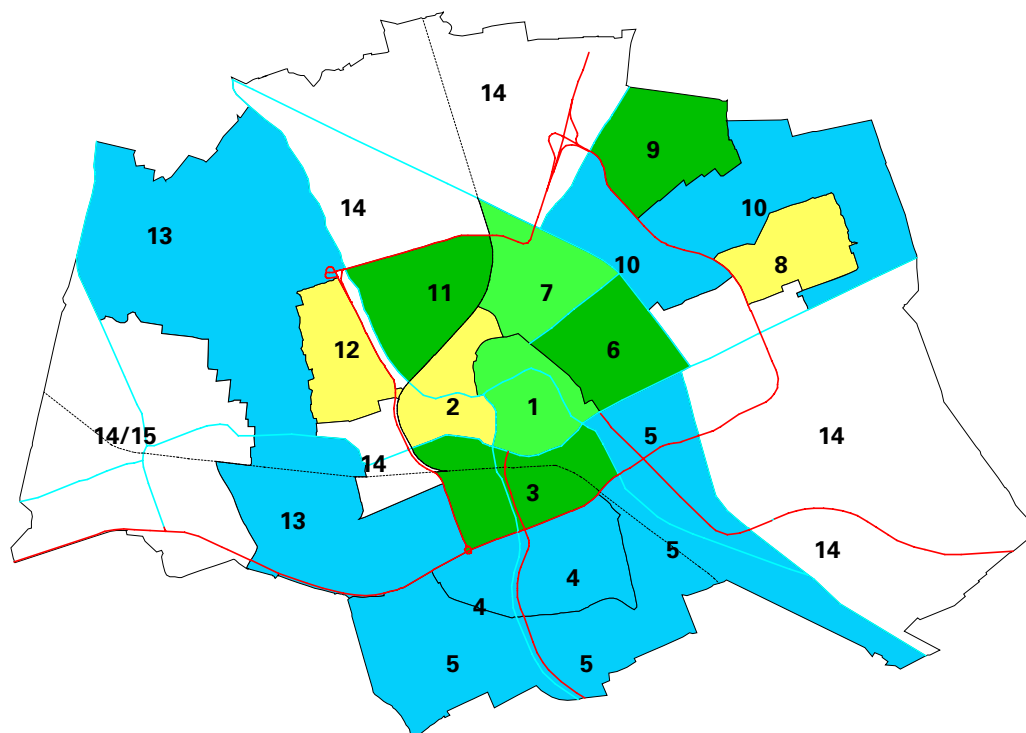
DE REGIO GRONINGEN-ASSEN

Bron: Regio Groningen-Assen

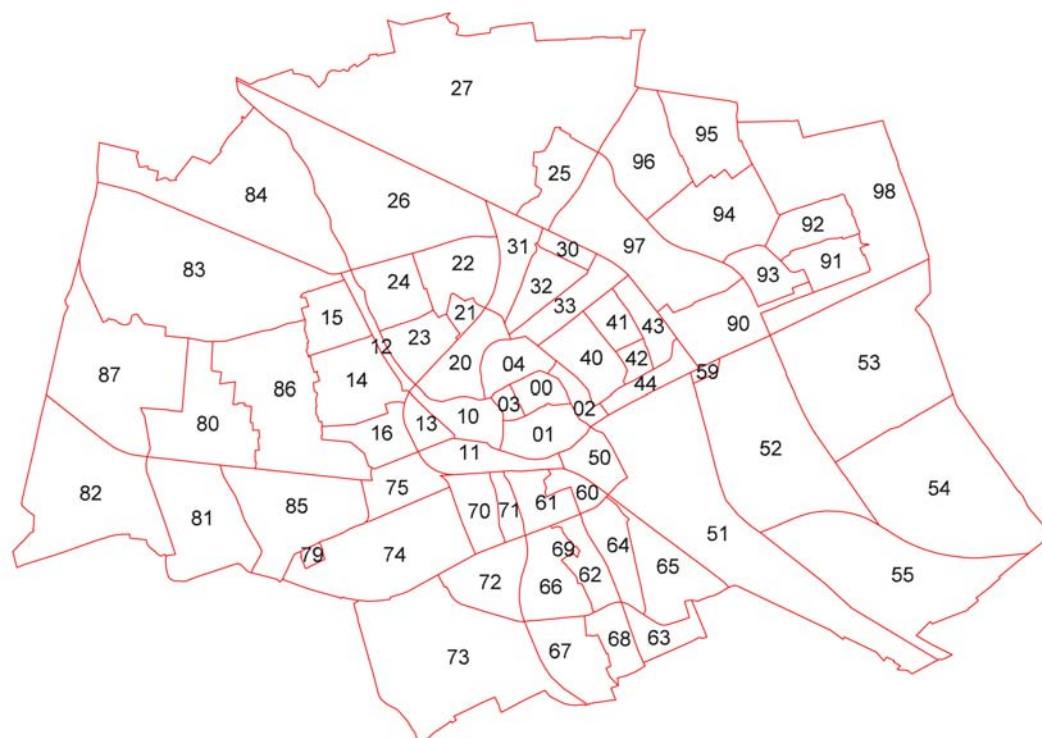
De gemeenten Zuidhorn, Winsum en Slochteren maken gedeeltelijk deel uit van de regio. De gegevens in de tabellen betreffen wel de hele gemeente

WIJKINDELING GEMEENTE GRONINGEN GROTE STEDEN BELEID (GSB)

- 1 Centrum (postcodegebieden 9711 en 9712)
- 2 Oranje/Schilderswijk
- 3 Oud zuid
- 4 Nieuw zuid corporatief
- 5 Nieuw zuid particulier
- 6 Oosterpark
- 7 Korreweg, de Hoogte
- 8 Lewenborg
- 9 Beijum
- 10 Nieuw oost
- 11 Paddepoel
- 12 Vinkhuizen
- 13 Nieuw west
- 14 Hoogkerk / de Dorpen
- 15 Hoogkerk

CBS BUURTINDELING GEMEENTE GRONINGEN

00 Stadscentrum	40 Gorechtbuurt	70 Laanhuizen
01 Binnenstad-zuid	41 Oosterparkbuurt	71 Grunobuurt
02 Binnenstad-oost	42 Bloemenbuurt	72 Corpus den Hoorn-noord
03 Binnenstad-west	43 Florabuurt	73 Corpus den Hoorn-zuid
04 Binnenstad-noord	44 Damsterbuurt	74 Stadspark
		75 Peizerweg
10 Schildersbuurt	50 Oosterpoortbuurt	79 Woonwagenkamp 'De Kring'
11 Zeeheldenbuurt	51 Industriebuurt	
12 Friesestraatweg	52 Euvelgunne	80 Hoogkerk-dorp
13 Kostverloren	53 Middelbert	81 Hoogkerk-zuid
14 Vinkhuizen-zuid	54 Engelbert	82 Vierverlaten
15 Vinkhuizen-noord	55 Roodehaan	83 Leegkerk
16 Hoendiep	59 Woonschepenhaven	84 Dorkwerd
		85 Bangeweer
20 Oranjebuurt	60 Herewegbuurt	86 De Held
21 Concordiabuurt	61 Rivierenbuurt	87 Zuidwending
22 Selwerd	62 Helpman-west	
23 Paddepoel-zuid	63 Villabuurt-oost	90 Oosterhoogebrug
24 Paddepoel-noord	64 Helpman-oost	91 Lewenborg-zuid
25 Noorderhoogebrug	65 Coendersborg	92 Lewenborg-noord
26 Universiteitscomplex	66 De Wijert-noord	93 Lewenborg-west
27 Koningslaagte	67 De Wijert-zuid	94 Bovenstreek
	68 Villabuurt-west	95 Beijum-oost
30 West-Indischebuurt	69 Woonwagenkamp	96 Beijum-west
31 De Hoogte	'Helpman'	97 Ulgersmabuurt
32 Oost-Indischebuurt		98 Ruischerbrug
33 Korrewegbuurt		

